

Zásady péče o Národní park Šumava - rychlá a rozsáhlá kůrovcová výroba zpustlé "divočiny"

Na období 2021–2040m Vimperk, 2020

Návrh Zásad péče o NPŠ připravený k projednání dle § 38a odst. 3 ZOPK

<https://seznam.gov.cz/obcan/zverejnenie-uinformace>

znění Zásad - černě, **problémová tvrzení Zásad červeně**, potřebná prohlášení Zásad zeleně,
připomínky a podněty fialově (z 23.11.2020), uplatnit do 22.11.2020, nově do 22.12.2020

Garanti:

Bufka, Luděk, **oddělení zoologie**

Černý, Miroslav, **oddělení krajinné ekologie**

Červenka, Jaroslav, **oddělení monitoringu lesa**

Dvořák, Jan, **tiskový mluvčí**

Dvořák, Vladimír, **oddělení zoologie**

Hubený, Pavel, **ředitel**

Kozel, Jan, **odbor péče o lesní ekosystémy NP**

Kučerová, Martina, **oddělení informačních středisek a environmentální výchovy**

Mokrý, Jan, **oddělení zoologie**

Müllerová, Blanka, **oddělení informačních středisek a environmentální výchovy**

Roučková, Romana, **oddělení krajinné ekologie**

Starý, Martin, **odbor ochrany přírody, garant předchozího Plánu péče**

Střeleček, Radek, **oddělení informatiky a GIS**

Vondrka, Aleš, **oddělení zoologie**

Zelenková, Eva, **oddělení vod a mokřadů**

Obsah

1. Úvod

1.1. Základní údaje o národním parku a jeho ochranném pásmu

1.1.1 Překryv s územně – správními jednotkami

1.1.2. Překryv s jinými chráněnými územími

1.1.3. Překryv se soustavou Natura 2000

1.1.4. Poloha národního parku a jeho ochranného pásma a jejich rozloha

1.1.5. Managementová kategorie podle IUCN

1.1.6. Předmět ochrany

1.1.7. Dlouhodobé cíle ochrany národního parku

1.1.8. Posláním národního parku

1.1.9. Strategické cíle jednotlivých zón

1.1.10. Mezinárodní statut ochrany

1.2. Určení období platnosti zásad péče

1.3. Charakteristika národního parku a jeho ochranného pásma zaměřená na jejich
přírodní poměry

1.3.1. Geomorfologie

1.3.2. Geologie

1.3.3. Pedologie

1.3.4. Hydrologie

1.3.5. Hydrogeologie

1.3.6. Klima

1.3.7. Flóra a vegetace

1.3.8. Fauna

2. Analytická část	
2.1. Vyhodnocení současného stavu a dosavadního vývoje ekosystémů nebo jejich složek tvořících předměty ochrany národního parku z hlediska naplňování cílů ochrany národního parku	
2.1.1. Přirozené ekosystémy	
2.1.2. Částečně pozměněné ekosystémy	
2.1.3. Významně pozměněné ekosystémy	
2.1.4. Složky ekosystémů tvořících předmět ochrany NP	
2.2. Výčet a popis významných disturbančních činitelů působících na území národního parku a vyhodnocení jejich vlivu na předměty ochrany a na naplňování cílů ochrany národního parku.	
2.2.1. Abiotičtí disturbanční činitelé vzniklí působením přírodních sil	
2.2.2. Biotičtí disturbanční činitelé vzniklí působením přírodních sil	
2.2.3. Zhodnocení vlivu disturbancí na předměty ochrany a na naplňování dlouhodobých cílů ochrany	
2.3. Popis a zhodnocení významných vlivů člověka působících na předměty ochrany národního parku v současnosti i v minulosti	
2.3.1. Sídlní aktivity.....	
2.3.2. Změny vodního režimu	
2.3.3. Změna přírodních ekosystémů	
2.3.4. Zpřístupnění	
2.3.5. Imise	
2.3.6. Rekreaace	
2.4. Zhodnocení dosavadní péče o předměty ochrany národního parku včetně jejich vyhodnocení z hlediska naplňování cílů ochrany národního parku za předcházející plánovací období	
2.4.1. Přirozené ekosystémy	
2.4.2. Částečně pozměněné ekosystémy	
2.4.3. Významně pozměněné ekosystémy	
2.4.4. Složky ekosystémů tvořících předmět ochrany NP	
2.5. Zhodnocení dosavadního naplňování funkcí ochranného pásma národního parku za předcházející plánovací období	
2.6. Zhodnocení dosavadního naplňování dlouhodobých i střednědobých cílů ochrany národního parku za období platnosti předchozích zásad péče	
2.6.1. Dlouhodobé cíle	
2.6.2. Střednědobé cíle	
3. Návrhová část	
3.1. Postup a způsob naplňování dlouhodobých cílů ochrany národního parku a předpokládaný termín jejich dosažení	
3.1.1. Dlouhodobé cíle ochrany a postup jejich naplňování	
3.1.2. Rámcové zásady postupů a způsoby směřující k naplňování dlouhodobého cíle podle zón ochrany přírody	
3.2. Stanovení střednědobých cílů pro jednotlivé předměty ochrany národního parku v podobě postupně navazujících rámcových opatření směřujících k naplnění dlouhodobých cílů	
3.2.1. Přirozené ekosystémy	
3.2.2. Částečně pozměněné ekosystémy	
3.2.3. Významně pozměněné ekosystémy	
3.2.4. Složky ekosystémů tvořících předmět ochrany NP	
3.3. Základní principy péče o předměty ochrany národních parků, členěné podle zón ochrany přírody NP, včetně řešení střetů plynoucích z odlišných nároků jednotlivých složek ekosystémů na potřebnou péči z hlediska priorit a cílů ochrany národního parku	

3.3.1. Zóna přírodní	
3.3.2. Zóna přírodě blízká	
3.3.3. Zóna soustředěné péče o přírodu	
3.3.4. Složky ekosystémů tvořících předmět ochrany NP a PO	
3.4. Základní principy péče o ekosystémy a jejich složky v ochranném pásmu, nezbytné pro zabezpečení národního parku před nepříznivými vlivy z okolí	
3.5. Výčet a popis nezbytného rozsahu a způsobu sledování stavu a vývoje předmětů ochrany národního parku.....	
3.5.1. Dlouhodobý monitoring lesů	
3.5.2. Monitoring druhotného bezlesí	
3.5.3. Monitoring jezer	
3.5.4. Monitoring mokřadů	
3.5.5. Monitoring kvality vody a stavu vodních společenstev	
3.5.6. Socioekonomický monitoring	
3.5.7. Monitoring vybraných druhů savců, ptáků, ryb, bezobratlých a rostlin -indikační druhy ...	
3.6. Návrhy na vědecko-výzkumné využití národních parků a jejich ochranných pásem	
3.6.1. Priority výzkumu	
3.6.2. Výzkum externích organizací	
3.6.3. Obecné zásady při aplikaci výzkumu a monitoringu v území NP	
3.7. Návrhy na osvětové využití národních parků a jejich ochranných pásem	
3.7.1. Obecné zásady osvětového využití národního parku	
3.7.2. Vzdělávání, osvěta a informace	
3.8. Základní principy naplňování poslání národního parku ve vztahu k trvale udržitelnému rozvoji a šetrnému turistickému využívání, které nejsou v rozporu s dlouhodobými cíli ochrany národního parku	
3.8.1. Základní principy trvale udržitelného rozvoje území NP	
3.8.2. Základní principy šetrného turistického využívání	
4. Přílohy	
4.1. Zhodnocení vlivu disturbancí na předměty ochrany NPŠ	
4.2. Mapa se zákresem hranic NPŠ	
4.3. Mapa se zákresem překryvu NPŠ s územím evropsky významných lokalit nebo ptačích oblastí	
4.4. Mapa se zákresem základní cestní sítě na území NPŠ	
4.5. Mapa se zákresem cestní sítě důležité pro management území a naplnění krátkodobých a střednědobých cílů NPŠ.....	
4.6. Mapa se zákresem cestní sítě určené pro pohyb návštěvníků v NPŠ	
4.7. Mapa se zákresem dlouhodobých cílů ochrany NPŠ	
4.8. Použitá literatura	

Podle naší legislativy musel být management v chráněných územích prováděn podle Plánu péče, schváleného dotčenými subjekty. To však současná Správa NP Šumava od počátku své činnosti nedokázala zajistit (od roku 2014), a tak dlouhodobě řídí chod věcí jen libovůlí ředitele (bez výběru jmenovaného ministrem asi k výrobě divočiny), zřejmě ve spolupráci s ministrem životního prostředí. Jako náhradní dokument byly v současnosti vyrobeny Zásady péče, k čemuž MŽP provedlo účelovou aktualizaci ZOPK. Zásady péče zpracované pod naoktrojovaným ideologickým záměrem "výroby divočiny" se pouze připomínají, přičemž nereflektují potřeby vymezených předmětů ochrany překryvných a nadřazených druhů ochrany, zejména EU Natura 2000: EVL a PO aj. a nereflektují světově vědecký ekosystémový asistenční management, takže dochází k likvidaci předmětů ochrany, v rozporu se Směrnicí o stanovištích 82/43/EHS a směrnicí o ptácích 2009/147/ES, což je dále analyticky rozvedeno.

1. Úvod

1.1. Základní údaje o národním parku a jeho ochranném pásmu

Evidenční číslo: 42. Název: Národní park Šumava

Kategorie ochrany: národní park

Údaje o vyhlášení: Národní park Šumava (dále jen „NPŠ“) byl vyhlášen nařízením vlády ČR č. 163/1991 Sb. vydaném podle zákona č. 40/1956 Sb., s účinností od 1. 6. 2017 bylo jeho vyhlášení nově potvrzeno zákonem č. 123/2017 Sb., kterým byl změněn zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Dle IUCN kategorie ochrany přírody II - Národní park / National Park je **rozsáhlá přírodní nebo přírodě blízké oblast Země, určená k ochraně nenarušené ekologické integrity ekosystémů, spolu s množstvím druhů a ekosystémů charakteristických pro dané území** a zároveň poskytující duchovní, vědecké, vzdělávací, výchovné, rekreační a návštěvnické možnosti. Primárním cílem je ochrana přirozené biodiverzity spolu s hlavními ekologickými strukturami. Cílem managementu NP by mělo být uchování reprezentativních příkladů fyzicko-geografických regionů, biotických společenstev, genetických zdrojů a druhů pro zajištění ekologické stability a rozmanitosti v nejpřirozenějším stavu - tedy ne "kúrovcová výroba divočiny". Doporučeno je brát ohledy na potřeby místních obyvatel (domorodců), včetně využívání zdrojů jejich živobytí.

Propaganda domácí výroby divočiny spekulativně zdůvodňovala, že podle klasifikace IUCN musí být národní parky zařazeny do kategorie II (bezzásahová divočina), přestože reálně zdejší kulturní biotopy přísluší do kategorie IV a přestože každý stát si ochranu přírody sám určuje a vymezuje. NP Šumava, tvořený kulturním územím, se bez reálného opodstatnění a schválení neopodstatněně zařazuje do této kategorie. V území NPŠ se násilně uskutečňuje "management" ochrany nerušených samovolných přírodních procesů a samovolného vývoje, což má fatální následky rozvrácení ekologické stability s dopady na celé území ČR.

Prosazovaná absence lidské intervence do ekosystémů, tj. bezzásahovost, nemá tedy oporu ani v Zásadách IUCN. Požadování bezzásahovosti na většině výměry chráněného území je nepochopení „Zásad“ IUCN, resp. jejich účelová interpretace. Bezzásahový model „vytváření divočiny“ nesnižuje, ale naopak zvyšuje globální ekologické hrozby a nebezpečí svými vzrůstajícími stresovými faktory (např. ekologický rozvrat, vymírání organismů, aridizace, kontaminace prostředí, ...). Populistickou ideologií „příroda si sama nejlépe pomůže“ v konkrétním případě došlo z chráněné kúrovcové množárny v NP Šumava při bezzásahové výrobě "pralesové divočiny" k národní kúrovcové katastrofě.

1.1.1 Překryv s územně – správními jednotkami

Kraj: Jihočeský, Plzeňský

Obce s rozšířenou působností: Sušice, Klatovy, Vimperk, Prachatice, Český Krumlov

Obce: Borová Lada, Horní Vltavice, Kvilda, Lenora, Nová Pec, Nové Hutě, Nicov, Stachy,

Stožec, Strážný, Volary, Želnavá, Čachrov, Hartmanice, Horská Kvilda, Kašperské Hory, Modrava,

Prášíly, Rejštejn, Srní, Železná Ruda, Horní Planá

1.1.2. Překryv s jinými chráněnými územími

CHOPAV Šumava (viz nařízení vlády ČSR č. 40/1978 Sb., s účinností od 1. 1. 1979.)

avšak chybí její specifikace a vyhodnocení naplňování jejich požadavků.

Chybí Biosférická rezervace UNESCO Šumava (vyhlášená v r. 1990 před vyhlášením NPŠ) za účelem ochrany lesů, luk, jezer a řek v typických podmínkách evropských středohor. přičemž BR UNESCO sledují trvale udržitelný vývoj v oblastech

- ochrana přírodní a kulturní rozmanitosti

- sociálně, kulturně a přírodně udržitelný ekonomický rozvoj

- logistická podpora výzkumu, monitoringu, environmentální výchovy a vzdělávání.

Žel tato světově nejvýznamnější kategorie ochrany přírody není v ČR doposud záměrně zakotvena v právních předpisech a registracích AOPK (MŽP) a je tak

pouhou "nálepkou", neboť fakticky se rozchází s ideologickými požadavky na bezzásahovost, takže Šumava byla IUCN zařazena na Red List / Červený seznam. Chybí ochrana dle Ramsarské úmluvy - šumavská rašeliniště, chybí specifikace požadavků vyhlášené CHOPAV Šumava.

1.1.3. Překryv se soustavou Natura 2000

Ptačí oblast Šumava (PO Šumava)

Vymezena nařízením vlády č. 681/2004 Sb., ze dne 8. 12. 2004. PO Šumava zahrnuje celé území NPŠ a část území CHKO Šumava – celkem rozloha: 975 km².

Evropsky významná lokalita Šumava (EVL Šumava) CZ0314024

Seznam lokalit (národní seznam) je vyhlášen nařízením vlády, ze dne 21. 8. 2013, č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit, v platném znění. EVL Šumava zahrnuje celé území NPŠ, většinu území CHKO Šumava, část NPP Blanice a Kochánovské pláně – celkem rozloha: 1719 km².

Přehlíženy jsou požadavky ochrany vymezených habitatů / biotopů a taxonů EVL jak na monitoring tak management, což je specifikováno v kapitole 4.1. Přehlížena je i Evropská úmluva o krajině, která m.j. požaduje sledovat přání a požadavky obyvatel týkající se charakteristických rysů krajiny, v níž žijí, formulované pro danou krajinu kompetentními samosprávnými orgány.

1.1.4. Poloha národního parku a jeho ochranného pásma a jejich rozloha

Rozloha NPŠ je **68 460 ha**. Ochranné pásmo národního parku není vymezeno. Dotčená katastrální území – **tučně** vypsaná katastrální území leží celá uvnitř NPŠ, území netučně vypsaných KÚ zasahuje NPŠ pouze zčásti.

Okres Obec Katastrální území Číslo KÚ

PT Borová Lada Borová Lada 707899

PT Knížecí Pláně 707961

PT Nový Svět 707911

PT Svinná Lada 707937

PT Šindlov 709945

PT Zahrádky u Borových Lad 707970

PT Horní Vltavice Březová Lada 644633

PT Polka 644641

PT Slatina u Horní Vltavice 644650

PT Žlíbky 644668

PT Kvilda **Bučina u Kvildy** 678368

PT **Kvilda** 678350

PT Lenora Vlčí Jámy 679976

PT Nová Pec Nová Pec 705225

PT Pěkná 796379

PT Nové Hutě Nové Hutě 707902

PT Nicov Studenec u Stach 753394

PT Stachy Stachy 753386

PT Stožec **České Žleby** 755664

PT **Horní Cazov** 755702

PT **Radvanovice** 755711

PT **Stožec** 755699

PT Strážný **Dolní Cazov** 798509

PT **Dolní Světlé Hory** 756695

PT Hliniště 756661

PT Horní Světlé Hory 756709

PT Řasnice 756679

PT **Silnice** 756717

PT **Stodůlky u Strážného** 756725
PT Strážný 756687
PT Volary Chlum u Volar 784681
PT Volary 784737
PT Želnavá Želnavá 796395
KT Čachrov Javorná na Šumavě 657778
KT **Javorná u Polomu** 799122
KT Zhůří 798975
KT Hartmanice **Hartmanice II** 798991
KT Kochánov II 637327
KT Kochánov III 799009
KT Kundratice 799025
KT Paště 798908
KT Zalužice 799033
KT Horská Kvilda **Horská Kvilda** 697869
KT Kašperské Hory Červená u Kašperských Hor 664375
KT Lídlovy Dvory 664413
KT Modrava **Filipova Huť** 697851
KT **Javoří Pila** 697885
KT **Roklanský Les** 697893
KT **Vchynice – Tetov II** 798681
KT Prášily **Hůrka u Železné Rudy** 798932
KT **Prášily** 627054
KT Rejštejn Klášterský Mlýn I 740063
KT **Klášterský Mlýn II** 799041
KT Kozí Hřbet 740071
KT Rejštejn 740098
KT **Svojše** 740101
KT Velký Radkov I 740110
KT Velký Radkov II 799050
KT **Zhůří u Rejštejna** 740128
KT Srní **Horky u Srní** 798983
KT **Srní I** 753092
KT **Srní II** 799068
KT **Vchynice – Tetov I** 753084
KT Železná Ruda Debrník u Železné Rudy 796085
KT Pancíř 796093
KT Železná Ruda I 796069
CK Horní Planá Zvonková 643774
PT – Prachatice, KT – Klatovy, CK – Český Krumlov

Obce nepřísluší do národních parků, zřejmě se jedná o českou anomálii, s podtextem jak je zlikvidovat.

1.1.5. Managementová kategorie podle IUCN

II – národní park. Chráněná území kategorie II jsou **rozsáhlá přírodní nebo přírodě blízká území - určená k ochraně velkoplošně probíhajících ekologických procesů** spolu s množstvím druhů a ekosystémů pro dané území charakteristických, které zároveň dávají možnost pro realizaci duchovních, vědeckých, výchovných, rekreačních a návštěvních cílů, environmentálně a kulturně slučitelných s cíli ochrany území. **Primárním cílem je ochrana přirozené biodiverzity spolu s hlavními ekologickými strukturami a souvisejícími environmentálními procesy a podpora vzdělávání a rekreace.**

Zcela záměrně je přehlíženo, že se jedná o kulturní území, které neodpovídá kategorii II dle IUCN, avšak ideologicky se zde vnucuje rychlá a rozsáhlá bezzásahová výroba divočiny.

1.1.6. Předmět ochrany

Předmětem ochrany národního parku jsou přírodní ekosystémy vázané na přírodovědecky nejhodnotnější část horského celku Šumavy, a to ve všech svých vývojových stádiích a fázích. Předmětem ochrany jsou též evropsky významné druhy a typy evropských stanovišť, pro něž jsou na území národního parku vymezeny evropsky významné lokality.

Chybí ostatní překryvné druhy ochrany: BR UNESCO Šumava, CHOPAV, Šumava, Ramsarská úmluva, Evropská úmluva o ochraně krajiny

Stanoviště podle přílohy I Směrnice o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin 92/43/EHS (dále Směrnice o stanovištích), která jsou předměty ochrany **EVL Šumava** (* prioritní stanoviště):

- 3130 Oligotrofní až mezotrofní stojaté vody nížinného až subalpínského stupně kontinentální a alpínské oblasti a horských poloh a jiných oblastí, s vegetací tříd *Littorelleteauniflorae* nebo *Isoëto-Nanojuncetea*
- 3150 Přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu *Magnopotamion* nebo *Hydrocharition*
- 3160 Přirozená dystrofní jezera a tůně
- 3260 Nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů *Ranunculionfluitantis* a *Callitricho-Batrachion*
- 4030 Evropská suchá vřesoviště
- 5130 Formace jalovce obecného (*Juniperus communis*) na vřesovištích nebo vápnitých travních
- 6230* Druhově bohaté smilkové louky** na silikátových podložích v horských oblastech (a v kontinentální z...
↓...圭'45vropě v podhorských oblastech)
- 6410 Bezkolencové louky na vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách (*Molinioncaeruleae*)
- 6430 Vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva** nížin a horského až alpínské stupně
- 6510 Extenzivní sečené louky** nížin až podhůří (*Arrhenatherion*, *Brachypodio- Centaureionnemoralis*)
- 6520 Horské sečené louky**
- 7110* Aktivní vrchoviště**
- 7120 Degradovaná vrchoviště (ještě schopná přirozené obnovy)
- 7140 Přejílová rašeliniště a třasoviště
- 8220 Chasmo-fytická vegetace silikátových skalnatých svahů
- 9110 Bučiny asociace *Luzulo-Fagetum*
- 9130 Bučiny asociace *Asperulo-Fagetum*
- 9180* Lesy svazu *Tilio-Acerion* na svazích, sutích a v roklich**
- 91D0* Rašelinný les**
- 91E0* Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy** temperátní a boreální Evropy (*Alno-Padion*, *Alnionincanae*, *Salicionalbae*)
- 9410 Acidofilní smrčiny (*Vaccinio-Piceetea*)

EU chráněné habitaty nebyly transponovány do tuzemských kategorií biotopů (mapovaných před vymezením EVL), dále provedená analýza nereflektuje požadovaný monitoring a management

Druhy podle přílohy II Směrnice o stanovištích, které jsou předměty ochrany EVL

Šumava, (* prioritní druh):

- Mihule potoční (*Lampetra planeri*)
- Netopýr velký (*Myotis myotis*)
- Perlorodka říční (*Margaritifera margaritifera*)
- Rys ostrovid (*Lynx lynx*)
- *Střevlík Ménériésův (*Carabus menetriesi pacholei*)
- Vranka obecná (*Cottus gobio*)
- Vrápenec malý (*Rhinolophus hipposideros*)
- Vydra říční (*Lutra lutra*)
- *Hořeček český (*Gentianella praecox subsp.bohemica*)
- Srpnatka fermežová (*Hamatocaulis vernicosus*)
- Šikoušek zelený (*Buxbaumia viridis*)

Další významné složky ekosystémů, které jsou předměty ochrany NPŠ

- Chřástal polní (*Crex crex*)
- Tetřev obecný (*Tetrao tetrix*)
- Tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*)

Vlk obecný (*Canis lupus*)

Není specifikovaná ochrana Památných stromů a maloplošných chráněných území v NP Šumava. Chybí seznam chráněných ohrožených druhů rostlin, zde mapovaných.

1.1.7. Dlouhodobé cíle ochrany národního parku

a) zachování nebo postupná obnova přirozených ekosystémů včetně **zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše** území národního parku (dále v textu jen „cíl procesy“)

b) zachování nebo postupné zlepšování stavu ekosystémů, jejichž existence je podmíněna činností člověka, významných z hlediska biologické rozmanitosti, **na zbývajícím území** národního parku (dále v textu jen „cíl biodiverzita“). **Zbývajícím ideologicky vymezené území je velikostně zcela nepodstatné !**

Obečná ochrana lesa, zejména vzrostlých lesů, by měla sledovat ochranu lesních porostů, zejména vzrostlých a vývoj zdravého lesního porostu. Dále má akčně řešit škody způsobené abiotickými škodlivými činiteli (vítr, vichřice, požáry, eroze, záplavy, kyselé deště), antropogenní činností, zvěří a škody způsobené biotickými činiteli (choroby, škůdci). Současně má kontrolovat i množství přezimujícího hmyzu a hmyzu za vegetace a jejich žír a případně provádět ochranná opatření. Nutno současně sledovat i ochranu mizejících rostlin, živočichů a přírodně významných krajinných celků. Domácí protesty proti bezzásahovosti a následné kůrovcové likvidaci našich lesů byly paralyzovány sdruženým postupem MŽP, ideologických učitelů JČU, činností Hnutí DUHA (aktivista J. Bláha) a trvalým mediálním mainstreamem, takže došlo k letargii obyvatel v NPŠ i návštěvníků a v současnosti se protestuje proti těžbě šterkopísku, úložišti radioaktivního odpadu, ale již ne proti zločinné bezzásahovosti. Tato situace vyústila v celoplošný rozpad smrčín České republiky a návaznou fatálně neudržitelnou ekologickou situaci Česka.

1.1.8. Posláním národního parku

a) naplňovat **dlouhodobé cíle** ochrany národního parku

b) **umožnit využití území národního parku k trvale udržitelnému rozvoji**, ke vzdělávání, výchově, výzkumu a k přírodě šetrnému turistickému využití a to způsoby, které nejsou v rozporu s dlouhodobými cíli ochrany národního parku.

Novou zonací byla prosazena bezzásahová výroba divočiny na převážném území NP Šumava, v rozporu s ochranou specifikovaných "předmětů ochrany".

1.1.9. Strategické cíle jednotlivých zón

Cílem **zóny přírodní** je **zachovat přirozené ekosystémy** a umožnit v nich nerušený průběh přírodních procesů.

Cílem **přírodě blízké zóny** je **dosažení stavu odpovídajícího přirozeným ekosystémům**.

Cílem zóny **soustředěné péče o přírodu** je **zachování nebo postupné zlepšování stavu ekosystémů významných** z hlediska biologické rozmanitosti, jejichž existence je podmíněna trvalou činností člověka nebo obnovy přírodě blízkých ekosystémů.

Cíl zóny kulturní krajiny není definován, nicméně v ní lze provádět pouze opatření nebo zásahy, které neohrožují předmět ochrany národního parku a naplňování cílů ochrany národního parku.

Cíle ochrany lokalit soustavy Natura 2000

Pro EVL Šumava je cílem **zachování příznivého stavu přírodních stanovišť vyjmenovaných jako předmět ochrany a zachování přírodního prostředí** a zajištění podmínek pro udržení populací vyjmenovaných druhů rostlin a živočichů (Nařízení vlády č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit).

Cílem ochrany PO Šumava je zachování a obnova ekosystémů významných pro druhy ptáků, uvedené jako předmět ochrany, v jejich přirozeném areálu rozšíření a zajištění podmínek pro zachování populací těchto druhů ve stavu příznivém z hlediska ochrany (Nařízení vlády č. 681/2004 Sb.).

Zpracovaná "Analýza rizik navrhované zonace NPŠ" (předaná Krajskému úřadu Jihočeského kraje) specifikuje nejen jednotlivá rozsáhlá ohrožení, ale i

způsobované škody, které jsou v rozporu s požadavky skutečné ochrany přírody, krajiny a životního prostředí.

1.1.10. Mezinárodní statut ochrany

Mezinárodní síť biosférických rezervací UNESCO: Biosférická rezervace Šumava (vyhlášena v roce 1990).

Mezinárodně významné mokřady: Ramsar site Šumavská rašeliniště (vyhlášena v roce 1991).

Žel, Zásady péče záměrně opomíjí a nereflektují BR UNESCO Šumava a Ramsarskou úmluvu !

1.2. Určení období platnosti zásad péče

1. 1. 2021 – 31. 12. 2040

1.3. Charakteristika národního parku a jeho ochranného pásma zaměřená na jejich přírodní poměry

1.3.1. Geomorfologie

Šumava patří mezi nejstarší pohoří střední Evropy, celkově směřující k severovýchodu. Zvedá se z nadmořské výšky kolem 700 m a její nejvyšší vrcholy přesahují 1400 m (pouze na bavorské straně Šumavy). Nejvyšším vrcholem české strany je Plechý (1378 m n. m.). Jádrem pohoří jsou Šumavské pláň, rozsáhlá náhorní rovina s nadmořskou výškou kolem 1000 m, z níž k severozápadu vybíhá Železnorudská hornatina a k jihovýchodu hraniční hřbet Trojmezenské hornatiny a vnitrozemský hřbet Boubínské a Želnavské hornatiny, které od sebe dělí široká Vltavická brázda. Ve čtvrtohorách vyhloubily ledovce morfologicky výrazné kary, z nichž většina je dnes vyplněna vodou. Ve stejné době vznikly i některé další nápadné terénní tvary jako mrazové sruby, skalní hradby nebo svahové balvanité sutě. Zcela specifickými útvary jsou 'rozsáhlá, mírně vyklenutá náhorní i údolní vrchoviště.

1.3.2. Geologie

Z regionálně geologického hlediska je území Národního parku Šumava budováno dvěma základními geologickými jednotkami: moldanubikem a moldanubickým plutonem. Jako moldanubikum je označován soubor středně a silně metamorfovaných hornin, kde převládají pararuly a migmatity, často s vložkami kvarcitů a erlánů. V daném území jsou řazeny k tzv. jednotvárné jednotce. Moldanubický pluton je ve své šumavské větvi reprezentován několika většími granitovými (žulovými) masivy, např. Prášílský masiv, masiv Vydry, masiv Plechého. V jejich okolí se pak vyskytuje množství drobnějších granitovitých těles. Z kvartérních uloženin jsou nejvíce zastoupeny deluviální (svahové) uloženiny soliflukčního původu, velmi hojné jsou zde rašeliny, méně pak fluviální a deluviofluviální uloženiny, ojediněle i sedimenty ledovcového původu. Stratigraficky náleží většinou do pleistocénu a z části do holocénu až recentu. Složení svahových sedimentů je dosti proměnlivé a pohybuje se od hlín přes hlinité písky, hlinito-kamenité sedimenty až k blokovým uloženinám různých mocností.

1.3.3. Pedologie

Oblast Šumavy má celkově horský charakter s převahou kyselých půdotvorných substrátů. Nomenklatura půd je podle klasifikace Němeček et al. 2001. Nejvýznamnějšími půdními typy jsou: kambizemě (uplatňují se v souvislejších celcích v nižších partiích oblasti, převážně do nadmořské výšky 800 m), kryptopodzoly (tvoří víceméně souvislý výškový stupeň mezi 1 000 - 1 200 m n. m.), podzoly (vytváří nejvyšší souvislý výškový stupeň zájmového území nad 1200 m n. m.). Na exponovaných vrcholech terénních vyvýšenin nebo na sutích různou měrou zazemněných se vyskytují rankery. Významné jsou na sledovaném území i výskyty semihydromorfních půd, vázané obvykle na terénní deprese; typické pro půdy této skupiny je nejčastěji periodická stagnace povrchové vody. Mezi tyto skupiny patří pseudogleje, stagnogleje, fluvizemě nebo gleje. Velmi typickým fenoménem Šumavy jsou organozemě.

1.3.4. Hydrologie

Hydrologicky náleží většina území k úmoří Severního moře, povodí Labe s hlavními řekami Vltavou a Otavou. Pouze malá část území při státní hranici spadá do povodí Dunaje, který ústí do Černého moře. Obě největší šumavské řeky pramení v oblasti šumavských plání v centrální části pohoří, vyznačující se množstvím vrchovišť. **Jde o horstvo, do kterého žádný tok nepřitéká a voda akumulovaná z vodních srážek z území odtéká. Srážková voda se akumuluje v biologické složce, v půdách, zvětralinách a puklinách. Doba akumulace vodních srážek ze sněhu po jeho odtání trvá cca 3 měsíce.** Mezi umělé stojaté vody patří

zejména Lipenská přehrada v jihočeské části NPŠ a nemnoho bývalých plavebních nádrží, které se však k tomuto účelu již nevyužívají. Malé rybníky (příp. požární nádrže) se místy vyskytují také v blízkosti obcí. Kromě přirozených toků se v území vyskytují umělé kanály a náhony. Vchynicko-tetovský plavební kanál slouží nyní pro potřeby elektrárny na Čeňkově Pile a v současnosti prakticky nefunkční Schwarzenberský kanál propojoval povodí Labe a Dunaje. Dalšími umělými toky jsou derivační kanály malých vodních elektráren (MVE) na řekách Teplá a Studená Vltava a Losenice. Specifickým hydrologickým jevem na Šumavě jsou přirozená ledovcová jezera, vyskytující se v nadmořské výšce kolem 1000 m.

1.3.5. Hydrogeologie

Území Šumavy jako celek je charakterizováno poměrně monotónními hydrogeologickými poměry a vyznačuje se výhradně puklinovou propustností. Průlinové zvodnění, se zdroji podzemní vody převážně jen lokálního významu, je vázáno na zvětralinový pokryv horninového masivu a na deluviální, deluviofluviální a fluviální uloženiny. Živější oběh podzemní vody je možný jen v zóně připovrchového rozpojení puklin nebo v pásmu intenzivnějšího zvětrávání hornin při povrchu území. Příznačný pro zájmovou oblast je víceméně lokální rozsah proudění podzemních vod. Infiltrace probíhá prakticky v celé ploše rozšíření kolektorů, drenáž bývá obvykle v úrovni či nad úrovní místní erozní báze s pozvolnými výrony do povrchových toků, zprostředkovanými deluviálními a fluviálními uloženinami. Pramenní vývěry se vyskytují většinou ve dnech terénních depresí, v horských oblastech bývají vázány na místa s výraznými změnami sklonu terénu. Hladina zvodní v krystaliniku bývá volná nebo mírně napjatá v různé hloubce pod (resp. výšce nad) terénem v závislosti na hydrogeologické situaci v dané lokalitě, morfologii terénu a propustnosti hornin. Kolísání hladiny podzemní vody a vydatnosti pramenů je charakterizováno víceméně pravidelně se opakujícím ročním cyklem s maximy v jarních (popř. letních) měsících.

Nejsou zmiňovány nepříznivé změny, ještě v polovině 50-tých let 20. století bylo možno při poznávání Šumavy každý den nalézt pramen, dnes již ne, a dokonce při odbočce k Jezernímu potočku je upozornění, že voda není pitná.

1.3.6. Klima

V oblasti Šumavy se průměrné roční teploty pohybují v závislosti na nadmořské výšce a to od 6,0 °C (750 m n. m.) do 3,0 °C (1300 m n. m.). Z tohoto rozdělení se výrazněji vymykají některé inverzní lokality v údolních a lesních enklávách, které jsou v průměru chladnější, než odpovídá vertikální stratifikaci. Roční průměr vlhkosti vzduchu se pohybuje kolem 80 % v převážné části oblasti. Západní až jihozápadní směr převládá po celý rok, **nejvyšší průměrné rychlosti mají volné (nezalesněné) konvexní polohy**, a to od 5 do 8 m/s.

Průměrná roční oblačnost se v nižších polohách oblasti pohybuje kolem 58 %, **ve vyšších polohách, zejména v pásmu kolem státní hranice, mezi 64 - 70 %**. Nejnížší průměrné roční srážky její severovýchodní okraje, a to kolem 800 - 900 mm. Směrem k hlavnímu hraničnímu hřebeni srážky rychle přibývají a nejvyšších hodnot dosahují **při státní hranici - v oblasti jižně od Březníku 1 600 mm a více**. Hlavní maximum připadá na červen a červenec. Na sníh nejbohatší jsou polohy v nejvyšších nadmořských výškách kolem státní hranice, zejména v oblasti mezi Debrníkem a Černou horou a mezi Třístoličnickem a Smrčinou. Průměrné maximum výšky sněhové pokrývky se pohybuje od 40 cm v nejnižších do 150 a více cm v nejvyšších polohách.

Není specifikována změna mezoklimatu Šumavy vlivem ideologicky požadované disturbance hřebenových smrčín.

1.3.7. Flóra a vegetace

Z fytogeografického hlediska, v kontextu širších vztahů, leží celá Šumava ve středoevropské provincii středoevropské květenné oblasti temperátního pásma Evropy. Předšumaví a nižší polohy Šumavy náleží do fytogeografické oblasti mezofytikum, která je charakterizována jako oblast zonální vegetace středoevropského opadavého lesa, zaujímající suprakolinní až submontánní vegetační stupeň, s klimatem mírně oceanickým s přechodem do mírné kontinentality (dle klimatického členění jde o jednotlivé okrsky mírně teplé oblasti). Na Šumavě z rámce mezofytika vybočuje extrazonální chladnomilná horská květena - oreofytikum, v níž až na nepatrné výjimky chybí zastoupení teplomilných druhů. Zaujímá zde vegetační stupeň montánní až supramontánní (mimo ČR až subalpinský). Kromě tří základních zonálních vegetačních jednotek - stupeň **květnatých bučin, acidofilních horských bučin a klimaxových smrčín**, se vytvořila celá řada přirozených společenstev či celých ekosystémů klimaticky azonálních (agradálních), jejichž vznik a vývoj je většinou podmíněn edaficky, tj. většinou zvýšenou hladinou spodní vody, zrašeliněním, vysokým obsahem půdního skeletu, utvářením skalního reliéfu atd. a mikroklimaticky (dna inverzních údolí). Jde zejména o rašeliniště, údolní luhy, podmáčené smrčiny, reliktní bory a bezlesá kamenná moře, suťové smíšené lesy,

ekosystémy jezerních karů, vzácné reliktů přirozeného, většinou mokřadního a mrazového bezlesí, nelesní prameništění systémy a ekosystémy stojatých a tekoucích vod. Celkový počet vyšších rostlin se v rámci vlastního NPŠ pohybuje kolem **500 druhů**, z toho je cca 70 zvláště chráněných druhů. **Pro zachování současné druhové diverzity NPŠ mají zásadní význam bezlesé luční formace s různou potřebou a úrovní managementu.**

Na Šumavě údajně bývalo více než 1300 druhů cévnatých rostlin, dnes se jich Správa NPŠ udává 500. Květena Šumavy je charakteristická střeoevropskými montánními a supramontánními druhy. Specifičnostmi jsou zejména glaciální reliktů a alpští migranti, kteří odlišují Šumavu a Novohradské hory od ostatních hercynských pohoří. Endemité, s výskytem omezeným na areál Šumavy, jež jsou obvykle začleněni mezi ohrožené druhy, dnes již většinou vyhynuli nebo hrozí vyhynutím. Naokrojovanou bezzásahovostí, kterou ideologové divočiny si vynucují realizovat naivní vizi vytvoření přirozených lesních biotopů, je likvidována podstata chráněných hodnot Šumavy. Mnoho rostlin i celých společenstev je vázáno na určitý typ narušování drnu typu pastvy, seče a při jejich absenci mizí. Na Šumavě je dlouhodobě zanedbána péče o zachování většiny chráněných, ohrožených, endemických, reliktních a vzácných taxonů „in situ“ tj. na jejich stanovištích, obvykle je potřebný monitoring a zejména vhodný management, kterým je tradiční extenzivní zemědělské hospodaření - pastva, kosení a citlivé ekosystémové lesní zásahy vycházející z ekologických principů a zákonitostí. Přednost by měly dostat taxony s menšími areály s nevelkými populacemi a nízkou kompetiční (konkurenční) schopností. Evropská strategie ochrany rostlin je závazný materiál pro všechny evropské země, přičemž je součástí Globální strategie ochrany rostlin v rámci úmluvy o biologické diverzitě.

1.3.8. Fauna

Fauna Šumavy se dotvářela do dnešní podoby během postglaciálu a původně měla téměř výhradně lesní charakter. Výraznější změny druhového spektra zoocenóz nastaly v souvislosti s větší kolonizací Šumavy člověkem, došlo k diverzifikaci fauny vlivem průniku nových druhů vázaných na otevřenou krajinu a druhů synantropních. Na druhé straně se výrazně snížila početnost některých živočišných forem vázaných na přirozená stanoviště, došlo ke změnám ve strukturách zoocenóz a k fragmentaci populací. Některé druhy vymizely úplně, a to nejenom ztrátou přirozených biotopů, ale také přímým pronásledováním člověkem (velké šelmy, některé druhy dravců i sov). Ze zoogeografického hlediska se na složení fauny oblasti Šumavy u různých taxonomických skupin podílí jednak formy s širokým holarktickým či palearktickým rozšířením, střeoevropské prvky fauny včetně alpských a karpatských forem, ale také prvky subatlantské a atlantské, ponto-mediteránní aj. Kromě toho existují i endemické šumavské či např. šumavsko-alpské druhy a poddruhy (zejména významné u některých skupin hmyzu). V druhovém složení zoocenóz některých stanovišť (např. rašeliniště, horské lesy) dominují některé formy s disjunktivním areálem rozšíření boreomontánním, boreoalpinním či arktalpinským. Z hlediska výskytu původních lesních druhů a společenstev mají zásadní význam primární ekosystémy, které se zachovaly většinou ve fragmentární podobě. Významnou složkou zoocenóz těchto stanovišť jsou již zmíněné boreomontánní a boreoalpinní prvky fauny, jejichž výskyt zde má často vysloveně reliktní charakter. Mnohdy se jedná o velmi malé populace, v některých případech došlo vlivem dlouhodobé izolace během postglaciálu k vytvoření specifických poddruhů. Z živočichů trvale se vyskytujících na území NPŠ patří cca **100 druhů mezi zvláště chráněné.**

Správa NPŠ se prioritně zaměřila na predátory - rysy a vlky, považuje si návrat vyder a bobrů, tetřeva využívá jako zástupného důvodu k vytěsňování návštěvníků a obyvatel, a zneužívá lýkožrouta kůrovce, kterého chrání k ideologické výrobě divočiny disturbanci hřebenových smrčů. Zcela je opomíjena základní druhová a biotopová ochrana, dnes prakticky vymizela prospěšná mraveniště, která se nacházela na rozhraní světla a stínu.

2. Analytická část

2.1. Vyhodnocení současného stavu a dosavadního vývoje ekosystémů nebo jejich složek tvořících předměty ochrany národního parku z hlediska naplňování cílů ochrany národního parku

2.1.1. *Přirozené ekosystémy*

Lesní ekosystémy

Rozsah ploch: *17026 ha; podíl z celkové plochy NPŠ je 25 %*. Přirozené lesní ekosystémy jsou prezentovány *původními lesy, přírodními lesy*, lesy přírodě blízkými, které jsou aktuálně ponechány samovolnému vývoji a dále lesy ponechanými samovolnému vývoji po dobu delší než 5 let. Na významné části lesů původních a přírodních byla vymezena I. zóna ochrany přírody (od roku 1995; převážná část těchto porostů byla součástí I. zóny již v první zonaci národního parku, některé byly chráněny před vyhlášením NP jako maloplošná ZCHÚ). Porosty lesů původních a přírodních nacházející se vně hranic I. zóny (v současné době přírodní zóny) *mají a měly z pohledu tvorby lesních hospodářských plánů charakter cílových porostů* a často tvořily plošně menší „ostrovy“ obklopené porosty s nižším stupněm přirozenosti. V lesích původních a přírodních **nebyla během existence národního parku realizována žádná managementová opatření** charakteru pěstebních nebo úmyslných těžebních zásahů, v řadě těchto porostů byla prováděna neintenzivní a již ukončená asanace lýkožroutem smrkovým napadených smrků pokácením s odkorněním a ponecháním na místě v období 1999–2017, výjimečně došlo k vyklizení menší části objemu hmoty. V některých případech byly provedeny revitalizace v minulosti narušeného vodního režimu (týká se části porostů klasifikovaných v rámci mapování biotopů Natura 2000 jako prioritní typ přírodního stanoviště 91D0* Rašelinný les). K zásadní změně v přístupu k managementu lesů ve vztahu k lýkožroutu smrkovému došlo na jaře 2007, kdy vzrostla plocha lesů ve II. zóně ochrany přírody NPŠ, kde byla realizace nahodilých těžeb vyloučena. Spolu s bezzásahovým územím na Modravě v oblasti Mokřůvek (1 326 ha), jehož největší část byla vymezena z pohledu nahodilých těžeb jako bezzásahová v roce 1995 a Trojmezí v roce 1999 (350 ha) se tak výrazně zvětšila plocha lesních porostů ponechaných samovolnému vývoji. První zóna z roku 1995 byla ponechána bez zalesnění, druhá zóna byla na pasekách po nahodilé těžbě zalesněna (celková hustota umělých výsadeb byla cca 1300ks/ha), rovněž byly ve druhé zóně aplikovány podsadby, zejména nesmrkovými příměsemi. Od roku 2007 byla uchráněna řada přírodovědně cenných porostů před nahodilými těžbami a tím před jejich degradací do nižších stupňů přirozenosti. Zároveň bylo ponecháno samovolnému vývoji množství porostů do té doby negativně ovlivněných nahodilými těžbami. Tím byl umožněn jejich postupný spontánní *návrat do přírodně hodnotnějších forem* a v současné době jsou řazeny mezi přirozené porosty. I přes výkyvy v přístupu k lesům v období 2011 – 2013 tak byl *nastolen způsob péče o cenné lesy, který nesnižuje jejich přírodní hodnotu*. Od roku 2014 se tento přístup nemění, **podíl lesů ponechaných samovolnému vývoji se ještě zvýšil**. Na základě výsledků celé řady monitoračních a výzkumných projektů je možné konstatovat, že se **kvalitativní znaky/charakteristiky přirozených lesů v území ponechaném samovolnému vývoji zlepšují**. *Rozbor vývoje lesních porostů v závislosti na aplikovaném způsobu managementu i jejich současný stav ukazuje, že optimálním způsobem péče je jejich ponechání samovolnému vývoji*. Stav a předešlý vývoj vede k naplňování dlouhodobého cíle *zachování* nebo *postupné obnově přirozených ekosystémů* včetně **zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše území národního parku**.

Horské smrčiny Šumavy byly chráněny jako autochtonní porosty do "převzetí moci" ideology "divočiny", přičemž jimi naoktrojovaná kůrovcová likvidace těchto klimaticky a ekologicky významných lesů není vědecky opodstatněná a zdůvodněná, je v rozporu s celosvětovými zkušenostmi a není predikován konkrétní další vývoj záměrně disturbovaných porostů a zejména návazné ekologické a ekonomické dopady.

Suchozemské nelesní ekosystémy

Rozsah ploch: 3324 ha; podíl z celkové plochy NPŠ je 5 %. Přirozené nelesní ekosystémy jsou z převážné části zastoupeny rašelinnými biotopy a prameništi. Aktivní managementová opatření jsou zde omezena na minimum. V případech, kde v minulosti došlo k narušení vodních poměrů odvodněním, došlo nebo dochází postupně *k obnově přirozeného vodního režimu* formou jednorázových opatření. Tato opatření, zejména ve formě zablokování odvodňovacích kanálů soustavou přehrádek nebo zasypáním kanálů, jsou realizována od roku 1999. Od roku 2018 je za tímto účelem realizovaný *projekt LIFE - Život pro mokřady*. Projekt bude

probíhat do roku 2024 a počítá se v něm s obnovou přírodě blízkého vodního režimu na ploše 2059 ha. Projekt i uvedená cílová plocha má samozřejmě přesah i do dalších rašelinných biotopů lesního charakteru (viz text výše). Vyskytují se zde i skalní biotopy, které jsou dlouhodobě ponechány samovolnému vývoji. Část území zauímají další **vodou ovlivněná stanoviště**, historicky dlouhodobě neobhospodařovaná, často na primárním bezlesí údolních inverzních poloh a okolí rašelinišť, někdy i v malých pasážích skalnatých ledovcových karů, které považujeme za dlouhodobě stabilní. Jedná se především o vegetaci vysokých ostřic, vlhká tužebníková lada, střídavě vlhké bezkolencové louky, říční rákosiny a další mokřady a pobřežní vegetaci. Vyskytují se i plochy, které jsou ve vrstvě **mapování biotopů** dosud mapovány jako vodou neovlivněné biotopy, které by byly v obecné rovině řazeny do významně nebo částečně pozměněných ekosystémů. **Jejich stav ale vykazuje výrazný vliv probíhajících přírodních procesů**. Důvodů pro faktické zařazení těchto ploch do přirozených ekosystémů je několik. Jedním z důvodů je nepřesnost zákresů provedených mapovateli (mapově vymezené polygony bezlesí zasahují ve skutečnosti do lesních porostů). Dalším důvodem je nepřesné zařazení ploch popsaných jako degradované, ruderalizované nebo porostlé nálety. Řádově desítky let jsou ponechány ladem a jejich dlouhodobý vývoj je přirozenými procesy směřován k lesním ekosystémům. Typ a míra degradace ekosystémů je takového stupně, že je zřejmé, že v uvedeném stavu se musely nacházet už v době prvního mapování biotopů a **obnova bezlesí na deklarovaný biotop je problematická, ne-li nemožná**. Často se také jedná o velmi malé (například okraje cest nebo antropogenně podmíněná bezlesí spojená s ostrahou hranic) a izolované bezlesé enklávy, zpravidla špatně přístupné až nepřístupné, a tedy dlouhodobě neudržitelné. Část těchto biotopů je možné, na základě vyhodnocení jejich dosavadního vývoje, označit jako stabilní, tzn. přirozeně odolné i v situaci probíhajících přírodních procesů (primární charakter - rozlehlá bezlesí v inverzních mrazových údolích, mrazových kotlinách v okolí rašelinišť, říčních nivách apod., které nejsou ohroženy expanzí dřevin). Konečně se jedná i o plochy klasifikované mapovateli společně s jinými převažujícími biotopy jako mozaika, ale s velmi malým zastoupením (nelze vyloučit, že na některých plochách historicky docházelo k toulavé pastvě, či kácení stromů, nebo velkoplošným disturbancím lesa a tím k občasnému rozšiřování trávníků a potlačení křovinné a stromové vegetace). Stav a dosavadní vývoj za podmínek ponechání ploch samovolnému vývoji, případně v některých lokalitách s realizovanými jednorázovými opatřeními na nápravu vodního režimu nebo opatřeními proti šíření invazních druhů rostlin, vede k naplnění cíle ochrany NPŠ a k postupnému zajištění **nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše** území národního parku.

Jedinečné kulturní bezlesí se zcela ojedinělou biodiverzitou je ideologicky likvidováno, přičemž je doloženo i botanickým mapováním před vymezením EVL Šumava. To dokládá i přístup Správy NPŠ k ekologickým zemědělcům, přičemž oportunisticky je sledováno pouze u rozvojových záměrů obcí k jejich odmítnutí, byť aktuální situace již neodpovídá.

Vodní ekosystémy¹

Vodní ekosystémy jsou prezentovány přírodními jezery – Plešným, Prášílským, Laka, u kterých je respektována zvýšená hladina vody díky v minulosti vybudovaným hrázím. Dalšími přirozenými vodními ekosystémy jsou slepá ramena řeky Vltavy ve Vltavském luhu a většina vodních toků. Tyto vodní toky mají přirozený původ, jejich koryta se vyvíjejí prostřednictvím přirozeného vlivu tekoucí vody a dalších přírodních faktorů. Na těchto tocích samovolně docházelo a může docházet ke změnám směru, podélného sklonu a příčného profilu. V některých případech jsou v konkrétních úsecích toků v jejich nedaleké vzdálenosti od silnic provedena preventivní opatření zabráňující například poškození tělesa vozovky v případě povodní. Tato opatření však neznamenají regulace toku a nezabráňují toku **v jeho přirozené dynamice**. V případě některých úseků toků je realizováno zarybnování a umožněn velmi omezený výkon rybářského práva. Způsob a intenzita jejich realizace ale významně neovlivňuje druhové složení biocenózy ani funkce ekosystému. Tyto ekosystémy jsou dlouhodobě ponechány samovolnému vývoji, jejich stav a předešlý vývoj vede k naplňování cíle ochrany národního parku. V případě vodních ekosystémů není uveden rozsah ploch a podíl z celkové plochy NP. Důvodem je, že převážný podíl přirozených vodních ekosystémů tvoří vodní toky, které mají v mapových podkladech liniový charakter a zjištění jejich plošného zastoupení je tak z použitých podkladů neproveditelné. Použití hodnot pouze větších vodních ploch a vodních toků, které jsou v mapových podkladech znázorněny plošně, by znamenalo podstatné zkreslení skutečné hodnoty.

Přirozené ekosystémy v současném NP Šumava prakticky neexistují, kromě rašelinišť a ledovcových jezírek, takže vedle nich nejcennější biotopy tvořily floristicky unikátní sekundární louky. Původní podoba krajiny Česka byla ovlivněna stády velkých

býložravců - kopytníků (pratuři, které vyhubil člověk), jež bránili souvislému zarůstání lesem a proto měla i vysokou biodiverzitu rostlin a drobných živočichů, včetně ptáků a hmyzu (na což upozorňuje i DrSc. V. Ložek). Vodohospodářská situace CHOPAV Šumava, která je pramennou oblastí šumavských toků se po chtěné disturbanci hřebenových smrčín prudce zhoršila, což má negativní dopady na celou Českou kotlinu.

2.1.2. Částečně pozměněné ekosystémy

Lesní ekosystémy

Rozsah ploch: **29287 ha; podíl z celkové plochy NPŠ je 43 %** Mezi částečně pozměněné lesní ekosystémy jsou zařazeny porosty hodnocené podle metodiky stanovení přirozenosti lesů v ČR jako les přírodě blízký, ve kterém dočasně probíhají účelové zásahy nižší intenzity. Jde převážně o první nebo až třetí generaci lesů po pralese, na mnohých místech také o mlaziny a středně staré porosty po nahodilých těžbách v posledních 50 letech, v nichž převažuje přirozená obnova, a jsou dlouhodobě pod převažujícím vlivem přírodních sil. V případě těchto porostů byla a jsou realizována zejména opatření na podporu bohatší prostorové výstavby v mladých porostech. V posledních letech se jedná zejména o prořezávky a probírky s různou (variabilní) intenzitou. V minulosti byl kladen značný důraz na změnu druhové skladby tam, kde se aktuální dřevinná skladba dřevin lišila od potenciální přirozené skladby. Nejčastěji byly realizovány výsadby, podsadby nebo i sítě chybějících nebo málo zastoupených druhů stanovištně původních dřevin nebo docházelo k úpravě poměru zastoupení dřevin výchovnými zásahy. Realizovala se také ochrana umělé i přirozené obnovy proti zvěři. V současné době se na části porostů, které jsou součástí návrhu území přírodní nebo přírodě blízké zóny už **umělá obnova neprovádí, protože již není efektivní a potřebná**. Dalším z opatření je ponechávání určitého podílu dřevní hmoty k zetlení. V současné době se jedná o porosty, kde dřevinná skladba převážně odpovídá stanovištním poměrům, oproti lesům původním nebo přírodním je však jejich prostorová výstavba zpravidla jednodušší a **přirozená dynamika je do určité míry usměrňována lidskými zásahy**, i když **dlouhodobě je jejich vývoj určovaný přírodními silami**. Postupně se v těchto porostech zvyšuje podíl ponechané odumřelé dřevní hmoty, protože existence dostatečného množství tlejícího dřeva významně ovlivňuje další vývoj lesních porostů. *Rizikovým faktorem byly v minulosti těžby vyvolané disturbancemi (nahodilé těžby). Jejich intenzivní a plošná realizace znamenala snížení stupně přirozenosti lesních porostů a degradaci přírodního stanoviště nebo stanoviště druhů.*

Trvale skloňovaná "přirozenost" se stává chimérou, kterou její ideologové nedokáží ani definovat.

Suchozemské nelesní ekosystémy

Rozsah ploch: **2981 ha; podíl z celkové plochy NPŠ je 4 %** Jedná se o lokality, kde bylo v minulosti primární bezlesí (rašelinné biotopy – degradovaná vrchoviště, mechová slatiniště a přechodová rašeliniště) ovlivněno výrazněji lidskou činností – zejména zemědělstvím nebo i těžbou rašeliny. Předpokládá se, že budou tato stanoviště schopna regenerace buď spontánně, nebo v případě potřeby bude provedena revitalizace. Část zaujímají vodou ovlivněná stanoviště, dlouhodobě nebo trvale ponechaná ladem (např. vegetace vysokých ostříc, říční rákosiny). Vyskytují se i plochy, kde jsou v rámci mapování biotopů soustavy Natura 2000 dosud mapovány vodou neovlivněné biotopy řazené obecně do významně pozměněných ekosystémů. Důvody pro faktické zařazení těchto ploch do částečně pozměněných ekosystémů jsou podobné jako v kapitole přirozených ekosystémů. Jednak nepřesnost zákresů provedených mapovateli (mapově vymezené polygony bezlesí zasahují ve skutečnosti do lesních porostů). Dalším důvodem je diskutabilní zařazení ploch porostlých na převážném podílu plochy nálety. Řádově desítky let jsou ponechány ladem a jejich vývoj je přirozenou sukcesí směřován k lesním ekosystémům a charakter ploch tomu odpovídá. Typ a míra degradace ekosystémů je takového stupně, že je zřejmé, že **v uvedeném stavu se musely nacházet už v době prvního mapování biotopů** a jejich obnova kvality na deklarovaný biotop je problematická, ne-li nemožná. Dosavadní stav a předešlý vývoj zahrnující ponechání nerizikových lokalit přírodním procesům, v případě potřeby s umožněním realizace opatření proti šíření invazních druhů rostlin a jednorázovými opatřeními na nápravu vodního režimu, vedou k postupnému naplňování dlouhodobého cíle ochrany NPŠ.

Zřejmě ideologové divočiny málo znají nejen světovou, ale i domácí situaci jak šumavských, tak karpatských pastvin, např. Bílých Karpat, Polonin, ale i Českého lesa či Krkonoš (k

likvidaci invazního a alergentního *Rumex alpinus* v Krkonoších bylo provedeno dlouhodobé zavezení zeminou což pomohlo, přičemž po odkrytí došlo k obnově původní květeny).

Vodní ekosystémy

Vodní toky, jejichž současný stav je výsledkem spolupůsobení přírodních faktorů a přímou činností člověka. Některé z toků mají na části upravené koryto, proto je cílem jejich revitalizace. Do této skupiny je řazen také úsek Vltavy od mostu v Nové Peci proti proudu k Housce. Projevuje se zde vzduť vodní nádrže Lipno, narovnaní toku i vliv rybí obsádky migrující z nádrže do toku Vltavy. Část zde zařazených vodních ekosystémů bude *postupně schopná regenerace samovolně* nebo s provedením revitalizace (narovnané drobné toky nebo úsek Křemelné na Vysokých Lávkách). V těchto případech vede vývoj k naplňování cíle ochrany NPŠ - k postupnému *zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše území národního parku*. V případě vodních ekosystémů není uvedený rozsah ploch a podíl z celkové plochy NPŠ. Důvody jsou obdobné jako v případě přirozených vodních ekosystémů.

Tyto kategorie jsou pouze spekulativně hodnoceny ve vazbě na výrobu divočiny.

2.1.3. Významně pozměněné ekosystémy

Lesní ekosystémy

Rozsah ploch: 10629 ha; podíl z celkové plochy NPŠ je 16 %. Jde převážně o mladé a středně staré lesní porosty, které vznikly převážně umělou cestou (převažuje umělá obnova) a starší porosty vzniklé dlouhodobým pasečným hospodařením s dosud prováděnými managementovými zásahy, s nedostatkem ponechané biomasy. *Pro významnou část porostů je cílem jejich ponechání samovolnému vývoji*. Jejich stav a předešlý vývoj vede k naplňování cíle ochrany NPŠ, kterým je *zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše území národního parku*. Část porostů se nachází v blízkosti hranice národního parku v takzvaném *pufračním pásu, ve kterém se trvale provádějí opatření eliminující šíření lýkožrouta smrkového* vně NPŠ. Šířka pufračního pásu v zóně soustředěné péče o přírodu je zpravidla **500 m** od hranice NPŠ. V těchto případech je kromě účelu zdůvodňujícímu vymezení pufračního pásma cílem zachování nebo postupné zlepšování stavu ekosystémů, významných z hlediska biologické rozmanitosti. Další část významně pozměněných lesních ekosystémů se nachází *na pozemcích, které nejsou ve vlastnictví ČR (především obecní pozemky města Kašperské Hory a města Volary)*. V takových případech má většina těchto porostů dlouhodobý cíl ochrany NPŠ zachování nebo postupné zlepšování stavu ekosystémů, jejichž existence je podmíněna činností člověka, významných z hlediska biologické rozmanitosti. S ohledem na kategorii lesa zvláštního určení, jež je dána existencí národního parku, mají i tyto významně pozměněné lesní ekosystémy z pohledu plnění funkcí primárně za cíl ochranu přírody ve smyslu naplňování poslání NPŠ.

Bezzásahovým ideologům dosud nedošlo, že z chráněné množárny kůrovce v NPŠ došlo běžným migračním způsobem Stepping Stones, v 1. poločase, nejprve ve směru převládajících větrů až k Jeseníkům, k apokalyptické kůrovcové likvidaci již poloviny lesů ČR. Tzv. pufrační pásmo je jen symbolická obezlička.

Suchozemské nelesní ekosystémy

Rozsah ploch: 4902 ha; podíl z celkové plochy NPŠ je 7 %

Ekosystémy sekundárního bezlesí, které byly v minulosti formovány a trvale udržovány lidskou činností. V průběhu existence národního parku je na převážné většině těchto ploch realizován extenzivní zemědělský management. Na některých lokalitách jsou prováděny speciální nebo nadstavbové managementy. Na převážné části těchto lokalit stav a předešlý vývoj ekosystémů vede v současné době k naplňování cíle ochrany národního parku – tj. *zachování nebo postupnému zlepšování stavu ekosystémů*, jejichž existence je podmíněna činností člověka, významných z hlediska biologické rozmanitosti. Menší podíl těchto ploch, konkrétně biotopy klasifikované jako intenzivně obhospodařované louky, nejsou v současné době v optimálním stavu. Je ovšem dlouhodobě cílem ochrany přírody tato stanoviště postupně transformovat na nelesní typy přírodních stanovišť, a tak i v těchto případech postupně naplňovat cíl ochrany NPŠ.

Cenné krajinářské hodnoty a jedinečná biodiverzita horských travních porostů byla téměř totálně likvidována, takže je možno hovořit o genocidě místní květeny, což je možno doložit množstvím publikací, i provedeným botanickým mapováním.

Vodní ekosystémy

Regulované vodní toky, funkční umělé vodní nádrže, náhony a plavební kanály. Část z těchto ploch může naplňovat cíl ochrany národního parku, tj. zachování nebo postupné zlepšování stavu ekosystémů, jejichž existence je podmíněna činností člověka, významných z hlediska biologické rozmanitosti, ať již se jedná o přírodě blízké vodní nádrže nebo toky s trvale upraveným korytem například kvůli cestám, mostům a podobně. V některých případech, především se jedná o požární nádrže nebo malé soukromé vodní nádrže, nelze počítat s tím, že budou plnit některý z cílů NPŠ. V případě vodních ekosystémů není uvedený rozsah ploch a podíl z celkové plochy NPŠ. Důvodem je, že převážný podíl významně pozměněných vodních ekosystémů tvoří toky, které mají v mapových podkladech liniový charakter a zjištění jejich plošného zastoupení je tak z použitých podkladů neproveditelné (použití hodnot pouze větších vodních ploch, které jsou v mapových podkladech vymezeny plošně, by znamenalo podstatné zkreslení skutečné hodnoty).

Uvedené ekosystémy, díky ideologii, že příroda si sama nejlépe pomůže, a to i v situaci vzrůstajících stresových faktorů klimatických změn, jsou zásadně ohroženy.

2.1.4. Složky ekosystémů tvořících předmět ochrany NP

Střevlík Ménétriesův * (*Carabus menetriesi pacholei*)

Na Šumavě se vyskytuje izolovaná, ale zatím jedna z nejpočetnějších populací v rámci České republiky. Výskyt je ostrůvkovitý a závisí na vhodných stanovištích, kde preferuje vlhké osluněné rašelinné bezlesí s dominancí rašelíníku. **Stav tohoto předmětu ochrany je příznivý.** Populace střevlíka Ménétriesova byla v minulosti negativně ovlivněna odvodňováním stanovišť, které využívá. To se týká jak lesních, tak i nelesních mokřadních biotopů. Druh pozitivně reaguje na projekty revitalizací mokřadů.

Vranka obecná (*Cottus gobio*)

Vranka se vyskytuje v tocích s členitým šterkopískovým dnem a je citlivá na znečištění vodních toků. Dle provedených odlovů na tocích v NPŠ v letech 1996, 2008 a 2018 došlo na některých lokalitách k poklesu početnosti, ojediněle k nárůstu. Výskyt je nadále rovnoměrný a bez izolace. **Stav tohoto předmětu ochrany je zatím příznivý.**

Šikoušek zelený (*Buxbaumia viridis*)

Stav tohoto předmětu ochrany je příznivý. Je velmi pravděpodobné, že ovlivnění lesů lidskou činností a nevhodné hospodářské postupy v minulosti (zejména odvodnění podmáčených a rašelinných lesů, holosečný způsob hospodaření a vyklízení většiny dřevní hmoty) měly negativní vliv na populaci šikouška zeleného. Dá se tedy předpokládat, že jeho rozšíření bylo v minulosti větší. Prováděný management (zejména **ponechávání dřevní hmoty, dále i nevytváření rozlehlých pasek a ponechávání porostů samovolnému vývoji**) na velké části lesů v NPŠ a částečně i mimo NPŠ dává předpoklad zachování a i **případné zlepšení stavu lokálních populací.**

Mech, rostoucí na padlých kmenech stromů vyžaduje humidní klima, avšak Šumava se aridizuje po kůrovcové likvidaci hřebenových smrčín.

Srpnatka fermežová (*Hamatocaulis vernicosus*)

Aktuální stav předmětu ochrany není příznivý. Populace srpnatky fermežové byla v minulosti negativně ovlivněna odvodňováním stanovišť, které využívá. V současné době jsou realizována managementová opatření (na PUPFL i mimo ně) mající za cíl zlepšit stav lokálních populací alespoň na stav odpovídající době vyhlášení EVL. Jednak jde o již zmiňované revitalizace narušeného vodního režimu lesních i nelesních mokřadů. Kromě toho jsou prováděny aktivní zásahy na podporu srpnatky spočívající v cílených zásazích do bylinného a mechového patra konkrétních lokalit (a i včetně případných vyřezávek náletových dřevin) s cílem vytvořit optimální podmínky pro tento konkurenčně slabý druh (kosení a případně i vyhrabávání rašelíníků). Reálné ohrožení může plynout ze srážkově podprůměrných let – změny hladiny podzemní vody mohou způsobit změny rostlinného společenstva (např. zarůstání různými druhy ostríc nebo i dřevinami).

Mech, vyžadující zamokření je ohrožen zejména vysycháním Šumavy po likvidaci hřebenových smrčín.

Hořeček český * (*Gentianella praecox* subsp. *bohémica*)

Aktuální stav předmětu ochrany není příznivý, představuje zhoršený stav oproti stavu v době vyhlášení. V minulosti byl na dotčeném území relativně hojným druhem, v současné době se vyskytuje v NPŠ na třech oddělených lokalitách s různě bohatým zastoupením druhu. Zároveň je známa ještě jedna historická lokalita, kde je však dnes jeho výskyt nepodložený a dlouhodobě nepravděpodobný. Důvodem zhoršení stavu byl

chybějící nebo nevhodný management. Pro tento druh je schválený záchranný program. Na třech lokalitách výskytu je prováděn speciální management, který spočívá v několika zásadách za vegetační sezónu. Jde o seč s důsledným vyhrabáním biomasy, pastvu (na podzim kromě odstranění otavy i s cílem částečně narušit drn), narušování drnu pomocí vláčení, vyhrabávání, popřípadě vertikutaci (s cílem vytvořit v porostu prostor pro klíčení a růst hořečků). Jednorázově došlo také k vyřezání náletových dřevin a vyfrézování pařezů, což přineslo pozitivní efekt ve smyslu zvětšení plochy, kde se hořeček vyskytuje.

Preslia 91:77-92, 2019 uvádí: Jedná se o kriticky ohrožený endemický taxon Českého masivu, který je značně závislý na vhodném hospodaření. Je také silně závislý na přítomnosti opylovačů, neboť pravděpodobnost autonomního samoopylení je velice nízká. Nejčastějšími návštěvníky a nejefektivnějšími opylovači byli čmeláci. Dalšími důležitými opylovači byly včely medonosné a pestřenky. Kromě vytváření vhodných podmínek pro klíčení a snížení konkurenčního tlaku ostatních druhů by se ochranná opatření měla zaměřit i na zlepšení podmínek pro opylovače. Ruční opylení může být nezbytné pro zvýšení šancí na přežití u populací, které jsou bezprostředně ohroženy vyhynutím.

Mihule potoční (Lampetra planeri)

V NPŠ se mihule potoční vyskytuje zejména v povodí Vltavy. Larvy se vyvíjejí několik let v jemných bahnitých sedimentech. Dospělci potřebují k rozmnožování štěrkopískové sedimenty. Populace je víceméně stálá, není izolovaná, leží uvnitř areálu rozšíření druhu. Stav tohoto předmětu ochrany je příznivý.

Vydra říční (Lutra lutra)

Vydra říční je na území NPŠ rozšířena na všech tocích v závislosti na potravní nabídce. Populace je stabilní, není izolovaná, leží uvnitř areálu rozšíření druhu. Stav tohoto předmětu ochrany je příznivý.

Rys ostrovid (Lynx lynx)

Rys ostrovid se v současnosti vyskytuje trvale na celém území NPŠ. Tato oblast je součástí jádrového území česko-bavorsko-rakouské populace (BBA populace). Stav předmětu ochrany je příznivý. Dlouhodobě jsou prováděna opatření se snahou omezit na minimum fragmentaci vhodných stanovišť. Dále je intenzivně prováděna osvěta mezi veřejností a cílovými skupinami (myšlivci, lesníci, místní obyvatelé, chovatelé hospodářských zvířat), čímž se zvyšuje informovanost mj. i o možnostech prevence při ochraně hospodářských zvířat a propaguje a důsledně využívá zákon o náhradách škod. Jako jeden ze zásadních negativních faktorů mající vliv na populaci rysa se jeví ilegální lov (pytláctví), zejména vně území EVL, v posledních letech také střety s narůstající dopravou na komunikacích. Případy ilegálního lovu (pytláctví) jsou řešeny v úzké spolupráci s Policií ČR. Dlouhodobě probíhá cílený monitoring populace.

Repatriovaný rys vzhledem k potřebnému areálu je dnes ze Šumavy již rozptýlen v dalších relativně vhodných loklitách (informace v seznamech AOPK)

Perlorodka říční (Margaritifera margaritifera)

Počet dospělých jedinců se pohybuje v řádu stovek. Celkově je možné charakterizovat populaci jako dlouhodobě postupně vymírající bez vlastní reprodukce. Bez aktivní péče je dlouhodobé udržení populace nemožné. Současný stav předmětu ochrany není příznivý.

Netopýr velký (Myotis myotis)

Populace mezi 50 - 70 jedinci, není izolovaná, leží uvnitř areálu rozšíření druhu. Realizují se opatření zejména ve smyslu zachování míst letních kolonií. Známá zimoviště jsou dostatečně zabezpečena proti vstupu nepovolaných osob, důraz je kladen na údržbu těchto zabezpečujících prvků. Stejně tak jsou v místech, kde je to nutné, zbudovány zástěny pro zajištění vhodného mikroklimatu známých zimovišť. Probíhá pravidelný monitoring zimujících jedinců. Současný stav předmětu ochrany je příznivý.

Vrápenec malý (Rhinolophus hipposideros)

Zimující populace mezi 15 - 25 jedinci, populace není izolovaná, leží uvnitř areálu rozšíření druhu. Realizují se opatření zejména ve smyslu zachování míst letních kolonií. Známá zimoviště jsou dostatečně zabezpečena proti vstupu nepovolaných osob, důraz je kladen na údržbu těchto zabezpečujících prvků. Stejně tak jsou v místech, kde je to nutné, zbudovány zástěny pro zajištění vhodného mikroklimatu známých zimovišť. Probíhá pravidelný monitoring zimujících jedinců. Současný stav předmětu ochrany je příznivý.

Tetřev hlušec (Tetrao urogallus)

Izolovaná česko-bavorsko-rakouská populace čítá přibližně 600 exemplářů a za posledních 5 let se zdá být stabilní. Jádrem celé populace leží na pomezí NP Bavorský les a NPŠ v nejvyšších hraničních partiích. Celková velikost populace je stále na spodní hranici početnosti zaručující pravděpodobné přežití ve střednědobém časovém horizontu. Minimální velikost populace je dle modelů uváděna v rozsahu 470 - 500 jedinců. V rámci NPŠ je početnost odhadována na cca 250 jedinců. Je tedy nadmíru potřebné pokračovat v přísné ochraně populace před jakýmkoliv negativními vlivy a pokračovat ve vytváření vhodných podmínek pro druh i v lokalitách, kde se doposud nevyskytuje. Důležité je zamezit rušení pohybem lidí a lesnickými zásahy v období toku, hnízdění a vyvádění mláďat a v období zimování, tj. cca od 1. 11. do 15. 7.

Tetřev se chová téměř jako slepice, někdejší početné populace tetřeva žily spokojeně s tisícovkami obyvatel, tetřev byl dokonce lovným ptákem. Tetřev je v současnosti zneužíván k vytěšňování turistů a obyvatel (zahraniční rekreační oblasti mu nevadí).

Tetřívek obecný (Tetrao tetrix)

Izolovaná zbytková populace na spodní hranici početnosti zaručující přežití ve střednědobém časovém horizontu (cca 100 ex.). V NPŠ je druh vázán na mozaiku převážně rašelinných biotopů a kulturního bezlesí (udržovaného i v různých fázích sukcese). Za posledních cca 20 let je populační stav na Šumavě setrvalý s výkyvy v jednotlivých letech. Početnost v NPŠ je odhadována na 41 tokajících kohoutků, při uvážení poměru pohlaví 1:1 tj. cca 82 jedinců. Druh je ohrožen převážně přeměnou biotopů, tj. postupnou pokračující sukcesí na jednotlivých lokalitách, které pak přestávají být pro druh vyhovující, tetřívek z nich mizí. Jako hlavní realizovaná opatření pro uchování druhu jsou aktivní obnova vhodných biotopů a jejich údržba vhodnými managementovými zásahy. Dále též zamezení rušení pohybem lidí a lesnickými zásahy v období toku, hnízdění, vyvádění mláďat a zimování, tj. od 1. 11. do cca 15. 7. Druh je přirozeně regulován predátory. Z toho pohledu je problematická praxe mysliveckého hospodaření zejména ve vztahu k vnaďení a nepřirozeným stavům prasete divokého.

Převažující nově vznikající biotopy nevyhovují jeho požadavkům.

Chrástal polní (Crex crex)

Hnízdní populace s výraznými meziročními výkyvy početnosti, v rámci NPŠ je velikost odhadována až na 100 „párů“. Druh je vázán na extenzivně obhospodařované louky s vhodnou vertikální a horizontální strukturou. Důležitá je výška porostu minimálně 30 cm a udržení rozvolněného porostu, zamezení zhoustnutí. Důležitým faktorem je přítomnost mokřin, pramenišť a drobných krajinných struktur (např. kamenné snosy nebo vrbové křoviny apod.), které jsou v rámci managementových opatření zachovávány či podporovány. Na lokalitách výskytu se vylučuje pastva. Seč je realizována až po 15. 8. a to zásadně od středu k okrajům.

Významná a potřebná je žádoucí péče o porosty, která je formálně uváděna, ne konkrétně sledována.

Vlk obecný (Canis lupus)

Vlk byl v minulosti přirozenou součástí naší fauny. Kvůli pronásledování ze strany člověka byl v Čechách, ale i v dalších Evropských zemích vyhuben. Díky zákonné ochraně, zlepšení stavu krajiny a dostatku potravy, došlo k rozvoji populací v refugiích, odkud se mladí jedinci opět úspěšně šíří a vytvářejí nové smečky. Od roku 2015 byl již trvale přítomen jeden jedinec, který pochází z italských Alp, což prokázala analýza DNA sebraného trusu. V roce 2016 doputovala na Šumavu vlčice, u které byl prokázán původ z pomezí Německa a Polska. V letech 2017 a 2019 byla zaznamenána úspěšná reprodukce. Stav předmětu ochrany na celém území není doposud příznivý.

Přestože sdělovací prostředky dnes v NP Šumava uvádí dvě smečky a jejich působení, zde nejsou zmiňovány, neuvádí se ani nově zřízený vlčinec (bez jednání s příslušnou obcí), kde nebyla regulována populace (vlk který je zvyklý na lidi se chová po vypuštění zcela jinak). Obecně vlk vyhledává nejsnadnější kořist - domácí zvířata, a to nejen pro obživu, ale i pro zábavu.

2.2. Výčet a popis významných disturbančních činitelů působících na území NP a vyhodnocení jejich vlivu na předměty ochrany a na naplňování cílů ochrany NP.

Disturbance – úvod

Disturbance neboli narušení ekosystémů přirozeného charakteru byly v minulosti chápány jako něco škodlivého či nežádoucího, protože omezovaly hospodářské využití území a ekosystémů. Naopak v národním parku jsou disturbance vnímány jako hybná síla dynamiky přirozených ekosystémů. Intenzita, frekvence a prostorové uspořádání pak hrají klíčovou roli v obnově a vývoji těchto ekosystémů a biotopů druhů.

Dochází, jak k častým maloplošným disturbancím, ale i k velkoplošným, s nimiž jsou spojeny generační výměny lesních porostů. Přírodní disturbance přispívají k různorodosti krajiny a stanovištní diverzitě ekosystémů, což významně přispívá k naplňování dlouhodobého cíle ochrany národního parku a z dlouhodobého pohledu přispívá k druhové bohatosti těchto ekosystémů. Postupné uvolňování blokáce disturbancí tak představuje jednu z nejvýznamnějších strategií naplňování dlouhodobého cíle ochrany národního parku. Přirozené ekosystémy nejsou statické, disturbance jsou nástrojem jejich přirozené obnovy a tvorby jejich stanovištní diverzity. Nedílnou součástí některých abiotických disturbančních událostí je jejich propojení s biotickými disturbancemi, které je obvykle následují. V podmínkách střední Evropy potažmo Šumavy se disturbance jako oheň vyskytují méně často – především s menší frekvencí. Nicméně i jejich výskyt je na Šumavě doložen. Mnohem častější je výskyt narušení v podobě větrných bouří a následné gradace podkorního hmyzu, především lýkožrouta smrkového (*Ips typographus*) na smrku. Gradace tohoto hmyzu je pak schopna zasáhnout mnohem větší plochu, než která byla dotčena bořivými větry. Dalšími disturbancemi mohou být sucho, povodně, námraza, ledovka, mokrý sníh. Z biotických činitelů pak za významné disturbanční činitele můžeme dále považovat jelena evropského (*Cervus elaphus*), bobra evropského (*Castor fiber*), ale i gradace norníka rudého (*Myodes glareolus*). Disturbance ať už abiotické nebo biotické jsou přirozenou součástí vývoje ekosystémů a jsou klíčem k naplňování dlouhodobého cíle národního parku, kterým je zachování nebo postupná obnova přirozených ekosystémů včetně zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše území národního parku.

Záměrná disturbance smrčin je zneužívána k ideologické rychlé a rozsáhlé bezzásahové výrobě divočiny. Naši krajinu v minulosti formovaly především býložravci (DrSc. Vojen Ložek, "Po stopách pravěkých dějů - o silách, které utvářely naši krajinu", "Zrcadlo minulosti - česká a slovenská krajina v kvarteru"), kde varuje před neuváženou módní bezzásahovostí).

2.2.1. Abiotičtí disturbanční činitelé vzniklí působením přírodních sil

Vítr

Silný vítr hraje důležitou roli v dynamice původních lesů. Tím, že způsobí odumření určité části porostů, dává prostor samovolné obnově daného ekosystému. Běžným jevem jsou vývraty, kdy se strom vyvrátí i s kořenem a polomy, kde dochází ke zlomení kmene. Vývraty jsou velmi důležité v procesu přirozeného vývoje půd, kdy urychlují zvětrávání a uvolňují minerály z horninového podloží. Dále fungují jako biologické dědictví (nové stromy vyrůstají na místech předurčených minulou generací stromů). Na Šumavě jsou vichřice jedním z hlavních disturbančních činitelů lesních ekosystémů a v minulosti byly hlavní příčinou odumírání horního stromového patra smrkových porostů. Rozsah a intenzita větrných narušení se často liší. Obecně platí, že s rostoucí silou narušení roste i interval mezi jednotlivými událostmi. To platí i pro Acidofilní smrčiny (9410), pro které jsou disturbance přirozeným způsobem obnovy. Zatímco narušení, při němž odumřelo alespoň 10 % stromů na ploše, se vyskytovalo v průměru jednou za 41 let, narušení, při němž odumřelo alespoň 50 % stromů, se vyskytovalo v průměru jednou za 174 let. Specifickou vlastností šumavských horských smrčin je častější výskyt narušení, při nichž odumře víc než polovina stromů na ploše. Horské lesy jsou více vystaveny větrným vlivům a jsou tak více náchylné i k následnému šíření lýkožrouta smrkového. Vliv, který mají vichřice na vývoj a složení porostu, je různý. Dojde-li k narušení větrem v porostech slunných dřevin, může toto narušení podporovat sukcesi k stinným dřevinám rostoucím pod zápojem. Vyskytne-li se vichřice v porostech stinných dřevin s dobrou zásobou semen či semenáček, dochází k podpoře udržení se těchto dřevin na daném stanovišti. Poslední možností je, že narušení vznikne v porostech, kde dosud nebyla vytvořena banka semen nebo semenáčeků. V těchto případech pak dochází k nalétávání a obnově světlomilných pionýrských dřevin. Tuto variantu je možné sledovat v mladých porostech, které ještě neplodí nebo v případě, že je porost na větší ploše v silném horizontálním zápoji a semenáčky tak nejsou schopny pod tímto zápojem odrůstat. Tímto způsobem vytvářejí vichřice mozaikové uspořádání porostů, ve kterých

se zvyšuje diverzita stanovišť a tím i diverzita druhů a dochází k věkové rozrůzněnosti stromů v daném ekosystému. V lesních ekosystémech jsou disturbance způsobené větrem přirozenou a nepostradatelnou součástí dynamiky jejich vývoje a jsou tak plně v souladu s dlouhodobými cíli NPŠ.

Příkladné ideologické zneužití přírodních procesů k bezzásahové výrobě "virtuální divočiny".

Sucho

Sucho je přirozenou součástí hydrologického cyklu. Začíná v důsledku záporné srážkové anomálie a je charakterizováno podprůměrným množstvím vody a její špatnou dostupností v různých částech hydrologického cyklu. Období hydrologického sucha bývá nejčastěji definováno pomocí konceptu prahové hladiny, který spočívá v určení prahové hodnoty průtoku, pod níž odtok probíhá v režimu sucha. Pro oblast Šumavy jsou známy dlouhodobé údaje odtoků v povodí Vydry a horní Otavy. Z tohoto pohledu bylo největší sucho v roce 1962, kdy na profilu Sušice trval deficit 211 dní. K největším suchým epizodám s kumulovaným deficitem přes 100 dní se řadí sucha ve čtyřicátých letech minulého století (roky 1944, 1947 a 1949). Na stanici Modrava se vyskytla sucha dlouhá přes 100 dní ještě v roce 1954 a 1959. V posledních 30 letech k takto dlouhým epizodám sucha již nedocházelo a sucho s maximální kumulovanou délkou více než 60 dní bylo zjištěno pouze v roce 2003 pro Rejštejn. V posledních letech dochází k opětovnému nárůstu suchých let, jmenovitě roky 2015, 2017 a 2018. Negativní efekty sucha prohlubuje hojná síť odvodňovacích systémů vzniklá v posledních cca 170 letech. Sucho je silným predispozičním a iniciačním stresorem, který může spouštět epizody chřadnutí a odumírání dřevin. U velké části epizod chřadnutí vyvolaných suchem není však sucho převažujícím mortalitním stresorem, tím je až následné biotické poškození, nejčastěji kůrovcovitými brouky, oslabené stromy nejsou schopny se bránit. Vyšší teploty vzduchu ve vegetační sezóně a častější suchá období vytvářejí příznivé podmínky pro gradace populací hmyzu, a to zejména vícegeneračních druhů. Při vyšší teplotě na jaře začíná dříve aktivita zimujících jedinců a zkracuje se doba vývoje jedné generace, což spolu s prodloužením vegetační doby vede ke zvýšení počtu generací v jedné sezóně nebo dokončení vývoje generace, který by jinak byl ukončen nepříznivými meteorologickými podmínkami. Ke zmírnění účinků sucha jsou zásadní všechna opatření podporující přirozenou retenci vody v krajině. V podmínkách Šumavy se jedná především o revitalizaci odvodněných a těžných rašelinišť, redukce sekundární hydrologické sítě a revitalizace drobných toků a jejich niv.

Příkladné ideologické zneužití přírodních procesů k bezzásahové výrobě "virtuální divočiny". Řešení vzniklého sucha po disturbanci hřebenových smrčů je v rozporu s bezzásahovostí a zákazem měnit vodní režim v plochách NPŠ (zák. č. 123/2017 Sb.).

Požáry

Lesní požáry ovlivňovaly Šumavskou krajinu dávno před příchodem člověka a jsou přirozenou součástí její dynamiky. Doklady o tom poskytují mikrouhlíky v palynologických sondách jezerních a rašelinných sedimentů. Oheň byl jedním z klíčových faktorů, který se podílel na formování naší přírody. Jeho působení je podobné pastvě, má však některá podstatná specifika. Oheň jednorázově přeměňuje organickou hmotu na dostupný uhlík, odstraňuje velkou část bylinného, keřového nebo dřevinného patra a vytváří naprosto specifické podmínky pro reprodukci některých druhů (preferuje pionýrské dřeviny, zejména břízy a borovice, podporuje některé druhy lišejníků apod. Oheň podobně jako pastva vytváří a lokálně udržuje bezlesí a světlé lesy, umožňuje přežití světlomilných prvků, včetně dřevin. Oheň ovlivňuje dostupnost živin a ochuzuje stanoviště o organický dusík. Svým působením zvyšuje heterogenitu biotopů a zvyšuje tak výrazným způsobem druhovou diverzitu. Na území NPŠ je 99 % požárů antropického původu a malého rozsahu, blesky způsobují pouze lokální zahoření do několika metrů v okolí stromu. Požár ekosystému (přírodní proces) není považován za disturbance působící proti naplnění dlouhodobého cíle NPŠ.

Příkladné ideologické zneužití přírodních procesů k bezzásahové výrobě "virtuální divočiny". Oheň je významný zejména v subtropickém pásmu, kde vznikají ekologičtí lesní pohrobci - macchie a garrigie, ne však žádoucí lesní porosty, v tropické i subtropické oblastech jsou některé druhy stromů adaptovány na občasné ohně (Eucalyptus, Sequoiadendron, Pinus contorta), v Česku za vzrůstajícího sucha a nedostatku vody je propagování ohně dalším zločinným ideologickým požadavkem.

Ledovka, námraza a mokřý sníh

Ledovka a mokřý sníh působí selektivně především na mladé dřeviny, především listnaté. Tyto disturbanční činitelé způsobují mozaikovitý rozpad především mladých přehoustlých (přeštíhlených) porostů. Přirozeným

způsobem pak ředí a v delším časovém období přispívají k heterogenitě a větší stabilitě těchto porostů. Námraza postihuje především starší dřeviny, typickým projevem je vznik dvojáků v koruně po námrazových zlomech. Plošný rozsah těchto disturbancí v podmínkách Šumavy je poměrně malý, i tak jsou **v souladu s dlouhodobými cíli NPŠ a nemají negativní vliv na předměty ochrany.**

Ledovka

Ledovka je průvodním jevem mrznoucího deště nebo mrznoucího mrholení. Vzniká, když jemve výšce teplý vzduch, z mraků prší a déšť padá na prochlazený zemský povrch, větve stromů nebo elektrická vedení s teplotou pod 0°C. Vodní kapky se po dopadu na pevný povrch rozlijí a okamžitě mrznou a vytvářejí ledovku, což je průhledná vrstva ledu s hladkým povrchem. Při delším a intenzivnějším mrznoucím dešti může vzniknout až několikacentimetrová vrstva ledovky, která láme větve a stromy, především listnaté. Podobně jako mrznoucí déšť působí mrznoucí mrholení. Rovněž způsobuje ledovku, ale většinou ne tak silnou, jako mrznoucí déšť.

Námraza

Námraza vzniká zmrznutím drobných kapek mrznoucí mlhy nebo oblaků při jejich styku s povrchem země, s povrchy objektů a předmětů o teplotě pod bodem mrazu. Námraza se však může tvořit i sublimací, tedy srážením vzdušné vlhkosti na dostatečně prochlazeném zemském povrchu a předmětech, tedy i bez přítomnosti mlhy nebo oblačnosti. Je velmi přilnavá, odolává i silnému větru a od povrchu, na který přilnula, může být oddělena jen mechanickým rozbitím nebo táním. Námraza narůstá rychleji na kmenech a větvích obrácených proti směru větru, a to tím intenzivněji, čím vyšší je rychlost větru. Značný vliv na tvorbu námrazy mají místní podmínky. Projevuje se zejména přetrvávání námrazy v chladnějších a před větrem chráněných lesních úsecích, blízkost vodních ploch nebo expozice vůči teplému a vlhkému proudění. Námraza postihuje především starší dřeviny, typickým projevem je vznik dvojáků v koruně po námrazových zlomech. Rozsah zasažení dřevin těmito meteorologickými jevy je v podmínkách Šumavy malý.

Mokrý sníh

Při teplotách nad bodem mrazu obsahuje padající sníh velké množství vody. Napadáný sníh působí svou vahou na dřeviny, u kterých láme větve nebo celé kmeny. Mokrý sníh působí selektivně především na mladé dřeviny, zejména listnaté. Způsobuje mozaikovitý rozpad především mladých přehoustlých (přeštíhlených) porostů. Přírozeným způsobem tak ředí a v delším časovém období přispívá k heterogenitě a větší stabilitě těchto porostů.

2.2.2. Biotičtí disturbanční činitelé vzniklí působením přírodních sil

Lýkožrout smrkový (*Ips typographus*)

Lýkožrout smrkový je v hospodářských lesích z pohledu produkce dříví považovaný za nejnebezpečnějšího škůdce pro dospělé smrkové porosty v celé Eurasii. Avšak **z pohledu ekologických funkcí a vazeb v ekosystémech, je lýkožrout smrkový považován za ekosystémového inženýra.** V převážně smrkových porostech je přirozeně trvale přítomen a je tak přirozenou součástí tohoto typu ekosystému. V oblastech, kde bylo v minulosti druhové složení porostů negativně ovlivněno lidským hospodařením, může **gradace lýkožrouta usnadnit návrat dřevin vhodných pro dané stanoviště** (typ porostu přechodný a vzdálený). Proto je v některých studiích označován jako **klíčový druh, kdy je nástrojem pro přirozenou obnovu lesa** (ekosystémy v cílovém stavu), navrácí porostům přirozený charakter (typ porostu přechodný a vzdálený), **podporuje heterogenitu porostů**, přináší do porostů více světla a zvyšuje zde množství tlejícího dřeva, z čehož profituje mnoho dalších lesních druhů organismů. Následně mnoho dalších druhů, včetně druhů červeného seznamu, reaguje pozitivně na disturbance vyvolanou gradací lýkožrouta smrkového. Z pohledu předmětů ochrany, např. Acidofilních smrčin (9410) je lýkožrout smrkovým přirozenou součástí těchto ekosystémů a nástrojem jejich přirozené obnovy. Téměř po každé větrné disturbance dochází k určitému navýšení stavu lýkožrouta smrkového (viz kapitola vítr) v různých intenzitách. Při nižších populačních hustotách **napadá úspěšně pouze fyziologicky oslabené jedince smrku.** Pokud jsou podmínky pro rozvoj gradace příhodné (teplé a suché jaro, dlouhá perioda od poslední disturbance), může dojít jeho plošnému rozšíření a k následnému velkoplošnému rozpadu horního stromového patra tak, jako se tomu stalo např. v roce 2007 po orkánu Kyrill a následné gradaci. Toto odumření horního stromového patra vznikalo samovolně po podobných narušeních i před 133–263 lety. **Pokud se tedy rozhodneme lesní ekosystémy ponechat nerušenému průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice, musíme počítat i se všemi přirozenými změnami, které jsou s tímto procesem spojeny.** Vichřice ani dřevokazný hmyz nejsou pro přirozený horský smrkový les ničím výjimečným či škodlivým. Vlivem těchto narušení sice dochází k

odumření nejstarší generace stromového patra, ale zároveň se tak otevírá možnost vzniku úplně nové generace lesa. Působení lýkožrouta smrkového vede k tvorbě stojících **odumřelých smrkových souší, které v ekosystému přetrvávají v redukováných výškách až několik desítek let**. Lýkožrout smrkový tak působí zcela specificky na strukturu ekosystému, v němž minimálně ovlivňuje půdní strukturu, diverzifikuje vegetaci a umožňuje existenci druhů vázaných na stojící odumřelé dřevo (např. kornatce velkého). Jde tedy o jiný typ disturbance oproti polomu, při kterém dochází k mozaikové restrukturalizaci půdních struktur a podpoře druhů vázaných na ležící odumřelé dřevo, a oproti požáru, při kterém dochází k nejradikálnějšímu uvolnění živin a **obnově ekosystému podobné velkému vývojovému cyklu lesa. V lesních ekosystémech v cílovém stavu jsou disturbance v podobě lýkožrouta smrkového nepostradatelnou součástí dynamiky lesa a jsou plně v souladu s dlouhodobým cílem NPŠ (cíl procesy)**. V přechodných a vzdálených typech porostů pak tento typ disturbance může zlepšit strukturu, pomoci navrátit přirozený charakter a podpořit heterogenitu těchto porostů. Jeho působení je tak i v těchto typech porostů zcela **v souladu s dlouhodobým cílem NPŠ (cíl procesy)**.

Kůrovec / lýkožrout smrkový byl zneužit k výrobě divočiny, neboť podle ideologů "je architektem smrkového lesa a nejrychleji a nejrozsáhleji nám pomůže vytvořit divočinu". Z chráněného epicentra lýkožrouta v NPŠ došlo k apokalyptickému rozvratu smrkových porostů Česka (migračním způsobem Stepping Stones nejprve ve směru převládajících větrů), při využití stresových faktorů klimatických změn - sucho.

Ploskohřbetka smrková (*Cephalcia abietis*), Klikoroh borový (*Hylobius abietis*), Bekyně mniška (*Lymantria monacha*)

Gradace ploskohřbetky smrkové svým disturbančním působením zasáhla v letech 1985 -86 na Českožlebsku plochu více než 80 ha. Mimo kůrovcovitě je to díky svým habitatovým nárokům zahrnující horské smrčiny jediný druh, dosud známým větším disturbančním tlakem na své prostředí v podmínkách Šumavy. Bekyně mniška i přes svou známou populační explozi mezi léty 1917 - 1927, zůstala omezená na podhůří. V lesích Šumavy se její vliv v této známé gradaci, ale i později, neprojevil. Stejně tak působení klikoroha borového bylo vždy jen lokálního charakteru. **Klimatická změna však těmto druhům nahrává**. Podobně jako u lýkožrouta smrkového jsou jimi vyvolané disturbance schopny vytvářet mozaiku stanovišť a v lesních ekosystémech jsou **žádoucí a přispívají k naplňování dlouhodobého cíle „procesy“ v NPŠ**.

Pochopitelně i ploskohřbetka by pomohla v ideologickém vytváření "divočiny".

Jelen evropský (*Cervus elaphus*)

Patří mezi největší zástupce své čeledi, po losovi evropském je naším největším kopytníkem. Početnost jelení zvěře je od počátku NPŠ předmětem **vytrvalé regulace**. Vysoká populační hustota jelena evropského počátkem 90. let zamezovala obnově jedle a listnatých dřevin a současně ovlivňovala smrkové porosty **okusem, ohryzem i loupáním**. Účinná regulace početnosti jelena evropského byla jedním ze základních prvků péče o lesní ekosystémy v NPŠ. V současné době se stavy zvěře snížily natolik, že výrazně poklesl dopad jejich vlivu na všechny dřeviny s výjimkou dřevin pionýrských. Přesto je nutné neustále pečovat o zvěř tak, aby nebyla ohrožena přirozená obnova lesních ekosystémů. Péči o zvěř ztěžuje samotná podstata národního parku, tj. **existence rozsáhlých bezzásahových území, kde není možné zvěř účinně lovit**. Jelení zvěř působí jako disturbanční činitel především **okusem, ohryzem a loupáním**. Blokuje tak odrůstání zejména listnatých dřevin. V NPŠ se vyskytuje stabilní populace rysa ostrovida (*Lynx lynx*), která se na redukci stavu jelení zvěře podílí zhruba 3 % a lze předpokládat, že nárůst populace vlka obecného (*Canis lupus*) přinese do ekosystémových vazeb nová spojení. Pokračování v dosavadní redukci jelení zvěře lovem je účelné do doby **nastolení dynamické rovnováhy** mezi touto šelmou, svou kořistí a dopady na dotčené prostředí. **Stav dynamické rovnováhy je chápán jako stav přirozeného vývoje ekosystémů, při němž není činností člověka blokován žádný z hlavních disturbančních činitelů**.

Stav trofejové zvěře je v rukou ředitele NPŠ a zájemců z rekreačních rezortů Bavorska o náš Jagdhof.

Norník rudý (*Clethrionomys glareolus*)

Jeden z našich nejběžnějších savců. Tento lesní hraboš se vyskytuje v podmínkách Šumavy celoplošně, od podhůří po nejvyšší vrcholy, včetně Velkého Javoru a Plechého. Během gradací při tzv. myších letech dokáže lokálně vyvinout silný disturbanční tlak **okusem především na mladých dřevinách. Působení tohoto živočicha není v rozporu s cíli NPŠ**.

2.2.3. Zhodnocení vlivu disturbancí na předměty ochrany a na naplňování dlouhodobých cílů ochrany

Výše v kapitole 2.2. popsaní disturbanční činitelé přispívají různou měrou k postupnému naplňování dlouhodobých cílů ochrany národního parku. *Jejich působení není možné věrohodně interpretovat bez udání do kontextu vzájemného působení jednotlivých disturbančních činitelů na jednotlivé předměty ochrany.* Každý z uvedených disturbančních činitelů se podílí různou měrou na struktuře přirozených ekosystémů. Zároveň však *není možné žádný z uvedených činitelů při naplňování dlouhodobých cílů ochrany vynechat a uměle jej blokovat. Míra blokace hlavních disturbančních činitelů tak představuje indikátor naplňování dlouhodobého cíle zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice.* Blíže viz příloha: 4.4.2.

Ideologové bezzásahové výroby divočiny si pochvalují disturbance, neboť pomocí nich, resp. dynamiky přírodních dějů nejrychleji vyrábí jedinečnou ekologicky vyváženou přírodní divočinu, reálně však pouze zpustlou "virtuální divočinu".

2.3. Popis a zhodnocení významných vlivů člověka působících na předměty ochrany národního parku v současnosti i v minulosti

Úvod

Vlivy člověka na přírodní ekosystémy Šumavy jsou nepochybně dlouhodobé, nicméně jejich intenzita, která by mohla vést ke změně jejich struktury a dynamiky, která by narušila zásadně schopnost samovolného návratu na původní vývojovou trajektorii, nastala až v průběhu 19. století. Z výraznějších efektů působících na tyto ekosystémy, které mohly být způsobeny činností člověka, jsou záznamy o požárových epizodách, které vytvářejí poměrně výraznou stopu v období před 7 000 až 10 000 lety, před 2500 lety a v poslední periodě před cca 300-600 lety (novověká kolonizace). Novověká kolonizace spojená nejdříve s tvorbou enkláv zemědělských ploch na počátku 18. století přešla v 19. století na exploataci dřevní hmoty při postupné snaze o přeměnu lesa na hospodářské kultury. S exploatací dřevní hmoty tu začal vznikat drobný průmysl (pily, truhlárny, sklárny apod.). Nárůst početnosti obyvatelstva vrcholil právě v druhé polovině 19. století, od té doby klesal. Ke skokovému opuštění krajiny lidskými aktivitami došlo ve 40. letech 20. století. S tímto trendem nastoupily intenzivní projevy sukcese a přirozené obnovy lesních ekosystémů.

Ideologové divočiny vychází ze zamlčované predikce, že vše antropogenní je špatné, což určuje jejich záměry "ochrany přírody".

2.3.1. Sídlní aktivity

Území dnešního národního parku bylo sídelně kolonizováno až v novověku. Kolonizace probíhala postupně od nejnižších nadmořských výšek po střední. První sídelní aktivity pocházejí z oblasti Dobré Vody z 11. století a byly spojeny s obchodní stezkou. Podobné sídlení aktivity vznikly ve 12. až 13. století podél obchodní stezek. *Tyto aktivity ovlivnily cca 2 % současného území NPŠ.* Husitské nepokoje a zhoršení klimatu vedlo v 15. a 16. století k ústupu osídlení a k omezení až zastavení provozu na obchodních stezkách. Během 15. a 16. století se postupně aktivizovala sklářská kolonizace a těžba kovů. *Tyto aktivity ovlivnily asi 8 % okrajového území NPŠ.* K maximálnímu rozšíření sídel došlo v průběhu 18. století, zejména v jeho druhé polovině. Tyto *odlesňovací a sídelní aktivity zasáhly zhruba 30 % území* současného národního parku. Od počátku 19. století se sídelní aktivita výrazně zpomalila. Od konce 19. století docházelo k postupnému opouštění marginálních sídelních území osídlení, k tomu pomohla 1. světová válka a hospodářská krize. V roce 1939 došlo k vyhnání českého obyvatelstva v letech 1945-1946 pak k vyhnání německého obyvatelstva. Vzniklo hraniční pásmo a vojenský prostor Dobrá Voda. Původní sídelní struktura téměř celá zanikla. V době vzniku národního parku *sídelní enklávy obklopené obhospodařovaným bezlesím tvořily cca 7 % území národního parku. Bezlesé plochy v době vyhlášení národního parku představovaly 20 % rozlohy území,* v tom byla zemědělsky využívaná bezlesá plocha na asi 8,5 %, ostatní plochy (bývalá zemědělská půda) na 10 % území národního parku. Celých *1,6 % plochy připadlo na vodní plochy* a ostatní vodní plochy a jen necelé *0,1 % plochy zastavěného území.* Asi 10 % plochy národního parku tvořily sukcesí vzniklé lesní porosty již tehdy zařazené do lesní půdy nebo umělé výsadby na bývalé zemědělské půdě – obě složky se o oněch 10 % dělily zhruba stejným dílem. Současný dopad: *V současné době zastavěné území tvoří méně než 1 % území NPŠ.* Současná míra osídlení nemá prokazatelný přímý dopad na předměty ochrany a dosažení cílů jednotlivých zón.

Současná Správa NPŠ zcela ignoruje územní plány obcí a nadřazené ZÚR Českobudějovického i Plzeňského kraje, ale i ÚAP. Ministr R. Brabec ve sněmovně v lednu 2017 prohlásil, že zóna kulturní krajiny by měla mít cca 10 %. V navrhovaném Planu péče se rovněž uváděla potřeba respektovat tyto dílčí plochy na úrovni 10 % NPŠ pro jistotu života lidí. Uvedené tvrzení je jedním z příkladů stálého obelhávání obyvatel i návštěvníků. Toto bylo v současnosti změněno na plánovitě neměnných 1,2 % ! Pokud nebyla sídla vyjmuta z území národního parku, musí zonace respektovat jak jejich zastavěná a zastavitelná území, včetně jejich ochranných pasem, ale i dopravní a technickou infrastrukturu, včetně jejich ochranných pasem, ale i jejich potřeby, vč. vodních zdrojů a jejich ochranných pásů. Do této zóny musí být začleněny i hřbitovy, zemědělské farmy, ale i obhospodařované louky. Kulturní krajinou jsou i pozůstatky zaniklých sídel vč. letitých stromů (převážně listnatých), plavební kanály Vchynicko-Tetovský a Schwarzenberský vč. jejich doplňkových vodních nádrží / klaus a také vodní elektrárny, zejména na soutoku Vydry a Křemelné (Čeňkova Pila) a přečerpávací z Černého jezera. Sídla v pojetí současné Správy by zřejmě se měla stát "živým skanzenem". Zcela chybí regionální a ekonomické vazby.

2.3.2. Změny vodního režimu

K největším změnám vodního režimu docházelo od posledního desetiletí 18. století až po vznik národního parku v roce 1991, přičemž vlivy na vodní režim pozemků, mokřadů a vodních toků byly nejintenzivnější v průběhu 19. století. Souvisely především s úpravou toků pro splavování dříví. K tomu byla část horských potoků zregulována a jejich břehy opevněny, toky maximálně napřímeny. Se splavováním souvisela stavba plavebních nádrží, dnes lokalizovaných převážně v přírodní zóně a nefunkčních. Zcela zásadní vliv na změnu vodního režimu měly plavební kanály (Schwarzenberský a Vchynicko-tetovský), které byly alespoň zčásti využívány pro plavbu po celé 19. století a první polovinu 20. století. Tato zařízení svedla větší množství drobných přítoků. Od druhé poloviny 19. století se rozmohlo odvodňování podmačených lesů a ochranné odvodnění vrchovištních rašelinišť a údolních niv s cílem zabránit expanzi zamokření. V posledních 20 letech jsou zčásti tyto kanály zahrazovány a vodní režim je na části území revitalizován. Takto revitalizováno bylo už cca 600 ha mokřadů, do roku 2024 Správa plánuje revitalizovat na území NPŠ cca 2000 ha mokřadů. Od poloviny 19. století probíhalo také stále intenzivnější odvodňování zemědělských ploch, přičemž nejintenzivnější a nejvíce ovlivňující zásahy proběhly v 70. až 80. letech 20. století. V průběhu 20. století rovněž narostla intenzita odvodnění území sítí pozemních komunikací, zejména odvozních lesních cest, jejichž součástí jsou odvodňovací příkopy, propustky a násypy, přičemž lokální snížení erozní báze v zázemí cesty je až o 1 až 2 m. Současný dopad: Současná síť lesních odvozních cest představuje na státních pozemcích spravovaných Správou NPŠ 752 km. To je hustota 15,7 m odvodňovacích příkopů/ha. Celková cestní síť na území NPŠ přesahuje 800 km. Dalšími odvodňovacími prvky jsou přibližovací linky a smyky, jejichž hustota je různá – podle intenzity, lokalizace a doby provedení těžby. Běžné hustoty přibližovacích smyků na pasekách po těžbě z doby vzniku NP činí 100-200 m/ha. Toto plošné odvodnění má dlouhodobý efekt a negativní vliv na vodní režim. V územích 10 až 20 let po gradaci lýkožrouta smrkového, kde byly ponechány souše, množství zlomů a vývrátů jsou tyto vlivy částečně eliminovány. Tlející dříví ležící na povrchu půdy vytváří bariéry a zpomaluje povrchový odtok, postupně zadržuje vodu a má **pozitivní vliv na přeměnu lokální vegetace**. Vzhledem k dlouhé době rozpadu ležících kmenů (80-120 let) lze předpokládat, že působení těchto bariér bude stále efektivní minimálně příštích 50 let. Opačná situace je na místech, kde nedošlo k ponechání žádné dřevní hmoty (porosty po těžbě bez ponechání hmoty), kde povrchový odtok není ničím zpomalován. Vodní režim ovlivňuje zátoka Lipenské vodní nádrže (výstavba 1952 - 1958), která osciluje, a **zvedá úroveň půdní vodní hladiny nad původní normál**. Má také vliv na změnu druhové skladby rybí obsádky ve Vltavě. Významný vliv na vodní režim mají malé vodní elektrárny, které často nezajišťují dostatečný asanační průtok v toku pod odběrem. Nejsilnější je tento vliv pod vodní elektrárnou Vydra na Čeňkově Pile, která způsobuje denní oscilaci výšky hladiny a v dobách příusu může vést k vyschnutí částí toku v okolí obce Rejštejn a pod ní.

Z výše uvedeného vyplývá, že zejména lesní dopravní infrastruktura, a to jak současná, tak historická, systém odvodnění a provoz vodních elektráren mají významný negativní dopad na předměty ochrany NPŠ. Úplným nebo částečným či oscilujícím režimem odvodnění se mění podmínky pro probíhající přírodní procesy a

vedou k postupnému zániku některých společenstev vázaných na odlišnou hladinu podzemní vody.

Záměrně nejsou uváděny historické vodní nádrže - klausy, nezmiňuje se minulé těžba rašeliny a vznik jezírka na Chalupské slati. Záměrem Správy NPŠ je max. omezit cestní síť, bez ohledu na protipožární požadavky aj. požadavky, neboť dle nich požár je pro les prospěšný. Náročně vojensky zpevněnou silnici Březník - pod Modrý sloup nejprve chtěla Správa NPŠ rozebrat a odvézt (přičemž několikaletá hlomozná práce by údajným tetřevům zde nevadila), tak alespoň obchodní cestu ze 14. století dlouhodobě zakazují pěším turistům (ředitel současné Správy vyjmenoval řadu chráněných rostlin na této silniční trase, následně tam fabuloval největší areál tetřeva jako podklad pro hodnocení EIA, které ale sledovalo jen tetřeva !).

2.3.3. Změna přírodních ekosystémů

Téměř 100 % území současného národního parku pokrývaly před kolonizací přírodní lesy. *Primární bezlesí přetrvávalo na vrchovištních a přechodových rašeliništích, v mrazových kotlinách v nivách řek a potoků, na skalních výchozech a balvanitých polích, ve sněhových výležiscích v některých ledovcových karech.*

Dlouhodobou existenci přírodních lesů s **trvalou dominancí smrku** (posledních cca 9000 let) prokazují analýzy pylových záznamů rašelinišť a sedimentů jezer. Nelze vyloučit větší ovlivnění přírodních lesů vypalováním cca dvě století před přelomem letopočtu, od počátku letopočtu až do novověku bylo však převážné území ponecháno zcela přírodním procesům. Od 16. století nelze vyloučit lokální ovlivnění přírodních lesů (zejména kolem sklářských nik nebo v souvislosti s dočasnými sklárnami) těžbou, pálením dřevěného uhlí, výrobou potaše a smolařením. Některé porosty byly **dlouhodobě pod vlivem pastvy skotu**. U lesů na Volarsku je popsáno lokální rabování lesů vyřezáváním atraktivních výřezů, osekáváním větví, hrabáním steliva. V době maximální kolonizace, kdy osídlením a hospodářskými aktivitami bylo významně *pozměněno asi 30 % území současného národního parku, takto ovlivněné lesy mohly růst na dalších cca 10 %*. Skutečný rozsah ovlivnění ale nelze dnes přesně definovat, jde o velmi hrubý odhad a spíše jen maximální míru ovlivnění. Vzhledem k tomu, že **takto využívané lesy nebyly uměle zalesňovány**, popsané zásahy v podstatě jen imitovaly drobné disturbance nebo **vyšší tlak velkých býložravců** a **v zásadě nepozměnily probíhající přírodní procesy**. Úvahy o **selektivní těžbě listnáčů** vedoucí k nepřírozeně vysokému zastoupení smrku se analýzou pylových záznamů **nepotvrdila**. Po poklesu zastoupení smrku na cca 55 až 60 % v preboreálu a subatlantiku došlo ke kontinuálnímu růstu podílu smrku už po roce 500 našeho letopočtu na současnou úroveň, na které toto zastoupení bylo i přednovověkou kolonizací. A právě novověká kolonizace v druhé polovině 18. století zahájila postupnou exploataci dříví z původních pralesů, která vyvrcholila ve dvou vlnách v průběhu 19. století. K prvnímu těžebnímu maximu došlo v období cca 1820 - 1850, k druhému v letech 1870 - 1900. Většina současných mýtných porostů pochází právě z doby druhého těžebního maxima. Zatímco **v roce 1780 byla většina současné porostní půdy tvořena přírodními lesy, kolem roku 1840 tvořily původní lesy 88 % porostů, v roce 1870 cca 35 %**. Těžbu pralesů v minulosti nelze srovnávat s dnešními exploatačními těžbami. Po tehdejší těžbě se v porostech zachovala většina přirozené obnovy a umělá obnova probíhala formou sítě (luštířny byly přímo v některých revírech – takže sítě byla autochtonní), sadba byla příliš nákladná a v územích s pastvou skotu zbytečná. Proto si následné lesy zachovaly původní genofond dřevin, druhovou a jen mírně zploštělou prostorovou a věkovou strukturu. Po velké vichřici v roce 1870 a kůrovcové gradaci vrcholící v letech 1873-4 došlo k odumření velké části horního stromového patra zbývajících pralesovitých porostů. Nicméně dle dobových dokladů je zřejmé, že odumřelé porosty nebyly ve většině případů zpracovány a vyklizeny, takže nově vznikající porosty byly tvořeny ze značné části přirozenou obnovou. V tomto období nastupuje rovněž velká snaha o zalesňování umělou obnovou. Jaký podíl přirozené a jaký podíl umělé obnovy přežil dodnes, však nejsme schopni přesně identifikovat. Je však jisté, že v přírodní a přírodě blízké zóně jsou dodnes porosty, které vznikly jako první lesy po pralese (vytěžením pralesa v letech 1810 - 1870), porosty obnovené po této těžbě nejspíše přirozenou obnovou a sítí, ale také porosty vzniklé v období 1870-1890 po vichřici a kůrovcové kalamitě s kombinovanou obnovou. Dále mladší porosty vzniklé nahodilými i úmyslnými těžbami ve 20. století, ty však tvoří výraznou menšinu plochy. V přírodní a přírodě blízké zóně mají stromy vzniklé před rokem 1870 zastoupení kolem 35 %, v zóně soustředěné péče o přírodu cca 22 %. Stromy vzniklé před rokem 1800 mají v přírodní zóně zastoupení 6 %, v přírodě blízké 5 % a v zóně soustředěné péče o přírodu 3 %. Analýza věkové struktury naznačuje, že za stejnověkové monokultury

Ize považovat maximálně 35 % porostní půdy NPŠ. Tyto lesy vznikly převážně po roce 1900. Současný monitoring ukazuje, že během 10 let po zalesnění umělou obnovou, je v porostech přítomna, lokálně dokonce převažuje obnova přirozená. Druhová skladba a struktura budoucího porostu je tak v zásadě utvářena především samovolnými přírodními procesy

Nelesní pozemky vznikaly adekvátně kolonizací a úbytku lesních pozemků. Kolonizace vedla v počátku k plošnému odlesnění a zavedení zemědělské exploatace na všech dostupných plochách, přičemž nejméně úživná stanoviště bývala jen pasena). Nezastavěné území bylo převáděno na ornou půdu a jen vlhčí nivy a prameniště byly využívány jako louky a pastviny. Tento způsob využití trval až do 30. let 20. století. Za těch cca 200 let **se tak vytvořily specifické druhotné bezlesé ekosystémy s řadou dnes chráněných nebo evropsky významných druhů**. V druhé polovině 20. století po ústupu hospodářských aktivit přešla většina zemědělské půdy do procesu sukcese, která probíhala s různou rychlostí podle stavu stanoviště a expozice nastupujícími dřevinami. *Chráněné druhy se přesunuly z luk a okrajů polí na pozemky, které byly dříve ornou půdou. Vznikly tak* velké plochy podhorských smilkových trávníků, vřesovišť a zrašeliněných luk, z nichž část se během 20. století postupně přeměnila spontánně zpět v lesní ekosystém. Současný dopad: Lesní ekosystémy byly zasaženy plánovitými lesnickými zásahy především v období 1830 - 1990. Toto období by stačilo na stoprocentní výměnu generací, nicméně realita je mnohem komplikovanější a „přírodnější“. Po celou tuto dobu do procesu obnovy lesa zasahovaly přírodní disturbance (největší **vichřice v letech 1929, 1957, 1984, sucha 1947, gradace podkorního hmyzu 1931, 1949, 1987** apod.), zároveň kvůli lokálně pomalému růstu stromů dorůstaly porosty do mytných rozměrů pomaleji, než bylo očekávané. Řada porostů byla technologicky nedostupná nebo možné zásahy byly komplikované jinými vlivy (omezení vstupu, málo pracovních sil apod.) Nicméně za toto období došlo lokálně ke zničení půdních struktur transportem dříví, změně vodního režimu lesnickou dopravní sítí (na pasece je průměrně 100-150 m přibližovacích linek/ha), odvodněním porostů. Toto **ovlivnění půdního a vodního prostředí dlouhodobě působí na lesní ekosystémy**

- porosty ohrožují přísušky, zvyšují se růstové podmínky stromů a tím i jejich labilita apod. Odvodnění dlouhodobě ohrožuje i vrchovištní rašeliniště, neboť většina těchto mokřadů byla po roce 1850 povrchově odvodněna.

Zpracované zásady péče o NPŠ spočívají ve 3 krocích, které mají vyrobít pralesovou divočinu:

- **kůrovcovou aj. disturbance současných lesních i nelesních biotopů**
- **přirozenou obnovou autoreprodukcí mateřského porostu nálety i nárosty, příp. i obnovou výmladnosti, přitom však nejsou zajištěny místní reprodukční zdroje, péče o genofond, klonový archiv ...**
- **trvalým volným působením přírodních sil.**

Ostatní zájmy, vč. zajištění předmětů ochrany jsou zcela nepodstatné.

Současná degradační situace lesů v NPŠ je popsána v publikacích P. Martana.

Situace bezlesí je bezzásahově "řešena" spontánní sukcesí, při níž jedinečné bezlesí Šumavy z někdejšího podílu cca 30 % území klesá pod 5 %. Současně místo lesů vznikají lesostepní chlomy, které rozvrací ekologickou stabilitu ČR.

2.3.4. Zpřístupnění

Nejstaršími dopravními liniemi byly obchodní stezky. Vedly volně terénem, v místech úzkých úvozů tvořily několik proudů vzájemně se proplétajících. Jejich stopy jsou dnes nejvíce patrné **mimo území NP**. Přesné trasování většiny z nich není dnes zjevné a známé. **V 11. až 13. století existovaly trasy: Bischofsreut – České Žleby – Soumarský most, Strážný – Horní Vltavice – Vimperk, Bučina – Kvilda – Zhůří – Bajerov, Gsenget – Prášily – Dobrá Voda, a od 14. století Modrý sloup – Modrava – Horská Kvilda.** Ve 13. a 14. století vznikaly exploatační trasy související s prospekci a těžbou kovů. Nej hustší cestní síť vznikla cca 100 let po zahájení novověké kolonizace (asi 1750-1850). Poté docházelo k postupné selekci hlavních tras a zániku marginálních cest. Hlavní silniční síť však byla dokončena až na konci 19. století (např. silnice Antýgl – Modrava byla postavena až v roce 1953). Právě využití automobilové dopravy v druhé polovině 20. století znamenalo zintenzivnění provozu na silniční síti, ke **skokovému nárůstu pak došlo po roce 1990, kdy se ze Šumavy stala atraktivní turistická destinace.** Se silniční dopravou je spojena aplikace chemického posypu silniční sítě, který byl aplikován od 80. let 20. století, zejména na hlavních tazích (Vimperk – Strážný), později na hraniční silnici Javorná – Železná Ruda a Želnavá – Volary. Od roku 1992 byla aplikace chemického posypu zakázána,

nicméně je prováděna na základě povolených výjimek na trasách Starý Brunst – Železná Ruda, Strážný – státní hranice, Lenora – Volary – Želnava. Ovlivnění vegetace solemi je patrné v těsné blízkosti komunikací (do cca 8-10 m), zasolení půd však dosahuje do vzdálenosti 100-200 m od okraje silnice. Železnice proniká do území národního parku jen v jeho jihovýchodní části. Mezi Lenorou a Volary tvoří hranici národního parku. Tato trasa je nejstarší a byla postavena v roce 1899. Mezi Volary, Černým Křížem a Novou Pecí vznikla železniční trať v roce 1910, ve stejném roce byla postavena trasa Černý Kříž – Nové Údolí, kde překračovala státní hranici do Bavorska. **Současný dopad:** Vysoká sezónní frekvence osobních vozidel a s ní spojená emise spalín, oděrek pneumatik a odpadků. Na trase státní hranice – Strážný trvalá vysoká frekvence pohybu osobních vozidel a kamiónů s výrazně vysokou produkcí exhalací, oděrek pneumatik a odpadků. Tato linie rovněž v širokém pásmu ovlivňuje chemizmus půd a půdních a povrchových vod chloridy (chemický posyp silnice). Podobný, mírně nižší vliv na prostředí má silnice Starý Brunst – Železná Ruda, která leží těsně za hranicí NPŠ, ale je do území NPŠ odvodňovaná a silnice Lenora – Volary – Želnava. Železniční doprava zatěžuje území imisemi a zejména jedy proti expanzi vegetace používanými na údržbu tělesa železniční trati v rozporu se zákonem. **Existence dopravní infrastruktury má trvalý vliv na ucelenost naplnění dlouhodobého cíle procesy.** Dopravní struktury tento cíl trvale eliminují díky údržbě a fragmentují jeho plochu. Zároveň jsou nositeli expanze bezlesých druhů typických spíše pro cíl biodiverzita do takto kompaktních území s cílem procesy. Podél komunikačních linií do oblasti s cílem procesy rovněž pronikají invazní druhy.

Veřejně nesděleným přáním současné Správy NPŠ je max. znepřístupnit NP Šumava, tj. co nejvíce redukovat cestní síť. Dosavadní problematiku vymezení NP Šumava dokládá např. nevyčlenění přeshraniční dálniční silnice č.4 vč. obce Strážný (Praha - Strakonice - Volyně - Vimperk - Strážný - Passau z území NP Šumava, ale i obcí.

2.3.5. Imise

Expozice území imisemi narůstalo postupně od počátku 20. století a gradovalo v 80. letech 20. století. Šlo především o vliv oxidů síry a dusíku, které vedly k silné acidifikaci půd, vyplavení toxických složek hliníku a snížení disponibilních živin. Koncentrace síry byl nárazově tak vysoké, že vedly k přímému poškození dýchacích orgánů dřevin. V té době rovněž rostly imise sloučenin olova díky automobilové dopravě. Do počátku 90. let byly tyto vlivy částečně eliminovány imisemi poléťavého prachu, po odpovídání elektráren však na počátku 90. let došlo k několika silným stresovým situacím, které mohly stát za gradací lýkožrouta smrkového v roce 1996. Od 90. let ale došlo k razantnímu snížení emisí síry a olova, produkce dusíku však stále roste. **Současný dopad:** Sledování vlivů imisí ukazuje, že po odsíření elektráren a omezení produkce olova ve spalovacích motorech došlo k poměrně rychlé regeneraci bazické saturace půd a zvýšení pH půdního prostředí a povrchových vod. Tato situace sice není ještě na úrovni před imisní zátěží, ale vykazuje **optimistický trend zlepšení.** **Trvale rostoucí imise oxidů dusíku však přináší změny ve struktuře ekosystémů a zabráně zachraně některých oligotrofních stanovišť.**

2.3.6. Rekreační

Vymezení národního parku proběhlo v letech 1989 až 1991 a záměrně se vyhýbalo střediskům cestovního ruchu (Železnorudsko, Churáňov, Nové Hutě, Lipensko). Plocha NPŠ byla tedy zčásti využívána už v době jeho vyhlášení pro měkké aktivity cestovního ruchu: pěší turistiku, běžecké lyžování, rybaření. Kvůli rozsáhlému hraničnímu pásmu a vojenskému prostoru Dobrá Voda bylo velké území národního parku mimo i tento vliv. Území uzavřené veřejnému využití tvořilo cca 54 % rozlohy současného národního parku. Různé snahy o vytvoření nových areálů sjezdového lyžování v minulosti nebyly realizovány. **Současný dopad:** Od roku 1990 a 1991, kdy došlo ke zrušení vojenského prostoru a hraničního pásma, prudce narostla turistická návštěvnost území. Zatímco do té doby bylo nejnavštěvovanější lokalitou **Povydří a oblast Vltavy mezi Horní Vltavicí a Lipnem**, po uvolnění vojenského režimu se hlavními turistickými destinacemi stala oblast **Březníku, Pramenů Vltavy, Plešného a Třístoličníku, Poledníku a jezera Laka**. Návštěvnosti se zde pohybují v hodnotách kolem 100 000 průchodů/rok od roku 2016 jsou dalšími velkými koncentracemi návštěvníků **návštěvníká centra Správy NPŠ na Srní a Kvildě** (návštěvnosti kolem 150 000 návštěvníků/rok). Po roce 2000 výrazně narostla cykloturistika, takže docházelo ke kolizím mezi pěšími a cyklisty a vznikl tlak na segregaci uživatelů komunikací, díky tomu přibýly sekce nových cyklotras. V současné době se rozvíjí využívání elektrokol a elektrokoloběžek, která dále zvyšují turistickou zátěž tras určených původně hlavně pro pěší. Využití území NPŠ k přírodě šetrnému běžeckému lyžování je zajišťováno projektem Bílé stopy, která reguluje pohyb lyžařů na málo citlivé lokality. Nicméně souběžně s tím se objevují lyžařské aktivity nedovoleně směřované právě do nejcitlivějších území (skialpinismus, freeride, volné projíždění území skútry apod.) **Turistické a rekreační**

aktivity působí především rušivě na zvláště chráněné nebo významné druhy živočichů, které mají problémy s adaptací na sezónní výkyvy rušení.

Turistika je současnou Správou NPŠ podporována pouze proklamativně. Dlouhodobě je omezováno až zamezováno oboustranně turisticky žádoucí přeshraniční propojení s přeshraničním NPBW a to i přes proklamace "příroda bez hranic". Nejcenější území Šumavy Hoch Arber v Bavorsku nebylo jako rekreační území začleněno do NPBW. Národní park Bavorský les i přes svou malou velikost má ve své struktuře vyznačenu hustou síť turistických tras a vymezené rekreační území. Naši ideologové výroby divočiny nepouštěli Čechy ani na hraniční chodník, zakazují historické trasy vybudované KČT i v CHKO - Královském hvozdu a omezují přístup na rakouský rekreační areál Hoch Ficht v nechráněné rakouské Šumavě (tam si však uchránili vzrostlé retenční lesy). Vztah NP k turistům je frustrující: zneprístupňování tras vybudovaných KČT, dlouhodobé zneprístupňování základní trasy k Modrému sloupu, kde protestnímu pochodu skutečných znalců a milovníků Šumavy z.s. Otevřená Šumava současný ředitel NPŠ gubernátorsky udělil miliónovou pokutu!, likvidace rozhleden a vyhlídkových odpočívadel ---

2.4. Zhodnocení dosavadní péče o předměty ochrany národního parku včetně jejich vyhodnocení z hlediska naplňování cílů ochrany národního parku za předcházející plánovací období

2.4.1. Přirozené ekosystémy

Přirozené lesní ekosystémy

Přirozené lesní ekosystémy v NPŠ byly v posledních 10 letech součástí území, kde se realizovala aktivní opatření v minimální míře. Lesy definované stupněm přirozenosti **původní**, přírodní, přírodě blízký, přírodě blízký ponechaný samovolnému vývoji a les nově ponechaný samovolnému vývoji po dobu delší než 5 let byly převážně součástí území ponechaného samovolnému vývoji. Jsou to lesní ekosystémy, kde byl uplatněn samovolný vývoj zejména po orkánu Kyrill v roce 2007. Přirozené lesní ekosystémy se nacházejí v NPŠ převážně v oblasti přirozeného dominantního výskytu smrku ztepilého, který dominuje také v obnově lesních porostů. **Z pohledu dlouhodobého cíle ochrany národního parku definovaného v § 15 odst. 3 ZOPK, kterým je postupn, přirozené lesní ekosystémy v NPŠ ve svém současném stavu významně přispívají k jeho dosažení.** Tyto lesní porosty jsou min. 5 let ponechané samovolnému vývoji a jediným výrazným zde uplatňovaným prvkem péče je lov spárkaté zvěře. Lesní porosty se spontánně obnovují, vyskytuje se zde velké množství tlejícího dřeva v různém stupni rozkladu od stojících čerstvě odumřelých stromů či polomů po dlouhodobě se rozkládající. **V posledních letech dochází v přirozených lesích v NPŠ k odumření dospělých stromů na cca 30 ha ročně, což je součástí přirozené dynamiky lesních ekosystémů.** Ponecháním polomů bez zpracování (Polom, Plesná, Ždánidla, Černá hora, Kalamitní svážnice, Radvanovický hřeben, Stožec) se **významně podpořila biokomplexita lesních půd**, když mechanické působení stromů v podobě vývrátových koláčů mj. narušilo méně propustné části půdního horizontu. **Postupné tlení kořenů dává opadávající minerální půdu, blokuje sukcesi, vytváří se terénní mikrodeprese a vyvýšeniny. Tím vzrůstá retenční schopnost lesních půd a pravděpodobnost pozvolné spontánní obnovy na vhodných mikrostanovištích. Vývrátové koláče slouží také jako zásobárna gastrolitů pro hrabavé. Přirozené lesní ekosystémy jsou mj. i proto důležitým biotopem stabilní populace tetřeva hlušce.** Ekosystémy odpovídající cílovému stavu (přirozené lesní ekosystémy les **původní**, přírodní, přírodě blízký, který je ponechán samovolnému vývoji a les nově ponechaný samovolnému vývoji déle než 5 let, 1. zóna z roku 1995 mimo přírodní zónu, pokročilá sukcese apod.) jsou ponechány působení přírodních procesů. V rizikových lokalitách **v blízkosti cizích majetků** nejsou porosty odpovídající uvedenému cílovému stavu ponechány samovolnému vývoji – zde je **možno asanovat** zlomy, vývraty a stromy napadené lýkožroutem smrkovým. **Přípustné metody jsou odkornění nebo drážkování s ponecháním veškeré dřevní hmoty na místě. Tento přístup doposud znamenal, že bylo ve vysoké míře uchováno biologické dědictví lesních ekosystémů, protože zůstávalo k zetlení veškeré dřevo a jeho objem se během posledních dvou desítek let zdvojnásobil a blíží se přirozenému stavu.** Současně se s narušením lesních porostů dostavila **změna mikroklimatických podmínek, které umožnily**

*rozvoj přirozené obnovy. Její početnost se zvýšila téměř 3krát, druhová skladba zaznamenala výrazný posun k vyššímu zastoupení sukcesních dřevin (27 % krátkověkých listnáčů v obnově v nadmořské výšce vyšší než 1150 m) a její nepravidelné a náhodné uspořádání svědčí o probíhající úspěšné fázi obnovy narušených lesních porostů. **Zvolený způsob obnovního managementu tedy splnil svůj cíl a přirozené lesní ekosystémy směřují k vysokému stupni autoregulace.***

Zcela jsou opomíjeny širší vazby naoktrojované bezzásahovosti k výrobě divočiny / přírodních lesů: rozsáhlou likvidací hřebenových smrčín dochází k nepříznivým mezoklimatickým změnám, někdejší humidní Šumava aridizuje, vysušují se nejcennější retenční plochy rašelinišť a pramenná území řek, což má nepříznivý dopad na celou Českou kotlinu.

Přirozené nelesní ekosystémy

Přirozené nelesní ekosystémy jsou na území NPŠ prezentovány především různými typy rašelinišť (i když evidenčně je značná část vedena jako PUPFL). Na základě výsledků inventarizace bylo jako klíčový problém ochrany mokřadů a rašelinišť v území klasifikováno odvodnění spolu s dalšími zásahy do vodního režimu. Povrchovým odvodněním z minulosti je v současné době postiženo více než 70 % rašelinišť (v různé intenzitě od silně narušených a degradovaných lokalit /ty řazené do částečně pozměněných ekosystémů – viz níže/ po mírná poškození umožňující spontánní revitalizaci mokřadu). Proto **Správa národního parku Šumava zahájila v roce 1999 revitalizace rašelinišť narušených odvodněním. Revitalizace (celkem již více než 600 ha revitalizovaných mokřadů) jsou primárně zaměřeny na obnovu vodního režimu a jsou prováděny podle dlouhodobé koncepce a harmonogramu určujícího priority. Projekty byly financovány z rozpočtu Správy NPŠ, PRŘS a OPŽP. Od roku 2018 je realizován projekt LIFE – život pro mokřady (s ukončením v roce 2024). Stejně jako v případě předchozích aktivit je cílem obnova přírodního vodního režimu, konkrétně na ploše 2059 ha. Na vybraných rašeliništích je realizován podrobný monitoring. Po provedené revitalizaci jsou lokality ponechávány přírodním procesům, a tak je naplňován dlouhodobý cíl NPŠ. Naproti tomu změny v mokřadech způsobené eutrofizací jsou pouze lokální a u většiny zjištěných případů přetrvávají jako důsledek nevhodného hospodaření v 60. - 80. letech 20. století. V současné době je většina lokálních zdrojů eutrofizace eliminována, s výjimkou několika přetrvávajících nebo nově se objevujících problémů v okolí sídel a zemědělských subjektů (např. Kvilda, České Žleby, Volary). Tyto problémy Správa Národního parku Šumava průběžně řeší s původci zdrojů znečištění a dalšími zainteresovanými subjekty. S rizikem eutrofizace souvisí i realizace zemědělského managementu v okolí mokřadů. Zemědělským subjektům jsou proto nastaveny limity pro šetrné hospodaření (především formou podmínek v pachtovních smlouvách). Jde zejména o omezení až zákaz údržby stávajícího odvodnění v případě mokřadů na bezlesí a jejich okolí, stanovení limitů pro hnojení v okolí mokřadů, asanaci lokálních zdrojů eutrofizace v okolí cenných mokřadů. V minulém období také lokálně vznikalo riziko poškození cenných mokřadů (a někde i k částečnému ovlivnění došlo) budováním inženýrských sítí nebo jako zázemí pro výstavbu (v okolí sídel - např. Kvilda - niva Kvildského potoka, Filipova Huť, Modrava) nebo budováním liniových staveb (cyklotrasy – Prášílsko). V některých případech, kdy vlastníkem pozemků s cennými mokřady byli cizí vlastníci, bylo snahou Správy Národního parku Šumava tyto pozemky vykoupit nebo směnit. To se u některých pozemků podařilo. Dalšími, vodou ovlivněnými přirozenými nelesními ekosystémy jsou mokřadní vrbiny a vrbové křoviny podél vodních toků. Většina těchto porostů je situována ve Vltavském luhu, v území, kde jsou veškeré lidské činnosti přísně regulovány – zejména prostřednictvím zonace (dřívější první, resp. současná přírodní zóna). Jsou ponechány přírodním procesům a cíl je plněn. Mezi přirozené nelesní ekosystémy patří také skály a droliny. Oproti rašeliništním ekosystémům se na Šumavě vyskytují podstatně méně a pouze lokálně. Tato stanoviště i jejich složky jsou potenciálně citlivé vůči umělým zásahům, ale většina ploch není reálně ohrožena, protože jsou mimo dosah přímých vlivů člověka. Na těchto stanovištích je zpravidla nastaven bezzásahový management a je tak **naplňován dlouhodobý cíl NPŠ.****

Nejcennější retenční biotopy rašelinišť, díky Správou NPŠ požadovanou disturbancí hřebenových smrčín vysychají, avšak vše se svádí na historické odvodnění. Proklamativní dotovaná revitalizace rašelinišť a mokřadů je současným způsobem je neúčinná.

Ekosystémy ponechávané bez cíleného managementu

Jde o pozemky, které jsou dlouhodobě (několik desetiletí) ponechány samovolnému vývoji a jejichž charakteristika splňuje podmínky pro zařazení do přirozených ekosystémů (**metodický pokyn, Hodnocení stupňů přirozenosti ?**). Tyto pozemky jsou v současné době charakterizovány jako „přirozený nebo částečně pozměněný ekosystém“ (pozemky dlouhodobě ponechané přírodním procesům, na kterých převažuje působení přírodních sil) a jsou v zásadě v cílovém stavu nebo do podoby cílového stavu samovolně směřují,

Reálně se jedná o většinu ploch, přičemž jejich vývoj není predikován. Ideologicky se vychází z mantry "co příroda činí, dobře činí".

Přirozené vodní ekosystémy.

Vodní toky

V maximální možné míře se uplatnila zásada ponechávání drobných toků přirozenému vývoji. Úpravy toků, případně čištění nánosů bylo prováděno pouze lokálně v místech, kde byly ohroženy silnice, mostky či lidská sídla. Za dobu existence NPŠ se stav sledovaných povrchových vod mírně zlepšil, což je ale, spíše než existencí parku, dáno dlouhodobým poklesem atmosférické depozice síry a dusíku, či zákazem používat olovo jako přísadu do benzínu. **Monitoring drobných vodních toků navázaný na provozní monitoring** prováděný pracovníky Povodí Vltavy ukazuje prokazatelné zhoršení kvality vody pod obcemi, zejména v době plné turistické sezóny – červenec (srpen), únor (prosinec). Chemicky vysledovatelný je také vliv solení ve vodách potoků křižících cesty ošetřované v zimě solením, a to nejen v zimě, ale po celý rok. Vodní toky, které vznikly přirozeně a jejich koryto modeluje přirozené působení tekoucích povrchových vod a dalších přírodních faktorů nebo toky vzniklé opatřeními k nápravě zásahů způsobených lidskou činností (revitalizované). **Všechny tyto toky mohou měnit svůj směr, podélný sklon a příčný profil bez rizika poškození nebo nežádoucího ovlivnění pozemků cizích vlastníků.** Mimo místa průchodů sídleními útvary nebo pod mostními objekty, kde je jejich průtok usměrněn. Regulace toků a zpevnění břehů z 19. a počátku 20. století určené pro plavení dříví se neudržují a toky mohou volně meandrovat.

Jezera

Jezera byla v minulosti upravena navýšením hrází a výstavbou regulovatelného odtoku. Tato úprava byla doposud udržována, nezajišťuje však zcela plnění dlouhodobého cíle. Samotná jezera jsou ponechána samovolnému vývoji a byl v nich pouze prováděn dlouhodobý monitoring. Jezera jsou spolu s rašeliníšti lokalitami LTER a **monitoring v nich zajišťuje Hydrobiologický ústav** (Biologické centrum AV České Budějovice), který ve spolupráci s dalšími vědeckými institucemi sleduje zejména chemismus vody, srážky, odtoky a oživení jezer (zooplankton, makrozoobentos, šídlatky). Výsledky dlouhodobého monitoringu jezer ukazují pozitivní trend v kvalitě ekosystému (růst pH, pokles toxicity hliníku) a v důsledku toho postupné ožívání prostředí. **Dočasný zvrat (2006 – 2010), jako důsledek usychajícího stromového patra lesních porostů v okolí jezera, se v chemismu Plešného jezera projevil, ale bez nepříznivých důsledků** pro oživení a již odezněl. V souladu se zásadou respektování výšky hladiny byla provedena oprava kamenné dlažby na hrázi Prášílského jezera (2004 - 2005). Jezera tak zadržují více vody než v přirozeném stavu.

Přirozené ekosystémy v kulturním území si vyžadují trvalý monitoring a citlivý ekosystémový asistenční management, což je potřebné přiznat.

2.4.2. Částečně pozměněné ekosystémy

Částečně pozměněné lesní ekosystémy

V lesních porostech zařazených mezi částečně pozměněné lesní ekosystémy probíhala v uplynulých 10 letech opatření spojená s prvky **aktivního obnovního managementu** lesních porostů. V prvních letech poslední dekády (2009-2012) byla hlavním prvkem péče o les asanace kůrovcem napadených stromů. Tento vynucený způsob péče o lesní ekosystémy převažoval, protože v přirozených ekosystémech zařazených do území ponechaného samovolnému vývoji probíhala kůrovcová gradace, která se postupně přesouvala do území, kde se předpokládaly aktivní zásahy. To se změnilo v roce 2012, kdy gradace ustala. Péče o lesní ekosystémy v NPŠ v posledních 10 letech se odvíjela podle zásad definovaných Plánem péče NPŠ z roku 2000 modifikovaných o aktuální poznatky aktivního obnovního managementu a stavu lesních ekosystémů. V průběhu druhé dekády nového tisíciletí byl definován aktivní obnovní management prostřednictvím **přestaveb lesních porostů**, který byl uplatňován v tzv. dílčích plochách. Dílčí plochy se v NPŠ poprvé objevily v souvislosti s tvorbou plánu péče v roce 2014, kdy rozdělení území do dílčích ploch vycházelo z vyhlášky č. 64/2011 Sb. I přes to, že plán péče obsahující rozdělení území do ploch s odlišnými způsoby péče o

ekosystémy (dílčích ploch) fakticky platil jen krátce, prostřednictvím vnitřních předpisů Správy NPŠ se tento přístup uplatňoval od roku 2014. Svým způsobem tak v NPŠ už několik let před novelou ZOPK fungovalo pojetí tzv. managementové zonace právě prostřednictvím dílčích ploch. Tento způsob rozdělení území se osvědčil a péče o lesní ekosystémy v NPŠ tak plynule přejde od dílčích ploch k zónám definujícím rozdílný způsob péče. Obecně se aktivní obnovní management lesních ekosystémů částečně a významně pozměněných lesních ekosystémů odehrával podle **konceptu přestaveb lesních porostů**. Naplňování konceptu přestaveb se dařilo **navázat na cíle Plánu péče NPŠ z roku 2000**, když se hlavní důraz kladl na regulaci početnosti jelení zvěře s cílem efektivně podpořit úpravu druhové skladby lesů. Těžiště péče o les bylo v mladých lesních porostech, kde je největší **naděje na jejich úspěšnou diverzifikaci, stabilizaci a podporu v minulosti uměle obnovených cílových dřevin**. Za posledních 10 let semuskutečnilo v NPŠ 4167,68 ha prořezávek. Jejich plocha se výrazně zvýšila od roku 2014, kdy se začaly uplatňovat **zásady přestaveb lesních porostů**. Před rokem 2015 se průměrně uskutečnily **prořezávky** na 287 ha ročně, od roku 2015 je jejich průměrná roční plocha více než dvojnásobná 611 ha. Zásahy tohoto typu navazují na obnovu lesních porostů v minulosti a **výrazně podpořily účast jedle, listnáčů včetně pionýrských** na úkor **konkurenčně velmi silného smrku ztepilého**, **zvýšily odolnost a diverzifikaci** částečně pozměněných lesních ekosystémů. Významný posun byl zaznamenán ve změně přítomnosti **tlejícího dřeva**, jehož objem v lesních porostech se zvýšil. Nezanedbatelnou roli v péči o částečně pozměněné lesní ekosystémy hrálo také **tlumení gradací podkorního hmyzu**, když se narušení lesních porostů využívalo k jejich rozrůznění a důsledně se **ponechávaly prvky biologického dědictví**. Aktivní opatření v částečně pozměněných lesních ekosystémech přispěla prostorové rozrůzněnosti lesních porostů a postupné obnově přirozených ekosystémů. Součástí lesních ekosystémů je i zvěř, jejíž početnost byla jak na území národního parku, tak v jeho okolí **regulována**. **Regulace početnosti zvěře přispívá ke zlepšení odrůstání obnovy lesa.**

Částečně pozměněné nelesní ekosystémy

Do částečně pozměněných suchozemských nelesních ekosystémů se řadí ekosystémy představující primární bezlesí, které bylo v minulosti významně ovlivněno přímou činností člověka, ale po ukončení intenzivního využívání prokazuje schopnost regenerace. Jedná se o stejné typy biotopů, které jsou uvedeny u přirozených ekosystémů, mohou však dosahovat **stupně zachovalosti C** (případně vyššího stupně míry degradace než 0 a 1 podle **Metodiky aktualizace vrstvy mapování biotopů**). Konkrétně se jedná o některá významněji narušená nebo degradovaná rašeliniště. Stejně jako v případě některých přirozených rašelinných stanovišť s antropogenně narušeným vodním režimem se i v těchto případech přistoupilo k revitalizačním opatřením. Jako příklad je možné uvést revitalizaci průmyslově těženého rašeliniště Soumarský Most (rozloha 56 ha). Za částečně pozměněné nelesní ekosystémy jsou považovány také některé ekosystémy, které byly v minulosti formovány a udržovány přímým působením člověka a v současné době dochází k jejich postupné přeměně na lesní ekosystémy (sukcesní stadia na zemědělských plochách). Jedná se zejména o dopadové plochy v bývalém VVP Dobrá Voda, nelesní plochy v prvních/přírodních zónách a rozsáhlejší mokřadní komplexy. **Dosavadní přístup zahrnující ponechání vybraných lokalit přírodním procesům**, v případě potřeby s umožněním realizace opatření proti šíření invazních druhů rostlin a jednorázovými opatřeními na nápravu vodního režimu, **vedou k postupnému naplňování dlouhodobého cíle ochrany NPŠ**.

Neuvádí se dopadová plocha střelnice pod Poledníkem, kde nedošlo k pyrotechnické očištění. Jako invazní druh se uvádí *Lupinus sp.agg*, byť na Šumavě tento charakter nemá, ale přehlíží se skutečně ohrožující, např. *Reynoutria*.

Částečně pozměněné vodní ekosystémy

Jako částečně pozměněné vodní ekosystémy byla klasifikována většina tekoucích i stojatých vod mimo území zóny přírodní. I když jde často o historicky zregulované toky či vodní nádrže, dochované ekosystémy vykazují vysokou přírodní hodnotu a znaky částečně pozměněných ekosystémů. V oblasti rybářského využívání došlo v souladu s cíli minulého plánu péče k omezení, které ve svém důsledku vedlo ke zlepšení stavu rybí obsádky ve sledovaných tocích, což bylo prokázáno **monitoringem rybích populací** v rybářských revírech NPŠ. Vybudování rybích přechodů se ale v některých případech mívá účinkem (Polka, Františkov), protože se nepodařilo dosáhnout změny vodoprávních rozhodnutí a zajistit tak dostatečné množství vody pro dobré fungování přechodů. Byly zrealizovány tři revitalizační záměry na tocích Hučina, Jedlový a Žlebský potok v letech 2013 - 2015. Celková délka zrevitalizovaných toků je 4,7 km.

Částečně pozměněné ekosystémy si vyžadují trvalý monitoring a citlivý ekosystémový

asistenční management.

2.4.3. Významně pozměněné ekosystémy

Významně pozměněné lesní ekosystémy

Významně pozměněné lesní ekosystémy se vyskytují v **lesích ve státním vlastnictví** v NPŠ ve většině případů v okrajových částech NPŠ anebo blíže k jádru, kde vytváří mozaiku s částečně pozměněnými ekosystémy. Dále se významně pozměněné lesní ekosystémy nacházejí na majetku nestátních vlastníků lesů, kde je podíl tohoto stavu ekosystému dominantní. Z pohledu péče o tyto ekosystémy se v případě lesů ve vlastnictví státu vycházelo ze stejných principů a zásad, které se uplatňovaly u částečně pozměněných lesních ekosystémů (viz výše). Proto lze pro tyto účely využít zhodnocení uvedené v předchozí kapitole. Péče, která se uplatňovala, měla vést ke zlepšení stavu ekosystému a zvýšení jeho rozmanitosti. Vzhledem k tomu, že velký podíl na **lidských intervencích měly nahodilé těžby**, byla tato činnost součástí péče o les. Velký důraz se kladl především na zvyšování prostorové diverzity lesních porostů, kterou lze ovlivnit i při vynucených těžbách. Především se netěžili žádní životaschopní jedinci tak, aby zásahy nevznikaly rozsáhlé holé plochy bez starých stromů. Těžily se pouze kůrovcem napadené smrky, u kterých bylo reálné dosáhnout účinného efektu zásahu v ochraně okolních lesních porostů proti podkornímu hmyzu. Sterilní souše se ponechávaly v porostu stejně jako jedle, buky i ostatní dřeviny, které tak tvořily základ budoucí diverzifikace porostů. Vedle toho se zachovávaly pro rozrůzněnost důležité strukturní prvky, jako vývrátové koláče, pahýly vývratů a zlomů, ale i kůrovcem napadených stromů. Tento postup zajistil dostatek mrtvého dřeva i doupných stromů pro zachování a zlepšení druhové rozmanitosti vázané na přítomnost ležící i stojící biomasy stromů v různém stupni rozkladu. Množství mrtvého dřeva se v posledních 20 letech ve významně pozměněných ekosystémech zdvojnásobilo tak, že vytváří velmi dobré podmínky pro revitalizaci lesních půd, **zlepšení vodního režimu** a obnovení přirozeného koloběhu živin. Pozitivně se změnila i struktura lesních porostů, když významně poklesl podíl lesů s jednoduchou strukturou ve prospěch lesů s přítomností nižší stromové vrstvy. Současně došlo k výraznějšímu nárůstu početnosti obnovy. **Ta zde stoupla celkově 5krát a u významných druhů horských smíšených lesů jedle, buku a klenu vzrostla početnost obnovy dokonce více než 10krát.** Projevilo se to především nárůstem zastoupení buku v obnově ze 4 na 8 %. To lze zčásti přisoudit vhodně zvoleným prvkům aktivního obnovního managementu lesních ekosystémů založeného mj. na účinné regulaci početnosti jelení zvěře. **Dosavadní péče o významně pozměněné lesní ekosystémy přinesla řadu pozitivních posunů v jejich prostorové i druhové rozmanitosti.**

Významně pozměněné nelesní ekosystémy

Za významně pozměněné nelesní ekosystémy jsou považovány ekosystémy, které byly jak v minulosti, tak v současnosti formovány a udržovány přímým působením člověka (ekosystémy sekundárního/kulturního bezlesí). **Sekundární bezlesí tvoří především luční společenstva různého charakteru.** Maloplošná, ale významná jsou dále některá společenstva lučních prameništ a vřesoviště. Na místech, kde bylo upuštěno od hospodaření, se vyvinula sukcesní stadia s dřevinami, která se nacházejí v různých fázích svého vývoje. V takových případech převládají nálety smrku, místy pak bříz a borovic s dalšími vtroušenými dřevinami. Nálety dřevin jsou maloplošné i velkoplošné. Tyto plochy mají **často ekotonový charakter a jsou významné z pohledu biodiverzity**, zejména z hlediska ornitofauny. Jako druhotně vzniklý ekosystém **vyžaduje sekundární/kulturní bezlesí, pro něhož je cílem zachování či rozvoj biodiverzity, stálou a vhodnou péči.** Na většině ploch bylo kulturní bezlesí kultivováno přírodě blízkým účelovým hospodařením, podstatná část péče je zajišťována zemědělskou činností. Zajištěnou péčí tedy mají především plochy využitelné k zemědělskému hospodaření, ne vždy je však tato péče optimální. **Na stavu jednotlivých společenstev se odráží zejména vhodnost a intenzita prováděného managementu.** V současné době **prováděný management má často spíše udržující charakter (zachování bezlesí).** Některé plochy jsou ovlivněny vyšší intenzitou hospodaření (zejména vyšší koncentrací hospodářských zvířat). Výměra zemědělsky obhospodařovaných ploch se již přiblížila ke své možné horní hranici, nadále tedy již nelze očekávat jejich výrazný nárůst. **Charakter zemědělského hospodaření je ovlivňován zejména zemědělskou politikou ČR a EU.** Rozloha udržovaného antropogenního bezlesí od doby zahájení platnosti minulého plánu péče vzrostla, nicméně nebyly zachovány všechny plochy druhotného bezlesí, které v době přípravy předchozího plánu péče nevykazovaly znaky pokročilého vývoje směrem k lesu (resp. výška dřevin kolonizující území nedosáhla takové úrovně, aby byla považována za lesní ekosystém).

Potřebné specifikovat jednotlivé plochy ve vazbě na chráněné habitáty / biotopy.

Významně pozměněné vodní ekosystémy

Vodní toky

Jako významně pozměněné vodní ekosystémy byly klasifikovány jen nejvíce přeměněné úseky v rámci historických plavebních kanálů. Jednalo se části Vchynicko-tetovského a Schwarzenberského plavebního kanálu. Zároveň byly jako významně pozměněné ekosystémy klasifikovány některé vodní nádrže sloužící k chovu ryb. V rámci vodních toků to byly nejvíce přeměněné vodní toky v bezprostřední blízkosti obcí. V předchozím období se ve většině stávajících nádrží stabilizoval ekosystém přírodě blízkých stojatých vod s typickými horskými druhy (rostliny, zooplankton, bentos). Podobně jako přírodní stojaté vody jsou hojně využívány obojživelníky pro rozmnožování. Některé z nádrží jsou **silně zanášené sedimenty** z přítoků, ale s ohledem na jejich minimální využívání nebyly pročišťovány. Proto mají většinou široká litorální pásma, která jsou tvořena například ostřicovými společenstvy, kterými prorůstají rašeliníky nebo druhy bažinných bylin. Propojené ekosystémy vodních toků mají i v trvale regulovaných úsecích většinou dobrou kvalitu vody, ale oživenost toků klesá vzhledem k menší rozmanitosti prostředí. Po povodni v roce 2002 byly na lokálních úsecích některých toků provedeny úpravy v souvislosti s užíváním silnic a mostů (Losenice – rekonstrukce silnice a stabilizace koryta, čištění sedimentů, Prášílský potok – stabilizace břehu), ale celkově se jednalo o úpravy malého rozsahu.

Významně pozměněné ekosystémy si vyžadují trvalý monitoring a citlivý ekosystémový asistenční management. Nejsou uvedeny klausy. NPŠ značně kácí, ale nic nesází, ani žádoucí buky a jedle (prof. Fanta, kdysi oportunisticly prohlašoval: pokud nedoplníme původní dřeviny, budeme se pohybovat v bludném kruhu).

2.4.4. Složky ekosystémů tvořících předmět ochrany NP

Šikoušek zelený (*Buxbaumia viridis*)

Stav tohoto předmětu ochrany je příznivý. V minulosti bylo jeho rozšíření pravděpodobně větší, je však pravděpodobné, že ovlivnění lesů lidskou činností a nevhodné hospodářské postupy v minulosti měly negativní vliv na populaci šikouška zeleného. Šetrné, přírodě blízké lesní hospodaření na velké části lesů v NPŠ a částečně i mimo NPŠ dává předpoklad na zachování a také případné zlepšení stavu lokálních populací.

Ohrožen aridizací Šumavy.

Srpnatka fermežová (*Hamatocaulis vernicosus*)

Aktuální stav předmětu ochrany není příznivý. V minulosti byla řada jejích stanovišť odvodněna. V současné době jsou realizována managementová opatření (revitalizace vodního režimu, cílené zásahy do bylinného a mechového patra, vyřezávky náletových dřevin) s cílem vytvořit optimální podmínky pro tento konkurenčně slabý druh. Reálné ohrožení může plynout ze srážkově podprůměrných let – změny hladiny podzemní vody mohou způsobit změny rostlinného společenstva (např. zarůstání různými druhy ostřic nebo i dřevinami).

Ohrožen aridizací Šumavy.

Střevlík Ménétríésův (*Carabus menetriesi pacholei*)

Probíhá ochrana biotopů a nadále se realizují **revitalizace degradovaných a poškozených rašeliníšť**. Stávající opatření přispívají k udržení příznivého stavu.

Perlorodka říční (*Margaritifera margaritifera*)

Probíhá ochrana biotopů, revitalizace toků, ale zároveň dochází k **umělým odchovům** a k posilování populace. V současné době je vynakládáno velké úsilí na podporu populace, ale početnost reprodukce schopných mladých perlorodek bude možné vyhodnotit cca po 15 letech. Dosavadní monitoring ovšem dokládá, že experimentální posilování formou invadace pstruhů nebo přímými výsadky odchovaných jedinců v řece funguje, protože jsou nacházeny mladé perlorodky prokazatelně pocházející z těchto v minulosti provedených pokusů. Neustálou snahou je eliminovat znečišťování toků. Jelikož se jedná o dlouhověký druh s pomalým vývojem a specifickými nároky na prostředí, je dosažení příznivého stavu populace obtížné a vyžaduje neustálou pozornost. **Dosavadní opatření mohou pozvolna přispívat k udržení příznivého stavu, pokud nedojde k nějakým neočekávaným událostem.**

Vranka obecná (*Cottus gobio*)

Neprobíhají žádná speciální opatření. Je kladen důraz na ochranu vodních toků před znečišťováním a při stavebních činnostech (opravy mostů, silnic v blízkosti toků atp.) **Některé** rybí přechody realizované v minulosti nejsou zcela funkční. **Stávající opatření přispívají k udržení příznivého stavu.**

Mihule potoční (*Lampetra planeri*)

Neprobíhají žádná speciální opatření. Je kladen důraz na ochranu vodních toků při stavebních činnostech (opravy mostů, silnic v blízkosti toků atp.). **Tato obecná opatření přispívají k udržení příznivého stavu.**

Vrápenec malý (*Rhinolophus hipposideros*)

Je kladen důraz na ochranu zimovišť a letních kolonií. Provádí se dlouhodobý **monitoring**. Neprobíhají žádná speciální opatření. **Stávající opatření přispívají k udržení příznivého stavu.**

Netopýr velký (*Myotis myotis*)

Je kladen důraz na ochranu zimovišť a letních kolonií. V rámci aktivní ochrany zimovišť byla zajištěna většina starých důlních děl proti vstupu (zamezení rušení) a veškeré případné aktivity byly směřovány mimo období hibernace. Byla obnovena zajištění ke stabilizaci mikroklimatu v tunelu Schwarzenberského plavebního kanálu na Jeleních Vrších. Díky pravidelnému sledování zimujících netopýrů byl prokázán výskyt plísňového napadení (tzv. „white nose syndrom“) u netopýra velkého na většině zimovišť. Jevu je nadále věnována pozornost koordinovaně s vědeckými institucemi. Výsledky získané v rámci **monitoringu** nasvědčují narůstajícímu populačnímu trendu. **Stávající opatření přispívají k udržení příznivého stavu.**

Vydra říční (*Lutra lutra*)

Neprobíhají žádná speciální opatření. Je kladen důraz na ochranu vodních toků. Hrozbou může být nelegální lov a střety na silnicích. **Stávající stav ochrany biotopů a rybích společenstev přispívají k udržení příznivého stavu.**

Rys ostrovid (*Lynx lynx*)

Rizikovým faktorem, který narůstá v posledním období, je vyrušování v citlivých lokalitách, které může vést k vnitřní fragmentaci jádrového území a jeho degradaci. Z tohoto důvodu je neustálou snahou ochrany přírody omezovat fragmentaci a poškozování vhodných stanovišť. Nadále byla intenzivně prováděna osvěta mezi veřejností a cílovými skupinami (myslivci, lesníci, místní obyvatelé, chovatelé hospodářských zvířat). Byla snaha potírat ilegální lov, zvyšovat informovanost o možnostech prevence při ochraně hospodářských zvířat a propagovat a důsledně využívat zákon o náhradách škod. Na většině území parku se neprovádí lov srnčí zvěře. V posledních letech přibývají střety s narůstající dopravou na komunikacích. Dlouhodobě probíhá komplexní výzkum a rozsáhlý monitoring populace. **Dosavadní opatření přispívají k udržení příznivého stavu.** Zásadním problémem do budoucna může být **izolovanost stávající česko-bavorsko-rakouské „BBA“ populace.**

Tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*)

Nejdůležitějším aspektem péče o populaci tetřeva hlušce je udržení a obnova vhodného biotopu odpovídající ekologickým potřebám druhu. Mezi toto lze počítat rozšiřující se plochu s vyloučením lesnických zásahů, což vede k diverzifikaci lesního prostředí a vytváření mozaiky, což společně s doprovodnými pozitivními vlivy druhu zatím vyhovuje. Mezi další pozitivní kroky lze zařadit existující jádrová území výskytu tetřeva hlušce s omezeným režimem lesnických zásahů/hospodaření. **Mezi nezpochybnitelně pozitivní opatření patří omezení vstupu v klíčových lokalitách buď celoročně či sezónně na turistických stezkách dle charakteru výskytu.** Naopak pozitivní vliv **reintrodukcí** proběhlých na přelomu tisíciletí je diskutabilní a pravděpodobně zásadně nepřispěl k obnově šumavské populace hlušce. Velmi důležité pro udržení pozitivního trendu je zachování konektivity celé česko – bavorskorakouské populace, což by měl omezeně zaručit systém navrhovaných klidových území.

Tetřev je zneužíván jako zástupný důvod k vytěsnění turistů. V minulosti zde žil v hojném počtu spokojeně s tisícovkami obyvatel (na principu imbreedingu) a dokonce byl lovným ptákem. Na bavorské straně je ho nejvíce v rekreačním území. Ke své existenci potřebuje vhodné biotopy potravní vč. vody a omezování predátorů, např. lišek

Tetřívka obecná (*Tetrao tetrix*)

Nejdůležitějším aspektem péče o populaci tetřívky obecné je udržení a obnova vhodného biotopu odpovídající ekologickým potřebám druhu. Mezi toto lze počítat postupné revitalizace rašelinišť, jejich vliv bude však možné zhodnotit až s odstupem mnoha let. Velmi důležitá je péče o sekundární bezlesí v plochách na rašeliniště navazujících, sloužících jako tokaniště, což se na většině lokalit daří bez problémů. Na některých lokalitách je problémem pastva, **kteřá by měla být vystřídána sečí.** Na velmi omezené výměře sekundárního bezlesí došlo k redukci náletových dřevin a obnově nelesních enkláv/podpora krajinné mozaiky. **Postupující dřevinná sukcese na recentních lokalitách výskytu však představuje jeden z nejzávažnějších ohrožujících faktorů.** Mezi velmi pozitivní opatření patří omezení rušení lidskou činností v kritických fázích (tj. tok, hnízdění, vyvádění mláďat a zimování). Účinnost tohoto omezení však není zcela ideální, kdy především v jarním období dochází k rušení na tokaništích. Mezi opatření snažící se omezit negativní vliv rušení patří navrhovaná klidová území pro tetřívku obecnou, která však budou účinná pouze

tehdy, budou-li striktně vymáhána.

Chybí jemu vyhovující bezlesé plochy s nabídkou vhodné potravy.

Chřástal polní (*Crex crex*)

Zásadním aspektem péče o tento druh je adekvátní management jeho hnízdních biotopů, tj. převážně **antropogenního bezlesí**. Snahou podpory tohoto druhu je zavést a udržet extenzivní hospodaření v lokalitách jeho výskytu, spočívající v mnohých omezeních, mezi která patří zejména provádění agrotechnických zásahů v určitých termínech a vyloučení některých z nich. Mezi základní opatření patří zejména trvalé vyplocení prameništ a mokřadů v pastvinách, což často není realizováno, a posun termínu seče po 15. 8. Tato opatření jsou v NP realizována po konzultacích se zemědělci.

Potřebné vhodné hospodaření.

Vlk obecný (*Canis lupus*)

Vlk byl v minulosti přirozenou součástí naší fauny. Kvůli pronásledování ze strany člověka byl v Čechách, ale i v dalších Evropských zemích vyhuben. Díky zákonné ochraně, zlepšení stavu krajiny a dostatku potravy, došlo k rozvoji populací v refugiích, odkud se mladí jedinci opět úspěšně šíří, obsazují vhodná teritoria a vytvářejí nové smečky. Od roku 2015 byl již trvale přítomen jeden jedinec, který pochází z italských Alp, což prokázala analýza DNA sebraného trusu. V roce 2016 doputovala na Šumavu vlčice, u které byl prokázán původ z pomezí Německa a Polska. V letech 2017 a 2019 byla prokázána **reprodukce**.

Neuváděny jsou dvě zdejší smečky a vlčinec Srní a jeho populační záměry.

2.5. Zhodnocení dosavadního naplňování funkcí ochranného pásma národního parku za předcházející plánovací období

Národní park Šumava nemá vyhlášeno ochranné pásmo. Na státní hranici se SRN navazuje na NP Bavorský les, na zbytku státní hranice se SRN a Rakouskem není žádné velkoplošné chráněné území, na převážnou část hranice NPŠ na českém území navazuje CHKO Šumava, která je samostatným velkoplošným zvláště chráněným územím s vlastním plánem péče.

Rakouská strana Šumavy není chráněna, je tam rekreační areál Hochficht a jedinečné zachované vzrostlé lesy. Nejcenější část bavorské Šumavy - Velký Ostrý, není také chráněná, přeshraniční NPBW je nepoměrně menší s příznivějším režimem pro turistiku, proto je nezáměr NPŠ o skutečné propojení - viz dlouhodobě zneprístupňovaná trasa - bývalá obchodní cesta ze 14. st., v období ostrahy hranic náročně zpevněná vojenská silnice Březník - pod Modrý sloup (příkopy a propustky) a problematika oboustranného přístupu Skleněné archy. Na české občany to dělá dojem, že v české Šumavě vzniká Jagdhof pro bavorské rekreační rezorty. Ideologie výroby divočiny / ochrany přírodních procesů jež má přivodit vznik ekologicky stabilních přírodních lesů se nezastavila na hranicích NPŠ, ale pokračuje dále do CHKO - Královského hvozdu, který je také zneprístupňován a to opět pouze z české strany. Naše protikůrovcové ochranné "pufrační" pásmo je jako obezlička nesouvisle vymezeno u státní hranice a lokálně u CHKO v šířce pouhých 500 m, takže musela být mezistátně přijata opatření proti narušování rakouských klášterních lesů.

2.6. Zhodnocení dosavadního naplňování dlouhodobých i střednědobých cílů ochrany národního parku za období platnosti předchozích zásad péče

Vzhledem k tomu, že jsou **zásady péče zpracovány poprvé od účinnosti zákona č.**

123/2017 Sb., bude následující kapitola zpracována dle cílů definovaných posledním plánem péče o národní park na období 2001 – 2010 (níže v textu pouze „plán péče z roku 2000“), které mají relevanci pro novelizované pojetí zásad péče.

Podle stávající legislativy chráněná území musela provádět management podle Plánu péče, schváleného dotčenými subjekty. To však současná Správa NP Šumava nezajistila a tak ta dlouhodobě řídí chod věcí jen libovůlí ředitele k výrobě divočiny, zřejmě ve spolupráci s ministrem ž.p. Jako náhradní dokument byly vyrobeny Zásady péče.

Hodnocení očekávaných dopadů nového právního předpisu / Regulatory Impact Assessment (RIA) novely zák. ochrany přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. pro aktualizaci č. 123/2017 Sb. k bezzásahovosti - bylo pouze sděleno, že dojde ke zjednodušení a snížení administrativy, ani to se však nestalo. Při hodnocení jednotlivých rizik ve vztahu ke zranitelným cílům je možno stanovit jejich přijatelnost (Hazard and Vulnerability Analysis), případně vytvořit mapu zranitelnosti jednotlivých rizik. V případě zjištění nepřijatelných kombinovaných rizik v hodnoceném území, ať už z jakéhokoli pohledu na zranitelné cíle, je potřeba přistoupit k diskusi a řízení těchto nepřijatelných rizik, včetně návrhu nápravných a preventivních opatření a uplatnění takových opatření, která vedou k významnému snížení rizika a zároveň jsou ještě finančně únosná. Není-li možné (není-li reálné) nápravná a preventivní opatření k nepřijatelným zdrojům rizik navrhnout a provést, je potřeba o tom informovat ohroženou veřejnost a implementovat alespoň organizační opatření. Dalším krokem je periodická aktualizace a přezkoumání provedené teze. Zde je možno navrhnout dle stávající praxe v prevenci závažných dopadů interval aktualizace a přezkoumání znění po 5 letech nebo na základě zjištění významných změn vedoucích k významnému snížení nebo zvýšení úrovně kombinovaného rizika - ekologické stability.

V Zásadách péče je ani nezmiňují Lesní hospodářské plány, resp. Plány péče o les.

2.6.1. Dlouhodobé cíle

Cíle definované předchozím plánem péče

Plán péče z roku 2000 stanovil následující strategický cíl ochrany, který je aplikovatelný i formou zásad péče jako:

- posílení „přírodnosti“ území postupným snižováním lidské intervence, zejména v lesních ekosystémech,
- nárůst podílu jádrových zón a jejich postupné scelování.

Základním rámcem pro formulaci strategického cíle ochrany uvádí Plán péče o Národní park Šumava z roku 2001 uvedený na Seznamu WCMC, IUCN CNPP v kategorii II – národní parky dle kategorizace IUCN. Plán péče o Národní park Šumava pro roky 2001 – 2010 zároveň stanovil dlouhodobý cíl k roku 2030 rozšíření I. přírodní zóny (přísná přírodní) na nejméně 50 % území národního parku, která by se měla rozšiřovat především v rámci IIA (blízká přírodní – přechodná) a IIB (řízená přírodní – přechodná). IIC Řízená přírodní zóna (trvalá) měla podle tohoto plánu péče mít rozlohu do 40 % a III. zóna (rozvojová) do 10 %. Plán péče o NPŠ na období 2001 – 2010 dále stanovil časové a věcné vazby rozšiřování I. zóny do 4 etap, přičemž etapy I. a II. pokrývaly dobu platnosti plánu péče a plánovaly rozšíření až na 5 000 ha a rozšiřování ve III. a IV. etapě až do roku 2020. Podle tohoto plánu péče mělo mít rozšiřování I. zóny vzestupnou tendenci v čase (větší rozsah po r. 2020 tj. ve III. a IV. etapě).

Zhodnocení dosavadního naplňování dlouhodobých cílů

V rámci předcházejícího plánovacího období nedošlo k naplňování dlouhodobých cílů, došlo pouze k dílčímu naplňování některých strategických cílů.

Zdůvodnění zhodnocení

Nenaplňování dlouhodobých cílů se týkalo jak obecných zásad, zásad pro rozšiřování I. zóny, tak nedodržování kritérií pro vymezení a rozšiřování I. zóny v I. a II. etapě (rok 2002 a 2009-10).

Nenaplňování dlouhodobých cílů spatřujeme především v **neúspěšném procesu projednávání návrhů na plošné rozšíření I. zóny a následného schvalovacího řízení příslušnými orgány ochrany přírody**. Přes několik snah o rozšíření ploch I. zóny zůstaly tyto plochy ve sledovaném období 2000 až 2019 stejné.

Neplnění kritérií a zásad stanovených plánem péče z roku 2000 bylo zřejmé již v roce 2002, kdy měla být I. zóna rozšířena v rámci I. etapy o cca 3 000 ha. Neplnění kritérií a postupů bylo zřejmé i v rámci stanovené II. etapy (2009 až 2010), kdy mělo dojít k rozšíření I. zóny o dalších 3 000 až 5 000 ha. Neúspěšnost naplňování dlouhodobých cílů po sérii několika pokusů o rozšíření I. zóny vyústila mimo jiné až ke schválení zákona č.

123/2017 Sb., kterým byl změněn zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, podle nějž byla zpracována a Radou Národního parku Šumava dohodnuta nová zonace 7. 6. 2019, která nabyla účinnosti 1. 3. 2020. Nově vyhlášená přírodní zóna zaujímá 18 980 ha, což odpovídá 27,7 % území národního parku. Plán péče z roku 2000 uvádí k 31. 12. 1999 rozlohu I. – přírodní zóny 8 807 ha (tj. 12,94 % území národního

parku). Plán péče plánoval rozšíření I. zóny ve dvou vlnách o 6 000 až 8 000 ha, tj. 14 807 až 16 807 ha k roku 2010, ke které ale nikdy nedošlo. III. a IV. etapu rozšiřování I. zóny plán péče plánoval na období 2020 až 2030 s akcelеровaným rozšířením I. zóny na nejméně 34 032 ha v roce 2030. *Dohodnutím nové zonace v Radě NPŠ došlo k naplnění I. a II. etapy definované plánem péče z roku 2000 plánované do roku 2010. Vzhledem k 15 let trvajícimu moratoriu, během kterého nebude možné zonaci měnit, můžeme očekávat možný další návrh rozšiřování přírodní zóny nejdříve až po roce 2034.* Z výše popsaného je zřejmé, že z hlediska naplňování dlouhodobých cílů došlo k prodlevě více jak 10 let a vzhledem k moratoriu zakotvenému v zákoně je vyloučeno splnění vytyčeného dlouhodobého cíle do roku 2030.

Pod rouškou účelového výkladu kategorizace chráněných území IUCN, že národní park (jako rozsáhlé přírodní území) musí být v II. kategorii, ideologicky dochází ke "konverzi" NPŠ na divočinu. Proto byla po dlouhém boji "tábora selského rozumu" a ideologů výroby divočiny v zákoně č. 123/2017Sb. prosazena hazardní bezzásahová výroba divočiny v kulturním území šalebným zavedením pojmu ochrana přírodních procesů (větrné polomy, eroze, povodně, sucha, požáry, epidemie chorob a škůdců) což ve světě nemá obdobu, k evoluční výrobě divočiny - přírodních biotopů. Základní zásady ochrany přírody: t.j. dokonce předepsaná ochrana dochovaných hodnot, předběžná opatrnost a myslí globálně, jedné lokálně byly zamítnuty a rovněž současný vědecký ekosystémový asistenční management byl zamítnut. Dlouhodobým cílem je vytvořit "divoké srdce Evropy" v místech býv. "zelené střechy Evropy", pod rouškou organizace Zelený pás Evropy" (zakládající člnové Nadace Partnerství, Ametyst aj.).

2.6.2. Střednědobé cíle

Lesní ekosystémy

Plán péče o NPŠ na období 2001 – 2010 stanovil například následující střednědobé cíle pro - lesní ekosystémy:

- **Do roku 2030 postupně připravit lesní ekosystémy na nastolení režimu *s vysokou úrovní autoregulace* (rozloha I. zóny) na > 50% plochy.**

Zhodnocení dosavadního naplňování: **Dochází k postupnému plnění cíle.**

Zdůvodnění: Přípravou lesních ekosystémů byla chápána zejména změna druhové skladby lesa spojená se snížením podílu pro podkorní hmyz atraktivního smrku s cílem vyloučit budoucí velkoplošnou disturbanci. V průběhu této snahy se však ukázalo, že naplnění těchto vizí je nemožné, neboť spontánní přírodní procesy působí proti těmto opatřením. *Současné pojetí přirozených ekosystémů naopak s velkoplošnými disturbancemi spojenými s gradacemi podhorního hmyzu počítají. Zároveň je řadí mezi důležité přírodní procesy, které předměty ochrany ovlivňují a do značné míry formují. Jejich připuštění včetně všech důsledků na předměty ochrany je tak plně ve smyslu naplňování dlouhodobých cílů národního parku.*

Do dosažení termínu uvolnění autoregulace na ploše vyšší než 50 % rozlohy NPŠ chybí dosud 10 let a 23 % území NPŠ. *Právě tato plocha je zařazena do přírodě blízké zóny.* Realizace záměru je v zásadě možná, nejdříve však kolem roku 2035, kdy bude možné změnit vymezení jednotlivých zón NPŠ.

- **V průběhu přechodného období tlumit rozsáhlé nepřirozené narušení antropicky oslabených lesních ekosystémů.** Zhodnocení dosavadního naplňování: **Dochází k naplňování cíle.** Zdůvodnění: Argument nepřirozeného narušení (disturbancí) spojený s větrnými a hmyzími disturbancemi byl za posledních zhruba 20 let výzkumu opakovaně vyvrácen. Naopak, *byl prokázán pozitivní vliv těchto narušení pro mnohé složky ekosystémů a celkovou biodiverzitu.*

- **Obnova přirozeného vodního režimu krajiny a zvýšení retenční kapacity území.**

Zhodnocení dosavadního naplňování: **Dochází k naplňování cíle.** Zdůvodnění: Probíhající program revitalizací šumavských rašelinišť významně přispívá k naplňování tohoto cíle. Ponechávání tlejícího dříví, zachovávání tvarů mikroreliefu spojený s *vývratovou dynamikou obnovuje přirozený vodní režim krajiny a zvyšuje retenční kapacitu území.* Vliv odumřením horního stromového patra na vodní režim je časově i lokálně omezen a není spojen s dlouhodobými změnami retenční kapacity území.

- **Eliminovat narušení vodního režimu jako jednu z příčin ekologické nestability lesů a eutrofizace níže ležících vod.**

Zhodnocení dosavadního naplňování: **Dochází k naplňování cíle.** Zdůvodnění: obdobné - viz výše

- **Odstranění nejzávažnějších narušení vodního režimu, u nichž není výrazná tendence k samovolnému návratu k přirozenému stavu.**

Zhodnocení dosavadního naplňování: **Dochází k naplňování cíle.** Zdůvodnění: obdobné - viz výše

- **Vhodnými zásahy i dlouhodobým managementem obnovit hydrologickou funkci mokřadů v krajině tam, kde došlo k jejímu narušení v důsledku antropogenních vlivů.**

Zhodnocení dosavadního naplňování: **Dochází k postupnému naplňování cíle.** Zdůvodnění: Program revitalizace šumavských rašelinišť doposud revitalizoval vodní režim na více jak 600 ha. V současné době běžící projekt LIFE for Mires, který plánuje nápravu vodního režimu na dalších více jak 2 000 ha.

Nelesní ekosystémy

- **Udržování antropogenního bezlesí v oblasti horské Šumavy v zájmu zachování krajinného rázu a ochrany biodiverzity, přibližně ve stávajícím rozsahu.**

Zhodnocení dosavadního naplňování: **Dochází k průběžnému plnění cíle.** Zdůvodnění: Současný *management sekundárních bezlesých ploch je zaměřen primárně na ochranu stávajícího krajinného rázu a ochranu biodiverzity výskytu stávajících chráněných nebo vzácných druhů.*

- **Zachování většiny stávajících ploch druhotného bezlesí, které dosud nevykazují známky pokročilého vývoje směrem k lesu.**

Zhodnocení dosavadního naplňování: **Dochází k průběžnému plnění cíle.** Zdůvodnění: viz zdůvodnění výše

- **Ponechání ploch v pokročilejších stádiích sukcese trvale přirozenému vývoji.**

Zhodnocení dosavadního naplňování: **Dochází k průběžnému plnění cíle.** Zdůvodnění: V rámci dosavadního systému managementu byly vylišeny nelesní plochy s pokročilou sukcesí, *kde není již ochrana předmětů ochrany opodstatněná.*

Vodní ekosystémy

Plán péče o NPŠ na období 2001 – 2010 stanovil mimo jiné následující střednědobé cíle pro vodní ekosystémy:

- **V maximálním možném rozsahu zajistit přirozený vývoj ekosystémů tekoucích vod.**

Zhodnocení dosavadního naplňování: **Dochází k postupnému naplňování cíle.** Zdůvodnění:

Došlo a dochází k postupným revitalizacím regulovaných tekoucích vod a mokřadních společenstev.

Postupně se daří regulovat některé zdroje znečištění. Vzhledem k rozsahu ovlivnění však tento cíl zatím není uspokojivě naplněn.

- **Nerušný vývoj v rámci dochovaného stavu jezerních ekosystémů, s respektováním jejich navýšené hladiny.**

Zhodnocení dosavadního naplňování: **Došlo k naplnění cíle.** Zdůvodnění: Byla navýšena hladina úpravou hráze Plešného jezera. Jezerní ekosystémy byly ponechány nerušenému vývoji.

- **Ochrana a podpora podmínek pro přežití a rozvoj populací vzácných druhů.**

Zhodnocení dosavadního naplňování: ***Dochází k průběžnému naplňování cíle.*** Zdůvodnění: V rámci dosavadního managementu byla realizována opatření s cílem ochrany populací vzácných druhů. Probíhá aktivní obnovní management na bezlesích plochách. Bylo realizováno několik projektů péče o bezlesé plochy. Na vybraných lokalitách (zařazených do zóny soustředěné péče o přírodu s cílem biodiverzita) došlo a dochází k vyřezání náletu lesa a podpoře chráněných druhů sekundárního bezlesí.

- **Minimalizace dopadů vodního hospodářství na ekosystémy tekoucích vod u stávajících vodohospodářských zařízení.**

Zhodnocení dosavadního naplňování: **Cíl je částečně plněn.** Zdůvodnění: Snaha po minimalizaci dopadů vodních elektráren prostřednictvím budování rybích přechodů má v některých případech pouze částečný dopad, protože se nepodařilo vyvolat změnu historických vodoprávních rozhodnutí na odběry vody pro potřeby elektráren (Polka, Františkov, Rechle). V rámci projektů zaměřených na perlorodku říční byl zjištěn velmi výrazný negativní vliv Lipenské přehrady na rybí obsádku Vltavy až vysoko proti proudu Teplé a Studené Vltavy a i Řasnice. Tento stav se začal řešit v zájmu *podpory perlorodky říční*, a to testováním mobilní protimigrační bariéry, která by rybám táhnoucím na jaře z Lipna zabránila v obsazení celé řeky (zejména Teplé Vltavy) a ve vytlačení pstruhů do přítoků a horních částí řeky.

- **Náprava důsledků hospodářské činnosti a odstranění úprav, v současné době již neúčelných.**

Zhodnocení dosavadního naplňování: **Cíl je průběžně plněn** Zdůvodnění: mNěkteré úpravy toků byly již odstraněny (stupeň na Kvildě, zkanalizované toky Hučina, Jedlový a Žlebský potok), ovšem na některých jezových tělesech nejsou vybudované rybí přechody funkční (viz předchozí bod).

- **Vyloučení výstavby nových objektů, kromě objektů sloužících revitalizaci nebo monitoringu.**

Zhodnocení dosavadního naplňování: **Došlo k naplnění cíle.**

- **Zabránit eutrofizaci a znečištění povrchových a podzemních vod.**

Zhodnocení dosavadního naplňování: **Dochází k průběžnému naplňování cíle.** Zdůvodnění: V současné době je většina lokálních zdrojů eutrofizace snížena s výjimkou několika přetrvávajících nebo nově se objevujících problémů v okolí sídel a zemědělských subjektů (např. Kvilda, České Žleby, Volary). Tyto problémy Správa Národního parku Šumava průběžně řeší s původci zdrojů znečištění a dalšími zainteresovanými subjekty. S rizikem eutrofizace souvisí i realizace zemědělského managementu v okolí mokřadů. Zemědělským subjektům jsou proto nastavovány limity pro šetrné hospodaření (především formou podmínek v pachtovních smlouvách). Jde zejména o omezení až zákaz údržby stávajícího odvodnění v případě mokřadů na bezlesí a jejich okolí, stanovení limitů pro hnojení v okolí mokřadů, asanaci lokálních zdrojů eutrofizace v okolí cenných mokřadů.

- **Dosažení druhové a věkové struktury rybích společenstev blížících se přirozenému stavu, za předpokladu dosažení odpovídající kvality vody.**

Zhodnocení dosavadního naplňování: **Dochází k průběžnému naplňování cíle.**

- **Postupný útlum rybářského využívání toků vedoucí k úplnému vyloučení této činnosti.**

Zhodnocení dosavadního naplňování: **Dochází k průběžnému naplňování cíle.** Zdůvodnění: V roce 2018 byla aktualizována Koncepce rybářství Správy NPŠ. V souladu s touto koncepcí je v zásadách péče deklarován postupný útlum využívání rybářských revírů až k vyloučení rybářství nejpozději v době, kdy se revír stane součástí přírodní zóny.

Suchozemské nelesní ekosystémy

Plán péče o NPŠ na období 2001 – 2010 stanovil mimo jiné následující střednědobé cíle pro nelesní ekosystémy:

- **Zajistit ochranu a uchování mokřadních ekosystémů v území včetně úplného spektra společenstev a druhů na ně vázaných (pro NPŠ jako vyhlášený Ramsarsite jednoznačně prioritní bod managementu).**

Zhodnocení dosavadního naplňování:

Dochází k postupnému naplňování cíle. Zdůvodnění: V rámci programu revitalizace rašelinišť v NPŠ *dochází k postupným revitalizačním vodního režimu. Proběhlo více revitalizačních akcí a projektů, z nichž doposud největší a nejambicióznější byl projekt financovaný ze zdrojů Evropské komise pod názvem LIFE for MIREs. Péče o nelesní biotopy je zajišťována odstupňovaným managementem, který je promítnut do systému dlouhodobých pachtovních smluv. Kromě toho bylo realizováno několik obnovních projektů péče o bezlesí financovaných převážně z Operačního programu životní prostředí*

"Péčí" NPŠ došlo k fatální kůrovcové kalamitě, přičemž rozsáhlou disturbancí lesa se výrazně zhoršila schopnost krajiny zadržovat vodu a došlo k vystupňování sucha. Střednědobé cíle, vyjádřené navrženou zonací, s územně převažující bezzásahovostí jsou zcela nepřijatelné, protože současně likvidují vyhlášené předměty ochrany, zejména EVL. Zcela je opomíjena vazba na přeshraniční NPBW, neboť ta spočívá pouze v sebestopávných proklamačních zprávách pro media.

3. Návrhová část

3.1. Postup a způsob naplňování dlouhodobých cílů ochrany národního parku a předpokládaný termín jejich dosažení

3.1.1. Dlouhodobé cíle ochrany a postup jejich naplňování

Dlouhodobé cíle NPŠ:

1. Zachování nebo postupná obnova přirozených ekosystémů včetně **zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše území národního parku (dále v textu jen „cíl procesy“).**

2. Na zbývajícím území národního parku zachování nebo postupné zlepšování stavu ekosystémů, jejichž existence je podmíněna činností člověka, významných z hlediska biologické rozmanitosti (dále v textu jen „cíl biodiverzita“).

3. Cílem je rovněž sladění managementů na území v kontaktu s Národním parkem Bavorský les. Vedle scelování a postupného rozšiřování přírodní zóny se rovněž vymezí území bez lovu.

Postup naplňování dlouhodobých cílů NPŠ:

V roce 2020 je dlouhodobý cíl procesy naplňován na cca 27,7 % území. Na zbylé části NPŠ bude péče o ekosystémy směřovat k tomu, aby v roce 2036 byl alespoň na 52,3 % rozlohy NPŠ naplněn dlouhodobý cíl procesy. Obnovní management bude směřovat k dalšímu rozšiřování území s nerušeným průběhem přírodních dějů cca do roku 2060, kdy se předpokládá naplnění dlouhodobého cíle procesy na 75 % území NPŠ. Přitom již v současné době je řada ekosystémů v přírodě blízké zóně a v zóně soustředěné péče o přírodu v cílovém stavu. Cíl biodiverzita bude naplňován diferencovanou aktivní péčí na cca 21,1 % území. Plochy určené k umožnění trvale udržitelného rozvoje budou zaujímat 1,2 % NPŠ.

Předpokládaný termín postupného naplňování dlouhodobých cílů ochrany NPŠ

Postup naplňování dlouhodobých cílů ochrany NPŠ

zóna dlouhodobý cíl	předpokládaný podíl zón na území NPŠ [%]	2020	2036	2060
---------------------	--	------	------	------

1 přírodní nerušený průběh procesů	27,7	52,3	75,0
------------------------------------	------	------	------

2 přírodě blízká nerušený průběh procesů	24,6	25,4	2,7
--	------	------	-----

3a soustředěné péče o přírodu	nerušený průběh procesů	25,4	0	0
-------------------------------	-------------------------	------	---	---

3b soustředěné péče o přírodu	biodiverzita	21,1	21,1	21,1
-------------------------------	--------------	------	------	------

4 kulturní krajiny	není stanoven	1,2	1,2	1,2
--------------------	---------------	-----	-----	-----

Celkem % 100 100 100

Navrhované bezzásahové způsoby ochrany hodnot NPŠ jsou zcela nepřijatelné, protože likvidují vyhlášené předměty ochrany. Obyvatelé sídel jsou odsouzeni k rozpadu sídel, která by se stala "živým skanzenem". Bezzásahovost na 75 % kulturního území vskutku přírodně nevytvoří "pralesovou divočinu", přičemž pralesová torza a pralesoví jedinci již byly kůrovcově zlikvidováni (Trojmezna, Prameny Vltavy, Na Ztraceném a množství jedinců).

3.1.2. Rámcové zásady postupů a způsoby směřující k naplňování dlouhodobého cíle podle zón ochrany přírody

Zóna přírodní

- *zajistit nerušený průběh přírodních dějů v jejich přirozené dynamice,*
- obnovit přirozený vodní režim (zejména hladinu podzemní vody) v místech jeho narušení,
- kontinuálně sledovat a vyhodnocovat vývoj ekosystémů.

Zóna přírodě blízká

- směřovat k dosažení stavu odpovídajícího přirozeným ekosystémům,
- postupně rozšiřovat území s nerušeným průběhem přírodních dějů,
- upravit částečně pozměněné ekosystémy směrem k přirozenému stavu a ponechat je samovolnému vývoji
- *nezhoršovat současný stav ekosystémů, nesnižovat zachovalost přírodních stanovišť a stanovišť druhů,*
- *zachovávat habitatovou tradici a biologické dědictví ekosystémů,*
- *podporovat heterogenitu, diverzitu a stabilitu ekosystémů,*
- podporovat přirozenou obnovu a sukcesi,
- *nevyužívat obnovu umělou,*
- neodstraňovat plošně horní stromové patro nahodilou těžbou,
- obnovit přirozený vodní režim v místech jeho narušení,
- **kontinuálně sledovat a vyhodnocovat vývoj ekosystémů.**

Zóna soustředěné péče o přírodu

- směřovat k dosažení stavu odpovídajícího přirozeným nebo částečně pozměněným ekosystémům,
- *postupně rozšiřovat území s nerušeným průběhem přírodních dějů,*
- rekonstruovat významně pozměněné ekosystémy směrem k přirozenému stavu a následně je ponechat samovolnému vývoji (cíl „procesy“),

- zachovat cenné člověkem pozměněné ekosystémy včetně jejich složek, které pro svou existenci vyžadují trvalé aktivní zásahy člověka (cíl „biodiverzita“),
- nezhoršovat současný stav ekosystémů a zachovalost nelesních ekosystémů,
- zachovávat habitatovou tradici a biologické dědictví ekosystémů,
- podporovat heterogenitu, diverzitu a stabilitu ekosystémů,
- podporovat a upřednostňovat přirozenou obnovu a sukcesi,
- umělou obnovu využívat jen v nezbytných případech jako doplněk přirozené obnovy,
- zachovávat cenné člověkem pozměněné ekosystémy včetně jejich složek, které pro svou existenci vyžadují trvalé aktivní zásahy člověka,
- realizovat management na zemědělské půdě včetně speciálních a nadstavbových managementů na vybraných bezlesých plochách s cílem zachovat či zlepšit stav populací zvláště chráněných druhů a zachovat či zlepšit stav evropsky významných bezlesých stanovišť,
- obnovit přirozený vodní režim v místech jeho narušení,
- kontinuálně sledovat a vyhodnocovat vývoj ekosystémů.

Navržené způsoby ochrany hodnot NPS jsou zcela nepřijatelné, protože likvidují vyhlášené předměty ochrany. Trvale se zhoršuje stav chráněných ekosystémů, dochází k vyhynutí chráněných druhů, zhoršuje se vodohospodářská situace a to přes neúčinná opatření, ale rychle se rozšiřuje degradační a devastační nerušený průběh přírodních dějů.

3.2. Stanovení střednědobých cílů pro jednotlivé předměty ochrany NP v podobě postupně navazujících rámcových opatření směřujících k naplnění dlouhodobých cílů

3.2.1. Přirozené ekosystémy

Lesní ekosystémy

Střednědobým cílem v přirozených lesních ekosystémech je *zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice*. Indikátorem je změna plochy v čase.

Žel, naoktrojovanou bezzásahovostí byla kůrovcově zlikvidována pralesová torza a pralesoví jedinci.

Nelesní ekosystémy

Střednědobým cílem je *zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů* v přirozených nelesních ekosystémech. V případě narušeného vodního režimu je cílem jeho revitalizace. Indikátorem je změna plochy v čase.

Rašeliništní lokality nevhodnými opatřeními dále vysychají (revitalizace Chalupské slati je již dávná minulost), takže si vyžadují erudovaný ekosystémový asistenční management.

Vodní ekosystémy

Střednědobým cílem je *zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů* ve vodních ekosystémech. Dalším cílem je *zachování nebo zlepšení příznivého stavu stanovišť a druhů vázaných na vodní toky* a jejich nivy, k čemuž přispívají i jednorázové zásahy, kterými se obnovuje přírodě blízký vodní režim včetně drobných vodotečí. Indikátorem nemůže být změna plochy v čase, neboť drobné vodní toky a jejich nivy nejsou vymezeny, ale pouze plocha s obnovenými přírodě blízkými vodotečemi a výsledky monitoringu rybích společenstev.

Glaciální / ledovcová jezírka si vyžadují erudovaný ekosystémový asistenční management.

3.2.2. Částečně pozměněné ekosystémy

Lesní ekosystémy

Střednědobým cílem v porostech s dlouhodobým cílem procesy je postupné *zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice* a postupná obnova přirozených ekosystémů (zlepšení stavu ekosystému, přechod k přirozenému ekosystému). *Indikátorem je plocha porostů ponechaných samovolnému vývoji*. Střednědobým cílem v porostech s dlouhodobým cílem biodiverzita je zachování a zlepšení stavu ekosystému. *Indikátorem je plocha změny stavu ekosystému.*

Obnova částečně pozměněných lesních ekosystémů není definovaná, indikátorem nemůže být

ponechaná plocha, uvedené prohlášení svědčí o proklamativním, ideologicky-amatérském přístupu.

Nelesní ekosystémy

Střednědobým cílem je postupné **převedení na přirozené ekosystémy**. V případě narušeného vodního režimu je cílem jeho revitalizace. Indikátorem je změna plochy v čase.

Obnova částečně pozměněných nelesních ekosystémů - zde trvalých travních porostů není definovaná, indikátorem nemůže být změna plochy v čase, uvedené prohlášení svědčí o proklamativním, ideologicky-amatérském přístupu.

Vodní ekosystémy

Střednědobým cílem je převod v minulosti narušených vodních toků do přírodě blízkého stavu. Indikátorem je délka toků převedených do přírodě blízkého stavu.

Není specifikováno kde byly vodní toky technicky či jinak narušeny a jaká opatření jsou sledována.

3.2.3. Významně pozměněné ekosystémy

Lesní ekosystémy

Střednědobým cílem, v případě dlouhodobého cíle procesy, je zlepšení stavu ekosystému (vytvoření částečně pozměněného lesního ekosystému, na vhodných lokalitách dosažení stavu přirozeného ekosystému). Indikátorem je plocha změny stavu ekosystému. Střednědobým cíle je v případě dlouhodobého cíle **biodiverzita vytvoření zajišťujícího existenci všech typických druhů organismů** lesních ekosystémů včetně těch, které jsou vázány na obhospodařované lesy. Indikátorem je plocha biotopů podle vrstvy mapování biotopů.

Obnova významně pozměněných lesních ekosystémů charakterizovaná jako trvale obhospodařovaný bohatě strukturovaný lesní ekosystém, zajišťující existenci všech typických druhů organismů, je pouze formální konstatování, nesledující druhovou, věkovou a prostorovou strukturu a konkrétní území.

Nelesní ekosystémy

Střednědobým cílem je. Indikátorem je plocha nelesních typů přírodních stanovišť a zachování nebo zlepšení jejich kvality. Střednědobým cílem je také zachování pro biodiverzitu příznivého samovolného vývoje ploch s druhotnými ekosystémy tam, kde stav biotopu již **vylučuje aplikaci destruktivního managementového opatření** a kde hodnota přírodního prostředí spočívá v postupném sukcesním procesu. Indikátorem je plocha nelesních typu přírodních stanovišť a zachování nebo zlepšení kvality.

Udržení vhodného managementu bezlesí na kultivovaných plochách není blíže specifikovaná, cílem opatření musí být vždy zachování zvláště chráněných nebo evropsky významných druhů organismů - ty nejsou specifikovány druhově ani prostorově (nebo vhodného prostředí pro jejich rozvoj) a zachování nebo zlepšení stavu evropsky významných stanovišť - která nejsou uvedena a plošně specifikována.

Vodní ekosystémy

Střednědobým cílem je udržovat ekosystémy umělých stojatých vod nebo regulovaných toků ve stavu přírodě blízkém nebo jejich zlepšení. Obnova funkčnosti technických prvků je možná pouze v případě, že nebude znamenat poškození předmětů ochrany NP, EVL nebo PO. Míra takovýchto úprav je omezena přímo ZOPK. Indikátorem je stav ekosystémů, a to na základě prováděného monitoringu.

Nejsou jmenovány turisticky atraktivní plavební kanály.

Navržená opatření ochrany hodnot NPŠ jsou zcela nepřijatelná, protože likvidují vyhlášené předměty ochrany.

3.2.4. Složky ekosystémů tvořících předmět ochrany NP

Rys ostrovid (*Lynx lynx*)

Střednědobým cílem je udržení životaschopnosti česko-bavorsko-rakouské populace prostřednictvím snižování či vyloučení „vnějších“ rizikových faktorů (pytláctví, doprava, degradace a fragmentace prostředí) a řešením rizik „vnitřních“ (malá početnost a izolovanost populace a tím významné snížení genetické variability a fitness populace) propojením stávající BBA populace se sousední Karpatskou a eventuálně také Alpskou populací. Dosažení uvedených cílů předpokládá mj. pokračování dlouhodobé mezinárodní spolupráce a společných postupů na úrovni celé populace, jakož i provázanost na národní programy péče o

tento druh. Indikátorem je prokázání odpovídajících demografických parametrů, početnosti, pravidelné reprodukce, obsazenosti území, a také propojenosti stávající BBA populace (fotopasti, telemetrie, genetika). Kapacita NPŠ pro jeho populaci byla zřejmě již naplněna, proto mladí samci osidlují další vhodné lokality.

Perlorodka říční (*Margaritifera margaritifera*)

Střednědobým cílem je dosažení počtu minimálně 5 000 jedinců reprodukce schopných perlorodek.

Indikátorem je počet reprodukceschopných perlorodek.

Střevlík Ménétríesův (*Carabus menetriesi pacholei*)

Střednědobým cílem je zachování stávajícího stavu rozšíření a početnosti, ideálně kolonizace nového vhodného území. Indikátorem je plocha aktuálního rozšíření.

Vranka obecná (*Cottus gobio*)

Střednědobým cílem je zachování stávajícího stavu rozšíření a početnosti. Indikátorem je počet prokázaných lokalit výskytu.

Mihule potoční (*Lampetra planeri*)

Střednědobé cílem je zachování stávajícího stavu rozšíření a početnosti. Indikátorem je počet prokázaných lokalit výskytu.

Vrápenec malý (*Rhinolophus hipposideros*)

Střednědobým cílem je zachování stávajícího stavu rozšíření a početnosti. Indikátorem je počet jedinců a lokalit.

Netopýr velký (*Myotis myotis*)

Střednědobým cílem je zachování stávajícího stavu rozšíření a početnosti. Indikátorem je počet jedinců a lokalit.

Vydra říční (*Lutra lutra*)

Střednědobým cílem je zachování stávajícího stavu rozšíření a početnosti. Indikátorem je podíl obsazenosti území.

Vlk obecný (*Canis lupus*)

Střednědobé cíle: Vytvoření podmínek pro rozvoj a udržení trvalé přítomnosti vlků na Šumavě, jakožto přirozeného významného predátora spárkaté zvěře. Podpora spontánního znovuosídlení oblasti vlkem s **vyločením vypouštění jedinců ze zajetí** a dovezených z okolních zemí. Indikátorem je počet jedinců a počet reprodukcí se smeček.

Nezmiňovány jsou 2 zdejší smečky a jejich působnost.

Tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*)

Střednědobým cílem je zlepšení stavu stávající populace, zejména postupné zvyšování její početnosti. Celková početnost populace by neměla klesnout pod 500 ks. Indikátorem je pozitivní trend nárůstu početnosti populace (počet jedinců) a obsazenost vhodných biotopů (plocha rozšíření). Základním postupem je **omezení rušivých činností** v jádrovém území tetřeva hlušce (cca 16 000 ha), a to alespoň na 90 % tohoto území s tím, že za 10 % zbývajících území, ve kterých je nezbytné provádět rušivé zásahy a jde o plochy, které jsou v jádrovém území zařazeny s velkou plochou arondace (Smrčina u Schwarzenberského plavebního kanálu, Polecký vrch - části) **budou kompenzovány v plochách navazujících na jádrové území a zařazených v přírodní zóně.**

Trvalým záměrem je uzavírat zdevastovaná území zástupným důvodem ochrany tetřeva a vymezovat ho i tam, kde není.

Tetřívěk obecný (*Tetrao tetrix*)

Střednědobým cílem je zamezení negativnímu trendu poklesu početnosti a izolovanosti tokanišť. Jedná se především o zajištění možnosti komunikace výskytů tetřívka obecného v zóně soustředěné péče o přírodu s lokalitami mimo území národního parku. Indikátorem je počet jedinců a plocha rozšíření.

Soustředěná péče se max. omezuje a tak i biotopy tetřívka.

Chrástal polní (*Crex crex*)

Střednědobým cílem je zamezení negativního trendu poklesu početnosti a izolovanosti tokanišť. Jedná se především o **zajištění možnosti komunikace výskytů** chrástala polního v zóně soustředěné péče o přírodu s lokalitami mimo území národního parku. Indikátorem je počet volajících samců a plocha rozšíření.

Území soustředěné péče se likvidují a tím i šance chrástala na přežití.

***Hořeček český (*Gentianella praecox* subsp. *bohemica*)**

Střednědobým cílem je zachování a rozvoj stávající populace. Indikátorem je počet jedinců a počet lokalit výskytu.

Omezován převažující bezzásahovostí.

Srpnatka fermežová (*Hamatocaulis vernicosus*)

Střednědobým cílem je zachování nebo zlepšení stavu stávající populace. Indikátorem je pokryvnost jedinců a počet lokalit výskytu.

Omezována aridizací.

Šikoušek zelený (*Buxbaumia viridis*)

Střednědobým cílem je zachování nebo zlepšení stavu stávající populace. Indikátorem je pokryvnost jedinců a počet lokalit výskytu.

Omezován aridizací.

Nejcennější hodnoty Šumavy spočívaly ve vegetační charakteristice, u níž specifikovaným způsobem "péče" dochází k rozsáhlé genocidě. Toto dokládá i jediný vyjmenovaný, kdysi hojný, dnes vymírající druh vyšších rostlin hořeček český / *Gentianella praecox* subsp. *bohemica* a dále dva druhy mechů. K nejohroženějším biotopům a druhům Šumavy patří zejména rostliny následujících biotopů:

- **rašeliniště:** jedná se o pestrrou škálu unikátních druhů, např.: aldrovandka / *Aldrovana*, kyhanka / *Andromeda*, rosnatky / *Drosera*, šichy / *Empetrum*, klikva / *Oxycoccus*, vlochyně / *Vaccinium uliginosum*, rojovník / *Ledum*, blatnice / *Scheuchzeria*, tučnice / *Pinguicula*, suchopýrek / *Trichophorum*, korálice / *Corallorhiza*, prstnatec májový rašelinný / *Dactylorhiza majalis* susp. *Turfosa*, bublinatky / *Utricularia*, přičemž můžeme bezprostředně sledovat jejich zánik na Šumavě v důsledku jejich vysušování vlivem výroby přírodní divočiny pomocí likvidace hřebenových smrčín

- **mokřady:** jejich podíl se rychle snížil zejména někdejšími soustavnými velkoplošnými melioračními odvodněními a dále vysycháním, přičemž jejich paleta rovněž rychle se omezuje, např.: mařice / *Cladium*, vachta / *Menyanthes*, zábělník / *Comarum*, d'áblík / *Calla*, kosatec / *Iris*, ostřice / *Carex*, úpolín / *Trollius*, řeřišnice / *Amara*, rdesno / *Polygonum*,

- **nízkostébelné luční porosty** s blokovanou sukcesí po opuštění kosení či pastvy, takže dochází k likvidaci podmínek pro širokou paletu nízkých bylin, vč. cenných atraktivních terestrických orchidejí. hořečků, ... aj., takže květnaté horské louky sukcesně bezzásahově zarůstají smrčínou.

Analýza druhové ochrany vegetace Šumavy je pro svoji rozsáhlost zpracována separátně.

3.3. Základní principy péče o předměty ochrany národních parků, členěné podle zón ochrany přírody NP, včetně řešení střetů plynoucích z odlišných nároků jednotlivých složek ekosystémů na potřebnou péči z hlediska priorit a cílů ochrany NP

Nebyly identifikovány střety plynoucí z odlišných nároků jednotlivých složek ekosystémů na potřebnou péči. Byl analyzován možný **střet zonace s ochranou přírodních biotopů soustavy Natura 2000** s tím, že plochy bezlesí, které jsou neudržitelné (předpoklad sukcesních pochodů směrem k lesnímu přírodnímu stanovišti), jsou **kompenzovány** na vhodných plochách v zóně soustředěné péče o přírodu.

Základní přehled principů péče podle zón ochrany přírody v NPŠ:

Zóna ochrany přírody Základní princip péče

přírodní zajištění nerušeného průběhu přírodních procesů v jejich přirozené dynamice

přírodě blízká podpora přirozených procesů, obnova přirozených ekosystémů

soustředěné péče o přírodu

cíl „procesy“ rekonstrukce významně pozměněných ekosystémů, postupná obnova přirozených ekosystémů a podpora přirozených procesů

soustředěné péče o přírodu

cíl „biodiverzita“ diferencovaná aktivní péče s cílem podpory a ochrany biodiverzity vázané na činnosti člověka

Biodiverzita je rozsáhle snížena - u cévnatých rostlin z cca 1400 a 500 taxonů.

3.3.1. Zóna přírodní

Lesní ekosystémy

Základním principem péče o lesní ekosystémy v přírodní zóně je zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice. V přírodní zóně se proto nebude zasahovat s výjimkou opodstatněných opatření v souladu s ZOPK.

Narušení ekosystémů

Plošné narušení stromového patra větrem nebo podkorním hmyzem (případně dalšími druhy narušení) je nedílnou součástí těchto dějů. **Požár přírodního ekosystému je součástí přírodního procesu** a omezuje se tak, aby se zabránilo ohrožení zdraví, života osob a majetku při maximálním zohlednění cílů zóny. V případě narušeného vodního režimu je cílem jeho revitalizace včetně pramenných stružek.

Péče o zvěř a regulace početnosti

V rámci přírodní zóny se vymezí území bez lovu, mimo něj je možné regulovat početnost spárkaté zvěře a geograficky nepůvodních druhů zvěře. Ostatní druhy zvěře se neloví. Spárkatá zvěř se reguluje z důvodu ochrany přírody a majetku tak, aby bylo zajištěno dosažení stavu odpovídajícího přirozeným ekosystémům a vzhledem k sezónní migraci zvěře postupné zlepšování stavu ekosystémů v zónách přírodě blízké a soustředěné péče o přírodu. Lov a péče o zvěř nevychází z chovatelského přístupu, jeho hlavním cílem je regulovat početnost spárkaté zvěře a zajistit úspěšné odrůstání listnatých dřevin a jedle bělokoré na území NPŠ převážně bez ochrany. Preferuje se individuální a společný intervalový lov. V přírodní zóně se zvěř nevnadí ani nepřikrmuje. Mimo území bez lovu lze instalovat dočasná myslivecká zařízení sloužící k intervalovému lovu.

Odlov trofejní zvěře je zřejmě nabízen zahraničním lovcům, kteří mohou terénními vozy až k místu činu. Zřejmě z důvodů zamezení krajinného přehledu na současnou situaci byly zlikvidovány všechny rozhledny a krajinné vyhlídky.

Nelesní ekosystémy

Základním principem péče o nelesní ekosystémy v přírodní zóně je nezasahování do nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice. Nebudou realizovány aktivní zásahy. Pouze v případě, že je to nezbytné z důvodu ochrany přírody, budou ve výjimečných odborně opodstatněných případech realizována opatření za účelem ochrany populací zvláště chráněných druhů rostlin nebo živočichů, zásahy proti šíření geograficky nepůvodních druhů organismů a v případě narušeného vodního režimu jeho revitalizace (jednorázová obnova nebo zlepšení přirozeného vodního režimu) včetně pramenných stružek.

Jedinečná retenční rašeliniště po kůrovcové likvidaci hřebenových smrčín vysychají.

Vodní ekosystémy

Základním principem péče o vodní ekosystémy v přírodní zóně je nezasahování do nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice. V rámci jezerních ekosystémů je hlavním principem nezasahování do nerušeného vývoje jezerních ekosystémů spojený s dlouhodobým monitoringem. Pro vodní toky je základním principem zachování a podpora dynamiky vodních toků včetně jejich niv a záplavového režimu. Dále pak jednorázová obnova dynamického, přírodě blízkého stavu v minulosti upravených drobných vodních toků. Důsledně se dbá na ochranu probíhajících korytotvorných procesů, břehových porostů a ekosystémů tekoucích vod jako celku. Je vyloučeno zarybňování. Probíhá též kontinuální monitoring.

Zóna přírodní zahrnuje pouze ledovcová jezírka a rašelinné lokality, ostatní plochy jsou fabulace přírodních biotopů - kůrovcových disturbancí či vysázených lesů.

3.3.2. Zóna přírodě blízká

Lesní ekosystémy

Základním principem péče o lesní ekosystémy v zóně přírodě blízké je podpora přirozených procesů a

obnova přirozených ekosystémů. Obnovní management směřuje k obnově přirozených ekosystémů a zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů.

V zóně přírodě blízké lze provádět pouze zásahy, které nejsou v rozporu s cílem ochrany této zóny (dosažení stavu odpovídajícího přirozeným ekosystémům), s výjimkou opatření uvedených v § 18a ZOPK („je-li to nezbytné z důvodu ochrany životů a zdraví osob, ochrany majetku nebo ochrany přírody“), např. regulace početnosti spárkaté zvěře, *opatření k podpoře přirozené ekologické stability anebo přirozené biologické rozmanitosti ekosystémů, revitalizačních opatření a opatření na ochranu lesa*. Základním principem vyplývajícím ze zákonných limitů je, že *při realizaci opatření a zásahů nesmí dojít ke snížení stupně přirozenosti dotčeného lesního porostu a snížení zachovalosti (degradaci) přírodního stanoviště nebo stanoviště druhu*. Opatření se realizují v rámci šetrného aktivního obnovního managementu, který se postupně utlumuje a zahrnuje tyto prvky:

Diferenciace porostů

Za účelem zlepšení stavu ekosystému a podpory přirozených procesů se realizuje přestavba a stabilizace mladých lesních porostů a porostů středního věku v typech porostu, které nejsou v cílovém stavu (v typech porostu dle LHP vzdálený a přechodný), kromě umělé obnovy (vyřezávání smrku ztepilého, redukce počtu, podpora tvorby korun, podpora prostorové diferenciace a druhové rozmanitosti, účelové výběry k přiblížení lesních porostů přirozené druhové skladbě a bohaté struktuře, včetně výběrů s proměnlivou intenzitou simulující narušení). Tyto účelové zásahy probíhají dočasně, lze je maximálně dvakrát opakovat a směřují k *dosažení stavu odpovídajícího přirozeným ekosystémům*. V typech porostu cílový se nezasahuje. Při přestavbách lesních porostů a při opatřeních proti šíření podkorního hmyzu se těží pouze smrk ztepilý, toto opatření se netýká těžby stromů z důvodu bezpečnosti zdraví a majetku. Za účelem efektivního obnovního managementu lze v odůvodněných případech rozčlenit lesní porosty.

Podpora přirozených procesů a zachování biologického dědictví ekosystému

Narušení lesních porostů se využívá k vytvoření a zachování přirozených strukturních prvků ekosystému a napomáhá k *dosažení stavu odpovídajícího přirozeným ekosystémům*. Důsledně se zachovávají vývrátové struktury s částí biomasy (pahýly, zlomy) šetří se přirozená obnova, stojící stromy, sterilní souše i podúroveň. Ekosystémy v cílovém stavu (přirozené lesní ekosystémy – *les původní*, přírodní, přírodě blízký, který je ponechán samovolnému vývoji a les nově ponechaný samovolnému vývoji déle než 5 let, I. zóny z roku 1995 mimo přírodní zónu, pokročilé sukcese apod.) jsou, až na výjimky, ponechány přírodním procesům.

Obnova lesa

Při obnově lesa se v maximální míře využívá sukcesních procesů a přípravných dřevin, podporuje přirozená obnova lesa, *nevyužívá se umělá obnova ani sítě*.

Péče o zvěř a regulace početnosti

Lov a péče o zvěř nevychází z chovatelského přístupu, jeho hlavním cílem je regulovat početnost spárkaté zvěře, případně geograficky nepůvodních druhů zvěře a zajistit úspěšné odrůstání listnatých dřevin a jedle na území NPŠ převážně bez ochrany. Ostatní druhy zvěře se neloví. *Preferuje se individuální a společný intervalový lov*. V zóně přírodě blízké se zvěř nevnadí ani nepřikrmuje. Při plánování lovu se vychází ze stavu obnovy lesa, zohledňuje se sezónní migrace zvěře a stav populace přirozených predátorů (vlk, rys – zejm. jejich potravní nároky). Za účelem efektivní regulace početnosti zvěře a zajištění péče o zvěř lze aplikovat všechny zákonné způsoby managementu zvěře, stavět, instalovat, udržovat a likvidovat myslivecká zařízení.

Dřevo k zetlení

Ponechává se veškerá dřevní hmota (hroubí i nehroubí) souší a geograficky původních druhů dřevin (nejlépe stojící), kromě smrku ztepilého. *V případě smrku ztepilého a geograficky nepůvodních dřevin se s ohledem na aktuální podmínky k zetlení ponechávají alespoň poškozené oddenkové části a nejtenčí části kmenů nebo veškerá dřevní hmota*.

Ochrana lesa proti biotickým činitelům a zvěři

Možná jsou dočasná opatření proti šíření podkorního hmyzu nezhoršující stav ekosystému (asanace zlomů, vývrátů drážkováním nebo odkorněním, asanace aktivních kůrovcových stromů loupáním na stojato, asanace aktivních kůrovcových stromů kácením a odkorněním případně soustředováním). *Nevyužívají se lapáky*, kromě lapáků z větru, ani insekticidy. Feromonové odparníky lze využít jen v monitoračních lapačích. *Kůrovcem napadené stromy bez možnosti efektivní (včasné) asanace zůstávají stát v porostech k zetlení*. Základním prostředkem ochrany lesa proti zvěři je regulace početnosti spárkaté zvěře (viz výše). Mechanické ochrany se pouze udržují ve funkčním stavu po smysluplně dlouhou dobu nejdéle však do doby převodu porostu do přírodní zóny. V opodstatněných případech lze obnovu cílových dřevin

ošetřit repelenty.

Revitalizace vodního režimu

V případě narušeného vodního režimu se provádí revitalizace včetně pramenných stružek.

Nelesní ekosystémy

Základním principem péče o nelesní ekosystémy v zóně přírodě blízké je ponechání bez zásahu. V případě výskytu/šíření invazních druhů (např.: netýkavka žláznatá (*Impatiens glandulifera*), křídlatky *Reynoutria Spp.*, lupina mnoholistá (*Lupinus polyphyllus*), kolotočník ozdobný (*Telekia speciosa*), bolševník velkolepý (*Heracleum mantegazzianum*)) je žádoucí jejich důsledná a pravidelná likvidace sečením či vytrháváním. V opodstatněných, odborně zdůvodněných případech v souladu se ZOPK jsou realizována opatření za účelem ochrany populací zvláště chráněných a dalších citlivých druhů rostlin nebo živočichů v případě narušeného vodního režimu je cílem jeho revitalizace včetně pramenných stružek. Je možno aplikovat jednorázový řízený **požárový management** pro vybrané typy biotopů (např. **vřesoviště**) jako **simulaci přírodního požáru**.

U lesů není zřejmý cíl - zřejmě buk a jedli doplň PánBůh Telekia byla vysazena před informačním centrem na Rokytě, Lupinus zde není výrazně invazní. Hazardem aridizované Šumavy je zakládání požárů.

Vodní ekosystémy

Hlavními principy péče o vodní ekosystémy v zóně přírodě blízké je ponechání bez zásahu. Kladen důraz je zejména na zachování a podporu dynamiky vodních toků včetně jejich niv a záplavového režimu. Dále též obnova dynamického, přírodě blízkého stavu v minulosti regulovaných toků. Obnovují se též propojení revitalizovaných toků s potoční nivou (pravidelné záplavy). Chrání se přirozeně probíhající korytotvorné procesy, břehových porostů a ekosystémů tekoucích vod jako celku. V přírodě blízké zóně se usiluje o omezení až vyloučení zarybňování rybářských revírů. Je kladen důraz na ochranu toků před bodovými zdroji znečištění. Důraz je kladen na plnění povinností správce vodního toku při dodržení cíle zóny. Důležitým principem je též omezování vlivu vodní nádrže Lipno na ekosystém Vltavy.

Zóna přírodě blízká je bezzásahovým flirtem - přípravou na bezzásahovost.

3.3.3. Zóna soustředěné péče o přírodu

Lesní ekosystémy

Základním principem péče o lesní ekosystémy v zóně soustředěné péče o přírodu je **rekonstrukce významně pozměněných ekosystémů směrem k přirozenému stavu a jejich následné ponechání samovolnému vývoji. Obnovní management postupně zlepšuje stav ekosystémů a směřuje k nerušenému průběhu přírodních dějů v částech s cílem nerušeného průběhu přírodních dějů „procesy“. V částech zóny soustředěné péče o přírodu s cílem ochrany biodiverzity „biodiverzita“, je základním principem péče o lesní ekosystémy **diferencovaná aktivní péče s cílem podpory a ochrany přirozené biodiverzity**.** V zóně soustředěné péče o přírodu lze provádět pouze zásahy, které nejsou v rozporu s cílem ochrany této zóny, s výjimkou opatření uvedených v § 18a ZOPK, opatření na obnovu nebo zachování ekologické stability a biologické rozmanitosti ekosystémů a opatření na obnovu nebo zachování biotopů a populací vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů. Základním principem vyplývajícím ze **zákonných limitů** je, že při realizaci opatření a zásahů nesmí dojít ke snížení stupně přirozenosti dotčeného lesního porostu a snížení zachovalosti (degradaci) přírodního stanoviště nebo stanoviště druhu. Obnovní management směřuje k rekonstrukci významně pozměněných ekosystémů a k postupné obnově přirozených ekosystémů v částech s cílem „procesy“. V částech s cílem „biodiverzita“ se diferencovanou aktivní péčí podporuje a chrání biodiverzita, vázaná na činnosti člověka.

Managementová opatření zahrnují tyto prvky:

Diferenciace porostů a podpora biodiverzity

Za účelem zlepšení stavu ekosystému, **podpory přirozených procesů a biodiverzity** se realizuje **přestavba a stabilizace mladých lesních porostů** a porostů středního věku v typech porostu vzdálený a přechodný (vyřezávání smrku ztepilého, redukce počtu, podpora tvorby korun, podpora prostorové diferenciaci a druhové rozmanitosti, účelové výběry k přiblížení lesních porostů přirozené druhové skladbě a bohaté struktuře, včetně výběrů s proměnlivou intenzitou simulující narušení).

V částech s **cílem „procesy“** účelové zásahy směřují k dosažení stavu odpovídajícímu přirozeným nebo částečně pozměněným ekosystémům. V typech porostu cílový se upřednostňují přírodní procesy.

V částech s **cílem „biodiverzita“** se účelovými zásahy upravuje druhová skladba a prostorová struktura porostů, zajišťuje dlouhodobá přítomnost semenných stromů všech původních druhů

dřevin a podpora konkurenčně méně odolných a vtroušených druhů dřevin. Diferencované postupy obnovy vytváří vhodné podmínky pro existenci cílových druhů a biotopů (cíl „biodiverzita“). V porostech s cílem „biodiverzita“ se aktivní obnovní management uplatňuje i v typech porostu cílový a v porostech dospělých zejména v typech porostu vzdálený a přechodný. Při přestavbách lesních porostů a opatřeních proti šíření podkorního hmyzu se, mimo porosty s cílem „biodiverzita“, těží pouze smrk ztepilý, toto opatření se netýká těžby stromů z důvodu bezpečnosti zdraví a majetku. V porostech s cílem biodiverzita lze těžit i jiné druhy dřevin než smrk tak, aby byla zachována trvalá přítomnost horní stromové vrstvy. Za účelem efektivního obnovního managementu lze v odůvodněných případech rozčlenit a zpřístupnit lesní porosty, budovat dočasné skládky dřeva, realizovat technologickou přípravu pracovišť, včetně předvýrobních úprav a udržovat lesní rozdělovací síť.

Podpora přirozených procesů a zachování biologického dědictví ekosystému

Narušení lesních porostů se využívá k vytvoření a zachování přirozených strukturních prvků ekosystému a napomáhá k dosažení stavu odpovídajícího přirozeným, částečně pozměněným ekosystémům a podporuje biodiverzitu. Důsledně se zachovávají vývrátové struktury s částí biomasy (pahýly, zlomy) šetří se přirozená obnova, stojící stromy, sterilní souše i podúroveň. Ekosystémy s cílem „procesy“ v cílovém stavu (přirozené lesní ekosystémy – les původní, přírodní, přírodě blízký, který je ponechán samovolnému vývoji a les nově ponechán samovolnému vývoji déle než 5 let, I. zóny z roku 1995 mimo přírodní zónu, pokročilé sukcese apod.) jsou, až na výjimky, ponechány přírodním procesům.

Obnova lesa

Při obnově lesa se v maximální míře využívá sukcesních procesů a přípravných dřevin. Podporuje a preferuje se přirozená obnova lesa. V případě nedostatečné obnovy cílových dřevin lze uplatnit umělou obnovu napodobující přirozené procesy vč. sje a lze sbírat semena lesních dřevin k umělé obnově v NPŠ. V cíli biodiverzita se upřednostňují nepasečné způsoby obnovy lesa.

Péče o zvěř a regulace početnosti

Lov zvěře a péče o zvěř nevychází z chovatelského přístupu, jeho hlavním cílem je regulovat početnost spárkaté zvěře, případně geograficky nepůvodních druhů zvěře a zajistit úspěšné odrůstání listnatých dřevin a jedle na území NPŠ převážně bez ochrany. Ostatní druhy zvěře se neloví. Preferuje se individuální a společný intervalový lov. V zóně soustředěné péče o přírodu lze zvěř vnadit za účelem efektivního lovu tak, aby nedocházelo k poškozování předmětů ochrany a na lesní půdě obnovy listnatých dřevin a jedle. Nevnadí se v území s hnízdním výskytem tetřeva a tetřívka. V zimním období se přikrmuje v přezimovacích zařízeních, výjimečně mimo ně na určených místech. Při plánování lovu se vychází ze stavu obnovy lesa, zohledňuje se sezónní migrace zvěře a stav populace přirozených predátorů (vlk, rys – zejm. jejich potravní nároky). Za účelem efektivní regulace početnosti zvěře a zajištění péče o zvěř, lze aplikovat všechny zákonné způsoby managementu zvěře, stavět, instalovat, udržovat a likvidovat myslivecká zařízení.

Dřevo k zetlení

V částech s cílem „procesy“ se ponechává veškerá dřevní hmota (hroubí i nehroubí) souší a geograficky původních druhů dřevin (nejlépe stojící), kromě smrku ztepilého. V případě smrku ztepilého a geograficky nepůvodních dřevin se s ohledem na aktuální podmínky k zetlení ponechává část nebo veškerá dřevní hmota. V částech s cílem „biodiverzita“ se ponechává ta část dřeva, která splňuje požadavky na zachování biodiverzity tím, že poskytne dostatek biomasy pro chráněné či specifické druhy, umožní trvalý management a zajistí zlepšení půdních vlastností.

V podmínkách vyvolaného sucha suché stojící kmeny netlejí ani po několika stoletích.

Ochrana lesa proti biotickým činitelům a zvěři

Možná jsou opatření proti šíření podkorního hmyzu nezhoršující stav ekosystému a nepůsobící podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystému (asanace zlomů, vývrátů drážkováním nebo odkorněním, asanace aktivních kůrovcových stromů loupáním na stojato, asanace aktivních kůrovcových stromů kácením případně soustředováním). **Základním prostředkem ochrany lesa je důsledné vyhledávání, označování a včasná asanace kůrovcem napadeného dříví.** Nevyužívají se insekticidy, preferují se lapáky z větru, **klasické lapáky se připravují jen ve výjimečných případech.** Kůrovcem napadené stromy bez možnosti efektivní (včasné) asanace zůstávají stát v porostech k zetlení.

Základním prostředkem ochrany lesa proti zvěři je regulace početnosti spárkaté zvěře (viz výše). Přirozenou a umělou obnovu lesa lze chránit proti konkurenční vegetaci mechanicky vyžínáním proti zvěři repelenty. Mechanické ochrany (oplocenky a individuální ochrany) lze nově instalovat i udržovat. Udržují se po nezbytně nutnou dobu, nejdéle však do doby převodu porostu do přírodní zóny.

Revitalizace vodního režimu

V případě narušeného vodního režimu se dotčené ekosystémy revitalizují včetně pramenných stružek.

Nelesní ekosystémy

V současnosti kultivované plochy sekundárního bezlesí je potřeba udržovat aktivním managementem, což jsou především seč a pastva. Přitom je nutné postupovat vždy s ohledem na specifika každého jednotlivého stanoviště. Seč musí být prováděna v odpovídající intenzitě a termínu tak, aby přispívala k úspěšnému rozvoji ZCHD a dalších citlivých druhů a také ke **zlepšení stavu a rozšíření nelesních biotopů, zejména evropsky významných stanovišť a druhů.** Totéž platí i pro pastvu, včetně výběru vhodných způsobů pastvy a druhů pasoucích se zvířat. Dále je třeba realizovat opatření za účelem ochrany populací zvláště chráněných a dalších citlivých druhů rostlin nebo živočichů dle konkrétních požadavků jednotlivých druhů, např. vhodně narušovat půdní povrch ve prospěch konkurenčně slabších druhů (omezení rozvoje konkurenčně silných druhů, např. i rašeliníků jejich strháváním a vytvářením volných plošek k šíření semen konkurenčně slabých druhů). Managementy mohou být vhodně střídány s ohledem na prospěch ZCHD a dalších vzácných druhů. V tomto smyslu lze aplikovat i **řízený požárový management** jako simulaci přírodního požáru, který je též součástí přírodního procesu. Mezi obecné principy péče je třeba zařadit také ochranu semenné banky, což zajistí sušení sena na místě, výhrab a odnos biomasy a vyloučení mulčování. Pro zachování a rozvoj nelesních ekosystémů je nutná eliminace náletových dřevin, důsledná likvidace invazních rostlin, ale i expanzních a ruderálních druhů, a také extenzivní hnojení ochuzovaných lokalit. Dále je nutné pečovat o zachování přirozeného vodního režimu ploch, zejména bránit odvodňování, případně zajistit jejich revitalizaci. Pastvu hospodářských zvířat je třeba regulovat, včetně výběru míst pro zimoviště, umístění příkrmů, či hnojišť, zejména s ohledem na přítomnost ZCHD a dalších citlivých druhů a také na zlepšení stavu a rozšíření nelesních biotopů, zejména evropsky významných stanovišť a druhů. Řada významně pozměněných ekosystémů druhotného bezlesí byla, nebo ještě v současné době je, ponechána samovolnému vývoji několik desítek let, nebo šlo o bezlesé pozemky, jejichž management byl spíše extenzivního charakteru a umožnil existenci druhově bohatých ekosystémů. **Na těchto plochách je aplikován princip nezasahování do nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice. Zachování pro biodiverzitu příznivého samovolného vývoje těchto ploch s druhotnými ekosystémy je aplikováno v době, kdy stav biotopu již vylučuje aplikaci destruktivního opatření a kdy hodnota přírodního prostředí spočívá již v postupném sukcesním procesu.**

Současná situace je nesporně výjimečná. V době trvalého sucha, jež je součástí klimatických změn, je naprostým hazardem uvádět jako "přírodní" management zakládání účelových požárů a to při účelové likvidaci cestní (protipožární) sítě (za likvidaci některých již Správa obdržela pokutu). Ve významných národních parcích je trvalá protipožární hlídka (vč. Yellowstone).

Vodní ekosystémy

Hlavní principy péče o vodní ekosystémy v zóně soustředěné péče o přírodu je zachování nebo postupná obnova přírodních ekosystémů. Je možno udržovat stávající nádrže nebo náhony jako zařízení sloužící ochraně přírody a krajiny, ochraně technických památek či jinému veřejnému zájmu (např. požární nádrže). Významným principem je zachování a podpora dynamiky vodních toků včetně jejich niv a záplavového režimu, pokud tyto procesy přímo neohrožují stavební objekty v sousedství. Regulované toky či břehy je potřeba udržovat ve stabilizovaném stavu pouze tam, kde je jejich regulace nutná z hlediska bezpečnosti navazujících stavebních objektů nebo zásahů do vlastnických práv nestátních pozemků. Uplatňuje se též ochrana přirozeně probíhajících korytotvorných procesů, břehových porostů a ekosystémů tekoucích vod jako celku. Uplatňovaným principem je též omezování až vyloučení zarybňování **rybářských revírů**. Probíhá též ochrana toků před bodovými zdroji znečištění, **plnění povinností správce vodního toku**; zajištění ochrany majetků, života, zdraví osob před přímým i nepřímým ohrožením při dodržení cíle zóny.

Zóna soustředěné péče by měla být na většině ploch kulturní Šumavy k zajištění předmětů ochrany. Problematika péče o předměty ochrany v rámci navržené zonace je uvedena ve zpracované Analýze navrhované zonace NPŠ.

3.3.4. Složky ekosystémů tvořících předmět ochrany NP a PO

Rys ostrovid (*Lynx lynx*)

Hlavní principy péče:

- zachovat a zlepšit kapacitu území NP jako důležité jádrové oblasti pro přežívání celé česko-bavorsko-rakouské populace,
- zajistit ochranu a vhodný management lesních ekosystémů viz. výše jako hlavního životního prostředí druhu,
- zachovat dostatečně velké území s minimálními rušivými vlivy, a chránit před rušením citlivé lokality, které jsou významné jako úkryty a místa pro úspěšné odchovávání mláďat,
- eliminovat nebo přísně limitovat zástavbu a veřejné využití nelesních stanovišť, včetně těch navazujících na obce, které jsou přirozenou součástí rysích domovských okrsků,
- zajistit, respektive nesnižovat dostatek vhodné kořisti, kterou tvoří zejména populace srnce obecného,
- pokračování v uplatňování široké spolupráce příslušných institucí a odborníků na úrovni celé populace.

Perlorodka říční (*Margaritifera margaritifera*)

Hlavní principy péče:

- **záchranný polopřirozený odchov,**
- revitalizace přítoků Vltavy,
- omezení (zamezení) migrace kaprovitých ryb z Lipna,
- eliminace zdrojů znečištění,
- pravidelná inventarizace.

Střevlík Ménériésův (*Carabus menetriesi pacholei*)

Hlavní principy péče:

- stabilizace vodního režimu a zamezení odvodňování,
- blokování sukcese a zarůstání dřevinami na malých rašeliništích v zóně soustředěné péče o přírodu.

Vranka obecná (*Cottus gobio*)

Hlavní principy péče:

- eliminace znečišťování vodních toků,
- minimalizace stavebních a regulačních zásahů v tocích,
- zamezení vzniku umělých migračních bariér a odstraňování stávajících (např. formou rybích přechodů),
- zajištění minimálních průtoků (omezení nadměrných odběrů vody: zavlažování, zasněžování, náhony na MVE nebo alespoň nepovolovat další odběry).

Mihule potoční (*Lampetra planeri*)

Hlavní principy péče:

- eliminace znečišťování vodních toků,
- minimalizace stavebních a regulačních zásahů v tocích,
- zamezení vzniku umělých migračních bariér a odstraňování stávajících (např. formou rybích přechodů),
- zajištění minimálních průtoků (omezení nadměrných odběrů vody: zavlažování, zasněžování, náhony na MVE nebo alespoň nepovolovat další odběry).

Vrápenec malý (*Rhinolophus hipposideros*)

Hlavní principy péče:

- zabezpečení a ochrana letních kolonií a zimovišť.

Netopýr velký (*Myotis myotis*)

Hlavní principy péče:

- zabezpečení a ochrana letních kolonií a zimovišť.

Vydra říční (*Lutra lutra*)

Hlavní principy péče:

- ochrana vodních toků,
- eliminace znečišťování vodních toků,
- minimalizace stavebních a regulačních zásahů v tocích,
- zamezení vzniku migračních bariér (např. při rekonstrukcích mostů zachovat průchodné břehy),
- zajištění minimálních průtoků (omezení nadměrných odběrů vody: zavlažování, zasněžování, náhony na

MVE nebo alespoň nepovolovat další odběry),

- provádění osvěty za účelem eliminace ilegálních odlovů.

Vlk obecný (*Canis lupus*)

Hlavní principy péče:

- vytvořit stabilní podmínky pro trvalou přítomnost vlka obecného na Šumavě (zejména zajištění vhodného prostoru pro odpočinek, **odchovávání mláďat** a lov přirozené kořisti)
- provádět osvětu a vzdělávání z důvodu lepší akceptace veřejnosti, myslivci a farmáři,
- provádět monitoring.

Bez souhlasu obce realizovaný vlčinec s vypouštěnými jedinci je v přímém rozporu s potřebami zajištění managementu horských trvalých travních porostů pastvou.

Tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*)

Hlavní principy péče:

- ochrana biotopu a zamezení fragmentaci území (tj. zajistit dobrou propojenost populace tvorbou vhodných podmínek pro život mezi jednotlivými subpopulacemi zejména vhodným managementem),
- zajistit konektivitu celé populace zamezením fragmentace území nevhodnými zásahy, **zejména liniovými zdroji rušení (turistické stezky, cyklostezky apod.)**,
- zajistit nerušený průběh reprodukce a zimování,
- nepoužívat drátěné oplocenky.

Tetřev slouží jako trvalá záminka vyhánění turistů i obyvatel ze Šumavy - v minulosti zde v hojnosti žil společně s tisícovkami obyvatel.

Tetřívka obecná (*Tetrao tetrix*)

Hlavní principy péče:

- ochrana biotopu a zamezení fragmentace území (tj. zajistit dobrou propojenost populace tvorbou vhodných podmínek pro život mezi jednotlivými subpopulacemi zejména vhodným managementem),
- zajistit konektivitu celé populace zamezením fragmentace území nevhodnými zásahy, zejména liniovými zdroji rušení (turistické stezky, cyklostezky apod.),
- snaha o obnovu historických lokálních populací na úroveň zajišťující dlouhodobé přežití druhu v území **pomocí vhodného aktivního managementu**,
- zajistit nerušený průběh reprodukce a zimování,
- šetrná péče o bezlesí včetně blokace zarůstání biotopů využívaných tetřívky,
- v oblasti s výskytem tetřívky lovit bez vnazení,
- nepoužívat drátěné oplocenky.

Chrástal polní (*Crex crex*)

Hlavní principy péče:

- **extenzivní management bezlesí**,
- nastavení vhodných termínů sečí.

Potřebné seče musí ale někdo zajišťovat.

Šikoušek zelený (*Buxbaumia viridis*)

Hlavní principy péče:

- neměnit vlhkostní a světelné podmínky v místě výskytu (zabránit hromadnému kácení s odstraňováním vzrostlých stromů, zlepšovat vodní režim stanoviště),
- ponechávat dostatečné množství tlejícího dříví, a to jak padlých kmenů, tak větví v lese k zetlení,
- zajistit stabilní množství tlejícího dříví na stanovišti výskytu, a to i v případě stinných nepůvodních kulturních smrčín.

Srpnatka fermežová (*Hamatocaulis vernicosus*)

Hlavní principy péče:

- **zachovat odpovídající a stálý vodní režim lokality, včetně fyzikálních a chemických parametrů, v případě odvodněných lokalit provést revitalizační jednorázový zásah**,
- **provádět pravidelné kosení s dostatečnou periodicitou, vytvářet gapy, případně provádět vyřezávky náletových dřevin**
- **včas odstranit pokosenou biomasu ze stanoviště**,

- při kosení a hrabání je nutné narušit i mechové patro,
- provádět důsledný monitoring stanovišť 7110, 7120, 7140.

Hořeček český (*Gentianella praecox* subsp. *bohemica*)

Hlavní principy péče:

- dlouhodobé zajištění jarní a podzimní seče / pastvy,
- nejefektivnější se jeví kombinace časné jarního narušení drnu s následným jarním přepasením či sečí a s podzimní sečí (pokosení nedopasků),
- včas odstranit pokosenou biomasu ze stanoviště,
- v případě pastvy je potřeba zabránit intenzivnímu zdupávání lokality zvířaty (rotační pastva nebo malý počet pasených zvířat).

Při historické pastvě hořeček nemizel, protože k vyklíčení semen potřebuje narušení souvislého drnového povrchu, v současnosti s navýšenou stařinou, bránící růstu kompetičně slabším druhům.

Čáp černý (*Ciconia nigra*)

Hlavní principy péče:

- neprovádět veškeré mýtní a předmýtní těžby a mechanizované práce v pěstební činnosti v lesních porostech v období od 15. března do 15. července ve vzdálenosti menší než 200 m od známých obsazených hnízd čápa černého,
- neumísťovat myslivecká zařízení ve vzdálenosti méně než 200 m od známých hnízd,
- zamezit fragmentaci lesních porostů,
- zajistit nerušený průběh reprodukce,
- podporovat potravní nabídku.

Jeřábek lesní (*Bonasa bonasia*)

Hlavní principy péče:

- ponechat rozsáhlé porosty přirozenému vývoji bez zásahů,
- v zóně soustředěné péče o přírodu s cílem biodiverzita podporovat potravní dřeviny – líska, olše, bříza, vrba aj. a zamezit fragmentaci vhodných stanovišť,
- umožnit sukcesi dřevin na kulturním bezlesí,
- provádět maloplošnou a výběrovou obnovu,
- podporovat rozvoj hustého keřového patra, podporovat přirozené zmlazení a sukcesy v lesních porostech,
- proluky ponechávat přirozené sukcesy,
- neprovádět zásahy u cest a otevřených ploch,
- v lokalitách výskytu nevnadit a nepřikrmovat černou zvěř.

Kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*)

Hlavní principy péče:

- zvyšovat věkovou, druhovou a prostorovou rozrůzněnost porostů,
- neodstraňovat odumřelé, odumírající a doupné stromy,
- realizovat pouze maloplošné obnovní prvky.

Sýc rousný (*Aegolius funereus*)

Hlavní principy péče:

- ponechávat rozsáhlé porosty vyšších věkových kategorií bez zásahu,
- zvyšovat věkovou, druhovou a prostorovou pestrost,
- realizovat pouze maloplošné obnovní zásahy,
- ponechávat souše, zlomy, odumírající a doupné stromy,
- druh lze podpořit i instalací vhodných hnízdních budek.

Datel černý (*Dryocopus martius*)

Hlavní principy péče:

- zvyšovat věkovou, druhovou a prostorovou rozrůzněnost lesa,
- ponechávat staré buky,
- realizovat pouze maloplošnou obnovu lesa,

- neodstraňovat souše, zlomy, odumírající a doupné stromy.

Datlík tříprstý (*Picoides tridactylus*)

Hlavní principy péče:

- ponechání rozlehlých porostů vyšších věkových kategorií bez zásahu,
- neodstraňovat odumírající a odumřelé stromy, souše a zlomy,
- podporovat věkovou a prostorovou rozrůzněnost porostů,
- zamezit fragmentaci lesních porostů,
- v zóně soustředěné péče o přírodu s cílem ochrana biodiverzity realizovat maloplošné obnovní prvky, preferovat výběrný způsob hospodaření s nepřetržitou obnovní dobou.

Analýza druhové ochrany vegetace Šumavy, resp. genocidy ohrožených a chráněných druhů je pro svoji rozsáhlost zpracována separátně, přičemž vychází z botanického mapování, publikovaných hodnocení, současného Klíče ke květeně ČR, Academia Praha 2019 a Publikace "Udržitelný vývoj světových regionů ? Ekologické vazby vývoje lidské populace a vegetace I-IX".

3.4. Základní principy péče o ekosystémy a jejich složky v ochranném pásmu, nezbytné pro zabezpečení národního parku před nepříznivými vlivy z okolí

NP Šumava nemá vyhlášeno ochranné pásmo. Na české straně navazuje téměř na celou hranici NPŠ CHKO Šumava, která je však samostatným velkoplošným zvláště chráněným územím s vlastním plánem péče. Žádná opatření se zde proto nenavrhují.

3.5. Výčet a popis nezbytného rozsahu a způsobu sledování stavu a vývoje předmětů ochrany národního parku

Úvod

Monitoring v NPŠ je nepostradatelným podkladem pro zodpovědnou péči o toto chráněné území, sledování a vyhodnocování vlivu prováděného managementu. Je zaměřen na podchycení a sledování stavu a dlouhodobého vývoje všech předmětů ochrany přírody NPŠ ať už v územích ponechaných samovolnému vývoji, nebo v územích s aktivním managementem. Monitoring je zaměřen i na další významné deštníkové druhy stejně jako fenomény mající přímý vliv na naplňování cílů ochrany národního parku. Problematicke managementu se ve spojení s NPŠ věnuje velká pozornost. Většina monitoringu směřuje na lesní biotopy a vrchoviště. **Druhotné bezlesí v podobě monitoringu luk, pastvin a dalších antropogenních biotopů je trochu v pozadí.** V území NPŠ jsou dále řešeny krátkodobé projekty s cílem zdokumentovat a zkoumat aktuální změny a fenomény. Neméně významným úkolem je detailní inventarizace, jejímž cílem je důkladná **znalost výskytu a aktuálního stavu biotopů, populací významných a ohrožených druhů a cenných lokalit plošně na celém území NPŠ.**

V rámci ideologie bezzásahovosti k výrobě "pralesové divočiny" je zcela přehlížen nezbytný světově vědecký ekosystémový asistenční management.

3.5.1. Dlouhodobý monitoring lesů

Na území NPŠ **probíhá souvislý monitoring lesních ekosystémů** v rámci několika dlouhodobých inventarizačních projektů. Jedná se o projekty Biomonitoring lesních ekosystémů NPŠ ponechaných samovolnému vývoji, Provozní inventarizace lesa a Velkoplošná inventarizace lesa. Reakce na uplatnění opatření aktivního **obnovního managementu** se sleduje prostřednictvím tzv. demonstračních objektů. V neposlední řadě se **každý rok na podzim (září/říjen) provádí letecké měřické snímkování celého NPŠ a vytváří se ortofoto NPŠ.** Na základě digitalizace se pak sleduje postupná změna lesa (polomy, kůrovec, vznik holin atd.). Kombinací výše jmenovaných projektů je dostatečně podchyceno sledování a vývoj lesních ekosystémů. Data z těchto projektů jsou nástrojem pro zodpovědnou správu území a do budoucna vytvoří model vývoje horských lesů.

Ředitel NPŠ prohlašuje, že obnova lesů po kůrovci úspěšně probíhá na 90 % ploch, avšak nezávislý zdroj sděluje, že k obnově dochází na 40 % ploch. Proto je nutno využít prováděného dálkového a leteckého průzkumu k ověření reality.

Biomonitoring lesních ekosystémů převážně ponechaných samovolnému vývoji

Biomonitoring běží od roku 2008. Jedná se o monitoring prováděný v území ponechaném samovolnému vývoji. Měření probíhá na trvalých výzkumných plochách inventarizační sítě, která pokrývá celé zájmové území. Cílem projektu je zjištění současného stavu lesních ekosystémů ponechaných samovolnému vývoji a vytvořit kvalitní informační základnu pro sledování budoucího vývoje těchto ekosystémů. Proto se neprovádí dodavatelsky, ale zaměstnanci Správy. První kolo projektu bylo dokončeno v roce 2018. *Trvalá síť biomonitoračních ploch* umožňuje opakování měření v budoucích letech (druhé kolo projektu začalo v roce 2019) a zároveň slouží i k jiným výzkumným projektům. Na základě získaných informací bude možné posoudit změny ve vývoji lesa v čase, což je v době současné klimatické změny velmi důležité. Šetření probíhá na kruhových plochách o velikosti 500 m² (sít 353,55 x 353,55m). Data jsou sbírána technologií Field-Map. Na každé ploše jsou zaznamenávány charakteristiky plochy, lokalizace a charakteristiky stromů, souší, pahýlů, pařezů a ležícího mrtvého dřeva, charakteristiky obnovy a fytocenologický snímek. Pro zajištění dlouhodobé výpovědní hodnoty této monitorační sítě je na všech vytýčených plochách vyloučen jakýkoli management, který by mohl ovlivnit strukturu a nerušený vývoj ekosystému.

Provozní inventarizace lesa (PIL)

PIL slouží jako podklad pro tvorbu lesních hospodářských plánů a současně je velmi vhodným prostředkem pro sledování účinnosti opatření prováděných v oblastech NPŠ s *aktivním managementem*. Rovněž zachycuje projevy přírodních sil v utváření ekosystémů. PIL pokrývá celé území NP v síti 250 x 250 m, ale probíhá v intervalu 12 let vždy po jednotlivých Územních pracovištích ???.

Velkoplošná inventarizace lesa (VIL)

Tento projekt byl na území NP doposud realizován vždy dodavatelsky a to v letech 2002, 2014 a 2019. Oproti předchozím projektům má nespornou výhodu v tom, že poskytuje data o vývoji lesa z celého území NP ze stejné vegetační sezony. Nicméně v mnohem hrubším zrna, plochy jsou rozmístěny v síti 2,5 x 2,5 km. Doporučuje se opakovat každých 5 – 10 let, aby bylo možno reagovat na případné výsledky úpravou managementu.

Přeshraniční inventarizační plocha

V místech bývalé železné opony, na státní česko-německé hranici byla v roce 2018 založena přeshraniční plocha sloužící pro dlouhodobé sledování struktury a dynamiky lesa na rozsáhle a souvislé ploše (20 ha). Plocha představuje také symbol dobře fungující spolupráce mezi NPŠ a NP Bavorský les. Opakované měření se provádí každých 5 let podle globální metodiky ForestGeo. Cílem je zařadit plochu do této celosvětové sítě inventarizačních ploch.

Demonstrační objekty

Za účelem zachycení vlivu *aktivního obnovního managementu* na lesní ekosystémy byly v uplynulých 5 letech ve státních lesích NPŠ založeny *demonstrační objekty*. Ve vybraných lesních porostech, které byly předmětem přestaveb lesních porostů, jsou vytyčeny zkusné plochy tak, aby na základě opakovaného měření porostních veličin mohl být posuzován vývoj porostů a jejich reakce na prvky aktivního obnovního managementu. Cílem založení a permanentního sledování demonstračních objektů je ověřit praktické dopady přestaveb na lesní porosty, jejich vyhodnocování, analýza, ověření předpokládaného vlivu a formulace zpětné vazby pro další postup v aktivní péči o les nejen v NPŠ. Demonstrační objekty byly doposud založeny na LHC Borová Lada, LHC Prášily a LHC České Žleby. Shromážděná data a poznatky se mj. využívají k praktickým ukázkám managementu lesních porostů odborné veřejnosti, radě národního parku, slouží jako školící objekty pro personál Správy NPŠ a studentské praxe.

Monitoring vlivu spárkaté zvěře na obnovu lesa

Tento monitoring je realizován v tříletém cyklu, hodnotí aktuální stav poškození obnovy lesa a spolu se sčítáním zvěře je pomocným nástrojem pro péči o zvěř a lesní ekosystémy. Monitoring je prováděn ve stejném období a stejnou metodikou také kolegy z NP Bavorský les na jejich území tak, aby bylo možné porovnat poškození obnovy v přeshraničním území. Speciální důraz je kladen na sledování vlivu přítomnosti populace vlka obecného na stavy spárkaté zvěře, resp. na vývoj poškození obnovy lesa.

3.5.2. Monitoring druhotného bezlesí

Plochy se speciálním managementem

Mezi roky 2015 – 2017 bylo založeno 20 *trvalých monitoračních ploch* (TMP), kde byly realizovány speciální managementy (POB lokality: Mechov, Stožecké louky, Šindlov, Velký Bor, 2 lokality na Zadním Boru; POPFK lokality: Březina, Filipova Huť, Chlumské stráně, Knížecí Pláně,

Kvilda – Vilémov, 2 lokality v Lenoře, Zhůří u Rejštejna, Žďárek, Nová Pec, **Srní**; Kvilda – pod střelnici, Knížecí Pláně, Filipova Huť), ke každé pak kontrolní TMP. Monitoring na všech lokalitách probíhá každoročně a spolu se zhodnocením stavu je pro Správu NPŠ nepostradatelnou zpětnou vazbou pro posouzení úspěšnosti aplikovaného managementu. Na základě prvních výsledků se v roce 2018 ukázalo, že je potřeba síť rozšířit. Postupným rozšiřováním se dostaneme na 100 TMP do roku 2021. Tyto plochy budou osnímkovány před realizací managementu a následně každý rok. Závěry o vlivu managementu na danou lokalitu lze dělat až po několikaletém opakování managementu a opakovaném sledování. První výsledky očekáváme po 5 letech, tedy po roce 2023. Poté bude možné přistoupit k redukci sítě TMP na počet dostačující k hodnocení předmětů ochrany. Předpokládá se redukce počtu ploch na cca 60 - 70 %. Monitoring je vhodné doplnit o vhodně zvolený monitoring pomocí transektů.

Monitoring invazních druhů rostlin

Cílem detailního monitoringu invazních druhů rostlin je podchytit jejich šíření a zároveň úspěšnost jejich redukce na území NPŠ. Monitoring je prováděn každoročně pracovníky Správy NPŠ po celém území. Výsledky jsou zaznamenávány do GIS vrstvy výskytu invazních rostlin. Z této GIS vrstvy se v následujícím roce sestavuje plán zásahů na potlačení výskytu a rozšiřování invazních druhů, kdy je zohledňována zranitelnost a citlivost invadovaných biotopů.

Nezbytný je srovnávací vývojový monitoring, vycházející z botanického mapování AOPK před vyhlášením EVL, který by měl doložit genocidu někdejší jedinečné květeny Šumavy. Cenné biotopy jsou převážně likvidovány bezzásahovou spontánní sukcesí a stařinou. Býložraví kopytníci spásáním bylinného porostu usnadňují recyklaci živin, omezují akumulaci stařiny a umožňují existenci málo validních druhů.

3.5.3. Monitoring jezer

Šumava patří mezi acidifikací nejvíce postižené jezerní oblasti na světě. Depozice sloučenin síry a dusíku v oblasti se prudce zvýšily mezi lety 1950 a 1980 a kulminovaly v polovině 80. let. Díky dlouhodobému, příležitostnému hydrobiologickému výzkumu a paleolimnologickým analýzám jsme schopni dokumentovat významné změny chemismu jezerní vody i biodiverzity (zejména nápadný úbytek druhů planktonních koryšů a vodního hmyzu v některých jezerech, respektive vyhynutí ryb). Kyselé depozice významně poklesly během 90. let minulého století a jejich současné hodnoty jsou na úrovni počátku 20. století pro SO_4^{2-} a NH_4^+ , resp. poloviny 60. let pro NO_3^- . Pokles kyselé depozice se projevuje postupným zotavováním šumavských jezer, ale i zlepšováním fyziologického stavu smrkových porostů v jejich povodích. Dostupné historické údaje (oživení od 1871) a pravidelný monitoring (oživení a chemismus od 1984) nabízejí cenné pozadí pro dlouhodobý ekologický výzkum ekosystémů povodí – jezero, který je v současnosti zaměřen na (i) chemické i biologické zotavování jezer, (ii) účinky acidifikace na vnitřní koloběh živin v jezerech, (iii) působení klimatických změn na chemismus jezerní vody a (iv) na procesy v povodích, včetně biogeochemických cyklů v půdě a účinků acidifikace na vegetaci (horského smrkového lesa). Dvě šumavská jezera, nejvíce okyselené Čertovo j. a mezotrofní (s vyšším obsahem fosforu) Plešné j. byla vybrána pro detailní látkové bilanční studie od roku 1998. Pravidelně je sledována hydrologie, chemismus vody a srážek, biochemické parametry půd a sedimentů, složení opadu a klimatické veličiny, s cílem stanovit koloběh živin (C, N, P, Si) a ekologicky významných kovů (Al, Fe) v obou ekosystémech povodí–jezero.

3.5.4. Monitoring mokřadů

Cílem prováděného detailního monitoringu vybraných rašelinišť je jasně charakterizovat změny na rašeliništích způsobené odvodněním a vyhodnotit reakci ekosystému na prováděná revitalizační opatření – tzn. vyhodnotit úspěšnost revitalizací. Hlavní sledované parametry prostředí jsou: hladina a chemismus podzemní vody, chemismus na odtoku z povodí, odtokové poměry z povodí, chemismus rašeliny, dekompozice rašeliny, změny ve vegetaci, mezoklimatické poměry (přehřívání povrchu, vzdušná vlhkost) a emise skleníkových plynů (CO_2 , CH_4). Monitoring probíhá kontinuálně v průběhu roku (1x za měsíc). Výsledky monitoringu zhodnocují vliv prováděných revitalizací na obnovu vodního režimu mokřadů.

V souvislosti s aktuální změnou klimatu je monitoring mokřadů nepostradatelnou činností.

Avšak nic se nesděluje o provádění neúčinných opatření.

3.5.5. Monitoring kvality vody a stavu vodních společenstev

Znečištění povrchových vod může mít negativní vliv na předměty ochrany. Případné znečištění může být

odhaleno právě monitoringem. V území NPŠ se nachází v současné době 19 lokalit pro monitoring bodových zdrojů znečištění povrchových vod. Velkou část lokalit (14) **zajišťuje Povodí s. p.** odebírající pravidelně (1x měsíčně) vzorky vody k analýzám jakosti vody. Zbýlé vzorky odebírá Správa NPŠ ve vlastní režii. Vzorky jsou pak přidány a vyhodnocovány dohromady. Odběry na lokalitách obstarávaných Správou NPŠ pak mohou odpovědět na specifické otázky potřebné ke vhodné péči o dané území.

Nezbytný je monitoring vodních zdrojů sídel, jež odtud získávají pitnou vodu.

3.5.6. Socioekonomický monitoring

Zvyšující se **rekreační využívání území** NPŠ a z toho vyplývající konflikty mezi jednotlivými skupinami uživatelů a konflikty se zájmy ochrany přírody tvoří v současné době klíčovou výzvu v péči o dané území.

Pouze spolehlivé údaje o množství a požadavcích návštěvníků umožní provádět návštěvní management, který splňuje návštěvníky očekávaný prožitek přírody a je v souladu s posláním národních parků. Z důvodu jazykové bariéry a přeshraničních přechodů jsou tyto údaje shromažďovány v rámci společného přeshraničního socioekonomického monitoringu. Pomocí kvantitativních metod (automatizované a manuální sčítání návštěvníků, vyhodnocení dalších údajů, jako statistik o ubytování atd.) a kvalitativních metod (dotazníkový průzkum návštěvníků v terénu) byla shromažďována a analyzována data na obou stranách hranice. Z prvního sběru dat byl odvozen minimální program s moduly rozdělenými na pět let, které budou správy kontinuálně provádět, aby bylo možné identifikovat i dlouhodobé trendy. Socioekonomický monitoring je nepostradatelnou součástí péče o dané území, respektive předměty ochrany.

Zcela jsou opomíjeni obyvatelé sídel na Šumavě, kteří jsou omezováni trvalými restrikcemi, naposled novou zonací (podle níž pouze obce jsou kulturní krajinou na vymezených neměnných 1,2 %). Současná Správa NPŠ s obcemi nespolupracuje, ale staví se k nim nadřazeně, obce se staly jejími vazaly. Ať se jedná o zajištění vodních zdrojů pro obce, či realizaci zařízení NP - návštěvníckých obor, pohybu po parku -- pouze na povolení možnost návštěvy hřbitova či rekreačního objektu "v zakázaném území".

3.5.7. Monitoring vybraných druhů savců, ptáků, ryb, bezobratlých a rostlin -indikační druhy

Savci

Rys ostrovid (*Lynx lynx*)

Populace rysa je na Šumavě sledována od 90. let 20. století, v minulosti byly použity různé metody: telemetrický výzkum, stopování, záznamy náhodných pozorování, foto-monitoring. V současné době jsou hlavním nástrojem monitoringu fotopasti a analýza genetických vzorků sesbíraných za posledních 5 let. Zbarvení jednotlivých rysů je nezaměnitelné a pomocí snímků z fotopastí je možné identifikovat každého jedince a sledovat jeho osud. Proto foto-monitoring v celé oblasti výskytu a zejména v jeho jádru, kterým je právě NPŠ, je nezbytné pro dlouhodobé sledování vývoje celé populace (tzn. početnost, mortalita, reprodukce a migrace). Minimální rozsah foto-monitoringu rysa ostrovida jsou 4 celoroční lokality (8 fotopastí, aby mohli být jedinci spolehlivě zaznamenáni z obou stran, což je nezbytné pro jejich jednoznačnou identifikaci) v kvadrátu 10x10km (viz Monitorační kvadráty pro celorepublikové mapování). Zároveň na cca 2/3 území NPŠ od Strážného po Železnou Rudu probíhá od roku 2009 intenzivní sezónní fotomonitoring rysa společně s kolegy z NP Bavorský les. Pro tuto činnost je zapotřebí zahuštění sítě každý rok v období od 15. září do 24. prosince o další 4 lokality/kvadrát. Genetický monitoring je zásadní zejména v případě málo početných izolovaných reintrodukovaných populací, u kterých hrozí významný pokles genetické variability, což může ovlivnit životaschopnost populace. Z tohoto důvodu je nutné provádět analýzy a sledovat stav alespoň 1x za 5 let. Tyto informace jsou klíčové pro zajištění náležité ochrany tohoto druhu. **Reintrodukovaný druh se úspěšně rozšířil do dalších vhodných území Čech (mladý jedinec byl před půlnocí zastížen před Plzní, jak přebíhá 4-pruhovou komunikaci I/27) a je evidován v databázi AOPK. Potřebný by však byl monitoring lišek, které bezprostředně ovlivňují stavy tetřeva (mrtvý kus byl zastížen na "zarubané" stezce k býv. Juránkově chatě).**

Vlk obecný (*Canis lupus*)

Tato významná šelma se na Šumavě vyskytuje trvale od roku 2015. Potvrzení bylo možné díky fotopastem a genetickým vzorkům ze sebraného trusu. V současné době jsou využívány fotopasti

monitorující rysa, které však používají bílý blesk, který není pro monitoring vlka ideální. Na menším území se začaly používat fotopasti s IR bleskem nastavené primárně k monitoringu vlka. S ohledem na vývoj v Evropě, lze i na Šumavě očekávat nárůst populace a s tím související zvyšování škod na hospodářských zvířatech. Z tohoto důvodu bude do budoucna potřeba věnovat větší pozornost monitoringu vlka obecného, a to pomocí fotomonitoringu, genetického monitoringu a stopováním.

V současnosti dochází ke genocidě jedinečného genofundu květnatých travnatých Plání Šumavy, který je likvidován bezzásahovým "managementem". Potřebný management je přehlížen, přičemž několik ochotným ekologických farmářům Správa nepomáhá, spíše je likviduje (vypouštění vlků zvyklých na lidi z vlčince v Srní, nepovoluje plochy pro jejich činnost a jejich bydlení).

Bobr evropský (*Castor fiber*)

Z důvodu migrace jedinců z blízké bavorské a pravděpodobně i hornorakouské populace se bobři začali objevovat na Šumavě již v 90. letech 20. století. Od roku 2005 registrujeme trvalá osídlení v území NPŠ, populace se vyvíjí velmi dynamicky, vzrůstající početnost populace bobra evropského v NPŠ bude zdrojem jedinců, kteří migrují mimo NPŠ (zóny C, kde může docházet k eliminaci přítomných jedinců). Aby byla zajištěna funkčnost zonace a tím i naplňování cílů Programu péče, je žádoucí pravidelně sledovat a vyhodnocovat dynamiku bobřího osídlení na území Šumavy a tím i migrační potenciál do území mimo NPŠ (zóna C). Pro podchycení dynamiky osídlení je nezbytné provádět mapování aktuálního výskytu a pravidelný monitoring populace jednou za tři roky. Mapování spočívá v získávání a shromažďování informací o aktuálním výskytu bobrů v předmětném území. Monitoring je pravidelné sledování již známého osídlení a ověřování informací o novém výskytu bobrů z výše uvedeného mapování. Na území NPŠ se rušivě do populace bobra nezasahuje.

Dalšími dlouhodobě sledovanými druhy savců jsou netopýři, kdy sčítání jejich letních a zimních kolonií probíhá více jak 20 let. Z evropsky významných druhů to je hlavně **vrápenec malý** (*Rhinolophus hipposideros*) a **netopýr velký** (*Myotis myotis*).

Ptáci

Tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*), tetřívek obecný (*Tetrao tetrix*), jeřábek lesní (*Bonasa bonasia*)

Šumava je významná svými populacemi vzácných druhů ptáků, zejména lesních kurů z čeledi tetřevovitých: tetřeva hlušce (*Tetrao urogallus*), tetřívka obecného (*Tetrao tetrix*) a jeřábka lesního (*Bonasa bonasia*). Monitoring jejich populací probíhá periodicky již více než 20 let. Kromě sčítání dospělých jedinců v době toku jsou v současnosti využívány i moderní genetické metody výzkumu. Populace všech tří druhů tetřevovitých je potřeba monitorovat pravidelně. S tím, že intenzivnější monitoring ve spolupráci s kolegy s NP Bavorský les se provádí jednou za 5 let.

Tetřev, který zde ve velkých počtech žil společně s tisícovkami obyvatel, je dlouhodobě zneužíván k vyhánění turistů (při jeho sčítání je mapován největší počet v rekreačním území NP BW).

Ostatní druhy ptáků

Mimo lesních kurů je třeba pokračovat v dlouhodobém monitoringu i ostatních druhů ptáků, jež jsou předměty ochrany Ptačí oblasti Šumava, jako jsou některé druhy sov: kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*), sýc rousný (*Aegolius funereus*), šplhavců: datlík tříprstý (*Picoides tridactylus*), datel černý (*Dryocopus martius*) či populace čápa černého (*Ciconia nigra*) a chřástala polního (*Crex crex*). Důležitý je, ale i monitoring ostatních zvláště chráněných druhů ptáků, zejména: jeřáb popelavý (*Grus grus*), chřástal kropenatý (*Porzana porzana*), bekasina otavní (*Gallinago gallinago*), puštík bělavý (*Strix uralensis*), strakapoud bělohřbetý (*Dendrocopus leucotos*), kos horský (*Turdus torquatus*), lejsek malý (*Ficedula parva*), bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*), tuhýk obecný (*Lanius collurio*) a hýl rudý (*Carpodacus erythrinus*). Monitoring populace vzácného sokola stěhovavého (*Falco peregrinus*), se v NPŠ pravidelně provádí od začátku 90. let minulého století. Intenzivní monitoring spojený s praktickou ochranou v podobě instalace umělých hnízdních příležitostí je dlouhodobě prováděn také u puštíka bělavého (*Strix uralensis*). **Ptáci jsou významnou bioindikační skupinou, která dobře ukazuje změny prostředí.** V souvislosti s rozpadem horního stromového patra horských smrčín vlivem přirozených disturbancí v posledních dekádách, je pak nutné kontinuálně sledovat změny ptačích společenstev na modelových plochách. Stejně tak je zapotřebí zajistit pravidelný monitoring ornitocenóz významných biotopů, jako je sekundární bezlesí, hercynské pralesy a

rašeliniště. Výskyt ptačích společenstev těchto biotopů již historicky probíhal. Dále by **měli být pravidelně monitorovány všechny indikační druhy ptáků uvedených v části týkající se předmětů ochrany.**

Dnešní charakter území hřebenových smrčín charakterizuje krkavec, většina chráněných druhů "výrobou divočiny" přišla o své prostředí.

Ryby

Vranka obecná (*Cottus gobio*) a Mihule potoční (*Lampetra planeri*)

Oba druhy jsou předmětem ochrany EVL Šumava. Monitoring je prováděn v rámci monitoringu toků na vybraných lokalitách NPŠ (1996, 2008, 2018). Další monitoring provádí pracovníci AOPK ČR. Z důvodu průběžného zjišťování stavu a vývoje populace obou druhů je vhodné provádět mapování výskytu na celém území a zároveň monitoring vybraných lokalit v kratších intervalech.

Bezobratlí živočichové

Z bezobratlých se dlouhodobě sleduje stav populace ohrožené **perlorodky říční (*Margaritifera margaritifera*)** a nově i terestrického brouka, **střevlíka Menétriesova (*Carabus menetriesi*)**, který je svým výskytem vázán na rašeliniště. Další druhy **vyžadující průběžný monitoring** velikosti populace: **Modrásek černoskvrný (*Phengaris arion*)**, **Modrásek černočárný (*Pseudophilotes baton*)**, **Ohniváček modrokřídílí (*Lycaena alciphron*)**, **Modrásek lesní (*Cyaniris semiargus*)**, **Hnědásek rozrazilový (*Melitaea diamina*)**, **Okáč stříbrooký (*Coenonympha tulila*)**, **Perleťovec fialkový (*Boloria euphrosyne*)**, **Vřetenuška mateřídoušková (*Zygana purpuralis*)**, **Žlutásek borůvkový (*Colias palaeno*)**, **Perleťovec mokřadní (*Boloria eunomia*)**, **Modrásek stříbroskvrný (*Vacciniina optilete*)**, **Perleťovec severní (*Boloria aquilonaris*)**. Druh vyžaduje průběžný monitoring a místní autekologický výzkum: **Střevlík (*Pterostichus selmanni roubali*)**, **Kornatec velký (*Peltis grossa*)**, **Roháček jedlový (*Ceruchus chrysomelinus*)**, **Trnoštec horský (*Tragosoma depsarium*)**.

Většina uvedených druhů je vázána na někdejší travnaté bezlesí, které je bezzásahovou výrobou divočiny likvidováno.

Rostliny

Dlouhodobý a kontinuální monitoring je prováděn u druhu **hořeček** mnohotvarý český (*Gentianella praecox* subsp. *bohémica*) v rámci jeho Záchraného programu. Zde se počty vlivem pravidelného systematického managementu dlouhodobě mírně zvyšují. Jde však o druh, který má v početnosti meziroční výkyvy. Dále je dlouhodobě sledován **rozchodník** huňatý (*Sedum villosum*), u kterého se podařilo na jedné ze dvou lokalit na území NPŠ (celkem 4 lokality v celé ČR) vlivem asanačních opatření zvýšit početnost několikanásobně, ale prozatím nelze stav populace považovat za stabilizovaný. **Další druhy vyžadující průběžný monitoring velikosti populace:** běloprstka bělavá (*Leucorchis albida*), prha arnika (*Arnica montana*), hořec panonský (*Gentiana panonnica*), jalovec obecný (*Juniperus communis*), kociánek dvoudomý (*Anthennaria dioica*), vratička měsíční (*Botrychium lunaria*), bradáček srdčitý (*Listera cordata*), ostřice vrchovištní (*Carex magellanica*), ostřice bažinná (*Carex limosa*), prstnatec májový rašelinný (*Dactylorhiza majalis* subsp. *turfosa*), prstnatec Traunsteinerův (*Dactylorhiza traunsteineri*), kropenáč vytrvalý (*Swertia perennis*), suchopýrek alpský (*Trichophorum alpinum*), hvozdík pyšný (*Dianthus superbus*), jetel kaštanový (*Trifolium spadiceum*), kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*), vrba rozmarýnolistá (*Salix rosmarinifolia*), šafrán bělokvětý (*Crocus vernus*), vstavač mužský (*Orchis mascula*), vstavač osmahlý (*Orchis ustulata*).

Analýza druhové ochrany vegetace Šumavy je pro svoji rozsáhlost zpracována separátně. Naoktrojovanou bezzásahovostí / ochranou přírodních procesů jsou likvidovány nejcennější hodnoty Šumavy, které byly převážně vázány na bezlesí. Plocha bezlesí z někdejších 30 % klesá pod 5 %. Sukcesně jsou likvidovány travnaté biotopy s vysokou druhovou diverzitou z velké míry chráněných druhů, takže dochází ke genocidě jedinečně chráněné květeny Šumavy. Biosférická rezervace UNESCO Šumava, vymezená ještě před NP Šumava, není respektována, přičemž nebyla, zřejmě záměrně, zapsána na domácí seznam AOPK chráněných území. Její situace po záměrné kůrovcové disturbanci byla na světovém IUCN seznamu zapsána na Červenou listinu / Red List ohrožených území, což Správa NPŠ záměrně neuvádí. Pro prosazení bezzásahovosti se neoprávněně vychází z kategorie IUCN, pro zajištění trvalé udržitelnosti ale již ne. Nejcennější retenční biotopy po kůrovcové likvidaci hřebenových smrčín vysychají, což je sváděno na někdejší odvodnění, proklamativní,

avšak nevhodně prováděné revitalizace, nepomáhají.

Není zpracován krizový scénář pro řešení mimořádných událostí (který byl součástí Plánu péče)

Zcela chybí Péče o krajinu a CHOPAV

3.6. Návrhy na vědecko-výzkumné využití národních parků a jejich ochranných pásem.

Prioritou NPŠ je zachovat stávající monitoring (viz. Kapitola 3.5) a související vědeckovýzkumnou činnost alespoň na stávající úrovni, tak aby nebyly ohroženy předměty ochrany. Tzn. zajistit *dlouhodobý monitoring* a výzkum hlavních složek šumavských ekosystémů, účinnosti managementových opatření, populací klíčových druhů a návštěvnosti území NPŠ. Výsledky výzkumných projektů a monitoringu realizovaných na území NPŠ jsou využívány zejména pro praktický management. Proto se správa bude soustředit na pokračování v nastavené spolupráci se sousedním NP Bavorský les. Mnoho výzkumu je/bude prováděno dohromady podle srovnatelných metodik. Společné výsledky a výstupy pak budou sloužit ke sladění managementu, především na společné hranici obou NP, pro přírodu (rostliny a živočichy) žádné skutečné hranice neexistují.

Šumava byla využita jako experimentální plocha (dle prof. Moldana), zejména pro učitele Jihočeské univerzity (granty, habilitace), kteří za její bezzásahovost trvale bojují, za vydatné dlouhodobé placené propagační pomoci Hnutí DUHA (aktivista J. Bláha). Ochrana přírodních procesů se stala ideologií, která nemá ve světě obdobu, přičemž byla prosazena současným MŽP (a podřízenými kolaborujícími složkami), za vydatné pomoci Hnutí DUHA a některých vysokoškolských učitelů. Proklamativní neexistence státní hranice není záměrně NPŠ reflektována, což ví zejména naši turisté, zřejmě proto, abychom neměli srovnání.

3.6.1. Priority výzkumu

I. Dokumentace dynamiky a vyhodnocování trendů dlouhodobých změn biodiverzity a významných složek přírodního prostředí, a to jak přirozeného vývoje jádrových území ponechaných bez lidské intervence, tak částí, které jsou ovlivňovány prováděným managementem, nebo nepříznivými antropogenními vlivy v důsledku využívání území člověkem. Dynamiku je třeba sledovat i vzhledem k probíhající změně klimatu, která má nezanedbatelný vliv na dlouhodobé změny biodiverzity. **Důkladné studium bionomie klíčových druhů vycházející z detailní inventarizace území, základem jsou důkladné znalosti výskytu a aktuálního stavu biotopů, populací významných a ohrožených druhů a cenných lokalit.**

II. Dokumentace a výzkum aktuálních změn přírodního prostředí včetně cílených výzkumů vybraných zájmových území v NPŠ budou řešeny krátkodobými projekty, nositelem bude přímo Správa NPŠ nebo externí subjekty.

III. Antropogenní změny mokřadních ekosystémů a možnosti nápravy narušených lokalit (revitalizace).

IV. **Dynamika a diverzita nelesních lučních ekosystémů v přímé vazbě na prováděný management (včetně bezzásahového).**

V. Socioekonomický výzkum – je důležité zaměřit se početnost, rozmístění a vliv návštěvníku na území NPŠ. Je důležité pokračovat a rozšířit započatý socioekonomický výzkum v dané oblasti. Vyhodnocení vybraných socioekonomických ukazatelů a interakcí mezi přírodním prostředím a lidskou společností.

Experimentální NPŠ je využíván zejména pro grantový výzkum a habilitace učitelů JČU.

3.6.2. Výzkum externích organizací

Výzkum na území NPŠ provádí vedle zaměstnanců Správy NPŠ také výzkumní pracovníci z ústavů Akademie věd ČR, univerzit a dalších vědeckých pracovišť. V krátkodobých, dvou až tříletých grantech se obvykle zaměřují na řešení vybraných problémů. Prioritou správy by mělo být využít data a výsledky k zodpovědné péči o dané území. Správa NPŠ je v přímém kontaktu s realizátorem výzkumu a výzkum koordinuje, případně propojuje s již existujícími projekty. Podporovány jsou pouze externí výzkumné projekty přispívající k poznání vývoje a charakteru území NPŠ.

3.6.3. Obecné zásady při aplikaci výzkumu a monitoringu v území NP

- Data o výskytu jednotlivých druhů zadávají terénních pracovníků Správy NPŠ přímo do Nálezové databáze ochrany přírody (NDOP) provozované AOPK ČR,
- Pro výzkum dynamiky dlouhodobých trendů se mimo nezbytného šetření v terénu více využívají také neinvazivní metody monitoringu pomocí GIS a DPZ (**letecké skenování, fotogrammetrické snímkování, družicové snímky** atd.). Na rozvoji a praktickém využití těchto metod je třeba dále pracovat.
- Data a výsledky prezentovat ve vědeckých periodikách (např. časopisu Silva Gabreta), populárně naučných periodikách (např. časopis Šumava, ochrana přírody, ...), na přednáškách, seminářích a workshopech.
- Základní výzkum a výzkum zaměřený na management NPŠ publikovat ve vědeckém časopisu Silva Gabreta (vydáván Správou NPŠ a evidován v databázi Scopus).
- Podporovat dlouhodobé výzkumy monitoračního charakteru
- Při provádění výzkumu (externího; interního) minimalizovat rušení citlivých druhů. Je třeba rozložit výzkum v prostoru a čase,
- Zajistit plnohodnotnou archivaci získaných dat a prezentaci výsledků výzkumu a monitoringu.
- Zpracování a vyhodnocení dat by mělo probíhat ve vazbě na cíle ochrany NPŠ, tak aby bylo možné vyhodnotit úspěšnost managementu.

Rezultáty současného výzkumu nejsou běžně prezentovány veřejnosti, takže převládá mlžení o reálné situaci NP Šumava, Zatím je převážně sledován rys, vlk a tetřev.

3.7. Návrhy na osvětové využití národních parků a jejich ochranných pásem

Posláním národního parku je mimo jiné umožnit využití území k trvale udržitelnému rozvoji, k šetrnému turistickému využití a ke vzdělávání. Toto území je velkou učebnou pod širým nebem, kde je možné prezentovat, vysvětlovat a učit, jak probíhají přirozené přírodní procesy. Cílem všech aktivit Správy NPŠ je poskytnout takové služby veřejnosti, aby bylo dosaženo pochopení a uznání Národního parku Šumava jako přírodně kulturního dědictví všech občanů České republiky. Limitem takovýchto aktivit je, že nebude docházet ke kumulaci osob v lokalitách, kde by docházelo k poškozování přirozených ekosystémů, či ekosystémů významných z hlediska biologické rozmanitosti. O nových objektech pro návštěvníky uvažují jiné subjekty v předpolí Národního parku Šumava. Při realizaci hromadných aktivit pro veřejnost je nutné směřovat tyto programy do zóny kulturní krajiny, nebo do bezprostředního okolí informačních středisek či návštěvnických center. Výukové programy a programy pro veřejnost, které probíhají v zóně soustředěné péče o přírodu, jsou vždy navrženy a realizovány tak, aby byl vyloučen případný dopad na obnovu přirozených nebo z hlediska biologické rozmanitosti významných ekosystémů.

Současná Správa NPŠ úzkostlivě sleduje zamezení odborné oponentury současné "péče" o předměty ochrany NPŠ.

3.7.1. Obecné zásady osvětového využití národního parku

- Trvalá a odborně podložená prezentace smyslu a potřebnosti ochrany přírody,
- podpora vztahu k přírodě a porozumění ekologickým dějům a zákonitostem,
- pozitivní ovlivnění návštěvníků ve vztahu k NP a CHKO Šumava,
- pozitivní ovlivnění místních obyvatel, aby chápali toto chráněné území jako přínos, a ne jako překážku,
- zapojení všech do ochrany tohoto chráněného území,
- propagace jedinečného území v regionální, celostátní, ale také mezinárodní úrovni,
- seznámení s činností Správy v oblasti péče o území NP a CHKO Šumava,
- rozvoj kompetencí potřebných pro environmentálně odpovědné jednání,
- poskytnutí základních informací o území, informací o ochraně přírody, žijících druzích, ale i usměrnění návštěvnosti, nabídka turistických cílů spojených s poznáním unikátní přírody Šumavy, či historických skvostů území,
- stabilizace nastaveného systému středisek environmentální výchovy, informačních středisek a návštěvnických center.

Obecné poznávání přírody Šumavy je maximálně omezováno v prospěch komerčních, předem nahlášených několika tras s vyškolenými průvodci divočiny. Běžní turisté proto využívají zejména trasy u plavebních kanálů, ledovcových jezírek a několika

přístupných rašelinišť, nověji pak vybudované obory a dále historické hrady v Pošumaví a Lipenský rekreační areál.

3.7.2. Vzdělávání, osvěta a informace

Úvod

Smyslem osvěty v národním parku je pozitivní ovlivnění všech cílových skupin ve vztahu k území NP a CHKO Šumava. Kvalitní poskytování informací o přírodě národního parku, stejně jako environmentální výchova a vzdělávání, se primárně zaměřují na téma NP a CHKO Šumava. Kvalitní systém environmentálního vzdělávání a osvěty je podmínkou pro dosažení přátelské a šetrné společnosti k životnímu prostředí.

Střediska environmentální výchovy

Cílem středisek environmentální výchovy je poskytování kvalitního vzdělávání o přírodě Šumavy. Environmentální vzdělávání rozvíjí kompetence pro environmentálně odpovědné jednání v oblasti vztahu člověka k přírodě, vztahu k šumavskému regionu. Vzdělávací programy jsou zaměřené na pochopení ekologických dějů a zákonitostí, vysvětlují environmentální problémy a konflikty a podporují všechny cílové skupiny v jednání ve prospěch životního prostředí. Maximální propojení kontaktu s přírodou podporuje uvědomění si potřeby přírody pro plnohodnotný život, ale také rozvíjí senzitivitu k přírodě. V oblasti environmentálního vzdělávání je Správa aktivním činitelem v regionu. Projekt „Partnerské školy“ pravidelně podporuje úzkou spolupráci Správy NPŠ a škol. Realizace certifikovaných seminářů pro pedagogy všech stupňů škol rozšiřuje efektivní odbornou spolupráci se školami. Podpora mimoškolního vzdělávání a výchovy se zaměřením na pobyt v přírodě rozšiřuje působnost SEV.

Pro realizaci kvalitního environmentálního vzdělávání je nezbytné dlouhodobé fungování nastaveného systému středisek environmentální výchovy. Nezbytné je systematické udržování a podporování vzdělávacích programů a modulů, u nichž je prokázána a průběžně ověřována jejich kvalita, ale také poptávka po nich v návaznosti na vybudované infrastruktury pro EVVO. Pro realizaci programů je nutná stabilizace počtu, ale také ohodnocení odborných pracovníků.

Vytváření didaktických vzdělávacích materiálů jako podpora pro vzdělávání všech cílových skupin je klíčovou součástí EVVO. Srozumitelné, atraktivní a efektivní zpracování podporuje vzdělávání *na principu „Poznej a chraň“*.

Informační střediska a návštěvnická centra

Informační střediska a návštěvnická centra jsou klíčovými místy pro setkání s návštěvníky území. Kvalitní informování veřejnosti je pilotním úkolem těchto zařízení. Zajištění efektivní (pravidelně aktualizované) prezentace interaktivní formou prostřednictvím vnitřních a venkovních expozičních prvků podporuje pozitivní ovlivnění návštěvníků. Realizaci vzdělávacích programů pro veřejnost jsou *podporovány místní a regionální služby* formou odborných exkurzí, přednášek, kreativních tvoření a dalšími moduly. Stejně jako u environmentálního vzdělávání je pro kontinuitu práce s veřejností nezbytné dlouhodobé fungování nastaveného systému informačních středisek i stabilizace počtu ale také ohodnocení odborných pracovníků. Návštěvnická centra seznamují s životem klíčových živočišných druhů Šumavy. Vnitřní i venkovní expozice zprostředkovávají seznámení s těmito živočišnými druhy, podporují vzdělávání významu těchto klíčových druhů pro šumavskou přírodu. Realizace vzdělávacích programů pro školní kolektivy, ale i pro ostatní cílové skupiny podporují pozitivní ovlivnění návštěvníků centra ve vztahu k pochopení významu nejen těchto živočišných druhů.

Problémové je nefunkční "i" středisko Rokyta NPŠ i geologická expozice.

3.8. Základní principy naplňování poslání národního parku ve vztahu k trvale udržitelnému rozvoji a šetrnému turistickému využívání, které nejsou v rozporu s dlouhodobými cíli ochrany národního parku

3.8.1. Základní principy trvale udržitelného rozvoje území NP

Udržitelný rozvoj na území NPŠ je limitován ochranou přírody. Zároveň je ale ochrana přírody základním stavebním kamenem udržitelného rozvoje. Základem udržitelného rozvoje na území NPŠ je turismus. Příroda ve své nedotčené podobě je zároveň jedním z hlavních lákadel pro návštěvníky. Kapacita dalšího rozvoje turismu v území bez dopadů na předměty ochrany národního parku je omezená. Národní park proto koordinuje rozvoj turistického využívání území tak, aby tyto aktivity byly v souladu se zákonem na ochranu

přírody a krajiny a zároveň *splňovaly podmínky udržitelného rozvoje tohoto území*. Turistická infrastruktura je realizována pro všechny cílové skupiny, aby nedocházelo k negativním střetům jednotlivých skupin návštěvníků. Při výstavbě nových terénních aktivit je zohledněna návštěvnost celého území. Terénní infrastruktura je plánována tak, aby nedocházelo k negativním dopadům ochrany přírody. Terénní nabídka je plánována a realizována vždy tak, aby byl vyloučen případný dopad na obnovu přirozených nebo z hlediska biologické rozmanitosti významných ekosystémů. Je nezbytné najít rovnováhu v nabídce turistických tras a zneprůstupnění

Základní principy

- *Podpora šetrného měkkého turismu* s cílem zážitku a poučení z nedotčené přírody,
- rozmístění aktivit turistické infrastruktury na vhodných místech v celém území NPŠ, ale také v jeho předpolí,
- ochrana a údržba památných a významných dřevin,
- *péče o vybrané kulturní prvky v krajině* (křížky, kapličky, zákoutí),
- realizace trvale udržitelných prvků infrastruktury s minimálním negativním dopadem na ochranu přírody,
- nabídka pro všechny cílové skupiny,
- *podpora přeshraničních aktivit turistické infrastruktury především v návaznosti na aktivity sousedního NP Bavorský les,* ▪ realizace naučných stezek za účelem podpory vzdělávání dle principů uvedených v bodě 3.7.
- spolupráce Správy NPŠ se samosprávami a podnikateli,
- respektování ochrany přírody *a národní a evropské legislativy*.

Legislativně vymezené předměty ochrany BR, EVL, PO, NP, CHOPAV Šumava i Ramsarské úmluvy jsou ideologicky likvidovány naoktrojovanou bezzásahovostí, resp. ochranou přírodních procesů.

Podpora šetrného turismu

Správa NPŠ upřednostňuje principy šetrného měkkého turismu zacíleného v první řadě na zážitky z *nedotčené přírody*. Tím je podporována taková forma turistiky, která je maximálně šetrná k dotčenému životnímu prostředí včetně všech předmětů ochrany národního parku. Tato forma turismu udržuje a chrání přírodní, kulturní a sociální hodnoty tohoto území a podporuje biologickou diverzitu. Sama vytváří programy, které podporují udržitelný rozvoj motivovaný zážitkem z nedotčené přírody, například program Splouvání Vltavy nebo program Průvodci divočinou. Tímto nepřímo podporuje i podnikatelské prostředí, které je navázáno na turismus. Naproti tomu masový turismus zacílený na jiné zájmové skupiny není na území NPŠ podporován (např. sportovní adrenalinové zážitky).

Přeshraniční spolupráce na rozvoji šetrného turismu je omezována.

Spolupráce Správy NPŠ se samosprávami a podnikateli

Správa NPŠ rozvíjí spolupráci se samosprávami, kraji a podnikateli. Základem dobré a funkční spolupráce je vstřícnost na všech stranách. Rozvoj aktivit obcí, krajů a podnikatelů nesmí být v rozporu se zákony a principy ochrany přírody. Správa NPŠ podporuje ty podnikatelské subjekty, které aktivně propagují ochranu přírody a filosofii národního parku – například programem Partner Národního parku Šumava.

Již od vzniku NP Šumava placené Hnutí DUHA (zejména aktivista J. Bláha) provádělo dlouhodobě mediální propagandu výroby divočiny (načež současná Správa NPŠ si z něj vytvořilo "poradce" téměř v roli společníka). S řadou neziskových nevládních zájmových sdružení NGO (Otevřená Šumava, Zachraňme Šumavu, Hnutí Život, Šumava 21) se současná Správa dlouhodobě střetává v jejich požadavcích na trvale udržitelný vývoj Šumavy.

3.8.2. Základní principy šetrného turistického využívání

Území NPŠ má být využíváno k turistice tak, aby nedocházelo k poškozování předmětů ochrany NPŠ, EVL Šumava a PO Šumava.

Základní principy

- Důraz na osobní prožitek z nedotčené přírody,
- zvýšení povědomí a podpory ochrany přírody NPŠ jakožto přírodně kulturního dědictví tak, aby bylo zachováno pro příští generace,
- návštěva památných a významných dřevin,

- imprese z kulturních prvků v krajině (křížky, kapličky, zákoutí) pro posílení charakteru obydlené a opuštěné krajiny,
- minimalizace negativních dopadů na přírodu, kulturní dědictví ale také tradice a zvyky kulturní krajiny,
- *respekt k potřebám a tradicím místních obyvatel,*
- minimalizace negativních vlivů spojených s turismem a dopravou, spotřeba energie, efektivní řešení odpadového hospodářství bez negativního vlivu na předměty ochrany národního parku,
- tvorba nabídky pro široké spektrum různých cílových skupin,
- *důraz na podporu ekonomiky místních samospráv,*
- diverzifikace turismu tak, aby nedocházelo k negativním střetům mezi různými zájmovými skupinami,
- dodržování nastavených parametrů a pravidel turistického využívání území.

Základní principy podle jednotlivých cílových skupin

▪ **Pěší turistika**

Základní princip: Je „základním kamenem“ pohybu po území NPŠ. Pěší turista nejlépe „zažije“ divokou přírodu. Správa NPŠ preferuje tuto formu turistiky. Spolupracuje na pravidelné aktualizaci turistické infrastruktury s KČT. Pěší turisté mohou využít stovky kilometrů turistických stezek po celém území NPŠ. Navíc se na větší části území mohou pohybovat i mimo značené turistické trasy. Pěší turistika je ze strany Správy NPŠ preferovanou částí turistického ruchu, která je vzhledem k území zároveň nejšetrnější. Rozvoj: Podmínky pro pěší turistiku na území NPŠ mají omezení pouze ve vymezení klidového území, ve kterém je možné pohybovat se po značených stezkách. Pěší turistika naráží na úplně jiné limity. Je to především společenský vývoj, kdy návštěvníci chtějí poznávat „co nejvíce“ z navštíveného území, a proto využívají jiné prostředky dopravy (kola, elektrokola atd.). V rámci pěší turistiky jsou podporovány tematické naučné stezky a okruhy kolem obcí národního parku. Dálková páteřní pěší turistická trasa je červeně značená trasa podél státní hranice. Na této trase, kde je nabídka doplněna o nocoviště na přespání na jednu noc pod stanem, je preferován pěší turismus. To se týká informační nabídky podél trasy, ale i povrchu turistické trasy. Asfalt a jinak zpevněný povrch cesty tak na této páteřní pěší stezce není podporován. Cílem je v území, kde je to možné a není v kolizi s cílem ochrany přírody, umožnit oddělený pohyb pěších turistů od cyklotras. Správa NPŠ podporuje tento druh turistiky projektem „Průvodci divočinou“, díky kterému se všechny cílové skupiny mohou podívat do nejcennějšího území NPŠ a společně s průvodcem se vzdělávat o přirozených procesech probíhající v těchto lokalitách. Návštěvnost těchto programů je limitována počtem účastníků pro jednotlivé trasy. Pro cílovou skupinu rodiny s dětmi vytváří Správa nabídkou formou terénních samoobslužných aktivit podporujících pěší turistiku – např. areály lesních her. Psi nemohou vstupovat do areálů návštěvnických center, proto jsou zde k dispozici kotce. Žádoucí aktivitou jsou také terénní aktivity určené pro návštěvníky s mobilním hendikepem – např. naučné stezky, specificky upravené trasy atd.

▪ **Cykloturistika**

Základní princip: Je to stále se rozvíjející část turistického ruchu na Šumavě, dosahující až „masovosti“. Cykloturista zažije divokou přírodu méně do hloubky, díky většímu dosahu však pozná více míst. Správa NPŠ by měla podporovat tzv. poznávací cykloturistiku, tedy turistiku motivovanou poznáním, a ne fyzickým výkonem. Pro cykloturistiku jsou na území NPŠ velmi dobré podmínky, jak profilem pohoří, tak infrastrukturou. Na území NPŠ jsou stovky kilometrů cyklotras a 25 km cyklostezek. Jedná se o tzv. Šumavskou cyklomagistralu, z Gerlovy Hutě přes Novou Hůrku, Prášily a Srní, která je páteřní cyklostezkou v Národním parku Šumava. Rozvoj: Cykloturistika v některých místech naráží na své limity. Jedná se především o místa s nejsilnějším turistickým ruchem, kde se mísí pěší turisté, cyklisté, jezdci na elektrokolech a případně také motorová vozidla, či odvozní soupravy. V těchto místech by bylo žádoucí oddělit od sebe infrastrukturou pěší turisty a cyklisty, pokud to dovolují podmínky ochrany přírody. Toto řešení však naráží především na omezení v terénu a také na další zbytečnou urbanizaci chráněného území.

▪ **Vodní turistika**

Základní princip: Velmi atraktivní a v českých národních parcích jedinečná součást cestovního ruchu, která návštěvníkům nabízí poznávání divočiny netradičně. Zásadní pro vodní turistiku je citlivý přístup k chráněným územím a chráněným druhům. Vodní turistika nikdy nemůže být masovou částí turistického ruchu na Šumavě. Na území NPŠ je možné splouvat vybrané vodní toky – řeku Vydru (Modrava – Hradlový most), Otavu (Čeňkova Pila – Rejštejn) a Teplou Vltavu (Borová Lada – Nová Pec). Podmínky splouvání řeší Návštěvní řád NPŠ. V rámci vodní turistiky se aplikují principy šetrného měkkého turismu zaměřeného na zážitek z nedotčené přírody. Tzv. „adrenalinové“ sportovní aktivity nejsou na území

národního parku podporovány. Rozvoj: S rozšiřováním rozsahu splavných toků se nepočítá.

▪ **Hipoturistika**

Základní princip: Hipoturistika není plně preferovanou součástí cestovního ruchu na Šumavě. Na území NPŠ existuje jediná hipostezka v oblasti mezi Novou Pecí a Lenorou. Další vyznačování, především v centrální části Národního parku není žádoucí s ohledem na už tak hustou síť stezek a účelových komunikací a také s ohledem na počty návštěvníků. Na vybraných trasách (Modrava – Březník, Nová Hůrka – jezero Laka) nabízejí kočí jízdy v kočárech tažených koňmi. Pohyb jezdců po značených trasách není nijak omezen.

Rozvoj: S ohledem na územní limity a míru turistického ruchu není žádoucí, aby na území NPŠ hipostezky vznikaly.

▪ **Elektromobilita**

Základní princip: Elektromobilita pomáhá především méně zdatným turistům poznávat divočinu i v místech, kam by se v rámci svých fyzických možností nedostali. Podpora jejího využití je proto zaměřena výhradně na skupinu pohybově znevýhodněných návštěvníků. Masové využití pro širokou veřejnost není podporováno. Překotně se rozvíjející segment turistického ruchu. Vedle již dnes běžných elektrokol se na trhu objevují další vozidla vybavená elektromotory a bateriemi (vyjma elektroaut a elektromotocyklů), jejichž pohyb po cyklostezkách a účelových komunikacích NPŠ bývá sporný. Rozvoj: Rozvoj elektromobility (elektrokola, atd.) je silný sám o sobě, bez většího přispění Správy NPŠ. Správa NPŠ se podílí na rozvoji rychlodobíjecích stanic primárně pro elektromobily (Vimperk, Kašperské Hory). Další rozvoj nabíječek pro elektrokola apod. by měl být primárně na soukromém sektoru, pro který je elektromobilita ekonomicky zajímavá. Podpora elektromobility na účelových komunikacích Správy NPŠ je omezena na podporu pohybově znevýhodněných návštěvníků. Ostatní využití není podporováno.

▪ **Hromadná doprava osob a individuální automobilová doprava:**

Základní princip: Hromadná doprava osob po území NPŠ nahrazuje stále rostoucí počet automobilů. V rámci individuální dopravy funguje síť parkovišť a parkovacích ploch. Pohyb automobilů po území NPŠ je možný po silnicích I.-III. tříd. Vjezd na účelové komunikace je pouze na základě vydané výjimky ze základních ochranných podmínek uvedených v ZOPK. Na území NPŠ je možné parkovat pouze na místech tomu vyhrazených – parkovištích a parkovacích plochách, které jsou na celém území NPŠ. V průběhu letní sezóny jsou v provozu tzv. Zelené autobusy, které posilují linkové spoje na území NPŠ. Rozvoj: V rámci individuální automobilové dopravy je podporováno zřizování centrálních parkovacích ploch především v intravilánu obcí. Pro pohyb po území národního parku je podporována hromadná přeprava osob. V rámci hromadné dopravy je žádoucí rozšířit provoz programu Zelených autobusů na delší období, než na prázdninové měsíce červenec a srpen, a to dle finančních možností Správy NPŠ a jejích partnerů. Tento program je provozován společně s Jihočeským a Plzeňským krajem. Další přijatelnou formou hromadné dopravy v NPŠ je projekt pod názvem Dostupná Šumava. Tento projekt umožňuje především seniorům a pohybově znevýhodněným návštěvníkům se dostat do míst, která jsou pro ně s ohledem na velké vzdálenosti nedostupná.

▪ **Turistická zařízení**

Základní princip: Turistická zařízení slouží k odpočinku, poznávání a environmentální výchově v terénu.

Na území NPŠ jsou rozmístěny různé druhy turistických zařízení – odpočinkové sety lavičky + stůl, turistické přístřešky, ukazatele, informační panely. O jejich údržbu se stará Informační a strážní služba.

Rozvoj: Turistické přístřešky je nutné pravidelně opravovat dle jejich opotřebení. Odpočinkové sety jsou rozmístěny již na tradičních místech a probíhá jejich obnova dle potřeb. Informační panely Správa NPŠ opravuje a zároveň redukuje dle stanoveného plánu. Jejich další rozmisťování probíhá jen výjimečně a pouze v opodstatněných důvodech

Informační tabule obhajovaly potřebu kůrovce, nové tabulky upozorňují, že je to území tetřeva, všechny vyhlídky a rozhledny byly zlikvidovány, dlouhodobě je uzavřená turistická trasa po silnici Březník - Modrý sloup (po zpevněné silnici ke státní hranici) a některé hraniční přechody, omezování vstupu se nahrazuje zřizovanými oborami, což ale není úlohou národních parků.

▪ **Odpady – odpadky**

Základní princip: Správa NPŠ působí preventivně na návštěvníky NPŠ, aby nezanechávali odpadky na území NPŠ. Správa NPŠ se v této problematice snaží působit preventivně i proaktivně. Pravidelně upozorňuje na problematiku odpadů a odpadků, které zanechávají v přírodě turisté, zároveň se zapojuje do různých „úklidových“ akcí. S úklidem pomáhají také nejrůznější zájmové skupiny (skauti, geocascheři, spolky atd.).

Průběžný úklid provádějí také zaměstnanci Správy NPŠ. Rozvoj: Pokračovat v osvětové činnosti, úklidových akcích. Správa NPŠ zajišťuje tříděný odpad ve všech informačních střediscích a návštěvnických centrech. Na území NPŠ nejsou umísťovány odpadkové koše. Návštěvníci jsou motivováni nezanedbat po sobě žádný odpad na území NPŠ

4. Přílohy

4.1. *Zhodnocení vlivu disturbancí na předměty ochrany NPŠ (formální, bez vazby na žádoucí monitoring a potřebný management, zcela nekompetentní)*

Evropsky významné lokality (EVL) jsou území v soustavě chráněných území Evropského významu Natura 2000 k ochraně biologické rozmanitosti, přičemž EVL jsou vyhlášovaná k ochraně přírodních stanovišť volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin podle Směrnice o stanovištích 92/43/EHS z 21.5.1992. V současném pojetí domácí státní ochrany přírody je kategorie EVL jakoby nadřazována a současně vymezovaná ochrana považována za neměnnou, v případě Šumavy tato skutečnost zásadně není reflektována, což vyplývá ze specifikace chráněných biotopů. V EU se v rámci NATURY 2000 chrání 253 druhů přírodních stanovišť / biotopů (v ČR 58), 434 druhů rostlin (v ČR 16).

EVL Šumava - CZ0314024

Předmět ochrany: Druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech (a v kontinentální Evropě v podhorských oblastech), aktivní vrchoviště, lesy svazu Tilio-Acerion na svazích, sutích a v roklicích, rašelinný les, smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, oligotrofní až mezotrofní stojaté vody nížinného až subalpínského stupně kontinentální a alpínské oblasti a horských poloh a jiných oblastí, s vegetací tříd Littorelletea uniflorae nebo Isoëto-Nanojuncetea, přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu Magnopotamion nebo Hydrocharition, nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů Ranunculion fluitantis a Callitricho-Batrachion, evropská suchá vřesoviště, formace jalovce obecného na vřesovištích nebo vápnitých travnicích, bezkolencové louky na vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách, vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpínské stupně, **extenzivní sečené louky nížin až podhůří, horské sečené louky**, přechodová rašeliniště a třasoviště, chasmodytmická vegetace silikátových skalnatých svahů, bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum, acidofilní smrčiny, lokalita hořečku českého, střevlíka Ménétřísova, mihule potoční, netopýra velkého, perlorodky říční, rysa ostrovida, vranky obecné, vrápence malého, vydry říční, srpnatky fermežové. Chráněné biotopy / habitáty dle Katalogu biotopů ČR, (tj. metodiky botanického mapování cca v r. 2000), před vymezením EVL, **dokumentuje tehdejší stav jsou uloženy na AOPK**

Chráněné biotopy / habitáty (dle Směrnice o stanovištích 92/43/EHS)

3130 Oligotrofní až mezotrofní stojaté vody nížinného až subalpínského stupně kontinentální a alpínské oblasti a horských poloh a jiných oblastí, s vegetací tříd Littorelletea uniflorae nebo Isoëto-Nanojuncetea

Tato stanoviště jsou z hlediska přírodních disturbancí ovlivňována především abiotickými disturbančními činiteli, především suchem. Z biotických disturbančních činitelů pak není možné vyloučit potenciální vliv bobra evropského.

(V6 vegetace šidlatek - Isoëtes)

Jedná se o vegetaci oligotrofních vod (Littorella uniflorae), původně společenství oligotrofních jezer boreálně-arktických oblastí, oblastí s vegetací tříd Littorelletea uniflorae nebo Isoëto-Nanojuncetea. u nás zastoupená pouze jednodruhovým ponořeným porostem šidlatek (Isoëtes). Porosty šidlatek mají v ČR stanoviště pouze v ledovcovém Černém jezeře – šidlatka jezerní (Isoëtes lacustris) v hloubce 3-8 m a Plešném jezeře – šidlatka

ostrovýtrusná (*Isoëtes echinospora*) do hloubky 2 m, **ohrožení** eutrofizací, vč. splachů z rozpadlých smrčín, nepříznivý může být kritický pokles hladiny jezer (v minulosti došlo ke zvýšení hladin navýšením karové hráze). Potřebný **management**: při kritickém omezení výskytu šídlatek vhodné zvážit jejich kultivační záchranu, udržování existujících podmínek, příp. záchranná kultivace šídlatek, omezení kyselosti vod, v rozporu s proklamovanou bezzásahovostí.

VDA01 *Isoëtetum echinosporae*: Vegetace dna karového mezotrofního ledovcového Plešného jezera s porostem glaciálního reliktu šídlatky ostnovýtrusné (*Isoëtes echinospora*), C3. Kritický vzrůst acidifikace a koncentrace toxického iontu hliníku (Al) byly zastaveny, **ohrožení v souvislosti s bezzásahovým režimem a odumřelým lesem nad jezerem lze očekávat vyšší splachy dusičnanů a hliníku z půd a s tím spojené okyselení a zvýšení koncentrace Al s nepříznivým dopadem na stávající populaci**.

VDA02 *Isoëtetum lacustris*: Vegetace dna karového mezotrofního ledovcového Černého jezera, tvořená porostem glaciálního reliktu šídlatky jezerní (*Isoëtes echinospora*), C3. Kritický vzrůst acidifikace a koncentrace toxického iontu hliníku (Al) byly zastaveny, **ohrožení v souvislosti s bezzásahovým režimem a zčásti odumřelým lesem nad jezerem lze očekávat vyšší splachy dusičnanů a hliníku z půd a s tím spojené okyselení a zvýšení koncentrace hliníku s nepříznivým dopadem na stávající populaci**.

3150 Přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu *Magnopotamion* nebo *Hydrocharition*

Toto stanoviště ovlivňovali a ovlivňují především abiotičtí disturbanční činitelé, především sucho.

Z biotických disturbančních činitelů je možný vliv zejména bobra evropského.

(V1A Makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod s vodňankou žabí *Hydrocharis morsus-ranae*, V1F makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod – ostatní porosty). Makrofytní vegetace mezotrofních až eutrofních stojatých či mírně tekoucích vod, ale vzhledem k omezeným vodním plochám a ideologickému zákazu jejich obnovy jako antropogenním prvkům velmi omezená. Vegetace volně plovoucích vodních rostlin (*Lemneta*) - vegetací typu rdestů (*Magnopotamion*) nebo vodňanky (*Hydrocharition*). Zcela ojediněle tůňe či okraje rybníků v Pošumaví, **ohrožení** v rámci prosazované bezzásahovosti nedochází k obnově zazemněných nebo vypuštěných vodních ploch. **Management**: při zazemnění tůňek obnova či vytvoření nových tůňek - v rozporu s bezzásahovostí.

VDA01 *Isoëtetum echinosporae*: Vegetace dna karového mezotrofního ledovcového Plešného jezera s porostem glaciálního reliktu šídlatky ostnovýtrusné (*Isoëtes echinospora*), C3. Kritický vzrůst acidifikace a koncentrace toxického iontu hliníku (Al) byly zastaveny, **ohrožení v souvislosti s bezzásahovým režimem a odumřelým lesem nad jezerem lze očekávat vyšší splachy dusičnanů a hliníku z půd a s tím spojené okyselení a zvýšení koncentrace Al s nepříznivým dopadem na stávající populaci**.

VDA02 *Isoëtetum lacustris*: Vegetace dna karového mezotrofního ledovcového Černého jezera, tvořená porostem glaciálního reliktu šídlatky jezerní (*Isoëtes echinospora*), C3. Kritický vzrůst acidifikace a koncentrace toxického iontu hliníku (Al) byly zastaveny, **ohrožení v souvislosti s bezzásahovým režimem a zčásti odumřelým lesem nad jezerem lze očekávat vyšší splachy dusičnanů a hliníku z půd a s tím spojené okyselení a zvýšení koncentrace hliníku s nepříznivým dopadem na stávající populaci**.

3150 - Přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu *Magnopotamion* nebo *Hydrocharition*, (V1A Makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod s vodňankou žabí *Hydrocharis morsus-ranae*, V1F makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod – ostatní porosty)

Makrofytní vegetace mezotrofních až eutrofních stojatých či mírně tekoucích vod, ale vzhledem k omezeným vodním plochám a ideologickému zákazu jejich obnovy jako antropogenním prvkům velmi omezená. Vegetace volně plovoucích vodních rostlin (Lemneta) - vegetací typu rdestů (Magnopotamion) nebo voďanky (Hydrocharition). Zcela ojediněle tůň či okraje rybníků v Pošumaví, **ohrožení** v rámci prosazované bezzásahovosti nedochází k obnově zazemněných nebo vypuštěných vodních ploch. Management: při zazemnění tůň obnova či vytvoření nových tůň (v rozporu s bezzásahovostí)

VAB02 Vegetace mělkých vod s bublinatkou jižní (Utriculariteum australis): Výskyt v Hornovltavské kotlině (730 m) a Blanském lese, porosty vytvářejí vhodné podmínky pro život řady vodních živočichů, **ohrožení** narušením vodního režimu Šumavy, eutrofizací - možné i rozsáhlým rozpadem lesního krytu (přivalové splachy). Potřebný monitoring, a management – možná i citlivá revitalizace.

VAC03 Vegetace mělkých eutrofních vod s růžkatcem ostnitým (Ceratophyllum demersum): Na Šumavě až do 800 m. Potřebný monitoring a management: k zachování vhodné extenzivní hospodaření bez významnějších disturbancí, příp. zamezení zazemňování. Vegetace vodních rostlin zakořeněných ve dně (Potametea)

VBA01 Vegetace stojatých a mírně tekoucích vod se stulíkem žlutým (Nuphar lutea) Nymphaea albae - Nupharetum luteae: aluviální tůň, mrtvá ramena a klidné úseky Vltavy a Otavy. Potřebný monitoring a management, v některých případech vhodné odstranit část sedimentů a obnovit průtočnost, ojediněle i zpětné dosadby.

VBA03 Vegetace mezotrofních vod chladnějších oblastí s leknínem bělostným (Nymphaea candida) Nymphaea candida: klidné úseky vodních toků, aluviální vody, extenzivně obhospodařované rybníky Novohradské hory, Třeboňsko, Klatovsko. **Ohrožení** zazemňování, vysychání, eutrofizace vč. atmosférického dusíku.

VBA04 Vegetace oligomezotrofních vod se stulíkem malým (Nuphar pumila) Nupharetum pumilae: mrtvá ramena horních toků řek – horní Vltava mezi Volary a Želnavou, příp. extenzivně využívané rybníky, **ohrožení** vyschnutím, eutrofizací – splachem živin (i depozicí atmosférického dusíku), konkurence validně schopnějších taxonů makrofytů, znečištění toxickými látkami, přítomnost hybridního N.x intermedia = N.pumila x lutea je symptomem degradace biotopu. Potřebný monitoring a management: ochrana před eutrofizací, omezování konkurenčnější vegetace (růžkatec - Ceratophyllum aj.).

VBB01 Vodní vegetace chladnějších oblastí s rdestem vzplývavým (Potamogeton natans) Potamogeton natans: dnes stabilizovaný výskyt na Šumavě a v Pošumaví

VBB09 Vegetace mělkých vod s rdestem alpským (Potamogeton alpinus) Potamogeton tenuifolius: průhledné vody chladnějších poloh na Šumavě do 800 m, potenc. **ohrožení** eutrofizací vod či regulací toků.

3160 Přirozená dystrofní jezera a tůň

Toto stanoviště ovlivňovali a ovlivňují především abiotičtí disturbanční činitelé, především sucho. Z biotických disturbančních činitelů je možný vliv zejména bobra evropského,

3260 Nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů *Ranunculionfluitantis* a *Callitriche-Batrachion*

Toto stanoviště ovlivňovali a ovlivňuje především abiotický disturbanční činitel- sucho. Z biotických disturbančních činitelů pak zejména bobra evropský.

(V4A makrofytní vegetace vodních toků – porosty aktuálně přítomných vodních makrofytů)

Makrofytní vegetace mezotrofních až eutrofních stojatých či mírně tekoucích vod, ale vzhledem k omezeným vodním plochám a ideologickému zákazu jejich obnovy jako antropogenním prvkům velmi omezená. Vegetace volně plovoucích vodních rostlin

(Lemnetea) - vegetací typu rdestů (Magnopotamion) nebo voďanky (Hydrocharition). Zcela ojediněle tůň či okraje rybníků v Pošumaví, **ohrožení** v rámci prosazované bezzásahovosti nedochází k obnově zazemněných nebo vypuštěných vodních ploch. **Management:** při zazemnění tůň obnova či vytvoření nových tůň v rozporu s bezzásahovostí

4030 Evropská suchá vřesoviště

Z přírodních disturbančních činitelů jsou tato stanoviště ovlivňována požáry a suchem.

(T8.2B sekundární podhorská a horská vřesoviště bez jalovce obecného, T8.3 Brusnicová vegetace skal a drolin) Makrofytní vegetace mezotrofních až eutrofních stojatých či mírně tekoucích vod, ale vzhledem k omezeným vodním plochám a ideologickému zákazu jejich obnovy jako antropogenním prvkům velmi omezená. Vegetace volně plovoucích vodních rostlin (Lemnetea) - vegetací typu rdestů (Magnopotamion) nebo voďanky (Hydrocharition). Zcela ojediněle tůň či okraje rybníků v Pošumaví, **ohrožení** v rámci prosazované bezzásahovosti nedochází k obnově zazemněných nebo vypuštěných vodních ploch. **Management:** při zazemnění tůň obnova či vytvoření nových tůň v rozporu s bezzásahovostí

TEF01 Podhorská a horská brusnicová vřesoviště Vaccinio-Callunetum vulgaris: Obvyklý vznik ve středověkém a raně novověkém odlesnění (bučin, horských smrčín a borů) nebo na ochuzených pastvinách, na Šumavě a Pošumaví i záměrné brusinkové „plantáže“, **ohrožení** sukcesní zarůstání dřevinami, obohacování dusíkem z atm. spadů, absence pastvy. potřebný monitoring a management: odstraňování náletových dřevin zejména u jalovců, pastva ovcí, občasné narušování půdního povrchu či odstraňování pokryvných porostů (vřesovcovité, brusnicovité polokeřiky), příp i silné vrstvy povrchového humusu z opadu vřesu a brusnic – např. pro podporu plavuní - *Diphasiastrum*, v rozporu s požadovanou bezzásahovostí

5130 Formace jalovce obecného (*Juniperus communis*) na vřesovištích nebo vápnitých trávnících

Z přírodních disturbančních činitelů jsou tato stanoviště ovlivňována požáry a suchem.

(T8.2A sekundární podhorská a horská vřesoviště s jalovcem obecným, T2.3A podhorské a horské smilkové trávníky s jalovcem obecným) Sekundární podhorská a horská vřesoviště v širokolistých trávnících a na vřesovištích nebo vápnitých trávnících. Převážně opuštěné, sukcesně zarůstající pastviny. **Ohrožení** sukcesní zarůstání. **Management:** pravidelná pastva, příp. kosení či likvidace náletových dřevin, v rozporu s požadovanou bezzásahovostí

TEC02 Suché podhorské a horské smilkové trávníky *Campanulo rotundifoliae*-*Dianthetum deltoideis*: oligotrofní a chladnější stanoviště, obvykle v minulosti vypásaná, mnohdy jako obecní pastviny, tzv. draha. Pošumaví a Šumava. Potřebný Monitoring a Management: obnova seče, příp. extenzivní pastva (ovce, mírné organické vyhnojení) a odstraňování náletových dřevin zejména v okolí jalovce, občasné maloplošné narušení půdního povrchu (odstraňování vrstvy povrchového humusu), odstranění vřesovcových a brusnicových keřů pro podporu výskytu plavuníku - *Diphasiastrum* sp.

6230* Druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech (a v kontinentální Evropě v podhorských oblastech)

Toto stanoviště je ovlivňováno z hlediska disturbancí především dlouhodobým suchem. Okrajový vliv na rozšíření tohoto stanoviště může mít působení jelena evropského. Suchá stanoviště mohou být pozitivně ovlivňována požáry a disturbancemi, která vedou k víceleté ztrátě stromové etáže.

T2.3B podhorské a horské smilkové trávníky bez jalovce)

Krátkostébelné trvalé travinné smilkové porosty (sv. *Violion caninae*) na mezických a subxerických stanovištích montánního stupně, porosty s jalovcem na býv. pastvinách v Pošumaví. Ve vyšších polohách Šumavy vázána i na kontaktní zóny rašelinišť a pramenišť

(sv. Nardo-Juncion squarrosi), ve středních polohách je zastoupena asociacemi Hyperico-Polygaletum, Gymnadenio-Nardetum a níže Thymo-Festucetum ovinae. Výskyt na živinami chudších a sušších polohách (horní části svahů, konvexní tvary reliéfu), často tvořící náhradní vegetaci po horských třtinových smrčínách či acidofilních bučinách, **ohrožení** eutrofizace, sukc zalesňování, zánik obhospodařování smilkových luk a pastvin. **Management:** nutná pravidelná seč či extenzivní pastva (ovce) – v rozporu s požadovanou bezzásahovostí.

TEC01 Mezofilní podhorské a horské smilkové trávníky Festuco capillatae-Nardetum strictae: Druhově bohaté porosty nízkých acidofilních trávníků s dominantní trsnatou smilkou tuhou (Nardus stricta) na oligotrofních a chladnějších stanovištích, dříve sekané či spásané. Pošumaví a Šumava. Potřebný **monitoring a management:** pravidelná či občasná seč a příležitostná extenzivní pastva (nejlépe ovce, mírné organické vyhnojení), odstraňování náletových dřevin zejména v okolí jalovce, občasné maloplošné narušení půdního povrchu, odstranění vřesovcových a brusnicových keřů pro podporu výskytu plavuníku - *Diphasiastrum* sp. což je v rozporu s požadovanou bezzásahovostí

6410 Bezkolencové louky na vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách (*Molinion caeruleae*)

Tato stanoviště jsou ovlivňována z hlediska disturbancí suchem. Z biotických disturbančních činitelů je možný vliv zejména bobra evropského. Okrajový vliv na rozšíření těchto stanovišť může mít působení jelena evropského.

(T1.9 střídavě vlhké bezkolencové louky)

Cenné, antropogenně podmíněné střídavě vlhké či středně vlhké bezkolencové louky (sv. Molinion) na slínech a jílech se zachovaly podél vodních toků a v mírných svahových polohách střední a nižší Šumavy. Oligotrofní vlhké bezkolencové louky na slínech a jílech (vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách s bezkolencem modrým - *Molinion caeruleae*). Výskyt na oglejených půdách s kolísající hladinou podzemní vody na obvodech rašelinišť či odvodněných slatinách, **ohrožení** eutrofizací (hnojení, atmosférický spad dusíku, vyplavené živiny z násilně rozpadlých smrčín), vysušování, ukončení obhospodařování a následné sukcesní zarůstání. Po eutrofizaci nárůst dominance konkurenčně silných trav (*Alopecurus pratensis*, *Dactylis glomerata*, *Festuca pratensis* a *Molinia* spp.), příp. nepůvodních druhů (*Calamagrostis epigeios*, *Rumex* spp.). Potřebný **management** kosení 1x ročně (v 2. polovině vegetačního období) bez pastvy (což je v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

TDD01 Bazofilní bezkolencové louky *Molinietum caeruleae*: Velmi bohatý typ naší sekundární luční vegetace na pseudogleji, luvizemi či fluvizemi, obvykle jednosečně využívané, **ohrožení** opuštěním extenzivního obhospodařování, sukcesním zalesněním či vysušováním, bezzásahovostí

6430 Vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpínského stupně

Tato stanoviště jsou ovlivňována z hlediska disturbancí suchem. Z biotických disturbančních činitelů je možný vliv zejména bobra evropského. Okrajový vliv na rozšíření tohoto stanoviště může mít působení jelena evropského.

(A.4.2 subalpínské vysokobylinné nivy, A.4.3. Subalpínské kapradinové nivy, T1.6 vlhká tužebníková lada)

6430 – Devěsilové lemy horských potoků, vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpínského stupně, (EVL Šumava, EVL Boletice). Submontánní a montánní stupeň Šumavy, s *Petasites albus* a *Cicerbita alpina*, kde jsou ochuzené o subalpínské druhy, **ohrožení** regulací vodních toků, eutrofizací, ruderalizací, šířením

invazních druhů – křídlatka (*Reynoutria* sp.agg.), netýkavka žláznatá (*Impatiens glandulifera*). Žádoucí management: občasné kosení, odstranění náletových dřevin, likvidace invazních druhů (což je v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

ADD05 Mléčivcové nivy montánního stupně *Chaerophyllo hirsuti*-*Cicerbitum alpinae*: Stinná a vlhká a živná místa údolních horských potoků s proudící podzemní vodou, nevyhovující dřevinám. Potřebný monitoring.

6510 Extenzivní sečené louky nížin až podhůří (*Arrhenatherion*, *Brachypodio-Centaureion nemoralis*)

Toto stanoviště je ovlivňováno z hlediska disturbancí především suchem. Okrajový vliv na rozšíření tohoto stanoviště může mít působení jelena evropského.

(T1.1 mezofilní ovsíkové louky, A1.4 aluviální psárkové louky)

Mezofilní ovsíkové louky (sv. *Arrhenatherion*) se vyskytují v nižších polohách Šumavy (nížiny až podhůří, ovsík vyvýšený - *Arrhenatherion*, válečka, chrpa - *Brachypodio-Centaureion nemoralis*), **ohrožení** přehnojování, ruderalizace, opuštění pozemků a následné sukcesní zarůstání. Potřebný **management** : pravidelné kosení (příp. rozfázovaná do několika termínů), občas přepásání, odstranování náletových dřevin (což je v rozporu s požadovanou bezzásahovostí), jinak zarůstají nejprve dominantními druhy přítomnými v porostech , následně pak expanzivními druhy, zejména třtinou křovištní (*Calamagrostis epigeios*). Jejich obnova je obtížná a může trvat i několik let. Ochranařsky jsou nejvýznamnější druhově bohaté louky chudčích půd s kostřavou červenou (*Festuca rubra* agg.) a zejména reliktní vegetace z doby předintenzivního hospodaření se zvonečníkem hlavatým pravým (*Phyteuma orbiculare* ssp. *orbiculare*) a mochnou bílou (*Potentilla alba*).

TDA01 Eutrofní ovsíkové louky *Pastinaco sativae*-*Arrhenatherum elatioris*: Druhově bohaté ovsíkové louky na Šumavě a Pošumaví rychle mizí, nebo již podlehly sukcesi, a proto si zasluhují ochranu extenzivním hospodařením. **Management:** tradiční extenzivní obhospodařování (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

TDA02 Suché ovsíkové louky *Ranunculo bulbosi*-*Arrhenatherum elatioris*: Druhově bohaté květnaté louky na Šumavě a Pošumaví, na svažitých a výslunných stanovištích na hlinitopísčitéch a písčitohlinitých kambizemích, **ohrožení** zanedbáním obhospodařování, zarůstají expanzivními druhy. Nutný **management:** tradiční extenzivní hospodaření - min. jedna seč ročně, příp. omezené přihnojení (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

TDA03 Podhorské kostřavovo-trojštětové louky *Poo*-*Trisetum flavescens*: Mezofilní květnaté louky a extenzivní pastviny v podhůří a vrchovinách Pošumaví a Šumavy do 800 m, obvykle na oligotrofních kambizemích. Řada ohrožených druhů (*Phyteuma orbiculare*, *Orchis morio*), **ohrožení** zanedbáním obhospodařování na Šumavě rychle mizí (expanzivní trávy *Calamagrostis epigeios*, *Arrhenatherum elatius* a dřevinami). Nezbytný **management a monitoring:** pravidelné tradiční extenzivní obhospodařování v rozporu s požadovanou bezzásahovostí

6520 Horské sečené louky

Toto stanoviště je ovlivňováno z hlediska disturbancí především suchem. Okrajový vliv na rozšíření tohoto stanoviště může mít působení jelena evropského.

(T1.2 horské trojštětové louky)

Antropogenné podmíněné, horské sečené trojštětové louky (svaz *Polygono-Trisetion*) cca od 600 m n.m. zejména v okolí býv. horského osídlení, po horní hranici lesa, příp. i nad ní, jsou cenným, dlouhodobě zanedbávaným a mizejícím společenstvem Šumavy, na něž je vázána největší biodiverzita Šumavy, **ohrožení** opuštění a následné sukcesní zarůstání, příp. přehnojování. Management: pravidelná seč a příležitostné přepásání, příp. citlivé přihnojování (při vyčerpání živin), odstraňování náletových dřevin (v rozporu s

bezzásahovostí). Druhová kombinace: středně vysoké luční porosty s dominantními trávami (*Agrostis capillaris*, *Anthoxanthum odoratum* s.l., *Festuca rubra* agg., *Phleum rhaeticum*, *P. chaixii*, *Trisetum flavescens*) a širokolistými horskými bylinami (*Bistorta major*, *Cirsium heterophyllum*, *Crepis mollis* ssp. *hieracioides*, *Geranium sylvaticum*, *Meum anthamanthicum*, *Silene dioica*), přičemž jsou přítomné i další horské druhy běžně rostoucí ve smilkových trávnících (*Phyteuma nigrum*, *Gentiana asclepiadea*, *Potentilla aurea*), vysokobylinných nivách (*Ranunculus platanifolius*), *Rumex arifolius*, *Silene vulgaris*).

TDB01 Horské trojštětové louky s kakostem lesním *Geranio sylvatici*-*Trisetum flavescens*: Druhově bohaté, květnaté louky vyžadující tradiční obhospodařování. Nezbytný Ma: pravidelná seč 1-2x /rok příp. občasné přepásání, odstraňování náletových dřevin, v případě, že se začnou objevovat druhy smilkových trávníků přihnojování a vápnění, zajištění alespoň náhradního obhospodařování, nutného pro zachování celých společenstev i chráněných a ohrožených druhů (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

7110* Aktivní vrchoviště

Toto stanoviště je ovlivňováno z hlediska disturbancí především suchem. Z biotických disturbančních činitelů je možný vliv pozitivní zejména bobra evropského. Okrajový vliv na rozšíření tohoto stanoviště může mít působení jelena evropského.

(R3.1 otevřená vrchoviště, R3.3 vrchovištní šlenky)

Otevřená vrchovištní rašeliniště a vrchovištní šlenky jsou typická společenstva pro hercynská pohoří vč. Šumavy. Vyskytují se na trvale zamokřených stanovištích sycených srážkovou vodou, kde dochází k hromadění rašeliny a lokálně i rašelinných jezírek. Je zde vegetační mozaika společenstev sv. *Sphagnion medii* (as. *Andromeda polifoliae*-*Sphagnetum magellanici*, *Eriophoro vaginati*-*Sphagnetum recurvi*), boreálních typů bultových společenstev sv. *Oxycocco-Empetrium hermaphroditi* (as. *Empetro hermaphroditi*-*Sphagnetum fuscii*). Vrchoviště s klečí v komplexu s otevřeným vrchovištěm je např. na Chalupské slati. Charakteristická vegetace vrchovištních šlenků sv. *Leuco-Sphagnetum cuspidati* je např. na Rokytské slati u Modravy. Vrchovištní rašeliniště jsou významné zadržováním vody v krajině a celosvětově jako zásobárna uhlíku. Při rozkolísanějším chodu srážek a teplot se lépe vyvinuje struktura bultů a šlenků. Okrajově jsou vyvinuta společenstva rašelinné kleče (*Pinus x pseudopumilio*). Horské polohy s vysokým úhrnem srážek, pouze nebo převážně zásobena srážkovou vodou, mocné vrstvy rašeliny, silně kyselé, oligotrofní až distrofní, vysoká hladina spodní vody blokuje rozvoj stromového patra. Správa NP zrevitalizovala cca 500 ha rašelinišť, **ohrožení** vysušování, těžba, eutrofizace, atmosférické depozice, stavba vodních nádrží. Management: v případě potřeby hrazení zbytků melioračních rýh, příp. revitalizace těžených lokalit (zavodnění), zabezpečení proti nežádoucím vlivům z okolí, v rámci znepřístupňování jsou převážně nepřístupná pro návštěvníky.

RCA01 Koberce rašeliničku křivolistého (*Sphagnum recurvum*) se suchopýrem pochvatým (*Eriophorum vaginatum*) *Eriophoro vaginati* – *Sphagnetum recurvi*: Vegetace minerotrofní části vrchovišť (laggy) nebo lemuje rašeliništní jezírka. Příp. na vytěžených regenerujících vrchovištích, jako rané sukcesní stadium z přechodových rašelinišť. Na Šumavě časté, **ohrožení** vysušováním může docházet k ústupu rašeliničků, zarůstání bezkolencem modrým nebo zarůstání dřevinami. V hodný rámcový monitoring.

RCA02 Bultová vegetace subkontinentálních a kontinentálních vrchovišť *Andromeda polifoliae*-*Sphagnetum magellanici*: V centrálních částech ombrotrofních rašelinišť s vysokou hladinou podzemní vody na vrchovištní rašelině. Častá na Šumavě (Blatenská slat' aj.). Vhodný rámcový monitoring.

RCA03 Vrchoviště s klečí *Vaccinio uliginosi*-*Pinetum mugo* (příp. *Pinus x pseudopumilio*):

vysokohorská rašeliniště vázaná zejména na srážkovou vodu a obohacovaná minerálně chudou podzemní vodou, často jako přechodná zóna mezi otevřenými vrchovišti a okolními lesními porosty (hladiny podzemní vody 20 cm pod povrchem a níže, vrstva rašeliny cca 1 m a méně). Na Šumavě časté, krajinářsky – esteticky významné. Management: udržování existujícího vodního režimu.

RCA05 Vrchovištní blatkové bory Ledo palustris-Pinetum uncinatae: Nezapojená zalesněná vrchoviště s kolísáním hladiny podzemní vody. **Ohrožení** omezením vodní dotace, při delším nedostatku odumírání stromů příp. introgresivní hybridizace Pinus rotundata či přechod do rašelinných borů. Lokálně na Šumavě. Vhodný rámcový monitoring.

RCC02 Boreální vrchoviště s bulty rašeliníku hnědého (Sphagnum fuscum) Empetro nigri-Sphaghetum musci: Na otevřených vrchovištích s nízkým stupněm rozkladu rašeliny, ovlivněná především srážkovou vodou, zejména v nivě horního toku Vltavy (Mrtvý luh, Malá niva u Lenory aj.). Vhodný rámcový monitoring

7120 Degradovaná vrchoviště (ještě schopná přirozené obnovy)

Toto stanoviště je ovlivňováno z hlediska disturbancí suchem. Z biotických disturbančních činitelů je možný vliv zejména bobra evropského. Okrajový vliv na rozšíření tohoto stanoviště může mít působení jelena evropského. Vzhledem k zastoupení smrku ztepilého na některých lokalitách v rámci tohoto stanoviště může být významné též působení lýkožrouta smrkového.

(R2.2 nevápnitá mechová slatiniště, R2.3. přechodová rašeliniště, M1.6 mezotrofní vegetace bahnitých substrátů) Jedná se o trvale zamokřená stanoviště sycená podzemní vodou, se špatnou přístupností živin s vrstvou nerozložené organické hmoty – minerotrofní rašeliniště, kde pH je významným ekologickým faktorem. Nevápnitá mechová slatiniště byla silně redukována či převážně zanikla. Oligotrofní přechodová rašeliniště jsou tvořena nejčastěji asociací Carici rostratae-Sphagnetum apiculati i laggů vrchovišť, lučních pramenišť a okrajů oligotrofních vodních ploch. V chladnějších oblastech na minerálně chudém podloží svahová prameništní a údolní minerotrofní rašeliniště, sycená převážně podzemní vodou (chudou na minerální ionty a Ca). Nízká až středně vysoká ostřicovo rašeliníková vegetace s dominancí rašeliníků, příp. ploníků, střic, příp. šáchorovitých rostlin, sítin, trav a keříčků (Oxycoccus palustris s.l., Vaccinium myrtillus, V. vitis-idaea). Často zčásti odtěžená, vysušená, příp. zalesněná, **ohrožení** sukcesním zarůstáním dřevinami, vysušováním, eutrofizací (i z rozpadu smrčín).. Mo a Ma: na vybraných lokalitách občasné kosení cca 1x/3 roky (v pozdním létě), odstranění biomasy, přihnojování, vyřezávání náletů (ručně, příp. křovinořezem) zejména kde expanze dominantních druhů, zabránění přístupu hospodářských zvířat, sukcesnímu zalesňování, příp. úprava vodního režimu, zahrazení odvodňovacích stružek, kácení náletových dřevin (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

RBB01 Minerálně bohatá slatiniště s kalcitolerantními rašeliníky Sphagno warnstorffii-Eriophoretum latifolii: Rašelinné louky na Šumavě a v Pošumaví (vrstva rašeliny do 1 m), **ohrožení** poklesem hladiny podzemní vody, sukcesí (obvykle vrby, olše), eutrofizací (někdy zvyšováním dusíku a fosforu v prostředí). Potřebný management: tradiční extenzivní obhospodařování.

RBC01 Mezotrofní rašelinné louky s ostřicí obecnou (Carex nigra) Caricetum nigrae: Rašelinné louky s nízkými ostřicemi a suchopýrem, s velkou druhovou bohatostí (vstavačovitě rostliny - Dactylorrhiza) na glejových půdách, Šumava i Boleticko, nutný Ma: občasné kosení či přepásání, odstraňování náletových dřevin (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

RBC03 Mezotrofní rašeliniště s boreálními ostřicemi Agrostio caninae-Caricetum diandrae: Rašeliniště s dvouvrstevným bylinným patrem – ve vyšší vysoké ostřice (Carex diandra, C.

lasiocarpa, C. rostrata) s řadou boreálních druhů, vzácně na Šumavě, potřebný management: odstraňování konkurečně zdatnějších druhů v rozporu s požadovanou bezzásahovostí

RBD01 Trvale zamokřená přechodová rašeliniště s ostřicí zobánkatou (Carex rostrata) Sphagno recurvi-Caricetum rostratae: Zvodněná rašeliniště s dvouvrstevným bylinným patrem – ve vyšší ostřice zobánkatá (Carex rostrata), Šumava, **ohrožení** poklesem hladiny vody, příp. sukcesním zarůstáním vřkomilnými dřevinami, potřebný management: zabezpečení dostatku vody, zamezení sukcese dřevinami (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

RBD02 Přechodová rašeliniště s ostřicí plstnatoplodou (Carex lasiocarpa) Sphagno recurvi-Caricetum lasiocarpae: Na okrajích horských a podhorských rašelinišť s dobře vyvinutou vrstvou rašeliny, s dvouvrstevným bylinným patrem – ve vyšší ostřice plstnatoplodá (Carex lasiocarpa), výskyt Vltavský luh, Třeboňská pánev, **ohrožení** odvodňováním, eutrofizací. Management: zamezení zarůstání dřevinami (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

RBD03 Přechodová rašeliniště s nízkými ostřicemi Carici echinatae-Sphagnetum: Kyselé svahové louky s mělkou vrstvou rašeliny na gleji obvykle podmíněné pravidelnou sečí nebo příležitostnou pastvou, nutný management: obnova tradičního extenzivního obhospodařování (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

RBE01 Vegetace vrchovištních šlenků s ostřicí mokřadní (Carex limosa) na hlubokých vrchovištích Drepanoclado fluitans-Caricetum limosae: Tůňky a jezírka hlubokých vrchovišť hor Šumavy, **ohrožení** poklesem hladiny vod ve vazbě na rozsáhlou bezzásahovou disturbanci horského lesního pásma Šumavy.

RBE01 Vegetace vrchovištních šlenků s ostřicí mokřadní (Carex limosa) na hlubokých vrchovištích Drepanoclado fluitans-Caricetum limosae: Tůňky a jezírka hlubokých vrchovišť hor Šumavy, **ohrožení** poklesem hladiny vod ve vazbě na rozsáhlou bezzásahovou disturbanci horského lesního pásma Šumavy.

RBA01 Vápnitá slatiniště s ostřicí Davallovou (Carex davalliana) Valeriano dioicae-Caricetum davallianae:

Rozvolněné ostřico-mechové porosty s převládajícími nízkými ostřicemi v údolních slatinách, na vápnitých svahových prameništích, příp. zazemňujících březích rybníků na Ca podloží, obvykle jako sekundární luční vegetace. Plochá údolní i svahová prameništní rašeliniště, celoročně zásobovaná vodou bohatou na Ca a další ionty, význam krajinářský, biotopový i retenční pro zadržování vody, v Pošumaví i střední Evropě patří k nejohroženějším biotopům, **ohrožení** sukcesními změnami po ukončení extenzivního obhospodařování, nutný management: tradiční extenzivní obhospodařování - kosení v pozdním létě v místech s nižší hladinou spodní vody a tam, kde hrozí zvýšený přívod dusíku, odstraňování dřevin, hrazení odvodňovacích struh - v rozporu s požadovanou bezzásahovostí.

7140 Přechodová rašeliniště a třasoviště

Toto stanoviště je ovlivňováno z hlediska disturbancí především suchem. Z biotických disturbančních činitelů je možný vliv zejména bobra evropského. Okrajový vliv na rozšíření tohoto stanoviště může mít působení jelena evropského. Vzhledem k zastoupení smrku ztepilého na některých lokalitách v rámci tohoto stanoviště může být významné též působení lýkožrouta smrkového.

R2.2 nevápnitá mechová slatiniště, R2.3. přechodová rašeliniště, M1.6 mezotrofní vegetace bahnitých substrátů)

Jedná se o trvale zamokřená stanoviště sycená podzemní vodou, se špatnou přístupností živin s vrstvou nerozložené organické hmoty – minerotrofní rašeliniště, kde pH je významným ekologickým faktorem. Nevápnitá mechová slatiniště byla silně redukována či

převážně zanikla. Oligotrofní přechodová rašeliniště jsou tvořena nejčastěji asociací *Carici rostratae-Sphagnetum apiculati* i *laggů* vrchovišť, lučních pramenišť a okrajů oligotrofních vodních ploch. V chladnějších oblastech na minerálně chudém podloží svahová prameniště a údolní minerotrofní rašeliniště, syčená převážně podzemní vodou (chudou na minerální ionty a Ca). Nízká až středně vysoká ostřcovo rašeliníková vegetace s dominancí rašeloiníků, příp. ploníků, střic, příp. šáchorovitých rostlin, sítin, trav a keříčků (*Oxycoccus palustris* s.l., *Vaccinium myrtillus*, *V. vitis-idaea*). Často zčásti odtěžená, vysušená, příp. zalesněná, **ohrožení** sukcesním zarůstáním dřevinami, vysušováním, eutrofizací (i z rozpadu smrčín). **Monitoring a management:** na vybraných lokalitách občasné kosení cca 1x/3 roky (v pozdním létě), odstranění biomasy, přihnojování, vyřezávání náletů (ručně, příp. křovinořezem) zejména kde expanze dominantních druhů, zabránění přístupu hospodářských zvířat, sukcesnímu zalesňování, příp. úprava vodního režimu, zahrazení odvodňovacích stružek, kácení náletových dřevin (v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

RBB01 Minerálně bohatá slatiniště s kalcitolerantními rašeliníky *Sphagno warnstorffii-Eriophoretum latifolii*: Rašelinné louky na Šumavě a v Pošumaví (vrstva rašeliny do 1 m), **ohrožení** poklesem hladiny podzemní vody, sukcesí (obvykle vrby, olše), eutrofizací (někdy zvyšováním dusíku a fosforu v prostředí). Potřebný **management:** tradiční extenzivní obhospodařování.

RBC01 Mezotrofní rašelinné louky s ostřicí obecnou (*Carex nigra*) *Caricetum nigrae*: Rašelinné louky s nízkými ostřicemi a suchopýrem, s velkou druhovou bohatostí (vstavačovitě rostliny - *Dactylorhiza*) na glejových půdách, na Šumavě i Boleticko, nutný **management:** občasné kosení či přepásání, odstraňování náletových dřevin v rozporu s požadovanou bezzásahovostí

RBC03 Mezotrofní rašeliniště s boreálními ostřicemi *Agrostio caninae-Caricetum diandrae*: Rašeliniště dvouvrstevným bylinným patrem – ve vyšší vysoké ostřice (*Carex diandra*, *C. lasiocarpa*, *C. rostrata*) s řadou

boreálních druhů, vzácně na Šumavě, potřebný **management:** odstraňování konkurenčně zdatnějších druhů v rozporu s požadovanou bezzásahovostí

RBD01 Trvale zamokřená přechodová rašeliniště s ostřicí zobánkatou (*Carex rostrata*) *Sphagno recurvi-Caricetum rostratae*: Zvodněná rašeliniště s dvouvrstevným bylinným patrem – ve vyšší ostřice zobánkatá (*Carex rostrata*), Šumava, **ohrožení** poklesem hladiny vody, příp. sukcesním zarůstáním vzhledně dřevinami, potřebný **management:** zabezpečení dostatku vody, zamezení sukcesí dřevinami v rozporu s požadovanou bezzásahovostí

RBD02 Přechodová rašeliniště s ostřicí plstnatoplodou (*Carex lasiocarpa*) *Sphagno recurvi-Caricetum lasiocarpae*: Na okrajích horských a podhorských rašelinišť s dobře vyvinutou vrstvou rašeliny, s dvouvrstevným bylinným patrem – ve vyšší ostřice plstnatoplodá (*Carex lasiocarpa*), výskyt Vltavský luh, Třeboňská pánev, **ohrožení** odvodňováním, eutrofizací. **Management:** zamezení zarůstání dřevinami v rozporu s požadovanou bezzásahovostí

RBD03 Přechodová rašeliniště s nízkými ostřicemi *Carici echinatae-Sphagnetum*: Kyselé svahové louky s mělkou vrstvou rašeliny na gleji obvykle podmíněně pravidelnou sečí nebo příležitostnou pastvou, nutný **management:** obnova tradičního extenzivního obhospodařování v rozporu s požadovanou bezzásahovostí

RBE01 Vegetace vrchovištních šlenků s ostřicí mokřadní (*Carex limosa*) na hlubokých vrchovištích *Drepanocladum fluitans-Caricetum limosae*: Tůňky a jezírka hlubokých vrchovišť hor Šumavy, **ohrožení** poklesem hladiny vod ve vazbě na rozsáhlou

bezzásahovou disturbancí horského lesního pásma Šumavy.

RBA01 Vápnitá slatiniště s ostřicí Davallovou (*Carex davalliana*) Valeriano dioicae-Caricetum davallianae: Rozvolněné ostřico-mechové porosty s převládajícími nízkými ostřicemi v údolních slatinách, na vápnitých svahových prameništích, příp. zazemňujících březích rybníků na Ca podloží, obvykle jako sekundární luční vegetace. Plochá údolní i svahová prameništní rašeliniště, celoročně zásobovaná vodou bohatou na Ca a další ionty, význam krajinářský, biotopový i retenční pro zadržování vody, v Pošumaví i střední Evropě patří k nejohroženějším biotopům, **ohrožení** sukcesními změnami po ukončení extenzivního obhospodařování, nutný **management**: tradiční extenzivní obhospodařování - kosení v pozdním létě v místech s nižší hladinou spodní vody a tam, kde hrozí zvýšený přívod dusíku, odstraňování dřevin, hrazení odvodňovacích struh - v rozporu s požadovanou bezzásahovostí.

8220 Chasmoxytická vegetace silikátových skalnatých svahů

Toto stanoviště je ovlivňováno z hlediska disturbancí především suchem.

S1.2 štěrbinová vegetace silikátových skal a drolin, A5 skalní vegetace sudetských karů Štěrbínová vegetace kyselých silikátových skal a drolin (sv. Androsation vandellii) je charakteristická v jezerních karech a v hluboce zaříznutých údolích. **Management**: vyřezávání stínících dřevin, regulace turistiky a horolezectví.

SAC01 Vegetace výslunných silikátových skal se sleziníkem severním (*Asplenium septentrionale*) a kapradinkou skalní (*Woodsia ilvensis*) Woodsia ilvensis-Asplenietum septentrionalis: společenstvo otevřených osvětlených skal a skalních terásěk minerálně chudých silikátových hornin s blokovánými sukcesními procesy, **ohrožení** zarůstáním, pastvou přemnožené zvěře, eutrofizací, živelnou turistikou či horolezectvím. Potřebný **monitoring, příp. management**: zamezení zarůstání, omezení působnosti přemnožené zvěře - v rozporu s požadovanou bezzásahovostí

9110 Bučiny asociace Luzulo-Fagetum

Toto stanoviště je ovlivňováno z hlediska disturbancí především větrem a mokrým sněhem.

Vzhledem k poměrně velkému zastoupení smrku ztepilého v rámci tohoto stanoviště je významné též působení lýkožrouta smrkového. Významnou roli na přirozené dynamice těchto lesů má zároveň působení jelena evropského. Existuje i možný vliv norníka rudého. Probíhající klimatická změna spojená s posunem začátku jara může mít významný vliv na budoucí dynamiku lesních společenstev.

L5.4 acidofilní bučiny a jedliny Porosty acidofilních bučin se vyvinuly na přechodu mezi květnatými bučinami a acidofilními smrkčinami ve výškách 1000 – 1300 m, v nižších polohách Šumavy a Šumavském podhůří obvykle přešla v náhradní společenstva smrkových monokultur (*Picea abies*), příp. ruderalní společenstva s nitrofilním pláštěm (*Rubus plicatus* aj.). Významné expanzivními druhy zde jsou zejména třtina chloupkatá (*Calamagrostis villosa*) a maliník (*Rubus idaeus*). **Ohrožení** převod na jehličnaté převážně smrkové porosty, přezvěření (vysoké stavy zvěře brání přirozené obnově pomalu rostoucích listnáčů - buků), ruderalizace bylinného patra. **Management**: vnášení jedle, udržování stavu zvěře neohrožující přirozenou obnovu, ochrana přirozeného zmlazení, podpora stanovištně původních dřevin (ochrana proti okusu zvěří, příp. individuálním oplocením), extenzivní lesní hospodaření, ponechání části odumírajících a mrtvých stromů, zpětná obnova acidofilních bučin neřešena, nebyly udržovány nízké stavy zvěře, nedocházelo k ochraně přirozeného zmlazení, neřešena ruderalizace – zřejmě v rámci bezzásahovosti.

9130 Bučiny asociace Asperulo-Fagetum

Toto stanoviště je ovlivňováno z hlediska disturbancí především větrem a mokrým sněhem.

Vzhledem k poměrně velkému zastoupení smrku ztepilého v rámci tohoto stanoviště je významné též působení lýkožrouta smrkového. Významnou roli na přirozené dynamice těchto lesů má zároveň působení jelena evropského. Existuje i možný vliv norníka rudého. Probíhající klimatická změna

spojená s posunem začátku jara může mít významný vliv na budoucí dynamiku lesních společenstev.

L5.1 květnaté bučiny Květnaté bučiny a jedliny (svaz Fagion) se pouze ojediněle dochovaly v nadmořských výškách 600 – 1100 m. Na eutrofních, obvykle kambizemních půdách s rychlou mineralizací humusu, v nižších a středních nadmořských výškách. Zčásti byly převedeny na hospodářské smrčiny. Diagnostické druhy v podrostu jsou samorostlík klasnatý – *Actaea spicata*, kyčelnice devítilistá a cibulkonosná – *Dentaria enneaphyllos*, *D. bulbifera*, kokořík přeslenatý – *Polygonatum verticillatum*, věsenka nachová – *Prenanthes purpure*, krtičník hlíznatý – *Scrophularia nodosa*, ječmenka evropská – *Hordelymus europaeus*. **Ohrožení** převod na smrčiny, přezvěření, **Management:** vnášení jedle, kleny a jilmu horského, udržování stavu zvěře neohrožující přirozenou obnovu, podpora stanovištně původních dřevin (ochrana proti okusu zvěří, příp. indiv. plocením), extenzivní lesní hospodaření, ponechání části odumírajících a mrtvých stromů, zpětná obnova květnatých bučin neřešena, nebyly udržovány

9140 Středoevropské subalpínské bučiny s javorem (*Acer*) a šťovíkem horským *Rumex arifolius*),

L5.2 horské klenové bučiny)

Horské klenové bučiny na Šumavě pouze fragmentárně (středoevropské subalpínské) s javorem (*Acer pseudoplatanus*) a šťovíkem horským (*Rumex arifolius*) v oblasti šumavských bučin, ve svahových polohách sutí do cca 1100 m n.m. Diagnostické druhy v podrostu: oměj šalamounek – *Aconitum plicatum*, havez česnáčková – *Adenostyles alliariae*, papratka horská – *Athyrium distentifolium*, krabilice chlupatá – *Chaerophyllum hirsutum*, mléčivec horský – *Cicerbita alpina*, devětsil bílý – *Petasites albus*, pryskyřník platanolistý – *Ranunculus platanifolius*, šťovík áronolistý – *Rumex arifolius*, vrbina hajní – *Lysimachia nemorum*, žluťucha orlíčkolistá – *Thalictrum aquilegifolium*. Ohrožení převod na hospodářské smrčiny, přezvěření, ruderalizace, acidifikace. **Management:** podpora přirozené obnovy stanovištně původních dřevin, vnášení jedle, individuální oplocení proti zvěři, zpětná obnova klenových bučin neřešena, nebyly udržovány nízké stavy zvěře, nedocházelo k ochraně přirozeného zmlazení - zřejmě v rámci bezzásahovosti.

9180* Lesy svazu *Tilio-Acerion* na svazích, sutích a v roklích

Toto stanoviště je ovlivňováno z hlediska disturbancí především větrem a mokrým sněhem.

Vzhledem k poměrně velkému zastoupení smrku ztepilého v rámci tohoto stanoviště je významné též působení lýkožrouta smrkového. Roli může mít působení jelena evropského a norníka rudého.

Probíhající klimatická změna spojená s posunem začátku jara může mít významný vliv na budoucí dynamiku lesních společenstev.

prioritní typ přírodního stanoviště, (L4 suťové a roklinové lesy)

Suťové a roklinové lesy (sv. *Tilio-Acerion*) se vyvinuly v zaříznutých roklinách a zazemněných sutích, na svazích, sutích a roklích v kolinních až montánních polohách (do 800-900 m n.m.), roztroušeně, maloplošně např. jako měsíčnicové javořiny (*Lunario-Aceretum*). Převládají zde rychle rostoucí dřeviny. Mají retenční a půdoochrannou funkci, na méně extrémních stanovištích někdy přešly ve smrčiny (*Picea abies*), sukcesně navazují na květnaté bučiny. Expanzivní druhy svízel přitula (*Galium aparine*), netýkavka malokvětá (*Impatiens parviflora*). Diagnostické druhy v podrostu: udatna lesní – *Aruncus vulgaris*, měsíčnice vytrvalá – *Lunaria rediviva*, hluchavka skvrnitá – *Lamium maculatum*, kapradina laločnatá – *Polystichum aculeatum*, jelení jazyk celolistý – *Phyllitis scolopendrium*. **Ohrožení** těžba. Přezvěření, výsadba nepůvodních dřevin. **Management:** zabezpečit přirozenou obnovu jedle – ochrana proti okusu zvěří (příp. individuální oplocení), podpora přirozené druhové skladby, doplnění odolných klenů jilmu, tisů, nebylo sledováno zachování přirozené skladby stromového patra, omezení nepůvodních dřevin, podpora zmlazení ušlechtilých listnáčů, asanace grafiozních jilmů (*Ulmus glabra*) - zřejmě ne v rámci bezzásahovosti.

91D0* Rašelinný les

Toto stanoviště je ovlivňováno z hlediska disturbancí především suchem. Z biotických disturbančních činitelů je na některých lokalitách možný vliv zejména bobra evropského. Okrajový vliv může mít působení jelena evropského. Vzhledem k velkému zastoupení smrku ztepilého v rámci tohoto stanoviště je *významné též působení lýkožrouta smrkového a větrných disturbancí.*

(L9.2A rašelinné smrčiny, L10.1 rašelinné březiny, L10.2 rašelinné brusnicové bory, L.10.4 blatkové bory, R3.2 rašeliniště s klečí)

Rašelinné smrčiny hojně na Šumavě, časté na trvale zamokřených okrajích vrchovištních rašelinišť na glejových podzolech, pseudoglejích a organozemních (rašelinných) glejích jako Sphagno-Piceetum. Diagnostické druhy v podrostu: vlochyň – *Vaccinium uliginosum*, přeslička lesní – *Equisetum sylvaticum*, suchopýr pochvatý – *Eriophorum vaginatum*, bezkolenec modrý – *Molinia caerulea*, rojovník bahenní – *Ledum palustre*. Často přeměněny na smrkové monokultury. Lokálně byly narušeny kůrovcovými kalamitami v rámci bezzásahovosti. **Ohrožení** vysušováním - ztráta obranyschopnosti před kůrovcem !), příp. imisemi, po vysušení je expanzivní bezkolenec modrý (*Molinia caerulea*), dále ostřice třeslicovitá (*Carex brizoides*), třtina křovištní (*Calamagrostis epigejos*), či ostružiník (*Rubus fruticosus* sp. agg.). **Management:** dle potřeby hrazení zbytků melioračních rýh či revitalizační opatření.

91E0* Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy (*Alno-Padion, Alnionincanae, Salicionalbae*)

Pro toto stanoviště je zásadní především působení suchem. Pro tyto porosty je zásadní míra přirozenosti tekoucích vod, které ovlivňují. Z biotických disturbančních činitelů je možný vliv zejména bobra evropského.

prioritní typ přírodního stanoviště, (L2.1 horské olšiny s olší šedou, L.2.2 údolní jasanovo-olšové luhy) Horské olšiny s olší šedou (sv. *Alnion-incanae*) se vyskytují podél břehů bystrin s prudce tekoucí vodou. Jasanovo-olšové luhy se vzácněji vyskytují podél středních úseků toků (převážně as. *Stellario-Alnetum glutinosae* a *Arunco sylvestris-Alnetum glutinosae*). Jasanovo-olšové (*Alno-Padion*), horské s olší šedou (*Alnion incanae*), příp. měkké luhy (*Salicion albae*). Okrajově v Šumavském podhůří a horských údolích, břehy vodních toků, obvykle omezeny jen na úzké doprovody. Diagnostické druhy v podrostu: oměj šalamounek – *Aconitum plicatum*, mléčivec alpský – *Mulgedium alpinum*, pryskyřník platanolistý – *Ranunculus platanifolius*, kamzičnick rakouský – *Doronicum austriacum*, žluťucha orlíčkolistá – *Thalictrum aquilegiifolium*, chrastavec lesní – *Knaucia dipsacifolia*, šťovík áronolistý – *Rumex arifolius*, čarovník alpský a prostřední – *Cicerbita alpina*, *C. intermedia*, mokřýš střídavolistý a vstřícnolistý – *Chrysosplenium alternifolium*, *Ch. oppositifolium*, přeslička lesní – *Equisetum sylvaticum*, vrbina hajní – *Lysimachia nemorum*. Lokálně náhradní topoly, keřovité vrby, příp. zruderalizované, **ohrožení** vysušením a expanzivními a invazními druhy: ostřice třeslicovitá (*Carex brizoides*), svízel povázka (*Galium aparine*), křídlatka (*Reynoutria* sp.agg.), zlatobýl (*Solidago canadensis*, *S. gigantea*), kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*), bez černý (*Sambucus nigra*). **Management:** redukce sukcesních smrků, doplňování autochtonní olše šedé, prosvětlení v místech významného výskytu chráněných a ohrožených druhů bylinného podrostu (bledule jarní aj.), nenarušovat vodní režim, není řešena přirozená skladba dřevin v rámci bezzásahovosti.

9410 Acidofilní smrčiny (*Vaccinio-Piceetea*)

Pro tyto porosty je zásadní otázka působení větru a lýkožrouta smrkového. *Nerušené působení těchto dvou disturbančních činitelů bylo zásadní pro formování přirozené dynamiky tohoto habitatu.* Vliv může mít působení jelena evropského a norníka rudého

L9.1 horské třtinové smrčiny, L9.2B podmačené smrčiny, L9.3 horské paprkatkové smrčiny Acidofilní smrčiny (svaz *Piceion excelsae*) jsou vázány pouze na nejvyšší

vrcholové a hřebenové partie v polohách převážně nad 1200 m, na severních svazích nad 1150 m n.m. Převážná část těchto porostů přísluší do široké asociace Calamagrostio villosae-Piceetum. Zakrslé řídké rašelinné smrčiny jsou vyvinuty na obvodu mnohých vrchovišť (as. Sphagno-Piceetum). Diagnostické druhy v podrostu: podbělice alpská - Homogyne alpina, bika lesní - Luzula sylvatica, čípek objímavý - Streptopus amplexifolius, sedmikvítek evropský - Trientalis europaea, suchopýr pochvatý - Eriophorum vaginatum, papratka horská - Athyrium distentifolium, mlčivec horský - Cicerbita alpina, podbělice alpská - Homogyne alpina, bika lesní - Luzula sylvatica, šťovík áronolistý - Rumex arifolius, ptačinec hajní - Stellaria nemorum, žebrovice různolistá - Blechnum spicant, sedmikvítek evropský - Trientalis europaea, přeslička lesní - Equisetum sylvaticum, vlochyň - Vaccinium uliginosum. **Ohrožení:** byly rozsáhle rozvráceny větrnými a následnými kůrovcovými kalamitami zejména vlivem proklamované a vyžadované bezzásahovosti k „výrobě“ virtuální divočiny, neautochtonní populace, změna vodního režimu - sucho, imise, acidifikace horských půd, eutrofizace (degradace bylinného patra). **Management:** dosadba listnatých dřevin, udržování různověkých porostů, podpora přirozené obnovy, omezení fragmentace porostů, v případě potřeby hrazení zbytků melioračních rýh.

Porovnání mapovaných lokalit v EVL Šumava

Na příkladu situace EVL Šumava při jejím vyhlášení a v současnosti je možno sledovat důsledky naoktrojované bezzásahovosti k výrobě „pralesové divočiny“. Opuštěním tradičního využívání bezlesí dochází k rychlému snižování biodiverzity a krajinných hodnot, chtěnou disturbancí hřebenových smrčín dochází k aridizaci a vysychání nejcecnějších biotopů retenčních rašeliníšť a současně k narušení vodohospodářského režimu. **Dochází tak k neudržitelnému vývoji, ekologické nestabilitě a homogenizaci území na aridizované lesostepní formace.** Doposud byly hřebenové smrčiny Šumavy chráněny jako autochtonní porosty. Prvoplánová bezzásahovost ve zkulturněných biotopech k výrobě „virtuální divočiny“ alespoň na 75 % ploch Šumavy, sofistikovaně mediálně intenzivně prosazovaná placeným Hnutím Duha a několika kariérními ideology (většinou učiteli JČU) je barbarským zločinem. Území Šumavy bylo v minulosti zkulturněno zejména významným podílem extenzivně využívaných travních porostů, ale převážně i trojgenerační výsadbou smrků. Vymezení chráněných území přírody a způsobu jejich ochrany je bytostně národní / státní záležitostí a do toho nemůže žádná „nadřazená organizace“ mluvit (nanejvýš doporučovat). Nepravdivá mlžení dokládá množství ideologických výroků: nejprve byly šumavské hřebenové lesy označovány jako „unikátní klimaxové smrčiny“, posléze bylo "nutno" tyto nepřirozené porosty co nejrychleji zlikvidovat, jejich nabídkou pro kůrovce, aby vznikly „*přirozené, věkové, druhové i prostorově rozrůzněné stabilní lesy*“. Někdejší středoevropské boreokontinentální smíšené smrko-jedlo-bukové lesy přešly na Šumavě, díky výběrovému využívání buků na pálení dřevěného uhlí, jedlí na stavební dřevo a několikerému doplňování rychle rostoucích smrků, na stejnověké kmenové smrčiny. Jedinečný charakter dosavadní kulturní Šumavy vytvářelo bezlesí, zejména travní porosty, na něž byla vázaná bohatá flóra, jež sukcesně je bezzásahovostí likvidováno a jejíž podíl klesá z někdejších více než 30 % pod 5 %. Monotónní smrčiny ale snadno podléhají vichřicím a hmyzím kalamitám. Dnes, po vynucených disturbancích se na rozvolněných plochách, v podrostu suchých smrčín uplatňují zejména expanzivní vysoké trávy – metlička křivolaká / Avenella flexuosa, třtina křovištní a chloupkatá / Calamagrostis epigeios, C. villosa či metlice trsnatá / Deschampsia caespitosa a polokeřevité borůvky / Vaccinium myrtillus (indikující degradované půdy). Souvislé smrkové porosty jsou vegetačně chudé,

unifikovaně monotónní, ale i potravně jsou pro většinu fauny velmi chudé. Bezzásahovostí ve zkulturněných biotopech vznikají převážně degradovaná společenstva, vzhledem k výraznému prosazení konkurenčních, expanzivních a invazních, druhů i patogenů, převážně ekologicky validních druhů na nových „polootevřených“ disturbovaných plochách, dále ukončením blokování sukcese a vlivem působení vzrůstajících stresových faktorů (zejména sucho ale i teplo). Množství příkladů je nejen v Evropě (zejména Středozeří), ale po celém světě. Bezzásahovostí **dochází k likvidaci vymezených chráněných hodnot EVL**, proto nechráněné Pošumaví je dnes cennější než ostře chráněná Šumava. **Jedinečná biodiverzita Šumavy, mapovaná fytocenologickými snímky a botanickým mapováním před vyhlášením EVL je převážně likvidována. Situaci jednotlivých taxonů podrobně sleduje studie Genocida šumavské květeny. Naoktrojovanou ideologii experimentální hazardní výroby divočiny bezzásahovými sukcesními procesy jsou nejen likvidovány předměty ochrany EVL, ale současně vznikají bilionové škody. Další fatální vývoj se dá již dnes predikovat, ale ne těmi, kdo požadují ochranu přírodních procesů - povodní, erozí, sucha, polomů, epidemií chorob a škůdců, k výrobě jejich vysněné "přírodní divočiny" (zde vzniká pouze virtuálně rozpadem a degradací původních biotopů). Obě nám známé předchozí zločinné ideologie nebylo možno smírně zastavit, současnou zřejmě také ne.**

Klíčové je udržení biodiverzity Šumavy, což je základní cíl biotopové i druhové ochrany, a v tom má hlavní úlohu bezlesi, které však dlouhodobě velmi rychle mizí - z někdejších 30 pod 5 %.

Mihule potoční (*Lampetra planeri*)

Pro tento druh je zásadní především suchem. Pro tento druh je zásadní míra přirozenosti tekoucích vod, které ovlivňují. Z biotických disturbančních činitelů je možný vliv zejména bobra evropského.

Netopýr velký (*Myotis myotis*)

Tento druh ovlivňuje působení disturbancí v minimální míře.

Perlorodka říční (*Margaritifera margaritifera*)

Pro tento druh je zásadní především disturbancí způsobených suchem. Pro tento druh je zásadní míra přirozenosti tekoucích vod, které ovlivňují. Z biotických disturbančních činitelů je možný vliv zejména bobra evropského.

Dlouhodobě postupně vymírající, bez aktivní péče je udržení populace nemožné.

Rys ostrovid (*Lynx lynx*)

Pro tento druh je zásadní umožnění zejména disturbančního činitele vítr. Rys s oblibou využívá lesy s dobře dochovalými vývrátovými strukturami, kde nedošlo k zaklopení vývrátových koláčů a kde je tedy poměrně velké množství tlejícího mrtvého dřeva.

***Střevlík Ménériésův (*Carabus menetriesi pacholei*)**

Pro tento druh je zásadní disturbance suchem. Je pro něj zásadní návrat přírodního hydrologického režimu, který byl v minulosti negativně ovlivněn člověkem. Z biotických disturbančních činitelů není

Vranka obecná (*Cottus gobio*)

Pro tento druh je zásadní především disturbancí způsobených suchem. Pro tento druh je zásadní míra přirozenosti tekoucích vod, které ovlivňují. Z biotických disturbančních činitelů je možný vliv zejména bobra evropského.

Vrápenec malý (*Rhinolophus hipposideros*)

Tento druh ovlivňuje působení disturbancí v minimální míře.

Vydra říční (*Lutra lutra*)

Pro tento druh je zásadní především disturbancí způsobených suchem. Pro tento druh je zásadní míra přirozenosti tekoucích vod, které ovlivňují.

***Hořeček český (*Gentianella praecox subsp. bohemica*)**

Tento druh ovlivňují přirozené disturbance minimálně.

Původně hojný druh je po opuštění extenzivního využívání trvalých travních porostů, tj. pastva, příp. seč na kritickém ústupu, proto zařazen mezi kriticky ohrožené jak v ČR, tak EU i červeném seznamu IUCN, takže bez trvalého managementu vyhyne.

Srpnatka fermežová (*Hamatocaulis vernicosus*)

Tento druh ovlivňuje a sucho. Zároveň jej pozitivně ovlivňuje mechanické narušení působením např. jarního tání sněhu.

Šikoušek zelený (*Buxbaumia viridis*)

Pro tento druh je zásadní umožnění větrných disturbancí a působení kůrovce. Druh potřebuje mikrostruktury spojené s ležícím mrtvým dřevem a vývratovými strukturami.

Chřástal polní (*Crex crex*)

Druh vázaný na sekundární bezlesé plochy, jehož výskyt není přímo ovlivňován přírodními disturbancemi.

Druh vyžaduje vhodný management, resp. obhospodařování.

Tetřívěk obecný (*Tetrao tetrix*)

Druh vázaný na přirozené bezlesé plochy a lesní lemy. Je pro něj proto zásadní umožnění nerušeného vývoje rašelinných biotopů a nastavení přirozeného vodního režimu. možné vyloučit vliv bobra evropského.

Přes dotační programy se nedaří zajišťovat pro něj vhodné biotopy.

Tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*)

Druh vázaný především na horské smrčiny přímo profituje z přirozeného vývoje horských smrčín spojených s uvolněním způsobených disturbancí větrem a lýkožroutem smrkovým.

Kdysi hojný, lovný druh (dokonce i na Plzeňsku) je areálově omezován likvidací vhodných biotopů (s potravní nabídkou) a zdrojem vody, ale i predátory, zejména liškami.

Vlk obecný (*Canis lupus*)

Druh pro své přežití potřebuje dostatek potravy. V podmínkách Šumavy především jelení zvěře. Pro úspěšné vyvádění mláďat mu zároveň vyhovují zachovalé lesy s dostatkem úkrytů a zachovalými vývratovými strukturami.

Na Šumavě jsou již dvě vlčí smečky, vlčinec a max. podpora jeho rozšíření jak současnou Správou NPŠ, tak MŽP.

Analýza druhové ochrany vegetace Šumavy je pro svoji rozsáhlost zpracována separátně.

V posledním, nepřijatém Plánu péče se v Péči o genofond uváděly následující taxony: Jsou to botanické druhy, obvykle likvidované aridizací či spontánní sukcesí:

1. Ostřice šlahounovitá / *Carex chorrodorrhiza*, odumírá spolu s rašeliništi
2. Ostřice dvoudomá / *Carex dioica*, odumírá spolu s rašeliništi
3. Šafran bělokvětý / *Crocus albiflorus*, mizí vysycháním a zarůstáním travnatých ploch
4. Prstnatec majový rašelinný / *Dactylorhiza majalis* subsp. *Turfosa*, mizí vysycháním mokřadů
5. Prstnatec Traunsteinerův / *Dactylorhiza traunsteineri*, mizí vysycháním mokřadů
6. Hvozdík pyšný / *Dianthus superbus*, mizí vysycháním mokřých lokalit
7. Rosnatka anglická / *Drosera anglica*, likvidována vysycháním rašelinišť
8. Pětiprstka žežulník / *Gymnadenia conopsea*, mizí spontánní sukcesí
9. Běloprstka bělava / *Leucorchis albida*, mizí spontánní sukcesí
10. Vstavač kukačka / *Orchis morio*, mizí likvidací trvalých travních porostů
11. Vstavač mužský / *Orchis mascula*, mizí spolu s orchidejovými loukami
12. Vstavač osmahlý / *Orchis ustulata*, mizí spontánní sukcesí
13. Vřesovec čtyřřadý / *Erica tetralix*, mizí vysycháním mokřadů
14. Bradaček srdčitý / *Listera cordata*, mizí spolu s vlhkými mýtinami
15. Plavuňka zaplavována / *Lycopodiella inundata*, mizí spolu s vysycháním a sukcesí

16. Stulík malý / Nuphar pumila, **mizí spolu s mokřady**
17. Rozchodník huňatý / Sedum villosum, **mizí spolu s vysycháním vhodných lokalit**
18. Zevar nejmenší / Sparganium minimum, **mizí spolu s vysycháním rašelinných tůňek**
19. Kropenáč vytrvalý / Swertia perennis, **mizí spolu s prameništi**
20. Bublínatka jižní / Utricularia ochroleuca, **mizí spolu s mělkými vodami**
21. Suchopyrek alpský / Trichophorum alpinum, **mizí vysycháním rašelinišť a pramenišť**
22. Šidlatka ostnovytrusná / Isoetes echinospora, **přežívá v jezerech jen managementem**
- Vyjmenovane "sledovane" zoologicke druhy, **obv likvidované aridizací či disturbancí smrčín**
1. Perlorodka říční / Margaritifera margaritifera, **přežívá jen s pomocným managementem**
2. Střevlík Menetriesův / Carabus menetriesi, **ohrožen vysycháním rašelinišť**
3. Obojživelníci / Amphibia, **ohroženi vysycháním vodních ploch**
4. Mihule potoční / Lampetra planeri, **ohrožena vysycháním vodních toků**
5. Vranka obecná / Cottus gobio, **ohrožena znečištěním vod - i přírodním**
6. Čap černý / Ciconia nigra, **ohrožen vysycháním Šumavy**
7. Jeřábek lesní / Bonasa bonasia, **ohrožen spontánní sukcesí travnatých biotopů**
8. Tetřev obecná / Tetrao tetrix, **i přes dotační pomoc výrazný pokles vzhledem k nedostatečným opatřením např. při spontánní sukcesí travnatých biotopů**
9. Tetřev hlušec / Tetrao urogalus, **likvidován množstvím predatorů, likvidaci vhodných biotopů a vodních napajedel**
10. Chřástal polní / Crex crex, **mizí spolu s vlhkými trvalými travními porosty**
11. Kulišek nejmenší / Glaucidium passerinum, syc rousný / Aegolius funereus, datel černý / Dryocopus martius, datlík tříprstý / Picoides tridactylus, strakapoud bělohřbetý / Dendrocopos leucotos, **mizí spolu se vzrostlými lesními porosty**
12. Sokol stěhovavý / Falco peregrinus, **limitován vhodnými hnízdišti a potravní nabídkou**
13. Puštík bělavý / Strix uralensis, **vyžaduje vlhčí letité lesní porosty**
14. Lejsek malý / Ficedula parva, **vyžaduje husté listnaté lesy s vodním tokem**
15. Bekasina otavní / Gallinago gallinago, **mizí s vysycháním a sukcesí bezlesí**
16. Kos horský / Turdus torquatus, **mizí spolu s oteplováním a vysycháním biotopů**
17. Vrapenec malý, netopýr velký / Rhinolophus hipposideros, Myotis myotis, aj., **stabilní**
18. Vydra říční / Lutra lutra., **úspěšně se šíří**
19. Rys ostrovid / Lynx lynx, **úspěšně reintrodukovan**
20. Bobr evropský / Castor fiber, **úspěšně se šíří**

Vyhodnocením vývoje předmětů ochrany se potvrzuje, že bez trvalého monitoringu a ekosystémového asistenčního managementu dochází k jejich zániku, přesto však současná Správa NPŠ a současné MŽP požaduje totálně většinou bezzásahovost, resp. ochranu přírodních procesů !

4.2. Mapa se zákresem hranic NPŠ

4.3. Mapa se zákresem překryvu NPŠ s územím evropsky významných lokalit nebo ptačích oblastí

4.4. Mapa se zákresem základní cestní sítě na území NPŠ

4.5. Mapa se zákresem cestní sítě důležité pro management území a naplnění krátkodobých a střednědobých cílů NPŠ

4.6. Mapa se zákresem cestní sítě určené pro pohyb návštěvníků v NP

4.7. Mapa se zákresem dlouhodobých cílů ochrany NPŠ

žlutě - nerušený průběh přírodních dějů - zcela degradační působení likvidující většinu předmětů ochrany, plánované na naprosté většině území

modrá - ochrana biodiverzity (podmíněno trvalou činností člověka) - nesouvislý prostor, proužky na okrajích NPŠ (500 m široký "pufrační" pás) a v okolí Srní

červeně - zajištění trvale udržitelného vývoje - pouze drobné lokality u některých sídel

Výhledová zonace

plochy % rok	a přírodní bezzásahová divočina	b přírodě blízká pozměněné ekosystémy (jen zásahy proti kůrovci)	c soustředěná péče ochrana ohrožených druhů a biotopů	d kulturní zastavěná území
2020	27,7	24,6	46,5	1,2
2036	52,3	25,4	21,1	1,2
2060	75	2,7	21,1	1,2

Mapa dlouhodobých cílů ochrany NP Šumava - komentář viz výše

Vhodné je si připomenout světově uznávanou pravdu:

„Chceme-li zachránit ohrožené druhy a uchovat funkční krajinu, musíme vycházet z ekosystémového přístupu, tj. vedle ochrany přírody současně spravovat půdu, vodu i živé organismy. Vyhlásit určité území za národní park, byť sebelépe naplánovaný, nikdy nestačí. Nezbytnou součástí rovnice je člověk, potřebné je, aby území bylo pod ochranou místních komunit, které lidé mohou dokonce v udržitelném rozsahu využívat, což přispěje i lidem, kteří jsou závislí na službách či produktech spjatých s daným ekosystémem.“

Puls Země – Zpráva o globálních trendech, National Geographic, Washington D.C.2008

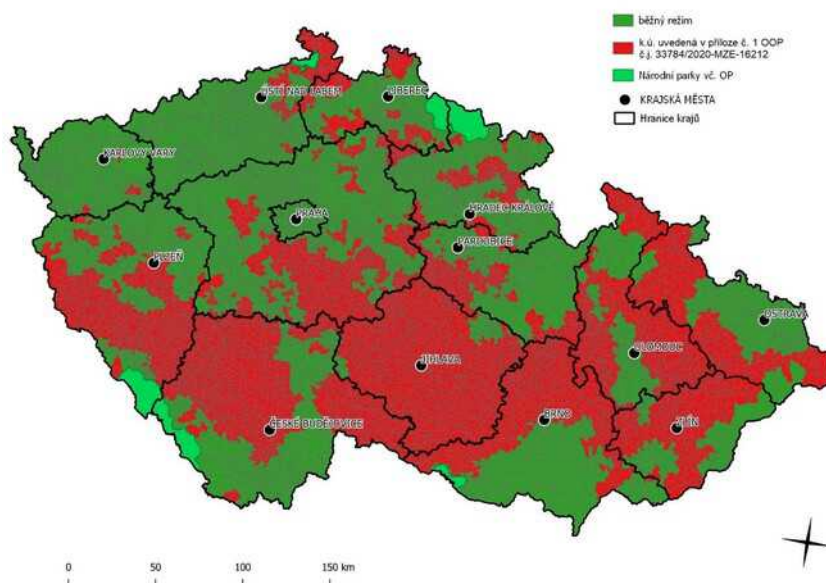
Čím rychlejší a rozsáhlejší jsou změny na přírodě, tím větší škody na životním prostředí a přírodě vznikají. Současnou zonací je téměř 53 % kulturní Šumavy ideologicky vymezeno jako "divočina", resp. území přírodní, kde dochází k ochraně nerušeného průběhu dynamiky přírodních sil, které nám údajně vyrábí odolné přírodní biotopy. Stejně jako dvě minulé zažité zločinné ideologie je utopie. Avanturismus bezzásahové ideologie vede k závažnému či trvalému ohrožení či dokonce k likvidaci předmětu ochrany. Vyráběná "divočina" Šumavy v nastoupené vývojové trajektorii přináší oproti proklamacím pouze upadající chlumní, téměř monokulturní smrkový les, věkově stejnorodý a jen nepodstatně rozčleněný, lokálně s podrostem expanzivních trav, s vysychajícími rašeliništi a téměř totální likvidací floristicky i entomologicky bohatých pastevních a lučních trvalých travních porostů, při zániku zbytků reliktních pralesových porostů a většiny chráněných, ohrožených, endemitních a reliktních druhů, jež jsou převážně vázány na sekundární bezlesí, avšak s „vyrobenou množárnou“ lignikolního hmyzu a lignikolních hub, lokálně s erozně narušeným substrátem, lokálně s eutrofizací ledovcových jezer z dendritu uhynulých smrků a intoxikovanou vodou jezer hliníkem vyplaveným z půdy. **Šumava nezkvétá, Šumava usychá.** Stejně jako minulé ideologie nevychází z potvrzených fakt, ale z ideologických předpokladů. V průběhu uskutečňované "ochrany" Národního parku Šumava přešla velká část rizik do ekologické újmy a reálných škod, závažně vzrůstajících zejména v posledních 5 letech. **Dopadem je kůrovcový rozpad smrčín Česka z chráněného epicentra na Šumavě, v současném poločase zatím ve směru převládajících větrů až na Jeseníky a bilionové škody.** Současné Zásady nesledují zajištění klimaxových lesů a ekologickou stabilizaci, ani ekonomické a sociální dopady. Bezzásahový model „vytváření divočiny“ nesnižuje, ale naopak zvyšuje globální ekologické hrozby a nebezpečí svými vzrůstajícími stresovými faktory (např. ekologicky rozvrat, vymírání organismů, aridizace, kontaminace prostředí, ...). Populistickou ideologii „příroda si sama nejlépe pomůže“ v **konkrétním případě došlo z chráněné kůrovcové množárny v NP Šumava při výrobě "pralesové divočiny" k národní kůrovcové katastrofě.** Vytvořit opuštěnou krajinu přístupnou jen strážcům NP a vybraným přírodovědcům je nonsens. Rigidní ochrana přírody Šumavy sama o sobě nedokáže zabezpečit ochranu biodiverzity, potřebnou biodiverzitu však zajišťovalo minule citlivé extenzivní využívání. V důsledku rozsahle disturbance lesa zejména v hřebenových polohách Šumavy, přestává toto území plnit klimaticky stabilizační funkci, dochází k fatálnímu vysychání území, mezoklimatickým změnám s dopadem na celou Českou kotlinu. Proto by mělo být přistoupeno k revizi/aktualizaci znění zák. č. 123/2017, ve vazbě na konkrétní vlivy, zejména zejména vlivy na chráněné předměty ochrany, vlivy na lesní porosty, vlivy na vodní režim, vlivy na ovzduší a místní klima, vlivy na obce a jejich obyvatele, kumulativní a synergické vlivy na environmentální, ekonomickou a sociální udržitelnost a přeshraniční vlivy.

Základní specifikované principy environmentální udržitelnosti: princip rovnováhy tří pilířů udržitelného vývoje, princip soudržnosti a integrace politik a řízení, princip předběžné opatrnosti, princip generační a mezigenerační odpovědnosti, princip rovných příležitostí, princip partnerství, princip mezinárodní odpovědnosti, princip rozmanitosti. Vědecká objektivita se zde vytrácí, věda se ideologizuje, ale i politizuje, do značné míry z neznalosti globální situace. Ideologové bezzásahové „divočiny“ využili politické situace k nastartování rozsáhlých disturbančních procesů, pomoci nichž chtějí přírodními procesy instalovat virtuální divočinu v srdci Evropy. Zcela však chybí odborníci s globálními zkušenostmi, zabývající se komplexním vyhodnocením a interdisciplinárními znalostmi, kteří by byli schopni propojit jednotlivé odbornosti a systémově navrhnout nebo alespoň analyzovat krizovou situaci, trendy nebo prognózu nebezpečí prohlubující se kalamity a kolapsu ekosystémových služeb Šumavy a souvisejících socio-ekonomických dopadů. **Prioritní by mělo být udržení vody v krajině, současná zkázonosná bezzásahová výroba divočiny likvidující převažující smrčiny aridizuje nejen Šumavu, ale i Česko. Strom je základní ekostabilizační a ekoklimatická jednotka.** Zásadní zpracovaný dokument "Analýza rizik navrhované zonace Národního parku Šumava" z r. 2019 byl v sestavených Zásadách péče zcela opominut. Ideologové divočiny údajně bezzásahovým obnovním managementem vyrábí přírodní les s obnovenou autoregulací. Avšak dnes je již zřejmé že nebude realizován. Ideologický předpoklad tzv. malého vývojového cyklu lesa, tak se ideologové spoléhají na tisíciletý velký vývojový cyklus lesa, který se za vhodných ekologických a klimatických podmínek vyskytuje v klimaxových lesích, avšak ne v současných podmínkách České republiky. Politickou odpovědnost za ekologický rozvrat a ekonomické ztráty má vládní strana, jejíž exponenti naoktrojovali bezzásahovost k "výrobě divočiny". V současné "ochraně" NP Šumava jsou zásadně narušovány základní pilíře trvale udržitelného vývoje a zákon č. 167/2008 Sb. o předcházení ekologické újmě a o její nápravě. Smutné je, že po prožitých zločinných utopistických ideologiích fašismu a komunismu prožíváme další - bezzásahové zdivočení kulturní přírody. Po naoktrojované disturbanci hřebenových smrčín Šumavy, vysychající Šumava neumožní souvislou obnovu lesa, pouze lesostepní formace, tedy její aridizaci a návazně i aridizaci Česka. Vědecký guru evolučního vývoje lesů prof. J. Jeník prohlašuje: Program udržitelného vývoje celistvé Šumavy je zvláště závažným problémem přírodovědeckým, společensko-hospodářským a politickým. Nutná je aktivní péče o celou krajinu, ne pasivní ochrana náhodně vybraných struktur a procesů čisté přírody. Přestože je lýkožrout smrkový přirozenou složkou pralesových lesních ekosystémů, nelze uvažovat o jeho nekontrolovaném působení na vrcholcích šumavských hor v sousedství smrkových plantáží. Současná snížená životaschopnost a obranyschopnost smrků usnadňuje kůrovcům nálet, žír a rozmnožování. Ohrožené lesní porosty Šumavy nelze ponechat bez aktivní podpory, žádoucí je přírodě blízké pěstování lesa a promyšlená reintrodukce vytlačených druhů, zejména buku, jedle a ušlechtilých listnáčů. Rigidní bezzásahová ochrana přírody Šumavy sama o sobě nedokáže zabezpečit ochranu biodiverzity, potřebnou biodiverzitu však zajišťovalo minulé citlivé extenzivní využívání. Ekologicky relativně stabilní území Česka se stalo ekologicky labilní, došlo k oslabení autoregulačních pochodů v ekosystémech, s potřebou dlouhodobých energetických vkladů do ekosystému. Nepříznivými změnami v krajině jsme změnilí velký vodní cyklus. Průběh počasí se extrémizuje: málo vody, sucho, lokální přívalem deště. Selský rozum dlouhodobým zažíváním přírody přirozeně cítí co znamenají změny fyzikálních vazeb teplot povrchů Země a tlaku vzduchu a jak ovlivňují koloběh vody.

V budoucnosti budou další generace vzpomínat na ideologické odmítání ochrany vzrostlého lesa pro bezzásahovou výrobu "pralesové divočiny" v kulturním území Čech a dlouhodobé nátlakové akce těchto ideologů, což je skutečným vědcům cizí (poslední akce "Vědci pro Šumavu" a "Dvanáct mýtů o Šumavě" - J. Hruška, P. Kindlmann aj.). Vedoucí propagandista divočiny L. Miko, který z Bruselu řídil její výrobu v Česko-Slovensku, prohlašuje v září 2020 v TV šotu: vodárenské nádrže nás nezachrání, potřebujeme retenci v krajině. Avšak hazardní výroba divočiny likviduje retenci vody v našich lesích, přičemž mnohé oblasti, kde byla zrušena retence krajiny, stále ještě fungují díky vodním nádržím (západ USA, střední Čína aj.). Vodních zdrojů je zřejmě v Evropě nejméně na ostrovech Kréta a Malta málo jich je v Polsku, Španělsku a Česku. Do ČR prakticky odnikud nepřitéká žádná voda, tedy primárním zdrojem ke srážková voda. Vodní hospodářství je tedy zcela v našich rukou, oproti většině zemí, kde se již o vodu se sousedy potichu bojuje. V ČR jsme závislí převážně na povrchové vodě. Nejlepší podmínky pro zadržování a vsakování vody poskytují lesní plochy (nejlépe smíšené), rašeliniště a travní porosty, případně jeteloviny a jetelotrávy, negativní pak nepokrytá pole či obiloviny. Nutné je uvést, že základní vazbu vody umožňují půdy s dostatkem humusu.

Žel, zatím nedochází k žádoucímu sledování globálních, širších a zpětných vazeb. Někdejší humidní Šumava se stala hazardním šumavským experimentem kůrovce, v kterém vysychají nejcenější retenční plochy rašelinišť (což je odůvodňováno tím, že byly v minulosti odvodněny) vlivem bezzásahové výroby „divočiny“ (kůrovcovou disturbancí hřebenových smrčů v délce 60 km), proto celé území se xerofytizuje a radikálně se mění mezoklima povodí Vltavy, Úhlavy, ale i České kotliny a stupňují se stresové faktory podmíněného sucha. A tak nám nezbývá než vodu chránit ústavně.

Smutné je, že po prožitých zločinných utopistických ideologiích fašismu a komunismu prožíváme další - bezzásahové zdivočení kulturní přírody. Po naoktrojované disturbanci hřebenových smrčů Šumavy, vysychající Šumava neumožní souvislou obnovu lesa, pouze lesostepní formace, tedy její aridizaci a návazně i aridizaci Česka. Pod vlivem dlouhodobé masivní ideologické propagandy a fabulované skutečnosti, dochází v NP Šumava naoktrojovanou převážnou bezzásahovostí k ekologickému rozvratu a bilionovým škodám, ke kterým se politicky aktéři nehlasí. Tato skutečnost je v rozporu s běžnou celosvětovou praxí zachování hodnot chráněných území vědeckým ekosystémovým asistenčním managementem. Ideologové divočiny údajně bezzásahovým "obnovním" managementem utopicky vyrábí přírodní les a utopicky obnovují autoregulaci.

Kůrovcově silně zasažené lesy (mapa MZe ČR, červenec 2020)

Doklad vývoje dynamiky přírodních procesů kůrovcového žíru z chráněného epicentra v NPŠ migračním typem Stepping Stones, prioritně ve směru převládajících větrů

Objem smrkového kůrovcového dřeva

rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019
mil. m ³	0,806	1,477	3,002	3,992	8,354	14,492

Lesní ekosystémy jsou živoucí organismy, podobně jako lidská společnost. V současné kovidové době si ideologové bezzásahovosti snad uvědomují, že bezzásahovostí by došlo k likvidaci převážné části lidské společnosti. A analogicky je tomu s pochvalovanou kůrovcovou disturbancí, ale i ostatními disturbancemi. Ideologové výroby pralesové divočiny povýšili disturbance na základní mantru, která nám má vyrobít lepší přírodu zřejmě v průběhu tisíciletého vývojového obnovního cyklu lesa:

- v lesních ekosystémech v cílovém stavu jsou disturbance v podobě lýkožrouta smrkového nepostradatelnou součástí dynamiky lesa a jsou plně v souladu s dlouhodobým cílem NPŠ
- stav dynamické rovnováhy je chápán jako stav přirozeného vývoje ekosystémů, při němž není činnost člověka blokována žádný z hlavních disturbančních činitelů
- není možné žádný z disturbančních činitelů při naplňování dlouhodobých cílů ochrany vynechat a uměle jej blokovat!
- zásadní je obnova přirozených ekosystémů včetně nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše národního parku
- z pohledu dlouhodobého cíle ochrany národního parku definovaného v § 15 odst. 3 ZOPK je postupná obnova přirozených lesních ekosystémů
- v posledních letech dochází v přirozených lesích v NPŠ k odumření dospělých stromů na cca 30 ha ročně, což je součástí přirozené dynamiky lesních ekosystémů!
- ponecháním polomů bez zpracování se významně podpořila biokomplexita lesních půd
- současně se s narušením lesních porostů dostavila změna mikroklimatických podmínek, které umožnily rozvoj přirozené obnovy, její početnost se zvýšila téměř 3krát, druhová skladba zaznamenala výrazný posun k vyššímu zastoupení sukcesních dřevin (27 % krátkověkých listnáčů v obnově v nadmořské výšce vyšší než 1150 m) a její nepravidelné a

náhodné uspořádání svědčí o probíhající úspěšné fázi obnovy narušených lesních porostů. Zvolený způsob obnovního managementu tedy splnil svůj cíl a přirozené lesní ekosystémy směřují k vysokému stupni autoregulace
- základním principem péče o lesní i nelesní ekosystémy je zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice.

ZÁSADNÍ POŽADAVEK

Přestože se jedná o zásadní dokument na 20 let péče o Národní park, je textová část jen rámcově formální, přičemž zcela nedostatečná je grafická část, kde na jednotlivých listech by měly být vymezeny předměty ochrany. Výroba divočiny na 75 % území NP Šumava, která je kulturním územím, je ideologický fanatický požadavek. Bezzásahová "ochrana", resp. ochrana přírodních procesů bezprostředně likviduje předměty ochrany EVL Šumava, NP Šumava, BR Šumava, CHOPAV Šumava - pramenné oblasti (ještě v polovině 50-tých let bylo možno při poznávání Šumavy každý den nalézt pramen), Ramsarské úmluvy - šumavská rašeliniště. Prioritním požadavkem je zastavení zločinné bezzásahové utopické výroby "pralesové divočiny", která navozuje ekologický rozvrat České republiky ! EVL Šumava nebyla zrušena - v tom případě by musela být nahrazena jinde ve stejném rozsahu, ani předměty její ochrany. Nastolení světově vědeckého ekosystémového asistenčního managementu, zajišťující požadovanou ochranu vymezených předmětů ochrany - biotopů a taxonů Evropsky významné lokality a Ptačí oblasti Šumava, Národního parku Šumava, Biosférické rezervace Šumava, Chráněné oblasti přirozené akumulace vod Šumava, Ramsarské dohody, Úmluvy o ochraně krajinného rázu, ale i požadavky Evropské unie na zachování tří pilířů trvale udržitelného vývoje - environmentální, ekonomický a sociální. Jedná se zejména o vymezení a plnění monitoringu a managementu jednotlivých předmětů ochrany a jejich kontrolu. Současným MŽP a současnou Správou NPŠ vnucená bezzásahovost, zcela likviduje specifikované předměty ochrany Šumavy, zejména EVL Šumava, proto aktéři jsou právně zodpovědní za narušování předmětů ochrany Šumavy a rozsáhlé environmentální a ekonomické škody !!!

Základní mantry současné ideologie výroby "přírodních lesů"/"pralesové divočiny"

- nastolení přirozených přírodních procesů (kůrovec nám nejrychleji a nejrozsáhleji převede lesy na přírodní)
- dosažení přirozené druhové, věkové a prostorové skladby lesa
- omezení resp. zamezení zásahů proti kůrovci (neboť vznikne nepříznivá holina)
- lesní porosty bez managementových zásahů se sami prořezávají a spontánně obnovují
- suchá dřevní hmota ponechaná na stojato slouží k redukci slunečního záření na půdní povrch a posléze ležící tlející dřevo adsorbuje vlhkost a zpomaluje odtok povrchových srážek a svým rozkladem navrácí živiny do půdy (Namibii mohou ideologové vidět až 1000 let staré suché, netlející stromy, díky suchu)
- vzniklé přírodní lesy budou mít širší biodiverzitu dřevožijných hub a živočichů
- zhoršená prostupnost lesů negativně neovlivní predátory.

Zák. č. 114/1992, verze 35, §15 Národní parky

(1) Rozsáhlá území s typickým reliéfem a geologickou stavbou a převažujícím výskytem přirozených nebo člověkem málo pozměněných ekosystémů, jedinečná a významná v národním či

mezinárodním měřítku z hlediska ekologického, vědeckého, vzdělávacího nebo osvětového, lze vyhlásit za národní parky.

(2) Veškeré využití národních parků musí být podřízeno zachování jejich ekologicky stabilních přirozených ekosystémů odpovídajících danému stanovišti a dosažení jejich přirozené biologické rozmanitosti a **musí být v souladu s cíli ochrany** sledovanými jejich vyhlášením.

(3) Dlouhodobým cílem ochrany národních parků je zachování nebo postupná obnova přirozených ekosystémů včetně zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše území národních parků a zachování nebo postupné zlepšování stavu ekosystémů, jejichž existence je podmíněna činností člověka, významných z hlediska biologické rozmanitosti, na zbývajícím území národních parků.

(4) Posláním národních parků je naplňovat dlouhodobé cíle ochrany národních parků a také umožnit využití území národních parků k trvale udržitelnému rozvoji, ke vzdělávání, výchově, výzkumu a k přírodě šetrnému turistickému využití, a to způsoby, které nejsou v rozporu s dlouhodobými cíli ochrany národního parku.

(5) Národní parky a jejich ochranná pásma se vyhláší tímto zákonem.

V § 22a V lesích národních parků je povinnost hospodařit tak, aby byly zachovány nebo podporovány jejich přirozené ekologické funkce a biologická rozmanitost.

V Evropě je nejekologičtější zemi Švýcarsko, kde je pouhých necelých 7% přírodních lesů v Alpách bezzásahových a stačí jim jeden národní park. **Uvedená situace naoktrojované bezzásahosti je v rozporu s ticíčovkami národních parků celého světa. Politicky vnucený evoluční hazard bezzásahovosti, za situace vzrůstajících stresových faktorů, i přes řadu zásadních námitek obyvatel, občanských skupin a předních odborníků, byl prosazen současným MŽP, současnou Správou NPŠ, za vydatné pomoci kariérních ideologů, přestože znamená ekologický rozvrat a bilionové škody.** Žel, povýšenecké jednání a tichá, postupná likvidace opozice, neumožnila racionální oponenturu. **Kůrovcová epidemie je způsobena záměrnou nečinností současného MŽP, s podporou řady vysokoškolských pedagogů. Současná výmluva na sucho, které postihlo i vedlejší Bavorsko a Rakousko, kde epidemii zabránili, vypovídá o realitě. Kůrovcová situace je analogická covidové a to říká vše. Máme již své historické zkušenosti s utopickou**

- výrobou 3. Velkoněmecké říše

- výrobou komunistických zemědělských velkozávodů

- tak proč nezačít s velkovýrobou divočiny v domácích kulturních územích.

Hazard se stal "vědeckou" prioritou, ideologové a kolaboranti se vždy najdou.

Aktuální problematika Šumavy je také uvedena v publikaci "Šumava a její perspektivy I,II", v "Analýze rizik navrhované zonace NP Šumava" a v závěrečném IX. díle publikace "Udržitelný vývoj světových regionů ? Ekologické vazby vývoje lidské populace a vegetace" (cca 7000 stran) a to na webových stránkách Hnutí Život v bloku Ideologie divočiny (likvidující chráněné biotopy a druhy).

Pod čarou

Ideologové výroby divočiny se svými kolaboranty připomínají tlupu nejbližší evoluční skupiny primátů, která když vybojuje území pro sebe, brání ostatním v přístupu. Současná skupinka, která si vybojovala Šumavu, tam ruší cesty, vyhlídky a rozhledny (zůstal jediný Poledník, který uzavřeli), nepouští turisty volně přes hranice (Modrý sloup), jako náhradní program zřizují prohlídkové obory, lidé z obcí by asi neměli opouštět zastavěná území, Farizejsky prohlašují "Šumava bez hranic", ale toto se trvale snaží zamezit, proto aby naši občané "se nenakazili" za hranicemi přístupem obyvatel k Šumavě v Rakousku či Bavorsku.

Předložené Zásady péče o NPŠ na léta 2021-2040 jsou obecným ideologickým výtvořem, jenž opakuje mantry zastánců tzv. bezzásahového režimu a argumenty těch vědců a pracovníků vědeckých institucí, jež byli uznáni za odborníky v oboru ekologie. Jeho obsah lze vyjádřit jedinou větou, a to, že «cílem péče o národní park v následujících letech je zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše území národního parku». Nerušený průběh je přitom možno zajistit pouze vyloučením rušivých elementů, za něž jsou považovány zejména všechny činnosti v ochraně lesa; jiné činnosti, hrazené z veřejných prostředků, povoleny jsou. Tím je o "Zásadách" v úplnosti řečeno v podstatě vše.

Adorují se disturbance (2.2. "Přírodní disturbance přispívají k různorodosti krajiny a stanovištní diverzitě ekosystémů"), aniž se rozlišují dopady disturbancí maloplošných a velkoplošných. Maloplošné disturbance skutečně přispívají k diverzitě ekosystémů a k různorodosti krajiny, náhlé zničení lesa na rozsáhlých souvislých plochách však vytváří fádni "polostepi" s pochybnou možností obnovení lesa v původní kvalitě v časovém rozměru člověka. Nevyslovený argument, že přírodní les pralesního typu se samozřejmě vytvoří až po stovkách let, je z rodiny argumentů o budování rozvinuté socialistické společnosti a základů komunismu.

Kalamitnímu rozvoji kůrovce, tohoto "ekosystémového inženýra", v lesích brání přírodní bariéry, tedy právě široká diverzita ekosystémů, které v umělé stejnověké monokultuře smrku chybějí. Absenci těchto přírodních bariér právě supluje ochrana lesa, a další lesnické postupy, které jsou zarputile odmítány již od r. 1989 (zeptejte se Moldana), mohou tyto přirozené bariéry v hospodářských lesích převáděných na lesy přírodě blízké vytvořit. Kombinací ochrany lesa a cílených opatření na vytvoření a posílení diverzity původně hospodářského smrkového lesa bylo možno dosáhnout lesů, které by nepřestaly plnit své přirozené ekologické funkce a přitom by postupně vyžadovaly stále méně a méně zásahů, až by nakonec dosáhly klimaxového stavu, tedy stavu, jež je proklamovaným cílem současné tzv. ochrany přírody a NPŠ. Jak se ovšem současný stav lesů na Šumavě od proklamovaného liší! Je signifikantní, že termín, kdy ten žádaný cílový les po práci "lékaře lesa" vznikne, uveden není.

Představa, že "může gradace lýkožrouta usnadnit návrat dřevin vhodných pro dané stanoviště" (2.2.2. Lýkožrout smrkový) je skutečně překvapivá. (Snad autor neměl na mysli, že lýkožrout, tento "inženýr lesa" zanechá do čisté smrčiny semena buku nebo javoru, které by na lokalitu typologicky patřily. Likvidací smrkového porostu vznikne téměř nebo úplně holina, která po rychlém zabuření (viz též zavedené prodloužení doby zalesnění) bude úporně vzdorovat vzniku bohatě všestranně strukturovaného lesa. Což se děje.

Pro "Zásady" je typický standardní způsob nakládání s fakty, kdy lokální skutečnosti, ať už drobné poškození nebo naopak drobný lokální úspěch, je účelově prezentován jako obecně platný stav (2.4.1. Přirozené lesní ekosystémy). Také tvrzení, že gradace kůrovce se zastavila v r. 2012 je poněkud nadnesené.

Je dobře, že NPŠ v posledních letech zahájilo "aktivní obnovní management prostřednictvím přestaveb lesních porostů", který lesníci požadovali již od samého počátku, v době, kdy se o založení NPŠ teprve jednalo. Čtvrt století je sice na pochopení účelu a smyslu tohoto opatření dost dlouhá doba, ale zaplat' pámbu alespoň za to.

Vzhledem ke kvalitám našeho právního řádu a péči státu o lesy a životní prostředí lze očekávat, že plán rozšiřování bezzásahových zón (bezzásahových ve smyslu zákazu ochrany lesa proti kůrovci) bude bezpochyby překročen.

Plánovanou péčí charakterizuje záměr "Plošné narušení stromového patra větrem nebo podkorním hmyzem (případně dalšími druhy narušení) je nedílnou součástí těchto dějů. Požár přírodního ekosystému je součástí přírodního procesu..." (3.3.1).

Bylo by zajímavé znát autorství jednotlivých částí "Zásad". Též chybí terminologický slovník, neboť např. pojem "biologické dědictví" by mohl u někoho navozovat dojem, že právě toto, mimo jiné, bylo aplikací bezzásahového režimu na Šumavě drasticky zdevastováno.

Šumava doplatila na neznalost, aroganci a bezohlednost mocných z prvního roku 90. let a stala se hříčkou a živností pro "vědce". Poctivý a znalý vědec by před zahájením pokusu, zvláště pak "pokusu" ("experimentem") se živým organismem, jímž les je, nejprve přesně a úplně zjistil aktuální stav, pak by specifikoval záměr a předpokládané výstupy a během pokusu by průběžně sledoval, zda se jeho předpoklady naplňují, a průběžně by svou činnost korigoval. To by ovšem udělal opravdový vědec.

"Zásady" jsou pouze formálním dokumentem, jenž má prokázat úroveň zavedené formy demokracie v tomto režimu - něco jako "Poučení z krizového vývoje".

Připomínky Ing. Ivo Vicena, CSc., soudní znalec a specialista na ochranu lesa

Cc: <hejtmanka@kraj-jihocesky.cz>, <simanov@email.cz>, <mareckova@akmareckova.cý>, <ingjaroaslavnovak@seznam.cz>, <simonkarel135@gmmr7.cent>, <pokorny@enki.cz>, <nykles@seznam.cz>, <jastrob@seznam.cz>, <juham@centrum.cz>, <vanek.ol@lesy.cr>, <milos.svoboda@seznam.cz>, <klewar.martin@seznam.cz>, <riha@atlas.cz>, <babkao@psp.cz>, <starosta@horniplana.cz>, <starosta@modrava.cz>, <lea.von@seznam.cz>, Jitka Klimesová <klimesova.533@seznam.cz>, <redakce.ceskobudejovicky@denik.cz>, <marcela.klimesova@seznam.cz>, <prihoda@lesprace.cz>, <pborovsky@atlas.cz>, <josef@vovesny.cz>

Subject: Zásady péče

Šumava má pro nás v ČR zvláštní význam, jde nejen o pohoří na hranicích států, ale je opředená dějinnými událostmi, pověstmi a je oblíbenou přírodní krajinou, která měla i drsné podnebí. Vytvořil se k ní i citový vztah. Pramení zde naše národní řeka Vltava, lesknou se hladiny jezer a byla pokryta hlubokými a prastarými lesy, stala se obsahem výtvarných, literárních i hudebních uměleckých děl. Trvalé bydlení zde vyžadovalo tvrdou práci a otužilost.

Vedení Národního parku však nastoupilo jinou cestu, pouze cestu vědeckých a pseudovědeckých pokusů, které za uplynulých 30 let vedly k velké změně Šumavy, zhoršil se trvale její přírodní a krajinářský charakter a nepříznivě působí na celkové životní prostředí přímo na Šumavě a také v jejím blízkém i vzdáleném okolí. Zvlášť významná je likvidace vzrostlého stromového patra, uhynuly tisíce hektarů původních hlubokých lesů. Z tohoto hlediska vycházejí tyto připomínky.

V poslední době se snaží Správa CHKO Šumava rozšířit tyto škodlivé postupy i na oblast Boubína.

Kpt.1.1.7, 1.1.8, 1.1.9

Vytýčený strategický cíl, aby bylo zachováno v příznivém stavu přírodní prostředí, zachování a zlepšení ekosystémů nebyl dodržen a není jako cíl ani uveden pro příští léta. Není tím dodržen záměr Natury 2000 a péče o EVL. Ve stanovených cílech se neuvádí tvorba divočiny a bezzásahového managementu a připustila se velkoplošná likvidace ekosystémů. Není předpokládána ani v budoucnu žádná ochrana ekosystémů. Velké škody na krajině dosáhly tak velkých rozměrů, že si s jejich řešením autoři "Zásad" neví rady, proto nebyly uveřejněny její cíle. Zásady "bezzásahovosti" jsou uplatňovány jen ve vztahu ke kůrovci, v jiných činnostech se však zásahy připouštějí a také provádějí. Jde například o nápravu vodního režimu, regulace početnosti zvěře, budování obůrek, opatření proti invazivním druhům, revitalizace vodních toků a jezer raky, pstruhy a perlorodkou, revitalizace jezer šídlatkou, provádění prořezávek, úprava cest a pěšin, úprava hraničního pásu, mechanická ochrana dříve vysázených listnáčů, protipožární ochrana. Tyto zásahy byly potvrzeny ve Věstníku MŽP a provádějí se v přísně bezzásahových územích.

Kpt.1.3.5:

Není uveden nepříznivý vliv odumřelých rozlehlých vzrostlých porostů na mikroklima, mezoklima a celkovou hydrologii, který v létech s nízkými srážkami prohlubuje vliv sucha na stromovou i přizemní vegetaci. Při existenci vzrostlých starých lesů byla v minulosti období sucha snadněji překonána.

Kpt.1.3.6:

V popisu klimatu je nedoceněn vliv větrného proudění, četnost rychlých větrů a vichřic, uvádějí se pouze rychlosti 5-8 m/sec.

Kpt.1.3.8:

Připouští se sice ztráta přirozených biotopů, není objasněn jejich původ ani postup, jak proti tomu vystupovat. Zakrývá se tím škodlivý vliv "bezzásahovosti" a snaha o překotné uplatňování samovolného vývoje a módního trendu k tvorbě "divočiny".

Kpt. 2.1.1:

Tvrzení, že nahodilé těžby působí degradaci stanovišť je nesprávné. Uplynulá staletí ukazují, jak se během dřívějších období podařilo včasnými a šetrnými zásahy zabránit

degradací porostů i půdních stanovišť. Nynější bonity právě uhynulých vzrostlých porostů porostů vykazují dobrou produkční jakost. Také další tvrzení, že po kůrovci se porosty zlepšují je tendenční, nesprávné a nedoložené. V celém materiálu se neuvádějí příčiny rozsáhlé kůrovcové kalamity, která vznikala postupně od r.1995 a 1999 na území Národního parku, kdy se mělo v malém počtu napadených jednotlivých stromů zasáhnout. Ke kalamitnímu rozšíření pak došlo nikoliv vlivem sucha, ale zanedbáním zpracování napadených jednotlivých stromů v počátku, před dalším vyrojením. Za lživé je nutno považovat tvrzení , že kůrovcová gradace skončila v r.2012. Ještě v r.2020 pokračuje a výhled na r.2021 je rovněž nepříznivý, poněvadž se preventivní ochrana v důsledku bezzásahovosti neprovádí.

Kpt. 2.1.1:

V různých kapitolách navrhovaných zásad se uvádí množství porostních stanovišť a půd. Uvádí se rašelinné lesy, okolí rašelinišť, mokřady, skalní biotopy, stanoviště degradovaná, vodou ovlivněná, ruderalizovaná, dlouhodobě ladem ležící, inverzní a mrazové plochy, údolní polohy a nivy, různá bezlesí, bezlesé enklávy, ostrovy, mozaiky, špatně přístupné plochy, suchozemské nelesní půdy, pozměněná stanoviště. U většiny z nich se uvádí, že byly nepřesně zakreslené. To vyvolává podezření, že se připravuje změna katastrální kategorizace a zmenšení výměry lesních pozemků. Tím by se rozsah mrtvých porostů číselně zmenšil, zmenšila by se i zalesňovací povinnost, zmenšila by se výrazně i výměra holin a také finanční ohodnocení škod.

Kpt. 2.2.1:

V textu se operuje s neověřenými technologickými termíny jako banka osiva a banka semenáček jako s prostředky, které mají podpořit a prodloužit přirozenou obnovu na zdevastovaných plochách po uschlých dospělých stromech po žíru kůrovce. Na plochách, kde po kůrovci nezůstaly živé stromy je přirozené nasemenění nemožné a "banky semenáček" mohou působit pouze 1 rok.

Kpt. 2.2.2:

Popisují se kladné vlivy kůrovcových a polomových disturbancí. Jsou to: návrat některých původních dřevin, mohou být nástrojem přirozené obnovy, vrací lesům přirozený charakter, podporují heterogenitu porostů, mohou propouštět více světla, zvyšují množství tlejícího dřeva, kůrvec napadá fyziologicky oslabené stromy, ničí hlavně nejstarší stromovou vrstvu a minimálně mění půdní strukturu. V zájmu objektivity je nutno uvést i negativní vlivy disturbancí a to jsou tyto: přirozená obnova nastává pouze tehdy, pokud je odumírání stromů malé. Při velkém množství mrtvých stromů je přirozená obnova nemožná. Je málo plodících stromů a povrch půdy je pokryt buřením. Více světla je prospěšné pokud zápoj v korunách stromů dosáhne hodnoty 0,8-0,7. Při dalším prořezání povrch půdy pokryje buřeň, která brání přirozené obnově. Suché stromy nekryjí půdu, takže její povrch se přehřívá a teplota tak může dosáhnout až 50°C. Taková teplota ničí nekryté semenáčky. Tlející dřevo působí také nepříznivě, poněvadž v čerstvém stavu rozmnožuje kůrovce a umožňuje rozšíření dřevokazných a parazitických hub. Půdní struktura je na kalamitních plochách podstatně horší, chybí jí humus, který se světlem, teplem a srážkami rozkládá a odplavuje. Kůrvec má být zachycen v okolních pufracích pásmech, širokých asi 500 m. Při trvání předložených zásad dalších 20 let bude kůrvec postupně ničit celé pufracní pásy.

Hodnocení dosavadního průběhu péče o lesy v Národním parku se vyhnulo uvedení řady negativ, které 30leté hospodaření způsobilo a které bylo popsáno v řadě vědeckých prací a znaleckých posudků. K výrazným negativům patří zanedbáním ochrany vzrostlých lesů, mnohonásobným překročením únosných těžeb, ponecháním miliónů suchých stromů po kůrovci, ponecháním odumřelé dřevní hmoty hnilobnému rozkladu, snížení přírůstu mladých stromů, zhoršením věkové biodiverzity, naprostým zanedbáním péče o zalesnění vzniklých holin, výrazným proředěním zbylých lesů a tím jejich ohrožení dalšími polomy, zhoršením půdní úrodnosti a bonity příštích lesů, vznikly škody z předčasného smýcení nebo uschnutí porostů. Názorným příkladem je úpadkový názor autorů zásad, když uvádí dokonce přání, aby lesy v parku napadla ploskohřbetka, jejíž kalamitu považují dokonce za žádoucí. Další škody vznikly podstatným zvýšením nákladů na zpracování kůrovcem napadeného dřeva, vznikly ztráty na nedřevoprodukčních funkcích lesů jako jsou lesní plodiny, vznikají ztráty na nižším jímání polutantů a tím zhoršování ovzduší, nevypočitatelné ztráty jsou na hydrických funkcích lesa. Dále se přehlíží, že zhoršené lesy Šumavy vážně ohrožují sousední lesy u nás i na území Rakouska a Bavorska a také se podílejí na rozvozu kůrovce do jiných krajů republiky. Kácení stromů je ideologicky označováno téměř za zločin, i když jde o potřebný šetrný zdravotní výběr, užitečný i pro přírodní lesy.

Předložené zásady jsou důkazem , že v Národním parku nejde o Šumavu a její podporu a ochranu, ale o vytvoření prostředí pro rozsáhlý dobře placený experiment a pro management, jehož dopad bude mít nepříznivý vliv na přírodu a krajinu po dobu několika století.

Ing. Karel Simon

Připomínky k Zásadám péče o Národní park Šumava, které upřesňují, jakým způsobem lze dosáhnout dlouhodobých cílů národního parku a jeho poslání

V souladu s poučením Správy Národního parku Šumava a Ministerstva životního prostředí zasílám tyto připomínky k Zásadám péče o Národní park Šumava pro období v letech 2021 až 2040. Připomínky zaslány na e- mail: zasadypece@npsumava.cz

Úvod

Jsem názoru, že návrh Zásad péče o Národní park Šumava není v souladu s veřejným zájmem, jak stanovuje § 8 odst. 2 platného zákona o lesích (zákon č. zákon 289/1995 Sb.), u lesů zvláštního určení (lesů NP) je veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí.

Dle § 1 zákona č. 289/1995 Sb. je účelem tohoto zákona stanovit předpoklady pro zachování lesa, péči o les a obnovu lesa jako národního bohatství, tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí, pro plnění všech jeho funkcí trvale a vyrovnaně. V zákoně č. 114/1992 Sb. v § 22 odst. 2 je uvedeno, že lesy národních parků (lesy zvláštního určení) jsou určeny k plnění funkcí lesa a je veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí.

Vyhlašování bezzásahovosti (nezasahování proti hmyzím škůdcům) v NP Šumava od roku 1991 a rozšiřování těchto bezzásahových zón, přírodní zóny a přírodě blízké zóny na 54 % území NP Šumava do roku 2020 bylo a je příčinou škod na lese, nenahraditelné složce životního prostředí. Současné škody na lese, nenahraditelné složce životního prostředí od vyhlášení NP Šumava lze odhadnout na 300 miliard Kč, kdy zároveň tyto škody byly a jsou dotovány z veřejných finančních prostředků ve výši přibližně 5 miliard Kč.

Přijetí návrhu Zásad péče o Národní park Šumava pro období v letech 2021 až 2040 přinese další ekologické škody a bude v rozporu s veřejným zájmem.

Dovolím si doložit nárůst škod na lese, nenahraditelné složce životního prostředí v NP Šumava od jeho vyhlášení, kdy nebylo a není dodrženo poslání, pro které byl NP Šumava vyhlášen.

I.

Národní park Šumava byl vyhlášen Nařízením vlády č. 163/1991 Sb., v § 2 odst. 1 je uvedeno, že posláním Národního parku Šumava je uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí a zachování typického vzhledu krajiny. Ustanovením § 9 odst. 2 nařízení se lesy Národního parku Šumava vyhláší za lesy zvláštního určení, u kterých je § 8 odst. 2 zákona o lesích garantován státem veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí.

Vyhlášení Národního parku Šumava (dále jen NP Šumava) mělo zachovat šumavské lesy minimálně v rozsahu před jeho vyhlášením. případně stav lesů (přírodního a životního prostředí) v NP zlepšit.

Lesy jsou základem života na Zemi. Budeme-li trvale udržovat lesy, udržíme trvalý život.

Lesy jsou zelené plíce naší planety. Stromy jsou schopny absorbovat oxid uhličitý (CO₂) z atmosféry a pak převést uhlík do dřeva. Při tomto procesu se uvolňuje kyslík.

Vyhlášení Národního parku Šumava (dále jen NP Šumava) mělo zachovat šumavské lesy minimálně v rozsahu před jeho vyhlášením, případně stav lesů (přírodního a životního prostředí) v NP zlepšit.

Význam společenský funkcí lesa popisuje H. Weidinger (Forstamt der Stadt Wien), takto: **„Lesy jsou skutečným produkčním zázrakem. Zvláštní význam nabývají jejich obecně prospěšné funkce. Lesy to jsou zelené plíce a vynikající regulátor klimatu. Ze vzduchu filtrují prach a škodlivé látky, zpomalují proudění vzduchu a působí na vyrovnávání teploty. Lesy jsou ale také zdrojem čisté, pitné vody, hromadí a čistí velká množství srážek a regulují oběh vody daleko za hranicemi svého ekosystému.“**

Příčinou ekologické katastrofy v lesích Národního parku Šumava bylo vyhlášení a rozšiřování bezzásahových zón (přírodní zóny a přírodě blízké zóny) a zároveň porušení zákonných povinností v ochraně lesa proti kalamitním škůdcům (kůrovcům).

II.

V důvodové zprávě k Nařízení vlády č. 163 ze dne 20. března 1991, kterým byl vyhlášen NP Šumava, bylo uvedeno:

„Území Šumavy patří k nejzachovalejším částem krajiny nejen v České republice, ale i ve střední Evropě. Šumava je tvořena relativně zdravými lesními porosty a spolu s Bavorským lesem vytváří nejrozsáhlejší středoevropský komplex (Zelené plíce střední Evropy), na Šumavě se nacházejí pestřejší a stabilnější ekosystémy a přírodně významnější, než na straně bavorské.“

Zřízením Národního parku Šumava a stanovením jeho ochranných podmínek mělo dojít jen v malé míře a s dostatečným časovým odstupem k omezení lesnických zájmů, a to v souladu s dlouhodobými zájmy ochrany přírody na Šumavě.

Lesnictví bylo v důvodové zprávě popsáno jako **nejvýznamnější plošná aktivita** na území národního parku se zřetelem **na jeho zvláštní poslání**, což bylo rozuměno jako **zachování a zlepšení přírodního prostředí**, kdy lesy tvoří nenahraditelnou složku životního prostředí.

III.

Lesnické organizace, které zajišťovaly obhospodařování lesů před vyhlášením NP Šumava (do roku 1991) **byly ziskové, zajišťovaly zaměstnanost místnímu obyvatelstvu** a zároveň **předaly NP Šumava nejzachovalejší lesní ekosystémy v rámci střední Evropy s ohromnými zásobami dřeva (obnovitelné suroviny, akumulace uhlíku a produkci kyslíku).**

IV.

Ochrana šumavských lesů byla realizována dlouhodobě před vyhlášením NP Šumava. V minulém století např. v roce 1933 byla vyhlášena státní přírodní rezervace Trojmezna hora, následně Rokytecká slat', Jezerní slat' a další. V roce 1950 došlo vyhláškou Ministerstva školství, věd a umění č. 85 ze dne 9. ledna 1950 k obnovení a rozšíření přírodní rezervace Trojmezna hora. **Jednalo se o bezzásahová území, kdy zásahy byly povoleny pouze na za účelem ochrany lesa proti hmyzích škůdcům, zejména kůrovcům** (fakticky byla dlouhodobě realizována bezzásahovost při **zajišťování ochrany lesa**).

Šumavské lesy byly předány vedení NP Šumava v roce 1991 jako **skutečné národní bohatství tvořící nenahraditelnou složku životního prostředí**, kde se nacházely 400 let staré lesní

porosty, které pamatovaly ještě takové osobnosti, jako byli Adalbert Stifter, Karel Klostermann a další. Součástí lesů byla chráněná území (Trojmezí, Prameny Vltavy a další), kde se nacházely nesmírně cenné lesní ekosystémy, které byly generacemi lesníků a státem chráněny a zachovány.

V.

V šedesátých letech minulého století došlo k vyhlášení Chráněné krajinné oblasti Šumava a na konci sedmdesátých let byla ve stejných hranicích vyhlášena Chráněná oblast přirozené akumulace vod Šumava (schopnost zdravých šumavských lesů zadržovat vodu). Před vyhlášením NP Šumava bylo celé území součástí Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (Nařízením vlády č. 40/1978 Sb.) podle zákona o vodách. Dle tohoto nařízení byla uplatňována ochranná opatření, jejichž cílem **bylo zabránit snižování vodního potenciálu území, nepříznivým změnám jakosti vod a takovým zásahům do přírodních poměrů, které by mohly negativně ovlivnit vodohospodářskou funkci území.**

Význam lesa pro přirozenou akumulaci vod byl dlouhodobě znám a výzkumy prokázán. Narušení lesů Šumavy vichřicemi a kůrovcovou kalamitou v letech 1868 až 1878 bylo **v rozsahu cca na 11.000 ha** (dle Pfeffera rok 1947). V důsledku poškození šumavských lesů v tomto období došlo **po několik desetiletí ke snížení retenční schopnosti území a k rozkolísanosti odtoků** (historické měření průtoků Vltavy v letech 1850 – 1920 publikoval J. Šonka).

Odumření lesních porostů do roku 2002 v důsledku bezzásahovosti v NP mělo negativní vliv na výši škod z povodní v roce 2002.

Existence zdravých lesů se staletými porosty před vyhlášením NP Šumava prokazovala, že zásahy proti hmyzím škůdcům neměly na tyto lesní porosty žádný negativní vliv, naopak tím došlo k jejich zachování. Stejně tak nedocházelo lesnickými opatřeními proti hmyzím škůdcům k žádnému negativnímu vlivu na přírodní procesy daného území, viz důvodová zpráva, ve které bylo uvedeno, že území Šumavy patří k nejzachovalejším částem krajiny nejen v České republice, ale i ve střední Evropě.

VI.

Od vyhlášení NP Šumava v roce 1991, v rozporu s lesnicko-vědeckým poznáním, vedení NP Šumava vyhlásilo první bezzásahová území, nezasahování proti hmyzím škůdcům (kůrovcům), nerespektovalo historické zkušenosti a zákonné předpisy, které byly přijaty např. při vyhlášení přírodní rezervace Trojmezí hora v 30. letech minulého století.

Na škody na životním prostředí v lesích NP Šumava v roce 1992 upozornila Česká inspekce životního prostředí s působností v ochraně lesa předsedu vlády a ministra životního prostředí. Tehdejší ministr životního prostředí pan Fr. Benda vyhlásil mimořádný stav, kdy se jen v I. bezzásahových zónách do konce roku 1993 zpracovalo a asanovalo 19.000 m³ kůrovcového dříví.

Vyhlášením mimořádného stavu se podařilo likvidovat kůrovcovou kalamitu a zastavit škody na funkcích lesa, jako složce životního prostředí.

VII.

Již v této době bylo vedení NP Šumava a Ministerstvu životního prostředí (MŽP) opakovaně prokázáno, že bezzásahovost vede ke kůrovcovým kalamitám a škodám

na životním a přírodním prostředí a k odumření staletých lesních porostů. Vyhlášením a dalším rozšiřováním bezzásahových území došlo a dochází k úmyslnému poškození přírodního a životního prostředí a v neposlední řadě i k obecnému ohrožení.

Před předáním lesů v roce 1990 bylo na celém území NP Šumava zpracováno a asanováno pouze 6.453,- m³ kůrovcového dříví, což bylo 0,1 m³ na 1 ha, kůrovec byl v základním stavu.

VIII.

Rozšiřováním bezzásahovosti zejména po roce 2000 došlo k dalšímu nárůstu kůrovcových těžeb v sousedních zásahových lesních porostech. V tomto období se na veřejnost dostaly informace, že NP Šumava prodává kůrovcové dříví za ceny významně nižší, než byly ceny v čase a místě obvyklé ve vztahu k prodejům kůrovcového dřeva např. Lesy ČR s. p. a Vojenskými lesy.

Tyto informace nasvědčovaly tomu, že rozšiřování bezzásahových území souviselo pouze s dobře vymyšleným byznysem výhodným pro skupinu pracovníků, kteří o rozšiřování bezzásahových území a prodeji kůrovcového dřeva rozhodovali.

MŽP na podnět ve věci prodeje kůrovcového dříví za ceny významně nižší, než byly ceny v místě a čase obvyklé, reagovalo **dopisem č. j. 43186/ENV/14 ze dne 6. srpna 2014**, ve kterém konstatovalo, že kontroly cen prodeje kůrovcového dříví realizované NP Šumava neprovádělo a provádět nebude.

MŽP svým vyjádřením nevyvrátilo pravdivost, či nepravdivost těchto informací, přitom se jednalo v daném období o prodej stovek tisíc m³ kůrovcového dříví a o rozsáhlé škody na životním prostředí a na majetku státu v důsledku vyhlášení bezzásahových zón.

IX.

V roce 2000 zpracoval Prof. Ing. Ilja Vyskot, CSc., na základě zadání MŽP, odborný posudek a vyčíslil škodu na přírodním a životním prostředí (škody na nenahraditelné složce životního prostředí) v NP Šumava ve výši přesahující 5 miliard Kč.

Výpočet škod byl stanoven na základě metodiky „Kvantifikace a hodnocení funkcí lesů České republiky“.

MŽP jako zadavatel na prokázané škody vyčíslené odborným posudek nereagovalo, bylo nečinné, přestože z ustanovení § 8 odst. 2 zákona o lesích vyplývá, že u lesů zvláštního určení (lesů NP Šumava) je veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí.

X.

Po orkánu Kyrill z počátku roku 2007 došlo v důsledku neplnění zákonných povinností v ochraně lesa k enormnímu nárůstu kůrovcové kalamity. K nárůstu významně přispělo i opatření MŽP č. j. 48452/ENV/07 z června 2007, kterým došlo k prodloužení zákonem stanovené povinnosti zpracovat veškeré vhodné dříví pro rozvoj kůrovců (z 30. 6. daného roku) do 31. 12. 2007. Oficiálně bylo uvedeno 140.000 m³ dřevní hmoty, celkově se jednalo o množství 270.000 m³ včetně bezzásahových území.

V letech 2008 až 2011 vytěžil NP Šumava pouze v zásahových územích 1.004.000,- m³ kůrovcového dříví.-

MŽP rozhodnutím ze dne 30. 1. 2008 udělilo výjimku ze zalesňovací povinnosti, kdy dle § 31 odst. 6 zákona o lesích musí vlastník lesa zalesnit holiny na lesních pozemcích do dvou let od jejího vzniku, tuto lhůtu pro zalesnění holin v NP Šumava MŽP prodloužilo na 30 let. Rozhodnutí bylo vydáno v rozporu s veřejným zájmem na zlepšení a ochraně životního prostředí.

Zároveň byl v tomto období NP Šumava dotován z veřejných rozpočtů stovkami miliónů Kč, kdy např. v roce 2008 se jednalo o roční dotaci 326 miliónů a to při vysokých těžbách dřeva. Za pouhé 3 roky se jednalo o dotace ve výši necelé 1 miliardy Kč. NP Šumava byl dotován z veřejných prostředků, i když nevydával finanční prostředky na obnovu lesa (zalesňování holin, péči o kultury a ochranu lesa v bezzásahových územích a na územích, kde byla prodloužena povinnost zalesnit holiny v zákonem stanovené lhůtě).

Tyto skutečnosti nasvědčují, že se jednalo o nehospodárné vynakládání veřejných finančních prostředků při vysokých těžbách dřeva, kdy lesnické organizacím před vyhlášením NP při nižším rozsahu těžeb dřeva byly ziskové.

Období roku 2007 až 2008 bylo počátkem vzniku ekologické katastrofy v lesích NP Šumava. Vše probíhalo za nečinnosti nebo souhlasu státní správy lesů a vrchního státního dozoru v lesích.

XI.

V letech 2007 až 2010 bylo podáno několik trestních oznámení ve věci škod na přírodním a životním prostředí v NP Šumava. Policie ČR opatřením č. j. ORPT-6012-16/TČ-2008-80 ze dne 1. září 2008 podle § 105 odst. 1 trestního řádu přibrala soudního znalce a zadala vypracovat znalecký posudek v trestní věci poškozování životního prostředí v NP Šumava. Znalecký posudek č. 33 – 9/2008 byl vyhotoven na základě metodiky Prof. Vyskota CSc., publikované ve Věstníku MŽP č. 8/2003, tj. dle oficiální metodiky MŽP, kdy tato metodika byla speciálně následně dopracována pro lesy národních parků (příloha č. 9 metodiky).

V NP Šumava byla znaleckým posudkem z roku 2008 vyčíslena škoda na funkcích lesa jako složce životního prostředí v celkové výši 32,725 miliard Kč, Z toho škody na funkci:

bioprodukční:	2.673.593.455,- Kč
ekologicko-stabilizační:	3.213.548.069,- Kč
hydricko - vodohospodářská:	6.512.179.896,- Kč
edaficko - půdoochranná:	6.908.146.613,- Kč
sociálně - rekreační:	6.561.266.679,- Kč
zdravotně - hygienická:	6.855.787.377,- Kč

XII.

Škody na funkcích lesa, nenahraditelné složce životního prostředí, v lesích NP Šumava se od roku 2001, kdy byly vyčísleny na cca 5 miliard Kč, do roku 2008 (za pouhých 7 let) zvýšily na hodnotu 32,725 miliard Kč.

Následně byla všechna trestní oznámení Policií ČR a Státním zastupitelstvím odložena a to zejména na základě stanoviska MŽP.

Odložením trestních oznámení ve věci škod na přírodním a životním prostředí v lesích NP Šumava byl vysloven právní názor, že škody ve výši 32,7 miliardy Kč na přírodním a životním prostředí nejsou trestné a tyto škody nejsou v rozporu s veřejným zájmem.

Zvláštní paradox, kdy stát prostřednictvím státní správy za drobné přestupky (nepatrné ve vztahu ke škodám v NP Šumava) za poškození životního prostředí v lesích trestá vlastníky lesa, obce a města vysokými pokutami.

XIII.

Lesy NP Šumava jsou součástí Ptačí oblasti Šumava vyhlášené Nařízením vlády č. 681/2004 Sb. Cílem ochrany ptačí oblasti je zachování a obnova ekosystémů významných pro následující druhy ohrožených ptáků - např.: Kuliška nejmenšího (*Glaucidium passerinum*), Sýce rousného (*Aegolius funereus*) a Datlíka tříprstého (*Picoides tridactylus*). Uvedené druhy jsou zařazeny podle vyhlášky č. 395/1992 Sb., mezi zvláště chráněné druhy živočichů. Výskyt těchto ohrožených druhů **je vázán na souvislé staré jehličnaté lesy**. Rozsah 26.515 ha (publikoval p. Martan v roce 2017) odumřelých lesních porostů, holin a ploch po kůrovcových těžbách je poškozením – ničením tohoto biotopů těchto zvláště chráněných ptáků, což je porušením nařízením vlády č. 681/2004 Sb. a zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, opět MŽP nereagovalo a nereaguje.

XIV.

Na poškození přírodního a životního prostředí byl upozorněn pan předseda vlády a pan předseda Parlamentu **P E T I C Í** (ze dne 10. 4. 2010) za zastavení narůstající ekologické katastrofy **v Národním parku Šumava** v důsledku rozsáhlé kůrovcové kalamity a za přijetí opatření, která by odstranila stávající nečinnost orgánů státní správy v ochraně lesa. Petici mj. podpořili a podepsali pan prezident Klaus a pan prezident Zeman.

MŽP na uvedenou **P E T I C I** odpovědělo a informovalo petenty, že v NP Šumava je postupováno v souladu s právními předpisy a závěrem ujistilo, že problematika péče o les patří mezi priority MŽP.

Velice „zvláštní“ odpověď MŽP ve vztahu ke znaleckému posudku **č. 33 – 9/2008, kterým byly prokázány škody na lese, nenahraditelné složce životního prostředí ve výši 32,7 miliard Kč a znalecký posudek byl vypracován dle metodiky publikované ve Věstníku MŽP v roce 2003.**

XV.

Dne 31. října 2016 vedení NP Šumava publikovalo nové přístupy při výchově mladých lesních porostů v zásahových zónách a informovalo i o složitosti financování NP Šumava. Citace některých částí publikovaného článku:

„Probírky s variabilní intenzitou znamenají to, že v některých částech se vykácí méně stromů, jinde více a především v nich vznikají tak zvané „díry““. „To jsou místa, kde se nechá jen minimum stromů.

Ukázka probírek s variabilní intenzitou („děr“) publikovaná vedením Národního parku Šumava

“Všude je navíc znatelná hustá bylinná vegetace a to je základ zdravého, stabilního porostu,” vysvětluje profesor Jakub Hruška, který je jedním z propagátorů „nesouměrných“ probírek v mladých porostech.“

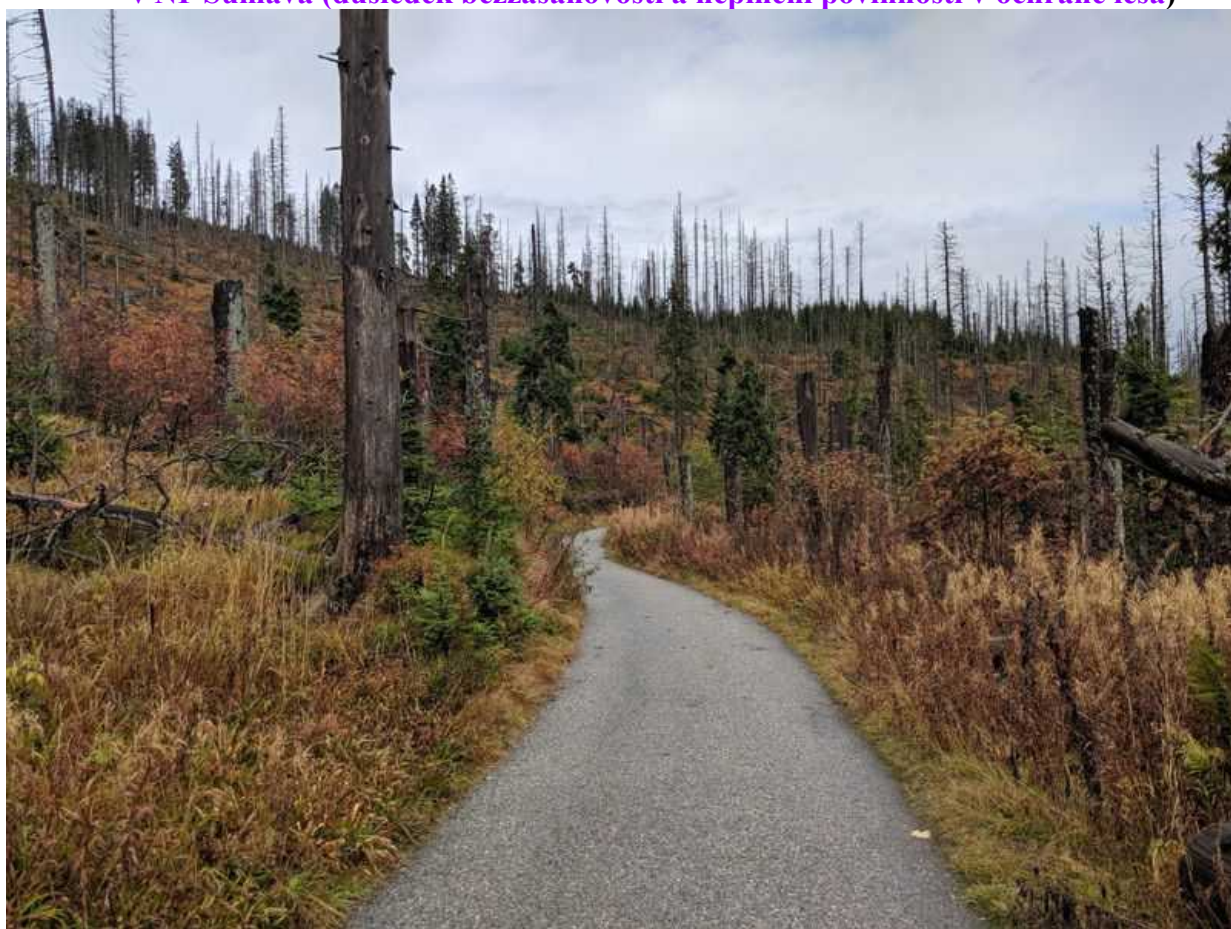
„V mladých lesních porostech, zejména kvůli šetrnosti, rychlosti, finančním nákladům a efektivitě, dáváme většinou přednost mechanizované těžbě před těžbou ruční a vyvážení dříví vezením před vlečením po zemi,” vyjmenovává Jan Kozel.“

Realizací těchto „variabilních probírek, tzv. děr“ dochází prokazatelně k dalším škodám na přírodním a životním prostředí. Tyto tzv. nové přístupy ve výchově a těžbě dřeva porušují právní předpisy, cíleně poškozují les, nenahraditelnou složku životního prostředí. Pan ředitel, bohužel, nepublikoval, kolik tento experiment stál daňové poplatníky a komu byly veřejné finance převedeny.

Ukázka (přibližně z roku 2015) proměny hlubokých šumavských hvozďů na **odumřelé lesní porosty, holiny a plochy po kůrovcových těžbách**. Ve veřejném zájmu tato ekologická katastrofa prokazatelně není.

Další publikovaná ukázka škod na lese (nenahraditelné složce životního prostředí) v NP Šumava (důsledek bezzásahovosti a neplnění povinností v ochraně lesa)

XVI.

Zároveň dne 31. října 2016 vedení NP Šumava publikovalo, citace:

„Protože je chod Správy z většiny finančně závislý na výdělku z těžby dříví, není ekonomická situace tak veselá, jako třeba před deseti nebo i pěti lety, kdy při kalamitách bylo těženo hlavně tlusté a staré dříví,“ upozorňuje ředitel Správy Národního parku Šumava Pavel Hubený.“

Nebyl tento článek upozorňující na problematiku financování činnosti NP Šumava příčinou, že v roce 2019 navrhlo vedení NP Šumava novou zonaci pro celé území NP Šumava, kdy navržena přírodní zóna má výměru 27% rozlohy NP, kde má být má zachovat a umožněn pouze nerušený průběh přírodních procesů bez jakýkoliv zásahů člověka. Nejsou a nebudou zde vynakládány finanční náklady na obnovu, ochranu a výchovu lesa a přírodě blízké zóně o výměře 27 % rozlohy NP Šumava, kde podle NP jsou převážně lesní ekosystémy, o kterých je vedení přesvědčeno, že mohou být v relativně krátkém časovém horizontu převedeny do režimu zóny přírodní.

V důsledku bezzásahovosti prokazatelně došlo ke kůrovcové kalamitě a následně prodeji vysokého rozsahu kůrovcového dříví, kdy tento prodej sloužil k financování chodu Správy NP a kůrovcové dříví bylo prodáváno za ceny významně nižší, než byly ceny v místě a čase obvyklé. Otázka zní - úmysl či náhoda?

Vedení NP Šumava a Ministerstva životního prostředí by mělo odpovědět, zda vyhlášení přírodní zóny a přírodě blízké zóny o výměře 54 % rozlohy je ve veřejném zájmu na zachování a obnově lesů NP, nenahraditelné složky životního prostředí. Škody na lese od vyhlášení NP Šumava do dnešního dne lze odhadnout na přibližně 300 miliard Kč. Zároveň tyto škody byly od vyhlášení dotovány přibližně 5 miliardami Kč z veřejných prostředků. Neslouží bezzásahovosti a vyhlášení přírodních zón a přírodě blízkých zón pouze k tomu, že nejsou cíleně vykládány finanční prostředky na obnovu, ochranu a výchovu lesa a finanční prostředky slouží pouze k zajištění platů zaměstnanců NP a financování činnosti Správy NP a dalších aktivit?

XVII.

Lze dovodit, že současný návrh na vyhlášení a rozšíření přírodní zóny a přírodě blízké zóny na cca 75 % rozlohy NP přinese další škody na lese, nenahraditelné složce životního prostředí a neúčelně vynaložené veřejné finanční prostředky.

Navržené dlouhodobé cíle ochrany národního parku pro roky 2021 až 2040

a) zachování nebo postupná obnova přirozených ekosystémů včetně zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše území národního parku (dále v textu jen „cíl procesy“)

b) zachování nebo postupné zlepšování stavu ekosystémů, jejichž existence je podmíněna činností člověka, významných z hlediska biologické rozmanitosti, na zbývajícím území národního parku (dále v textu jen „cíl biodiverzita“).

Ve vztahu k výše uvedeným skutečnostem lze dovodit, že rozšiřováním bezzásahovosti (rozšíření přírodní zóny a přírodě blízké zóny) dojde k dalším škodám na lese, nenahraditelné složce životního prostředí, což je v rozporu s veřejným zájmem. Otázkou je, zda bude stát mít možnost z veřejných prostředků i nadále dotovat činnost NP Šumava a zároveň dotovat narůstající škody na lese, nenahraditelné složce životního prostředí, kdy v současné době lze škody odhadnout na 300 miliard Kč.

Závěr

Bezzásahovost v NP Šumava, ale i v dalších národních parcích a rezervacích a nečinnost vrchního státního dozoru byla jednou z příčin současné kůrovcové kalamity, kdy škodu na lese, nenahraditelné složce životního prostředí, lze odhadnout na miliardy Kč.

K zabezpečení kontrolní činnosti vlády České republiky, MŽP koordinuje ve věcech životního prostředí postup všech ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy České republiky. **MŽP od platnosti zákona o lesích od 1. 1. 1996 vykonává vrchní státní dozor v lesích.**

Hnutí Život, z. s. požádalo pana ministra životního prostředí o informace ve věci povinností v ochraně lesa, citace:

„Jaká opatření přijal Váš úřad při výkonu vrchního státního dozoru k zastavení kůrovcové kalamity (ekologických škod) v letech 2014 až 2018 ve smyslu povinností vyplývajících z § 50 zákona o lesích? Žádáme o zaslání kopií opatření.“

Pan ministr životního prostředí prostřednictvím svého úřadu poskytl dne 3. 8. 2018 pod č. j.: MZP/2018/130/531 tuto informaci:

Ad 1) „**MŽP neuložilo v letech 2014 až 2018 z důvodu rozšíření a přemnožení lýkožroutů žádné opatření k odstranění zjištěných nedostatků při výkonu vrchního státního dozoru ve smyslu ustanovení § 50 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Vrchní státní dozor MŽP v lesích je primárně směřován, a také vykonáván, do oblasti komunikace s ústředním orgánem státní správy lesů – Ministerstvem zemědělství, se kterým spolupracuje při tvorbě a zajišťování koncepčních dokumentů na úseku lesního hospodářství a koordinuje spolupráci v oblasti ochrany lesa a zabezpečení mimoprodukčních funkcí lesů. Ve vztahu ke kůrovcové kalamitě vykonává státní dozor ČIŽP, kterou metodicky vede MŽP.**“

Tato skutečnost nasvědčuje, že se jedná o jednu z příčin současných škod na lese, nenahraditelné složce životního prostředí v lesích ČR v důsledku rozsahu kůrovcové kalamity.

Lze dovodit, že dochází i k porušení Čl. 35 Listiny základních práv a svobod, kde je uvedeno v odstavci:

1) Každý má právo na příznivé životní prostředí.

3) Při výkonu svých práv nikdo nesmí **ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem.**

Zpracoval:

Ing. Karel Simon

- soudní znalec v oboru lesní hospodářství, odvětví funkce lesů v krajinném (přírodním a životním) prostředí
- jeden z prvních pracovníků České inspekce životního prostředí v ochraně lesa, který se zároveň spolupodílel na vypracování podkladů pro důvodovou zprávu k vyhlášení NP Šumava.

ZÁVĚR PŘIPOMÍNEK

**Státní hranice: zásahový NP Bayerische Wald a bezzásahový NP Šumava -
Třístoličník**

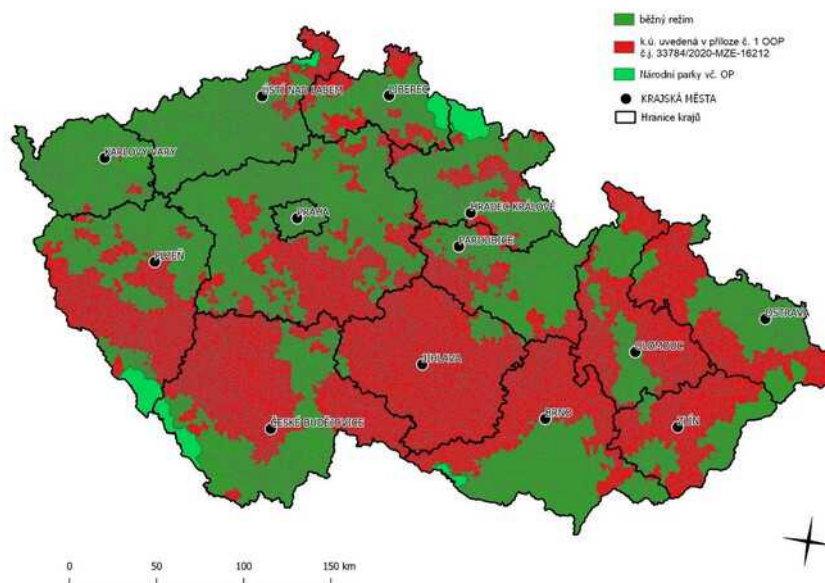
Zde, pod Modrým sloupem, byla MŽP spuštěna apokalypsa českých lesů "velmi úspěšnou ochranou přírodních procesů", tj. kůrovcového žíru - původní III. zóna po kůrovcovém uschnutí byla povýšena na I. zónu.

Z chráněného epicentra - množárny kůrovce v NP Šumava se kůrovec postupně rozšířil v 1. poločase nejprve ve směru převládajících větrů až na Jeseníky (běžným migračním způsobem Stepping Stones).

Analogická disturbance lesů vznikla na saské hranici v NP Českosaské Švýcarsko chtěnou bezzásahovostí (lýkožrout smrkový, ale i severský / Ips typographus, I. duplicatus, vlk, rys, bobr).

(Pod čarou: chtělo by se říci: "vyhnání" nebylo zapomenuto, kolaboranti nevymřeli)

Kůrovcově silně zasažené lesy (mapa MZe ČR, červenec 2020)

Objem smrkového kůrovcového dřeva

rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019
mil. m ³	0,806	1,477	3,002	3,992	8,354	14,492

Oficiální předpoklad dalšího postupu kůrovce, srpen 2020

Širší evoluční a ekologické vazby jsou analyzovány v publikaci "Udržitelný vývoj světových regionů ? Ekologické vazby vývoje lidské populace a vegetace. I-IX" (Pavel Valtr a kolektiv, UrbioProjekt Plzeň 2021, www.urbioprojekt-valtr.cz). Pro ideology bezzásahovosti by měly být poučením zejména přírodní pohrobci lesních biotů v jednotlivých světadílech.

Souhrnný závěr připomínek z.s. Hnutí Život k "Zásadám péče o NP Šumava"

Předkládané "Zásady péče"

- zcela přehlíží realitu, že Šumava je kulturním územím (kromě vysychajících retenčních rašelinišť a upravovaných ledovcových jezírek)
- přehlíží skutečnost že Šumava je pramennou oblastí, chráněná jako CHOPAV i Ramsarskou úmluvou, přičemž ochrana těchto zájmů by měla být nadřazena ne potlačena
- prakticky ignorují překryvné a nadřazené druhy ochrany, zejména Natura 2000, t.j. EVL Šumava a PO Šumava a také Biosférickou rezervaci Šumava v programu UNESCO Man and Biosphere / Člověk a biosféra
- ignorují skutečnost, že IUCN zařadila Šumavu na Červený seznam / Red List světově ohrožených chráněných území
- ignorují existenci množství obcí na území NPŠ, jež se staly vazaly Správy a které v současném pojetí Správy NPŠ jsou odkázány se stát odumírajícím živým skanzenem
- nerespektují situaci neoprávněně začleněné, silně frekventované nákladní přeshraniční dopravou dálniční komunikace I/4, která nepatří do NPŠ
- nereflektují zvyšující se stresové faktory probíhající globální klimatické změny, přičemž naoktrojovanou disturbancí hřebenových smrčín v délce více než 60 se na nich bezprostředně podílí
- v rámci monitoringu nesleduje širší a zpětné vazby
- převážně ignorují světově vědecký ekosystémový asistenční management potřebný k zachování chráněných biotopů a taxonů a neprování jeho komplexní /holistické vyhodnocení
- nereflektují Evropskou vodní chartu, Evropskou úmluvu o krajině a Úmluvu o ochraně biodiverzity

což vše je zřejmým legislativním "pochybením" v novele ZOPK č. 123/2017 Sb. k národním parkům, kde zřejmě v jediné zemi světa jsou chráněny přírodní procesy (a naoktrojována bezzásahovost).

Na Šumavě ojedinělá móda bezzásahovosti se stala doktrínou, která přerostla ve zločinnou ideologii, odmítající světově vědecký ekosystémový asistenční management a v důsledku toho i nezbytnou oponenturu. Současná situace znamená postupnou likvidaci předmětů ochrany disturbančními a sukcesními procesy, resp. bezzásahovou ochranou kůrovce a přírodních procesů, k rychlé a rozsáhlé ideologické výrobě zpustlé virtuální "divočiny".

V reálném uskutečňování rozsáhlých neschválených záměrů Správou NP došlo v Národním parku Šumava k postupnému fatálnímu rozvrácení ekologické stability Česka rozšířením kalamitní migrační kůrovcové disturbance na polovině lesních ploch zejména v návětrném směru, ale i ohrožení ekonomické a sociální udržitelnosti ČR v oblastech navázaných na velké lesní plochy.

Proto je nutno předložené "Zásady péče" o Národní park Šumava jako celek zamítnout, podrobně analyzovat současnou situaci (ne ideologicky zdůvodněné) a sledovat i odpovědnost za vzniklé bilionové škody.